SZIKRA

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

I. V. SZTÁLIN

MŰVEI

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST

I. V. SZTÁLIN

MŰVEI

TIZENHARMADIK KÖTET

1930 JÚLIUS—1934 JANUÁR

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST 1951

Az orosz eredeti címe

И. В. СТАЛИН

СОЧИНЕНИЯ. ТОМ 13. ИЮЛЬ 1930— ЯНВАРЬ 1934

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

МОСКВА 1951.

Sztálin elvtárs műveinek magyar fordítása a tizenhat kötetes orosz kiadás nyomán készül, amelyet a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának határozata alapján a Marx—Engels—Lenin Intézet ad ki.

A magyar kiadás a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata alapján jelenik meg.

1951 december

ELŐSZÓ

I. V. Sztálin Műveinek tizenharmadik kötete az 1930 júliusa és 1934 januárja között írott műveket tartalmazza.

Ebben az időszakban a bolsevik párt megvalósítja a szocializmus minden fronton kifejlesztett általános támadásának politikáját és világtörténelmi sikereket ér el az ország szocialista átalakításában. A Szovjetunió erős ipari hatalommá, a kollektív, nagyüzemű, gépesített mezőgazdaság országává vált.

Sztálin elvtárs a „Zárszó a Központi Bizottság politikai beszámolójához a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja XVI. kongresszusán" című munkában leleplezi a jobboldali opportunisták vezetőinek kétkulacsos magatartását. A szocialista építés sikereit jellemezve, Sztálin elvtárs megállapította, hogy a Szovjetunió a szocializmus időszakába lépett. Bírálta azt az antimarxista, antileninista tételt, amely szerint a nemzeti nyelvek a szocializmus *egy* országban való győzelmének időszakában elhalnak és egy közös nyelvben összeolvadnak egy állam keretein belül, és megindokolta azt a program-tételt, hogy a nemzeti

nyelvek csak a szocializmus világméretű győzelme után olvadnak össze egy közös nyelvben.

„A gazdasági vezetők feladatairól" és az „Új helyzet — új feladatok a gazdasági építőmunkában" c. beszédeiben Sztálin elvtárs megindokolja a szocialista iparosítás gyors ütemének történelmi szükségességét, kimutatja a technika döntő jelentőségét a népgazdaság valamennyi ága újjáalakításának időszakában és kiadja a jelszót: „A bolsevikok sajátítsák el a technikát." Sztálin elvtárs feltárja a szocialista iparfejlesztés új feltételeit és megjelöli a gazdasági építés vezetésének új módszereit.

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumán „Az első ötéves terv eredményeiről" mondott előadói beszédében Sztálin elvtárs kimutatja, hogy az első ötéves terv négy év alatti teljesítésének nemzetközi jelentősége rendkívül nagy. Az ötéves tervnek abban az időszakban elért eredményei, amikor az egész tőkés rendszert megrázkódtatta a gazdasági világválság, megmutatták a szovjet szocialista rendszer vitathatatlan előnyeit az idejétmult tőkés gazdasági rendszerrel szemben.

Az ötéves terv győzelmét biztosító legfőbb erőkről szólva Sztálin elvtárs első helyen említi a munkások és a kolhozparasztok milliós tömegeinek aktivitását és önfeláldozását, lelkesedését és kezdeményezését, akik a mérnöki és technikusi erőkkel együtt óriási energiát fejtettek ki a szocialista verseny és az élmunkás-mozgalom kifejlesztése terén.

Sztálin elvtárs meghatározza a pártnak az ötéves terv eredményeivel kapcsolatos fő feladatait és rá-

mutat arra, hogy mily rendkívül fontos megóvni a szocialista társadalmi tulajdont a harácsolóktól és sikkasztóktól, és hogy minden módon erősíteni kell a proletárdiktatúrát.

A kolhozrend megszilárdításának kérdéseivel, a falusi pártmunka feladataival foglalkozik „A falusi munkáról" c. beszéd és a „Beszéd a Szovjetunió élenjáró kolhozparasztjainak első országos kongresszusán". Sztálin elvtárs feltárja az álcázott falusi osztályellenség új taktikáját és felszólítja a pártszervezeteket az éberség fokozására. A kolhozépítés eredményeit összegezve, Sztálin elvtárs kiadja a jelszót: tegyünk minden kolhozt bolsevikká, minden kolhozparasztot jómódúvá.

„A bolsevizmus történetének néhány kérdéséről" a „Proletarszkaja Revoljucija" c. folyóirat szerkesztőségéhez intézett levélben és a „Válasz Olehnovicsnak és Arisztovnak" c. művében Sztálin elvtárs a bolsevizmus történetének igen fontos problémáival foglalkozik. Leleplezi pártunk történetének trockista és minden egyéb meghamisítóit, hangoztatja, hogy a párt történetének tanulmányozását tudományos, bolsevik alapokra kell helyezni, hangsúlyozza, hogy a leninizmus az opportunizmus minden válfaja ellen folytatott kíméletlen harcban született, nőtt fel és erősödött meg. Sztálin elvtárs a trockizmust az ellenforradalmi burzsoázia élcsapataként jellemzi.

Gyemjan Bednijhez írott levelében Sztálin elvtárs rámutat arra, hogy Gyemjan Bednij egyes szatírikus versei hazafiatlan tendenciákat fejeznek ki és nyilvánvalóan eltérnek a leninizmustól. Sztálin elvtárs hangsúlyozza, hogy az orosz munkásosztály

a szabadságért és a szocializmusért folytatott hare nagyszerű példáit adta az emberiségnek. Ez az orosz munkások szívét a forradalmi nemzeti büszkeség érzésével tölti el, amely képes hegyeket elmozdítani és képes csodákat művelni. Sztálin elvtárs felszólítja a szovjet írókat, hogy emelkedjenek az élenjáró proletariátus dalnokai feladatainak a magaslatára.

Sztálin elvtárs Emil Ludwig német íróval folytatott beszélgetésében elméletileg megvilágítja azt a kérdést, hogy mi az egyéniség és a néptömegek szerepe a történelemben. Emil Ludwig kérdéseire adott válaszaiban Sztálin elvtárs kijelentette, hogy az a feladat, amelynek egész életét szenteli — a munkásosztály felemelése, a szocialista állam megerősítése. A szocialista állam minden erősödése elősegíti az egész nemzetközi munkásosztály megerősödését.

Sztálin elvtárs több külföldi személyiséggel folytatott beszélgetésében kifejti, hogy a Szovjetállam külpolitikája következetes békepolitika, megindokolja, hogy a Szovjetunió és a tőkés országok békésen meglehetnek egymás mellett és kereskedelmi kapcsolatra léphetnek egymással.

A „Beszámoló a XVII. pártkongresszusnak a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának munkájáról" c. beszédében Sztálin elvtárs összegezi a Szovjetunióban épülő szocializmus nagy győzelmeinek eredményeit, rámutat azokra a gyökeres átalakulásokra, amelyek a XVI. kongresszus óta eltelt időszakban az országban végbementek, a szocialista népgazdaság és kultúra minden terén elért sikerekre, amelyek a párt vezérvonalának teljes

diadaláról tanuskodnak. Sztálin elvtárs hangsúlyozza, hogy a párt annak köszönheti sikereit, hogy munkájában Marx, Engels, Lenin legyőzhetetlen tanítása vezérli. Sztálin elvtárs vázolja a párt további munkájának programját az ipar, a földművelés és más népgazdasági ágak, valamint a kultúra és a tudomány terén. Sztálin elvtárs kitűzi azt a feladatot, hogy a szervezeti vezetést a politikai vezetés színvonalára kell emelni, hogy fokozni kell a párt ideológiai munkáját és az emberek tudatában továbbélő kapitalista csökevények ellen folyó harcot.

Sztálin elvtárs elemzi a kapitalizmus általános válsága alapján zajló gazdasági világválság menetét, kimutatja, hogy a tőkés rendszer általános válságának viszonyai között a kapitalizmus sajátos depressziót él át, amely nem vezet az ipar új fellendülésére és virágzására. Sztálin elvtárs jellemzi a tőkés országok belső politikai helyzetének és egymás közötti viszonyaiknak a kiélesedését, az új imperialista világháború előkészítését.

Sztálin elvtárs leleplezi a háborús gyujtogatók terveit és az események további fejlődésének tudományos előrelátása alapján rámutat arra, hogy a Szovjetunió elleni háború a legveszélyesebb háború lesz az imperialistákra nézve, hogy a Szovjetunió népei mindhalálig harcolni fognak a forradalom vívmányaiért, hogy a háború a támadók teljes vereségére, Európa és Ázsia több országában forradalomra és ezekben az országokban a burzsoá-földesúri kormányok megdöntésére fog vezetni. Sztálin elvtárs leszögezi, hogy a Szovjetunió külpolitikája a béke fenntartásának politikája. Figyelmeztet arra, hogy

meg kell erősíteni a Szovjetország védelmi képességét, hogy készen álljunk és bármikor megvédhessük országunkat az imperialista államok támadásával szemben.

A tizenharmadik kötetben jelennek meg először: Sztálin elvtárs Satunovszkij elvtárshoz, Cs—e elvtárshoz, Gyemjan Bednijhez, Atcheen elvtárshoz, I. N. Bazsanov elvtárshoz írt levelei; Sztálin válaszai Ralph W. Barnes kérdéseire és Barnes úr levelére; a Robins ezredessel folytatott beszélgetés.

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának
Központi Bizottsága mellett működő
MARX—ENGELS—LENIN INTÉZET

1930 JÚLIUS— 1934 JANUAR

ZÁRSZÓ A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI BESZÁMOLÓJÁHOZ A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁNAK XVI. KONGRESSZUSÁN[1]

1930 július

Elvtársak! A Központi Bizottság beszámolójához fűződő vita után, mindazok után, amik kongresszusunkon a jobboldali ellenzék volt vezéreinek felszólalásaival kapcsolatban történtek, nem sok mondanivalóm van már zárszavamban.

Beszámolómban azt mondottam, hogy a XVI. pártkongresszus pártunk történetében a közé a kevés kongresszus közé tartozik, amelyen nincs valamennyire is kialakult ellenzék, mely a maga külön vonalát szembe tudná állítani a párt vonalával. Mint látják, valóban ez volt a helyzet. Kongresszusunkon, a XVI. pártkongresszuson, nem hogy kialakult ellenzék nem volt, de még egy kis csoport, sőt egyes elvtársak sem akadtak, akik jogosnak tartották volna, hogy kiálljanak ide a szószékre és helytelenítsék a párt vonalát.

Világos, hogy pártunk vonala az egyetlen helyes vonal, helyessége pedig, íme, annyira nyilvánvaló és vitathatatlan, hogy még a jobboldali ellenzék volt vezetői is szükségesnek tartották határozottan hangsúlyozni felszólalásaikban a párt egész politikájának helyességét.

Érthető, hogy ezek után nem szükséges újból indokolnom azoknak a tételeknek a helyességét, amelyeket beszámolómban kifejtettem. Erre nincs szükség, mivel a párt vonala, nyilvánvaló helyességénél fogva, ezen a kongresszuson nem szorul további védelemre. És ha ennek ellenére nem mondtam le a zárszó jogáról, annak az az oka, hogy véleményem szerint mégsem fölösleges röviden válaszolni egyes kérdésekre, amelyeket az elvtársak írásban nyujtottak be a kongresszus elnökségének, majd pedig néhány szót szólni a jobboldali ellenzék volt vezetőinek fellépésével kapcsolatban.

Az írásban benyujtott hozzászólások nagy része egyes másodrendű kérdéseket érint: hogy a beszámolókban miért nem említették a lótenyésztést — nem lehetne-e foglalkozni vele a zárszóban (d e r ü l t s é g); hogy miért nem említették a beszámolókban a lakásépítést — nem lehetne-e szólni róla néhány szót a zárszóban; hogy miért nem mondtak semmit a beszámolókban a mezőgazdaság villamosításáról — nem lehetne-e erről valamit a zárszóban mondani. És így tovább ebben a szellemben.

Ezeknek az elvtársaknak azt kell válaszolnom, hogy beszámolómban nem tudtam kitérni a népgazdaság minden kérdésére. És nemcsak nem tudtam, de jogom sem volt ehhez, mivel nincs jogom betörni Kujbisev és Jakovlev elvtársak beszámolóinak területére, akik ismertetni fogják önökkel az ipar és a mezőgazdaság konkrét problémáit. Elvégre, ha a Központi Bizottság beszámolójában minden kérdést érintünk, akkor mit mondjanak az előadók az ipar-

ról, a mezőgazdaságról stb. szóló beszédeikben? (Közbeszólások: „Úgy van!")

Csak a mezőgazdaság villamosításának kérdését érintő írásos hozzászólásról kell külön megjegyeznem, hogy ez néhány helytelen állítást tartalmaz. A cédula írója azt állítja, hogy már „itt az ideje" a mezőgazdaság villamosításának, hogy a Földművelésügyi Népbiztosság nem engedi kifejlődni ezt az ügyet, hogy Lenin máskép gondolta stb. Mindez helytelen, elvtársak. Nem mondhatjuk azt, hogy „itt az ideje" a mezőgazdaság villamosításának. Ha valóban időszerűvé vált volna a mezőgazdaság villamosítása, akkor most már volna 10—15 olyan kerületünk, amelyekben villamosított mezőgazdasági termelés folyik. Önök azonban jól tudják, hogy egyelőre szó sincs semmi ilyesmiről. A legtöbb, amit a mezőgazdaság villamosításáról most mondhatunk, az, hogy a villamosítás a kísérleti kidolgozás szakaszában van. Lenin így is fogta fel ezt a dolgot, amikor a mezőgazdaság villamosítása terén végzett kísérletekre buzdított. Egyes elvtársak azt hiszik, hogy a traktorok már elavultak, hogy ideje a traktorokról áttérni a mezőgazdaság villamosítására. Ez persze szertelen túlzás. Az ilyen elvtársakat rendre kell utasítani. A Földművelésügyi Népbiztosság így is jár el ezekkel az elvtársakkal. Tehát nem tekinthetjük indokoltnak a kérdés szerzőjének elégedetlenségét a Földművelésügyi Népbiztossággal.

Az írásban benyujtott hozzászólások másik csoportja a nemzeti kérdésre vonatkozik. Az egyik cédula, amelyet a legérdekesebbnek tartok, összehasonlítja a nemzeti nyelvek problémájának azt a fel-

fogását, amelyet a XVI. kongresszuson tartott beszámolómban kifejtettem, azzal a fejtegetéssel, amelyet a Keleti Népek Egyetemén 1925-ben mondott beszédem[2] tartalmaz, és úgy látja, hogy itt van némi homály, amelyet el kell oszlatni. „Ön — így hangzik a kérdés — akkor szembeszállt azzal az elmélettel *(Kautskyéval)*, amely szerint a szocializmus időszakában *(egy országban)* a nemzeti nyelvek elhalnak és kialakul egy közös nyelv, most pedig, a XVI. kongresszuson mondott előadói beszédében Ön kijelenti, hogy a kommunisták hívei annak, hogy a nemzeti kultúrák és a nemzeti nyelvek *egy* közös kultúrában és *egy* közös nyelvben olvadjanak össze *(abban az időszakban, amikor a szocializmus az egész világon győzött)* — vajjon nem homályos-e ez?"

Azt hiszem, itt nincs sem homály, sem ellentmondás. 1925-ben mondott beszédemben szembeszálltam Kautsky nacionalista-soviniszta elméletével, amely szerint, ha a mult század közepén az egyesített osztrák-német államban győzött volna a proletárforradalom, ez arra vezetett volna, hogy a nemzetek összeolvadnak egy közös *német* nemzetben, amelynek egy közös *német* nyelve van a csehek pedig *elnémetesednek*. Szembeszálltam ezzel az elmélettel, mint antimarxista, antileninista elmélettel, és országunk életéből olyan tényekre hivatkoztam, amelyeket az után láttunk, hogy a Szovjetunióban győzött a szocializmus és amelyek megcáfolják ezt az elméletet. Ezzel az elmélettel most is szembeszállok, ami kitűnik a XVI. kongresszuson elmondott beszámolómból. Szembeszállok vele, mert ez az elmélet, amely szerint, teszem, a Szovjetunió minden

nemzetének össze kell olvadnia egy közös *nagyorosz* nemzetben, amely egy közös *nagyorosz* nyelvet beszél, nacionalista-soviniszta elmélet, antileninista elmélet, ellentmond a leninizmus alaptételének, annak az alaptételnek, hogy a nemzeti különbségek nem tünhetnek el a legközelebbi időszakban, hogy a nemzeti különbségeknek még sokáig meg kell maradniok még az után is, hogy a proletárforradalom *világméretekben* győzött.

Ami a nemzeti kultúrák és a nemzeti nyelvek távolabbi perspektíváját illeti, mindig azt a lenini nézetet vallottam és vallom ma is, hogy a szocializmus *világméretű* győzelmének időszakában, amikor a szocializmus megerősödik és életformává válik, a nemzeti nyelveknek elkerülhetetlenül egybe kell olvadniok egy közös nyelvben, amely természetesen nem lesz sem nagyorosz, sem német, hanem valami új nyelv lesz. Ezt is félreérthetetlenül leszögeztem a XVI. kongresszuson mondott beszédemben.

Hol itt a homály és tulajdonképpen mit kell itt megvilágítani?

Úgy látszik, a kérdezők legalábbis két dologgal nincsenek teljesen tisztában.

Nincsenek tisztában *először* azzal a ténnyel, hogy a Szovjetunióban már beléptünk a szocializmus időszakába, de annak ellenére, hogy beléptünk ebbe az időszakba, a nemzetek nemcsak nem halnak el, hanem ellenkezőleg, fejlődnek és virulnak. Csakugyan, beléptünk-e már a szocializmus időszakába? A mostani időszakot rendszerint átmeneti időszaknak szoktuk nevezni, a kapitalizmus és a szocializmus közötti átmeneti időszaknak. Átmeneti időszaknak neveztük

1918-ban, amikor Lenin „A «baloldali» gyerekességről és a kispolgáriasságról" c. híres cikkében[3] először jellemezte ezt az időszakot és gazdasági életének öt formáját. Átmenetinek nevezzük ma, 1930-ban, amikor ezek közül a formák közül egyesek, mivel avultak, már tűnőben vannak, viszont az egyik, nevezetesen az új forma az ipar és a mezőgazdaság terén, példátlanul gyorsan növekszik és fejlődik. Mondhatjuk-e azt, hogy ez a két átmeneti időszak azonos, hogy nem különböznek egymástól gyökeresen? Világos, hogy nem mondhatjuk.

Mi volt a helyzet nálunk 1918-ban a népgazdaság terén? Volt lerombolt ipar és öngyujtó-„gyártás", voltak egyes kolhozok és szovhozok, de nem voltak meg mint tömeges jelenség, növekedett az „új" burzsoázia a városban és a kulákság a falun.

Mi a helyzet nálunk most? Helyreállítottuk és újjáalakítjuk a szocialista ipart, van fejlett szovhoz- és kolhozrendszerünk, amely csupán a tavaszi vetésterületen a Szovjetunió összes vetésének több mint 40%-át látja el, elhalóban van a városi „új" burzsoázia, elhalóban van a falusi kulákság.

Az is átmeneti időszak. Ez is átmeneti időszak. És mégis — olyan messze vannak egymástól, mint az ég a földtől. És mégis — ki tagadhatná, hogy küszöbön áll az utolsó komoly tőkés osztálynak, a kulákok osztályának felszámolása. Világos, hogy már kikerültünk a régi értelemben vett átmeneti időszakból, beléptünk az egész fronton folyó közvetlen és nagyarányú szocialista építés időszakába. Világos, hogy már beléptünk a szocializmus időszakába, mivel ma a szocialista szektor kezében tartja az egész népgazda-

ság minden gazdasági rúgóját, ha a szocialista társadalom felépítésétől és az osztálykülönbségek megszűnésétől még messze vagyunk is. És mégis, ennek ellenére, a nemzeti nyelvek nemcsak nem halnak el és nem olvadnak össze egy közös nyelvben, hanem ellenkezőleg, a nemzeti kultúrák és a nemzeti nyelvek fejlődnek és virulnak. Nem világos-e tehát, hogy az az elmélet, amely szerint a szélesen kibontakozó szocialista építés időszakában, az *egy* országban győztes szocializmus időszakában a nemzeti nyelvek elhalnak és egy közös nyelvben összeolvadnak *egy* állam keretein belül, helytelen, antimarxista, antileninista elmélet.

A kérdezők nincsenek tisztában, *másodszor*, azzal, hogy a nemzeti nyelvek elhalásának és egy közös nyelvben való összeolvadásának kérdése nem *államon belüli* kérdés, nem a szocializmus *egy* országban való győzelmének kérdése, hanem *nemzetközi* kérdés, a szocializmus *nemzetközi* méretekben való győzelmének kérdése. A kérdezők nem értették meg, hogy a szocializmus győzelmét *egy országban* nem szabad összekeverni a szocializmus *nemzetközi* méretű győzelmével. Lenin nem ok nélkül mondotta, hogy a nemzeti különbségek még sokáig megmaradnak a proletárdiktatúrának nemzetközi méretekben kivívott győzelme után is.

Ezenkívül figyelembe kell venni még egy körülményt, amely a Szovjetunió több nemzetére vonatkozik. Van egy Ukrajna a Szovjetunió állományában. De van más Ukrajna is más államok keretében. Van egy Belorusszija a Szovjetunió állományában. De van más Belorusszija is más államok keretében. Azt

hiszik talán, hogy az ukrán és a belorussz nyelv kérdését el lehet dönteni e sajátos viszonyok figyelembevétele nélkül?

Vegyék szemügyre továbbá a Szovjetuniónak azokat a nemzeteit, amelyek a déli határon, Azerbajdzsántól Kazahsztánig és Burját-Mongóliáig, élnek. Mind ugyanabban a helyzetben van, mint Ukrajna és Belorusszija. Világos, hogy itt is figyelembe kell venni e nemzetek fejlődési feltételeinek sajátosságát.

Nem világos-e tehát, hogy ezeket és az ezekhez hasonló, a nemzeti kultúrák és a nemzeti nyelvek kérdésével kapcsolatos kérdéseket nem lehet megoldani *egy* állam keretein belül, a Szovjetunió keretein belül?

Ez a helyzet, elvtársak, általában a nemzeti kérdéssel, s különösen a nemzeti kérdést érintő fentebb említett írásbeli hozzászólással.

Engedjék meg, hogy áttérjek a jobboldali ellenzék volt vezéreinek felszólalásaira.

Mit követel a kongresszus a jobboldali ellenzék volt vezéreitől? Talán vezeklést, önkorbácsolást? Egyáltalán nem! Pártunk, pártunk kongresszusa sohasem teszi meg azt, hogy olyasmit követeljen a párt tagjaitól, ami megalázhatja őket. A kongresszus három dolgot követel a jobboldali ellenzék volt vezéreitől:

először, lássák be, hogy a párt vonala és az általuk védelmezett vonal között szakadék van, hogy az a vonal, amelyet ők védtek, objektíve nem a szocializmus győzelmére, hanem a kapitalizmus győzelmére vezet (közbeszólások: „Úgy van!");

másodszor, hogy bélyegezzék meg ezt a vonalat, mint antileninista vonalat, és nyiltan, becsületesen határolják el magukat tőle (közbeszólások: „Úgy van!");

harmadszor, hogy álljanak közénk és folytassanak velünk együtt erélyes harcot mindenféle és fajta jobboldali elhajló ellen. (Közbeszólások: „Úgy van!" Viharos taps.)

Ezt követeli a kongresszus a jobboldali ellenzék volt vezéreitől.

Van-e ezekben a követelésekben valami megalázó rájuk mint olyan emberekre nézve, akik bolsevikok kívánnak maradni?

Világos, hogy ebben nincs és nem is lehet semmi megalázó. Minden bolsevik, minden forradalmár, minden önérzetes párttag megérti, hogy csak emelkedhet és nyerhet a párt szemében, ha nyiltan és becsületesen beismeri a világos és vitathatatlan tényeket.

Ezért gondolom, hogy Tomszkijnak az a megjegyzése, hogy őt a Gobi-sivatagba akarják küldeni, hol elesége erdei méz és sáska lészen, vidéki jellegű, kupléba való üres szellemesség, amelynek semmi köze sincs a forradalmár méltóságának kérdéséhez. (Derültség. Taps.)

Megkérdezhetik, miért áll elő a kongresszus újra ezekkel a követelésekkel a jobboldali ellenzék volt vezéreivel szemben?

Vajjon nem tény-e az, hogy ezeket a követeléseket egyszer, 1929 novemberében, a Központi Bizottság plénumán[4], már elébük tártuk? Vajjon nem tény-e az, hogy a jobboldali ellenzék volt vezérei

akkor elfogadták ezeket a követeléseket, lemondtak vonalukról, elismerték, hogy vonaluk hibás volt, elismerték, hogy a párt vonala helyes és megígérték, hogy a párttal együtt harcolni fognak a jobboldali elhajlás ellen? Igen, ez így volt. Mi hát a hiba? A hiba az, hogy nem teljesítették igéretüket, nem teljesítették és nem teljesítik azokat a kötelezettségeket, amelyeket hét hónappal ezelőtt vállaltak. (K ö z b e s z ó l á s o k: „Úgy van!") Uglanov a színtiszta igazságot mondotta, amikor beszédében kijelentette, hogy nem teljesítették a Központi Bizottság novemberi plénumán vállalt kötelezettségeiket.

Ez a forrása annak a bizalmatlanságnak, amelyet most ezen a kongresszuson tapasztalnak.

Ezért áll elő a kongresszus ismét ezekkel a követelésekkel.

Rikov, Tomszkij és Uglanov azt panaszolta itt, hogy a kongresszus bizalmatlan velük szemben. De ki tehet erről? Ők maguk tehetnek róla. Aki nem teljesíti kötelezettségeit, az nem számíthat bizalomra.

Volt-e a jobbolda i ellenzék volt vezéreinek lehetőségük, alkalmuk arra, hogy teljesítsék igéretüket és szakítsanak multjukkal? Persze, hogy volt. De mit tettek az elmúlt hét hónap folyamán, hogy kihasználják ezeket a lehetőségeket és alkalmakat? Semmit.

Rikov nemrég ott volt az uráli konferencián[5]. A lehető legkedvezőbb alkalom kínálkozott tehát számára, hogy helyreüsse hibáit. És mi történt? Ahelyett, hogy nyiltan és határozottan szakított volna ingadozásaival, „köntörfalazni" és taktikázni

kezdett. Csak természetes, hogy az uráli konferenciától meg is kapta a méltó választ.

Hasonlítsák most össze Rikovnak az uráli konferencián mondott beszédét a XVI. kongresszuson mondott beszédével. Szakadék tátong közöttük. Ott, hadakozva az uráli konferenciával, „köntörfalaz" és taktikázik. Itt — nyiltan és mellét verdesve próbálja beismerni hibáit, próbál szakítani a jobboldali ellenzékkel és igéri, hogy támogatni fogja a pártot az elhajlások elleni harcban. Mi az oka, mi a magyarázata ennek a változásnak? Nyilván az a veszélyes helyzet, amely a pártban a jobboldali ellenzék volt vezéreire nézve kialakult. Nem csoda tehát, hogy a kongresszusban az a határozott benyomás alakult ki, hogy amíg ezeket az embereket alaposan sarokba nem szorítják, addig nem lehet velük boldogulni. (Általános derültség. Hosszantartó taps.)

Módjában volt-e Uglanovnak, hogy teljesítse a Központi Bizottság novemberi plénumának tett ígéretét? Igen, módjában volt. A „Moszelektrik" gyárban a pártonkívüliek részvételével lefolyt gyűlésre gondolok, amelyen nemrég felszólalt. És mi történt? Ahelyett, hogy bolsevikhoz illő módon szólalt volna fel, gáncsolni kezdte a párt vonalát. Érthető, hogy ezért a gyár pártsejtjétől meg is kapta a méltó választ.

Hasonlítsák most össze ezt a felszólalását a mai „Pravdá"-ban megjelent nyilatkozatával. Szakadék tátong közöttük. Mi a magyarázata ennek a változásnak? Ugyanaz a veszélyes helyzet, amely a jobboldali ellenzék volt vezérei körül kialakult. Nem csoda tehát, hogy a kongresszus határozottan levonta

ebből a megfelelő tanulságot: ha ezeket az embereket alaposan sarokba nem szorítják, nem lehet velük boldogulni. (Általános derültség. Taps.)

Vagy ott van például Tomszkij. Nemrég résztvett Tifliszben a kaukázusontúli konferencián[6]. Volt tehát alkalma arra, hogy jóvátegye bűneit. És mi történt? Beszédében kitért a szovhozokra, a kolhozokra, a szövetkezetre, a kultúrforradalomra meg minden egyébre, de a legfőbbről, vagyis a Szovjetunió Szakszervezeteinek Központi Tanácsában végzett opportunista munkájáról egy árva szót sem szólt. Ezt nevezik a párttal szemben vállalt kötelezettségek teljesítésének! Túl akart járni a párt eszén, nem értette meg, hogy millió meg millió szem szegeződik ránk mindannyiunkra és itt nem lehet senkinek túljárni az eszén.

Hasonlítsák most össze tifliszi beszédét az ezen a kongresszuson elhangzott felszólalásával, amelyben nyiltan és kertelés nélkül beismerte a Szovjetunió Szakszervezeteinek Központi Tanácsa vezetése terén elkövetett opportunista hibáit. Szakadék tátong közöttük. Mi a magyarázata ennek a különbségnek? Ugyanaz a veszélyes helyzet, amely a jobboldali ellenzék volt vezérei körül kialakult. Nem csoda, hogy a kongresszus megpróbált alapos nyomást gyakorolni ezekre az elvtársakra, hogy rábírja őket kötelezettségeik teljesítésére. (Taps. Általános derültség az egész teremben.)

Íme, ez a forrása annak, hogy a kongresszus bizalmatlan ezekkel az elvtársakkal szemben.

Mivel magyarázható a jobboldali ellenzék volt vezéreinek ez az enyhén szólva furcsa magatartása?

Mivel magyarázható az a tény, hogy az elmúlt időszak folyamán egyetlen egyszer sem próbálták meg önkéntesen, külső nyomás nélkül teljesíteni kötelezettségeiket?

Ez legalábbis két körülménnyel magyarázható.

Először, azzal, hogy még nem lévén teljesen meggyőződve a párt vonalának helyességéről, suttyomban tovább folytattak valamiféle frakciós munkát, ideig-óráig meghúzták magukat és várták a kedvező alkalmat arra, hogy újra nyiltan fellépjenek a párt ellen. Amikor frakciós összejöveteleiken megvitatták a párt kérdéseit, rendszerint így számítgattak: várunk tavaszig, hátha felsül a párt a vetéssel — akkor aztán lesujtunk amúgy igazából. A tavasz azonban nem hozott számukra semmi jót, mivel a vetési munkálatokat rendben elvégezték. Akkor újra latolgatni kezdtek: várunk őszig, hátha felsül a párt a gabonabegyüjtéssel — akkor aztán lesujtunk a Központi Bizottságra. Az ősz azonban szintén kifogott rajtuk, ismét hoppon maradtak. És mivel a tavasz és az ősz minden évben megismétlődik, a jobboldali ellenzék volt vezetői tovább is vártak, újra hol a tavaszhoz, hol az őszhöz fűzték reményeiket. (Általános hahota az egész teremben.)

Érthető, hogy miközben meghúzták magukat egyik évszaktól a másikig és várták a kedvező alkalmat, hogy lecsapjanak a pártra, nem tudták teljesíteni kötelezettségeiket.

Végül, a *második ok*. A második ok abban rejlik, hogy a jobboldali ellenzék volt vezérei nem értik meg a mi bolsevik fejlődési ütemünket, nem hisznek ebben az ütemben és általában nem fogadnak el

semmi olyat, ami túllépi a fokozatos fejlődés kereteit, a „magától is megy" kereteit. Sőt, bolsevik ütemünk, az újjáalakítási időszakkal kapcsolatos új fejlődési útjaink, az osztályharc kiélesedése és ennek a kiélesedésnek a következményei aggodalommal, riadalommal, félelemmel, rettegéssel töltik el őket. Érthető tehát, hogy kézzel-lábbal kapálóznak minden ellen, ami kapcsolatban van pártunk legélesebb jelszavaival.

Ugyanabban a betegségben szenvednek, amelyben Csehov ismert hőse, Belikov görög nyelvtanár, a „tokbabújt ember". Emlékeznek Csehov „A tokbabújt ember" című elbeszélésére? Ez a hős, mint ismeretes, mindig sárcipőben, vattával bélelt kabátban, esernyővel járt, hőségben, fagyban egyaránt. „Bocsánat, minek önnek a sárcipő és a melegbélésű kabát júliusban, ekkora hőségben?" — kérdezték Belikovtól. „Minden eshetőségre — felelte Belikov —, hogy valami baj ne essen: még beáll a fagy, s mi lesz akkor?" (Általános derültség. Taps.) Félt, mint a pestistől, mindentől, ami új volt, ami nem fért bele szürke nyárspolgári életének megszokott körébe. Új vendéglőt nyitottak — Belikov máris aggodalmaskodott: „persze, persze, lehet, hogy jó, ha van vendéglő, csak aztán baj ne legyen belőle." Színjátszó kört szerveztek, olvasótermet nyitottak — Belikov megint aggodalmaskodik: „színjátszó kör, új olvasóterem — minek az? Csak valami baj ne legyen belőle." (Általános derültség.)

Ugyanezt kell mondanunk a jobboldali ellenzék volt vezéreiről. Emlékeznek még arra a históriára, amikor átadtuk a műszaki főiskolákat a gazdasági

népbiztosságoknak? Mindössze két műszaki főiskolát akartunk átadni a Legfőbb Népgazdasági Tanácsnak. Apróság az egész, gondoltuk. És mégis — a jobboldali elhajlók elkeseredett ellenállásába ütköztünk. „Átadni két műszaki főiskolát a Legfőbb Népgazdasági Tanácsnak? Minek az? Nem volna jobb várni? Csak valami baj ne legyen ebből az ötletből." Ma pedig már valamennyi műszaki főiskolát átadtuk a gazdasági népbiztosságoknak. És lám, semmi baj — megvagyunk.

Vagy például a kulákok ellen irányuló kivételes rendszabályok kérdése. Emlékeznek rá, milyen jajveszékelést csaptak ebből az alkalomból a jobboldali ellenzék vezérei? „Kivételes rendszabályok a kulákok ellen? Minek az? Nem volna jobb liberális politikát folytatni a kulákok irányában? Csak valami baj ne legyen ebből az ötletből." Most pedig végrehajtjuk a kulákság mint osztály felszámolásának politikáját, azt a politikát, amelyhez képest a kulákság elleni kivételes rendszabályok semmiségek. És lám, semmi baj — megvagyunk.

Vagy például a kolhozok és a szovhozok kérdése. „Szovhozok és kolhozok? Minek azok? Mire való ez a sietség? Vigyázzatok, még valami baj lesz ezekből a szovhozokból meg kolhozokból."

És így tovább és így tovább.

Ez az újtól való félelem, ez a képtelenség arra, hogy az új kérdésekhez újmódon nyúljanak hozzá, ez a riadalom — „csak valami baj ne legyen belőle" —, a tokhabújt embereknek ezek a vonásai gátolják a jobboldali ellenzék volt vezéreit abban, hogy teljesen egybeforrjanak a párttal.

Különösen nevetséges formákat öltenek nálunk a tokbabújt embernek ezek a vonásai, mihelyt nehézségek merülnek fel, mihelyt csak a legkisebb felhő is feltűnik a láthatáron. Nehézség, akadály merül fel valahol, máris riadoznak: csak valami baj ne legyen belőle. Valahol egy svábbogár perceg, még ki sem bújt rendesen az üregéből — máris farolnak visszafelé, rémületbe esnek és katasztrófáról, a Szovjethatalom pusztulásáról kezdenek óbégatni. (Általános hahota.)

Megnyugtatjuk és igyekszünk meggyőzni őket, hogy nincs itt még semmi veszély, hogy ez csupán csak egy svábbogár, amelytől nem kell félni. De hiába! Tovább óbégatnak: „Hogy-hogy svábbogár? Ez nem svábbogár, hanem ezernyi dühös fenevad! Ez nem svábbogár, hanem szakadék, a Szovjethatalom pusztulása"... És — „megindul a lavina"... Buharin téziseket ír ezzel kapcsolatban és elküldi a Központi Bizottságnak, leszögezi, hogy a Központi Bizottság politikája a pusztulás szélére vitte az országot, hogy a Szovjethatalom minden bizonnyal elpusztul, ha nem most, akkor legkésőbb egy hónapon belül. Rikov csatlakozik Buharin téziseihez, előrebocsátva azonban, hogy igen komoly nézeteltérése van Buharinnal, amely abban áll, hogy a Szovjethatalom szerinte nem egy hónap mulva, hanem egy hónap és két nap mulva fog elpusztulni. (Általános derültség.) Tomszkij csatlakozik Buharinhoz és Rikovhoz, de fel van háborodva amiatt, hogy nem tudtak meglenni tézisek nélkül, hogy nem tudtak meglenni okmány nélkül, amelyért majd felelniök kell: „Hányszor mondtam nektek, csináljatok, amit

akartok, de ne adjatok ki kezetekből okmányokat, ne hagyjatok magatok után nyomokat." (Az egész terem homéroszi kacajra fakad. Hosszantartó taps.)

Igaz, később, egy év elmultával, amikor már minden bolond is látja, hogy a svábbogár-veszély egy törött tojást sem ér, a jobboldali elhajlók lassacskán magukhoz térnek és nekibátorodva nem átallanak még dicsekedni is, kijelentve, hogy nem félnek ők semmiféle svábbogártól, hogy ez a svábbogár ráadásul még satnya is és döglött. (Derültség. Taps.) De csak egy év mulva. Addig azonban — tessék vesződni ezekkel az okvetetlenkedőkkel . . .

Ezek azok a körülmények, elvtársak, amelyek gátolják a jobboldali ellenzék volt vezéreit abban, hogy közelebb kerüljenek a párt vezetőségének magvához és teljesen egybeforrjanak vele.

Mi módon lehet ezen segíteni?

Erre csak egy mód van: véglegesen szakítaniok kell multjukkal, tetőtől-talpig új fegyverzetet kell ölteniök és egybe kell forrniok pártunk Központi Bizottságával a bolsevik fejlődési ütemért folyó harcban, a jobboldali elhajlás ellen folyó harcban.

Más mód nincs.

Ha meg tudják ezt tenni a jobboldali ellenzék volt vezérei — jó. Ha nem tudják — magukra vessenek. (Hosszantartó taps. Éljenzés. Mindenki feláll és énekelik az „Internacionálét".)

„Pravda" 181. sz.
1930 július 3.

LEVÉL SATUNOVSZKIJ ELVTÁRSHOZ

Satunovszkij elvtárs!

Első levelére (Liebknechtről) nem emlékszem. Második levelét (a bírálatról) olvastam. Persze, a bírálat szükséges és kötelező, de egy feltétellel: ha nem meddő. Sajnos, az Ön bírálatát csakis meddőnek lehet tekinteni. Nézzük meg bírálatát pontonként.

1. Nem igaz, hogy a forradalomelőtti időben *csak* a kulákok vásároltak földet. A valóság az, hogy vásároltak földet a kulákok is, a *középparasztok* is. Ha megnézzük azokat a parasztgazdaságokat, amelyek földet vásároltak és társadalmi csoportonként tagoljuk őket, a középparasztokra több gazdaság jut, mint a kulákokra; ha viszont a vásárolt föld nagysága szempontjából nézzük a dolgot, akkor a mérleg a kulákok javára billen. Beszédemben[7] természetesen a középparasztokra gondoltam.

2. Az a mondat, hogy a fajankók lenini hadállásokba vonulnak vissza, egyértelmű azzal, hogy a fajankók szakítanak hibáikkal. Ez, azt hiszem, világos és érthető. Ezzel kapcsolatos „kritikai" megjegyzése valósággal mulatságos.

3. Nincs igaza Önnek abban sem, amit arról ír, hogy a rozsot feletetik a sertésekkel. Én nem arról beszéltem, hogy a rozs jó a sertésnek is. Nálam

a rozs *túltermelési válságáról* van szó[8], amely a rozsföldek kiszélesítését előnytelenné teszi és arra készteti a tőkéseket (az árszínvonal kedvéért), hogy különleges vegyi eljárással úgy tönkretegyék a rozsot, hogy az csak sertések etetésére legyen alkalmas (az ilyen rozsot emberi táplálléknak nem lehet felhasználni). Hogyan tudott elsiklani e felett az „apróság" felett?

4. Még kevésbbé van igaza Önnek akkor, amikor azt mondja, hogy a kapitalizmus *rothadása* kizárja a kapitalizmus *növekedését*. Olvassa el Lenin „Imperializmusát"[9] és meg fogja érteni, hogy a kapitalizmus *rothadása* egyes ágakban és országokban nem zárja ki, hanem feltételezi a kapitalizmus *növekedését* más ágakban és országokban. Hogyan kerülhette el figyelmét ez az „apróság" Lenin művében? Ám bíráljon, de Lenin álláspontjáról bíráljon, és csak erről az álláspontról, ha azt akarja, hogy bírálata termékeny legyen.

5. Hasonlóképpen nincs igaza Önnek, amikor országunkat a „gyarmati országok típusához tartozó" országnak minősíti. A gyarmati országok alapjában véve kapitalizmus *előtti* országok. A mi országunk viszont kapitalizmus *utáni* ország. Az előbbiek még nem jutottak el a fejlett kapitalizmusig. Az utóbbi túljutott a fejlett kapitalizmuson. Ez két elvileg különböző típus. Hogyan lehet megfeledkezni erről az „apróságról", kritikus elvtárs?

6. Ön csodálkozik azon, hogy Sztálin elgondolása szerint az új gazdasági káderekneknek a régieknél tapasztaltabbaknak kell lenniök technikai tekintetben[10]. Mi van ezen csodálkozni való? Talán nem

igaz, hogy a régi gazdasági káderek a helyreállítási időszakban, azoknak a régi gyáraknak a működése idején fejlődtek ki, amelyek technikai tekintetben elmaradottak voltak és nagy technikai tapasztalatok szerzését nem tették lehetővé? Talán nem igaz, hogy az újjáalakítási időszakban, amikor új, korszerű technikát vezetünk be, a régi gazdasági kádereknek át kell képezniök magukat és gyakran át kell adniok helyüket a magasabb műszaki képzettséggel rendelkező új kádereknek? Talán csak nem tagadja Ön azt, hogy a régi gazdasági káderek, akik a régi gyárak helyreállításán és üzembehelyezésén nevelődtek, gyakran valósággal fegyvertelennek bizonyulnak nemcsak az új technikával, de új ütemünkkel szemben is?

7. Nem térek ki levelének többi, jelentéktelenebb, illetőleg teljesen jelentéktelen pontjára, habár azok is ugyanilyen tévesek.

8. Levelében biztosít engem „hűségéről". Ez talán csak véletlenül kibuggyant frázis. Talán ... De ha nem véletlen frázis, akkor azt tanácsolnám Önnek, hogy vesse el a személyek iránti hűség „elvét". Ez nem bolsevik elv. Legyen hű a munkásosztályhoz, a munkásosztály pártjához, államához. Ez szükséges és helyes. De ezt ne tévessze össze a személyek iránti hűséggel, ezzel az üres és fölösleges értelmiségi sallanggal.

Kommunista üdvözlettel
I. Sztálin

1930 augusztus.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

LEVELEK CS—E ELVTÁRSHOZ

Cs—e elvtárs!

Levele tele van félreértésekkel. A XV. pártkonferencián mondott beszédemben az „iparosításnak (vagyis a proletariátusnak) és a lakosság dolgozó rétegei zömének érdekegységéről" van szó. Ott azt mondottam, hogy a mi iparosítási módszerünk, vagyis az iparosítás szocialista módszere „nem a milliós tömegek elnyomorodására, hanem e tömegek anyagi helyzetének javulására, nem a belső ellentétek kiélesedésére, hanem ezeknek az ellentéteknek az elsimulására és megoldására vezet"[11]. Tehát itt a munkásosztály és a dolgozók alapvető tömegei, elsősorban a parasztság alapvető tömegei közötti összefogásról van szó. Tehát az *összefogáson belüli* ellentétekről van szó, amelyek az iparosítás fejlődése, vagyis a proletariátus erejének és befolyásának növekedése arányában el fognak simulni és kedvezően meg fognak oldódni.

Erről van szó beszédemben.

Ön azonban, minderről megfeledkezve, a proletariátus és a kulákság közötti ellentétekről, vagyis az összefogás keretein kívül eső ellentétekről beszél, amelyek fokozódni és élesedni fognak mindaddig, amíg a kulákságot mint osztályt fel nem számoljuk.

Ön tehát összetévesztett két különböző dolgot. Összetévesztette a proletariátus és a dolgozók alapvető tömegei közötti ellentéteket a proletariátus és a kulákság közötti ellentétekkel.

Világos ez? Azt hiszem, világos.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1930 november.

Cs—e elvtárs!

1. Első levelében Ön az „ellentét" szóval *játszott* és *egy kalap alá vette* az összefogáson kívüli ellentéteket (vagyis a proletárdiktatúra és az ország tőkés elemei közötti ellentéteket) az összefogáson belüli ellentétekkel (vagyis a proletariátus és a parasztság alapvető tömegei közötti ellentéteket). Ha nem sajnálta volna a fáradságot arra, hogy megértse a párt és a trockisták közötti viták alapját, akkor nem kellett volna ilyen, marxista számára megengedhetetlen játékra vetemednie. A trockisták ezt mondották nekünk:

a) *nem birkóztok meg* a középparasztság és a munkásosztály közötti ellentétekkel, a középparaszt és a munkásosztály feltétlenül hajba kap, az összefogás pedig megszűnik, ha idejében nem jön segítségtekre a győzelmes világforradalom;

b) *nem küzditek le* a tőkés elemeket, nem építitek fel saját erőtökből a szocializmust és a termidor elkerülhetetlen lesz, ha idejében nem jön segítségtekre a győzelmes világforradalom.

Mint ismeretes, a trockisták mindkét kérdésben vereséget szenvedtek. Ön azonban nem akart behatolni a trockistákkal folytatott vitáink lényegébe. Válaszomban ezért kénytelen voltam leleplezni az „ellentét" szóval űzött játékát és figyelmeztettem, hogy nem lehet egy kalap alá venni két különböző ellentétet.

Hogyan válaszolt Ön erre?

2. Ahelyett, hogy becsületesen beismerte volna hibáját, „diplomatikusan" megkerülte a kérdést és az „ellentét" szóval űzött játékról áttért a *„belső* ellentétek" szavakkal űzött játékra, egy halomba hordva az összefogáson belüli ellentéteket az országon belüli ellentétekkel, a proletárdiktatúra és a kapitalizmus közötti ellentétekkel. Vagyis Ön „észrevétlenül" visszakanyarodott hibájához, csak annak formáját változtatta meg. Nem titkolom, hogy a különböző ellentétek egy halomba hordása és a kérdések „diplomatikus" elkenése a trockista-zinovjevista gondolkodásmód igen jellemző vonása. Nem gondoltam, hogy Ön elkapta ezt a betegséget. Most már erre is gondolnom kell.

Mivel nem lehet tudni, milyen játékot kíván még bemutatni, jómagam pedig pokolian el vagyok halmozva folyó ügyekkel s ennélfogva kevés időm marad játszadozásra, engedje meg, hogy elbúcsúzzam Öntől, Cs. elvtárs.

I. Sztálin

1930 december 7.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

GYEMJAN BEDNIJ ELVTÁRSNAK

(Részletek egy levélből)

December 8-i levelét megkaptam. Ön nyilván választ kíván tőlem. Kérem, tessék.

Először is egyes kisebb és kicsinyesebb mondatairól és célzásairól. Ha ezek a csúf „kicsinységek" véletlenek volnának, mellőzni lehetne őket. De annyi van belőlük és olyan elevenen „lüktetnek", hogy meghatározzák levelének egész hangját. Márpedig, mint tudjuk, a hangzás teszi a muzsikát.

Az Ön megítélése szerint a Központi Bizottság határozata „kötél", annak a jele, hogy „ütött a végórám" (mármint az Öné). Miért, milyen alapon? Minek nevezzem azt a kommunistát, aki, ahelyett hogy alaposan átgondolná a Központi Bizottság határozatának lényegét és kijavítaná a maga hibáit, „kötélnek" tekinti ezt a határozatot? . .

Hányszor megdícsérte Önt a Központi Bizottság, amikor dícsérni kellett. Hányszor megóvta Önt a Központi Bizottság egyes csoportok és egyes elvtársak támadásaitól (s ez nem volt mindig könnyű feladat!). Hány költőt és írót utasított rendre a Központi Bizottság, amikor egyes hibákat elkövettek. Ön mindezt rendben levőnek és érthetőnek

tartotta. De lám, amikor a Központi Bizottság kénytelen volt az Ön hibáit megbírálni, Ön egyszerre prüszkölni kezd és „kötélről" beszél. Milyen alapon? Talán a Központi Bizottságnak nincs joga megbírálni az Ön hibáit? Talán a Központi Bizottság határozata nem kötelező Önre nézve? Talán az Ön költeményeit semmiféle kritika nem érheti? Nem gondolja, hogy Önt megfertőzte valami kellemetlen betegség, amit „elbizakodottságnak" neveznek? Szerényebben, Gyemjan elvtárs...

Mi a lényege az Ön hibáinak? Az, hogy a Szovjetunió életében és életmódjában előforduló fogyatékosságok bírálata, ez a kötelező és szükséges bírálat, amelyet Ön kezdetben eléggé biztos érzékkel és ügyesen gyakorolt, szertelenségekre kapatta Önt, annyira elkapatta, hogy a bírálat az Ön műveiben a Szovjetunióra, a Szovjetunió multjára, a Szovjetunió jelenére szórt *rágalommá* kezdett átváltozni. Ilyenek az Ön „Szállj le a kemencepadkáról" és a „Nincs irgalom" című költeményei. Ilyen a „Pererva", amelyet ma olvastam el Molotov elvtárs tanácsára.

Ön azt mondja, Molotov elvtárs dícsérte a „Szállj le a kemencepadkáról" c. gúnyverset. Ezt el is hiszem. Én talán nem kevésbbé dícsértem, mint Molotov elvtárs, mert benne (mint más szatírákban is) több nagyszerű telitalálat van. De vannak benne egyes olyan színfoltok, amelyek elrontják az egész képet és merő „Perervá"-vá változtatják. Erről van szó, mert éppen ez a „muzsika" ezekben a gúnyversekben.

Ítélje meg Ön maga.

Ma az egész világ elismeri, hogy a forradalmi mozgalom központja Nyugat-Európából Oroszországba helyeződött át. Az egész világ forradalmárai reménykedve tekintenek a Szovjetunióra, mint az egész világ dolgozói szabadságharcának központjára, benne látják egyetlen hazájukat. Az egész világ forradalmi munkásai egy szívvel-lélekkel ünneplik a szovjet munkásosztályt és elsősorban az *orosz* munkásosztályt, a szovjet munkások élcsapatát, mint elismert vezérüket, mert a legforradalmibb és legaktívabb politikát folytatja, amellyel más országok proletárjainak legmerészebb álmait váltja valóra. A világ forradalmi munkásainak vezetői mohó érdeklődéssel tanulmányozzák Oroszország munkásosztályának rendkívül tanulságos történetét, multját, Oroszország multját, mert tudják, hogy a reakciós Oroszországon kívül volt egy forradalmi Oroszország is, a Ragyiscsevek és Csernisevszkijek, a Zseljabovok és Uljanovok, Halturinok és Alekszejevek Oroszországa. Mindez az orosz munkások szívét eltölti (és el kell hogy töltse!) a forradalmi nemzeti büszkeség érzésével, amely hegyeket képes elmozdítani és csodákra képes.

És Ön? Ahelyett, hogy megpróbálta volna megérteni a forradalom történetének ezt a legnagyszerűbb folyamatát és felemelkedett volna az élenjáró proletariátust szolgáló dalnok feladatainak magaslatára, visszavonult a barlangjába, és belegabalyodva a Karamzin műveiből vett unalmas idézetekbe és a „Domosztroj"-ból vett nem kevésbbé unalmas szentenciákba, elkezdte világgá kürtölni, hogy Oroszország a multban a förtelmek és a siralom völgye volt, hogy

a mai Oroszország merő „Pererva", hogy a „tunyaság" és a „kemencepadkán heverés" vágya majdhogynem nemzeti vonása az oroszoknak, tehát — az orosz munkásoknak is, akik az Októberi Forradalom végrehajtása után is természetesen oroszok maradtak. És ezt nevezi Ön bolsevik kritikának! Nem, igen tisztelt Gyemjan elvtárs, ez nem bolsevik kritika, hanem népünk *megrágalmazása*, a Szovjetunió *befeketítése*, a Szovjetunió proletariátusának *befeketítése*, az orosz proletariátus *befeketítése*.

És Ön ezek után azt akarja, hogy a Központi Bizottság hallgasson! Minek nézi Ön Központi Bizottságunkat?

És Ön azt akarja, hogy én hallgassak azért, mert Ön, mint írja, „biográfiai gyengédséget" táplál irányomban! Milyen naív Ön és milyen kevéssé ismeri a bolsevikokat...

Ön mint „művelt ember" talán hajlandó meghallgatni Lenin következő szavait:

„Idegen-e tőlünk, nagyorosz öntudatos proletároktól, a nemzeti büszkeség érzése? Persze, hogy nem! Mi szeretjük nyelvünket és hazánkat, mi a legtöbbet azon munkálkodunk, hogy *hazánk* dolgozó tömegeit (vagyis *hazánk* lakosságának kilenctized részét) tudatos demokrata és szocialista életre emeljük. Nekünk mindennél fájóbb látni és érezni azt, hogy a cári hóhérok, a nemesek és a tőkések mennyi erőszakot követnek el szép hazánkon, hogyan kötik gúzsba és űznek csúfot belőle. Mi büszkék vagyunk arra, hogy ez az erőszak közöttünk, nagyoroszok között ellenállásra talált, hogy *ebből* a környezetből nőtt ki Ragyiscsev, nőttek ki a dekabristák, a 70-es évek vegyesrendű forradalmárai, büszkék vagyunk arra, hogy a nagyorosz munkásosztály 1905-ben hatalmas forradalmi tömegpártot teremtett, hogy a nagyorosz muzsik ugyanebben az

időben kezdett demokratává lenni és kezdte lerázni magáról a papot és a földbirtokost. Mi emlékszünk arra, mit mondott félévszázaddal ezelőtt Csernisevszkij, a nagyorosz demokrata, aki egész életét a forradalom ügyének szentelte: «Szánalmas nemzet, rabszolgák nemzete, fönt és alant — mind csupa rabszolga». A nyílt és burkolt nagyorosz rabszolgák (rabszolgák a cári monarchia irányában) nem szívesen emlékeznek ezekre a szavakra. Szerintünk azonban ezek a szavak az igazi hazaszeretet szavai voltak, azé a hazaszereteté, amelyet áthatott a bú, mert a nagyorosz néptömegekben nem volt forradalmiság. Akkor nem volt. Most is kevés, de már van. Minket a nemzeti büszkeség érzése tölt el, mert a nagyorosz nemzet *szintén* megteremtette a forradalmi osztályt, *szintén* bebizonyította, hogy a szabadságért és szocializmusért folyó harc nagyszerű példáit tudja adni az emberiségnek, nemcsupán nagy pogromokat, akasztófaerdőket, börtönöket, nagy éhínségeket és a nagy csúszás-mászást a papok, cárok, földbirtokosok, tőkések előtt" *(Lenin.* A nagyoroszok nemzeti büszkeségéről)[12].

Íme, *így* tudott beszélni Lenin, a világ legnagyobb internacionalistája, a nagyoroszok nemzeti büszkeségéről.

De azért beszélt *így*, mert tudta, hogy:

„A nagyoroszok (nem szolgai módon felfogott) nemzeti büszkeségének érdeke *egybeesik* a nagyorosz (és minden más) proletár *szocialista* érdekeivel" (ugyanott)[13].

Ez Lenin világos és merész „programja".

Ez a „program" teljesen érthető és természetes a munkásosztályukkal, népükkel szorosan összeforrott forradalmárok számára.

Érthetetlen és nem természetes a Lelevicshez hasonló korcsok számára, akik nincsenek és nem lehetnek összeforrva munkásosztályukkal, népükkel.

Össze lehet-e békíteni Leninnek ezt a forradalmi „programját" azzal az egészségtelen tendenciával, amely az Ön újabb gúnyversein végigvonul?

Sajnos, lehetetlen. Lehetetlen, mivel nincsen bennük semmi, ami közös volna.

Erről van szó és ezt nem akarja Ön megérteni.

Önnek tehát vissza kell kanyarodnia a régi, lenini útra, *ha törik, ha szakad.*

Ez a lényeg, nempedig a megszeppent értelmiségi üres lamentálása, aki ijedtében arról fecseg, hogy Gyemjant el akarják „szigetelni", hogy Gyemjan írásai „nem látnak többé nyomdafestéket" stb.

I. Sztálin

1930 december 12.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

AZ ANTISZEMITIZMUSRÓL

Válasz a Zsidó Távirati Ügynökség Amerikából érkezett kérdésére

Válaszolok kérdésükre.

A nemzeti és faji sovinizmus a kannibalizmus időszakára jellemző embergyűlölő erkölcsök csökevénye. Az antiszemitizmus, mint a faji sovinizmus szélsőséges formája, a kannibalizmus legveszélyesebb csökevénye.

Az antiszemitizmus előnyös a kizsákmányolóknak, mint villámhárító, amely kivonja a kapitalizmust a dolgozók csapása alól. Az antiszemitizmus veszélyes a dolgozókra, mint mellékösvény, amely letéríti őket a helyes útról és a dzsungelbe vezet. A kommunisták mint következetes internacionalisták ezért szükségképpen engesztelhetetlen és esküdt ellenségei az antiszemitizmusnak.

A Szovjetunióban a törvény a legszigorúbban üldözi az antiszemitizmust, mint a szovjet renddel szemben gyökerében ellenséges jelenséget. A Szovjetunió törvényei az aktív antiszemitákat halállal büntetik.

I. Sztálin

1931 január 12.

Először a „Pravda" 329., 1936 november 30-i számában jelent meg.

A GAZDASÁGI VEZETŐK FELADATAIRÓL

Beszéd a szocialista ipar funkcionáriusainak első összszövetségi konferenciáján[14]

1931 február 4

Elvtársak! Konferenciájuk munkája rövidesen befejeződik. Önök most határozati javaslatokat fognak elfogadni. Nem kétlem, hogy egyhangúlag fogadják el őket. Ezekben a határozati javaslatokban — egy kissé ismerem őket — önök jóváhagyják az ipar 1931-es keretszámait és kötelezettséget vállalnak teljesítésükre.

A bolsevik szava — komoly szó. A bolsevikok teljesíteni szokták ígéreteiket. De mit jelent az, hogy kötelezettséget vállalnak az 1931-es keretszámok teljesítésére? Azt jelenti, hogy biztosítaniok kell az ipari termelés 45%-os általános növekedését. Ez pedig igen nagy feladat. Sőt. Ez a kötelezettség azt jelenti, hogy önök nemcsak arra tesznek ígéretet, hogy ötéves tervünket négy év alatt teljesítik — ezt már eldöntöttük, és ehhez már nem kell semmiféle határozat —, *azt jelenti, hogy vállalják, hogy ezt a tervet az alapvető, a döntő iparágakban három év alatt teljesítik.*

Derék dolog, hogy a konferencia megígéri az 1931-es terv teljesítését, megígéri az ötéves terv teljesítését három év alatt. De mi okultunk a „keserű tapasztalatokon". Tudjuk, hogy az ígéreteket nem mindig váltják be. 1930 elején szintén tettek ilyen

ígéretet az évi terv teljesítésére. Akkor 31—32%-kal kellett emelni iparunk termelését. De ezt az ígéretet nem egészen teljesítették. 1930-ban az ipari termelés növekedése a valóságban 25% volt. Fel kell tennünk a kérdést: nem fog-e ugyanez ebben az évben is megismétlődni? Iparunk vezetői, funkcionáriusai most ígéretet tesznek, hogy az ipari termelést 1931-ben 45%-kal fogják emelni. De milyen biztosítékunk van arra, hogy ezt az ígéretet csakugyan teljesítik?

Mi kell ahhoz, hogy a keretszámokat teljesítsük, hogy a termelést 45%-kal növeljük, hogy az ötéves tervet nem négy, hanem az alapvető és döntő iparágakban három év alatt teljesítsük?

Ennek két fő feltétele van.

Először is, hogy ehhez meglegyenek a reális, vagy, ahogy nálunk mondani szokás, az „objektív" lehetőségek.

Másodszor, hogy akarják és tudják úgy vezetni üzemeinket, hogy ezek a lehetőségek valóra váljanak.

Megvoltak-e a mult évben az egész terv teljesítésének „objektív" lehetőségei? Igenis, megvoltak. Vitathatatlan tények tanuskodnak erről. Ilyen tény az, hogy az ipari termelés a mult év márciusában és áprilisában az előző évhez viszonyítva 31%-kal növekedett. Kérdezzük, miért nem teljesítettük az egész évi tervet? Mi volt az akadály? Mi hiányzott? *Hiányzott a hozzáértés, hogy a meglevő lehetőségeket kihasználjuk. Nem értettünk ahhoz, hogy helyesen vezessük az üzemeket, a gyárakat, a bányákat.*

Megvolt az első feltétel: a terv végrehajtásának „objektív" lehetőségei. De nem volt meg kellő mértékben a második feltétel: a hozzáértés a termelés

vezetéséhez. És éppen azért, mert nem értettünk kellőképpen az üzemek vezetéséhez — éppen azért nem teljesítettük a tervet. 31—32% növekedés helyett csak 25%-ot értünk el.

Persze, 25% *növekedés* nagy dolog. 1930-ban egyetlen kapitalista ország termelése sem *növekedett* és most sem növekszik. Kivétel nélkül minden kapitalista országban erősen *csökken* a termelés. Ilyen körülmények között a termelés 25%-os *növekedése* — nagy lépés előre. De mi többet is elérhettünk volna. Ehhez megvolt minden szükséges „objektív" feltételünk.

Tehát, mi a biztosítéka annak, hogy a multévi eset az idén nem ismétlődik meg, hogy a tervet teljesen végrehajtjuk, hogy úgy fogjuk kihasználni a meglevő lehetőségeket, ahogyan ki kell használni, hogy az önök ígéretei nem maradnak részben papíron?

Az államok történetében, az országok történetében, a hadseregek történetében voltak olyan esetek, amikor megvolt a siker, a győzelem minden lehetősége, de ezek a lehetőségek kihasználatlanul maradtak, mert a vezetők nem vették észre, nem tudták kihasználni ezeket a lehetőségeket, és a hadseregek vereséget szenvedtek.

.Megvan-e nálunk az 1931-es keretszámok teljesítéséhez szükséges minden lehetőség?

Igen, ezek a lehetőségek nálunk megvannak.

Miben állnak ezek a lehetőségek, mi kell ahhoz, hogy ezek a lehetőségek valósággá váljanak?

Először is az kell, hogy az ország elegendő *természeti kinccsel* rendelkezzék: vasérccel, kőszénnel, kőolajjal, gabonával, gyapottal. Megvan-e mindez

nálunk? Megvan. Több van, mint akármelyik más országban. Nézzük akár az Urált, ahol a kincseknek olyan gazdag kombinációja van együtt, amilyent egyetlen más országban sem találni. Érc, kőszén, kőolaj, gabona — mi minden van az Urálban! Minden van országunkban, talán az egy kaucsukon kívül. De egy-két év mulva kaucsukunk is lesz. Ebben a tekintetben, természeti kincsek tekintetében, teljesen el vagyunk látva. Sőt többünk is van a kelleténél.

Mi kell még?

Kell *olyan hatalom*, amely a nép javára akarja és tudja hasznosítani ezt a roppant természeti gazdagságot. Van-e nálunk ilyen hatalom? Van. Igaz, hogy a természeti kincsek kiaknázása terén végzett munkánk nem mindig mentes a funkcionáriusaink közti súrlódásoktól. Tavaly például a Szovjethatalom kénytelen volt némi harcot vívni a második szénbányászati-vaskohászati bázis megteremtésének kérdése körül, amely bázis nélkül nem fejlődhetünk tovább. De ezeket az akadályokat már leküzdöttük. S a közeljövőben meglesz ez a bázisunk.

Mi kell még?

Az is kell, hogy ezt a hatalmat a munkások és parasztok milliós tömegei *támogassák*. Támogatják-e ezek a tömegek hatalmunkat? Igen, támogatják. Nincs az egész világon egyetlen másik hatalom, amely a munkások és parasztok olyan támogatását élvezné, mint a Szovjethatalom. Nem hivatkozom a szocialista verseny terjedésének tényeire, az élmunkásmozgalom fejlődésének tényeire, az ipari-pénzügyi ellentervmozgalomra. Mindezek közismert tények, amelyek

világosan mutatják, hogy a milliós tömegek támogatják a Szovjethatalmat.

Mi kell még ahhoz, hogy az 1931-es keretszámokat teljesítsük és túlteljesítsük?

Olyan rend is kell, amely mentes a kapitalizmus gyógyíthatatlan betegségeitől és amelynek komoly előnyei vannak a kapitalizmussal szemben. Válság, munkanélküliség, pazarlás, a nagy tömegek nyomora — ezek a kapitalizmus gyógyíthatatlan betegségei. A mi rendünk mentes ezektől a betegségektől, mert a hatalom a mi kezünkben, a munkásosztály kezében van, mert tervgazdálkodást folytatunk, tervszerűen halmozzuk fel a tartalékokat, és helyesen osztjuk el azokat a népgazdaság egyes ágai között. Mentesek vagyunk a kapitalizmus gyógyíthatatlan betegségeitől. Ebben különbözünk a kapitalizmustól, ez a mi döntő fölényünk a kapitalizmussal szemben.

Nézzék csak meg, hogyan akarnak a kapitalisták kikerülni a válságból. A lehető legnagyobb mértékben csökkentik a munkások munkabérét. A lehető legnagyobb mértékben csökkentik a nyersanyagok árát. De nem akarják valamelyest is komolyan csökkenteni a közszükségleti iparcikkek és élelmiszerek árát. Ez azt jelenti, hogy a válságból a fő árufogyasztók rovására, a munkások rovására, a parasztok rovására, a dolgozók rovására akarnak kikerülni. A kapitalisták maguk alatt vágják a fát. S ahelyett, hogy kikerülnének a válságból, az eredmény az, hogy a válság súlyosbodik, hogy újabb előfeltételek halmozódnak fel, amelyek újabb, még kegyetlenebb válsághoz vezetnek.

A mi előnyünk az, hogy nálunk nincsenek túl-

termelési válságok, hogy nincsenek és nem is lesznek munkanélküli millióink, hogy nálunk a termelésben nincsen anarchia, mert tervgazdálkodást folytatunk. De ez nem minden. Mi a legkoncentráltabb ipar országa vagyunk. Ez azt jelenti, hogy iparunkat a legjobb technika alapján építhetjük és ennek következtében biztosíthatjuk a munka példátlan termelékenységét, az akkumuláció példátlan ütemét. A multban az volt a gyengénk, hogy ez az ipar a szétforgácsolt és kis parasztgazdaságon alapult. De ez csak *volt*. Ez már megszűnt. Holnap, talán egy év mulva, a mi országunk lesz a világon a legnagyobb üzemű mezőgazdaság országa. A szovhozok és kolhozok — márpedig ezek a nagyüzemű gazdaság formái — már az idén a felét adták egész árugabonánknak. Ez pedig azt jelenti, hogy a mi rendünk, a szovjet rend, olyan lehetőségeket nyujt nekünk a gyors haladásra, amilyenekről mégcsak nem is álmodhat egyetlen burzsoá ország sem.

Mi kell még ahhoz, hogy hétmérföldes léptekkel haladjunk előre?

Kell olyan *párt*, amely eléggé egybeforrott és egységes ahhoz, hogy a munkásosztály legjobbjainak erőfeszítéseit *egy pontra* irányítsa, és eléggé tapasztalt ahhoz, hogy ne hátráljon meg a nehézségek elől és következetesen helyes, forradalmi, bolsevik politikát folytasson. Van ilyen pártunk? Igen, van. Helyes a politikája? Igen, helyes, hiszen komoly sikerei vannak. Ezt most a munkásosztálynak nemcsak barátai, hanem ellenségei is elismerik. Nézzék, hogy üvöltöznek és tajtékzanak pártunk ellen a közismert „tisztelt" dzsentlmanek — Fish Amerikában, Churchill

Angliában, Poincaré Franciaországban. Miért üvöltöznek és miért tajtékzanak? Mert pártunk politikája helyes, mert pártunk politikája egyik sikert a másik után aratja.

Ezek azok az objektív lehetőségek, elvtársak, amelyek megkönnyítik számunkra az 1931-es keretszámok teljesítését és lehetővé teszik, hogy az ötéves tervet négy év alatt, sőt, a döntő ágakban három év alatt teljesítsük.

Az „objektív" lehetőségek megvannak, — tehát a terv teljesítésének első feltétele megvan.

Megvan-e a második feltétel, értünk-e ahhoz, hogy a lehetőségeket kihasználjuk?

Másszóval, megvan-e a gyárak, üzemek, bányák helyes gazdasági vezetése? Minden rendben van-e ezen a téren?

Sajnos, nincs minden rendben. S nekünk, bolsevikoknak, ezt határozottan és nyíltan meg kell mondanunk.

Mit jelent a termelés vezetése? Az üzemek vezetésének kérdését nálunk nem mindig bolsevik módon ítélik meg. Gyakran azt hiszik, hogy a vezetés papírok, rendeletek aláírásából áll. Ez szomorú, de tény. Néha önkéntelenül Scsedrin bürokrata nagyuraira gondol az ember. Emlékeznek rá, hogyan oktatta az ifjú főnököt felesége: ne törd a fejed a tudományon, ne tanulmányozd az ügyet, ezzel foglalkozzanak mások, ez nem a te dolgod — a te dolgod az, hogy aláírd a papírokat. Szégyenünkre el kell ismerni, hogy köztünk, bolsevikok közt is szép számmal akadnak olyanok, akiknek a vezetése csak annyiból áll, hogy aláírják a papírokat. Ami azonban azt illeti, hogy az ügyet tanulmányozzák, hogy a technikát elsajátítsák,

hogy gazdáivá legyenek a rájuk bízott ügynek — annak semmi, de semmi nyoma.

Hogyan eshetett meg, hogy mi, bolsevikok, akik három forradalmat harcoltunk végig, akik a kemény polgárháborúból győztesen kerültünk ki, akik megoldottuk a korszerű ipar megteremtésének roppant feladatát, akik a parasztságot a szocializmus útjára térítettük — hogyan eshetett meg, hogy a termelés vezetése terén kapitulálunk a papiros előtt?

Ennek az az oka, hogy könnyebb egy papirost aláírni, mint a termelést vezetni. És sok gazdasági vezető a legkisebb ellenállásnak ezen a vonalán jár. Hibásak vagyunk ebben mi is, a központ. Vagy tíz évvel ezelőtt kiadtuk a jelszót: „Mivel a kommunisták még nem értenek kellőképpen a termelés technikájához, mivel a gazdaság vezetését még meg kell tanulniok, hadd vezessék a termelést a régi technikusok és mérnökök, a szakemberek, ti kommunisták pedig ne avatkozzatok bele a technikai kérdésekbe, de, bár nem avatkoztok bele, fáradhatatlanul tanulmányozzátok a technikát, tanulmányozzátok a termelés vezetésének tudományát, hogy később, a hozzánk hű szakemberekkel együtt, a termelés igazi vezetőivé, igazi gazdáivá váljatok." Ez volt a jelszó. De mi történt a valóságban? Ennek a tételnek a második részét sutbadobták, mert tanulni nehezebb, mint papirosokat aláírni, a tétel első részét pedig elsekélyesítették s a benemavatkozást úgy értelmezték, hogy lemondtak a termelés technikájának tanulmányozásáról. Így a dologból sületlenség, káros és veszedelmes sületlenség lett, és minél hamarabb szabadulunk meg ettől a sületlenségtől, annál jobb.

Maga az élet nem egyszer jelezte, hogy ebben a tekintetben bajok vannak. Az első komoly jeladás a Sahti-ügy[15] volt. A Sahti-ügy megmutatta, hogy a pártszervezetekben és a szakszervezetekben nem volt meg a kellő forradalmi éberség. A Sahti-ügy megmutatta, hogy gazdasági vezetőink botrányosan elmaradtak technikai tekintetben, hogy egyes régi mérnökök és technikusok, mivel ellenőrzés nélkül dolgoznak, könnyebben siklanak le a kártevés útjára, annál is inkább, mert az ellenség külföldről szüntelenül megkörnyékezi őket „ajánlataival".

A második jeladás az „Iparpárt" pöre[16].

Persze, a kártevés talaja az osztályharc. Persze, az osztályellenség eszeveszett ellenállást fejt ki a szocialista támadással szemben. De ez egymagában nem elegendő ahhoz, hogy megmagyarázzuk a kártevés ilyen buja virágzását.

Hogyan eshetett meg az, hogy a kártevés ilyen nagy méreteket öltött? Ki a hibás ebben? Mi vagyunk a hibásak. Ha máskép szerveztük volna meg a gazdaság vezetését, ha jóval előbb tértünk volna át a dolgok technikájának tanulmányozására, ha elsajátítottuk volna a technikát, ha gyakrabban és értelmesen avatkoztunk volna be a gazdaság vezetésébe, akkor a kártevőknek nem lett volna módjukban ennyit ártani.

Magunknak kell szakemberekké, a szakma mestereivé válnunk, arccal a technikai ismeretek felé kell fordulnunk — erre tanított bennünket az élet. De sem az első jeladás, sőt a második jeladás sem hozta még meg a szükséges fordulatot. Itt az ideje, régen itt az ideje annak, hogy arccal a technika felé

forduljunk. Ideje, hogy sutbadobjuk a technikába való benemavatkozás régi, elavult jelszavát, hogy magunk váljunk specialistákká, szakértőkké, hogy a gazdasági kérdések terén teljes mértékben magunk legyünk az urak.

Gyakran kérdik tőlünk, hogy mért nincs nálunk felelős egyszemélyi vezetés? Nincs és nem is lesz, amíg a technikát el nem sajátítottuk. Amíg köztünk, bolsevikok között, nem lesz elegendő ember, aki jól ismeri a technikai, a gazdasági, a pénzügyi kérdéseket, addig nem lesz nálunk igazi egyszemélyi vezetés. Írhatnak akárhány határozatot, fogadkozhatnak életre-halálra, de ha nem sajátítják el az üzemek, gyárak, bányák technikáját, gazdaságát, pénzügyeit — nem lesz semmi foganatja, nem lesz felelős egyszemélyi vezetés.

Feladatunk tehát az, hogy mi magunk sajátítsuk el a technikát, hogy magunk legyünk szakmánk uraivá. Csakis ez a biztosítéka annak, hogy terveinket maradéktalanul teljesítjük és az egyszemélyi vezetést megvalósítjuk.

Ez persze nem könnyű dolog, de teljességgel meg lehet vele birkózni. A tudomány, a technikai tapasztalatok, az ismeretek — mindez megszerezhető. Ma nincsenek meg, de holnap meglesznek. A fő az, hogy bolsevik szenvedéllyel akarjuk elsajátítani a technikát, a termelés tudományát. Szenvedélyes akarattal mindent el lehet érni, minden akadályt le lehet küzdeni.

Néha azt kérdezik, nem lehetne-e az ütemet kissé lassítani, haladásunkat kissé fékezni. Nem, elvtársak, nem lehet! Nem lehet lassítani az ütemet! Ellenkező-

leg, gyorsítani kell, amennyire erőnktől telik és lehetőségeink engedik. Ezt követelik tőlünk a Szovjetunió munkásai és parasztjai irányában vállalt kötelezettségeink. Ezt követelik tőlünk az egész világ munkásosztálya irányában vállalt kötelezettségeink.

Az ütemet fékezni annyi, mint elmaradni. Aki pedig elmarad, azt verik. Mi azonban nem akarjuk, hogy bennünket verjenek. Nem, nem akarjuk! A régi Oroszország történelme egyebek között abból állt, hogy elmaradottsága miatt szüntelenül verték. Verték a mongol kánok. Verték a török bégek. Verték a svéd hűbérurak. Verték a lengyel meg a litván pánok. Verték az angol meg a francia tőkések. Verték a japán bárók. Mindenki verte — az elmaradottság miatt. Katonai elmaradottsága miatt, kulturális elmaradottsága miatt, állami elmaradottsága miatt, ipari elmaradottsága miatt, mezőgazdasági elmaradottsága miatt. Verték, mert ez jövedelmező volt és mert büntetlenül tehették. Emlékezzenek a forradalomelőtti költő szavaira: „Te, ki szegény is vagy, Ó be dúsgazdag vagy, Te ki hatalmas vagy, Ó be erőtlen vagy — Anyánk Oroszország"[17]. Ezek az urak jól megtanulták a régi költő szavait. Verték Oroszországot, mondván: „te dúsgazdag vagy", tehát meggazdagodhatunk belőled. Verték Oroszországot, mondván: „te szegény és erőtlen vagy", tehát büntetlenül verhetünk és fosztogathatunk. A kizsákmányolóknak már ilyen a törvénye — verni azokat, akik elmaradnak és akik gyengék. Ez a kapitalizmus farkastörvénye. Elmaradtál, gyenge vagy — tehát nincs igazad, tehát ver-

hetünk és leigázhatunk. Hatalmas vagy — tehát igazad van, tehát óvakodnunk kell tőled.

Ezért nem szabad többé elmaradnunk.

A multban nem volt hazánk és nem is lehetett. De most, hogy megdöntöttük a kapitalizmust és a hatalom a mi kezünkben, a nép kezében van — most van hazánk és védeni fogjuk függetlenségét. Azt akarják talán, hogy szocialista hazánkat leverjék, hogy elveszítse függetlenségét? De ha ezt nem akarják, akkor a legrövidebb időn belül fel kell számolniok elmaradottságát és szocialista gazdaságának építésében igazi bolsevik ütemet kell kifejleszteniök. Más út nincs. Ezért mondotta Lenin az Októberi Forradalom előestéjén: „Vagy a halál, vagy utólérjük és túlszárnyaljuk a legelőrehaladottabb kapitalista országokat."

50—100 évvel elmaradtunk az előrehaladott országok mögött. Ezt a távolságot tíz év alatt kell befutnunk. Vagy befutjuk, vagy eltipornak bennünket.

Ezt követelik tőlünk azok a kötelezettségek, amelyeket a Szovjetunió munkásai és parasztjai irányában vállaltunk.

De vannak még más, komolyabb és fontosabb kötelezettségeink is. Ezek a világproletariátus irányában vállalt kötelezettségek. Ezek a kötelezettségek egybeesnek az előbbi kötelezettségekkel. De mi ezeket fölébe helyezzük az előbbieknek. A Szovjetunió munkásosztálya a világ munkásosztályának része. Nemcsak a Szovjetunió munkásosztályának erőfeszítésével győztünk, hanem a világ munkásosztályának támogatásával is. E támogatás nélkül már

régen szétmarcangoltak volna bennünket. Azt mondják, hogy országunk a világ proletariátusának rohambrigádja. Jól mondják. De ez a legkomolyabb kötelezettségeket rója ránk. Miért támogat bennünket a nemzetközi proletariátus, mivel érdemeltük meg ezt a támogatást? Azzal, hogy elsőnek vetettük magunkat harcba a kapitalizmus ellen, elsőnek teremtettük meg a munkáshatalmat, elsőnek fogtunk hozzá a szocializmus építéséhez. Azzal, hogy olyan dolgot viszünk véghez, amely ha sikerül, gyökeresen átalakítja az egész világot és felszabadítja az egész munkásosztályt. De mi szükséges a sikerhez? Elmaradottságunk megszüntetése, az építés gyors, bolsevik üteme. Úgy kell előrehaladnunk, hogy a világ munkásosztálya reánk tekintve azt mondhassa: ez az én élcsapatom, ez az én rohambrigádom, ez az én munkáshatalmam, ez az én hazám — jól csinálják a maguk dolgát, a *mi* dolgunkat — támogassuk hát őket a kapitalisták ellen és lobbantsuk lángra a világforradalmat. Kötelességünk-e beváltani a világ munkásosztályának reményeit, kötelességünk-e teljesíteni az irányában vállalt kötelezettségeinket? Igen, kötelességünk, ha nem akarunk végül is szégyent vallani.

Ezek a mi kötelezettségeink, belső és nemzetközi kötelezettségeink.

Látják, hogy ezek a kötelezettségek parancsolóan követelik a fejlődés bolsevik ütemét.

Nem mondom azt, hogy ezekben az években semmit sem tettünk a gazdaság vezetése tekintetében. Sőt, igen sokat tettünk. A háborúelőtti színvonalhoz képest megkétszereztük az ipar termelését.

Megteremtettük a világ legnagyobb üzemű mezőgazdasági termelését. De még többet tehettünk volna, ha ez alatt az idő alatt igyekeztünk volna igazában elsajátítani a termelés ismeretét, a termelés technikáját, pénzügyi és gazdasági kérdéseit.

Legkésőbb tíz év alatt be kell futnunk azt a távolságot, amellyel elmaradtunk a kapitalizmus vezető országai mögött. Ehhez megvan minden „objektív" lehetőségünk. Csak nem értünk eléggé hozzá, hogy igazán kihasználhassuk ezeket a lehetőségeket. Ez pedig rajtunk áll. *Csakis* rajtunk! Itt az ideje, hogy megtanuljuk, hogyan kell kihasználni ezeket a lehetőségeket. Itt az ideje, hogy véget vessünk a termelésbe való benemavatkozás rothadt álláspontjának. Itt az ideje, hogy egy más, új, a mai időszaknak megfelelő álláspontot tegyünk magunkévá: azt, hogy *mindenbe be kell avatkozni*. Ha gyárigazgató vagy — avatkozzál be minden ügybe, hatolj be mindenbe, semmit ne hagyj figyelmen kívül, tanulj és megint csak tanulj. A bolsevikoknak el kell sajátítaniok a technikát. Itt az ideje, hogy a bolsevikok maguk váljanak szakemberekké. Az újjáalakítás időszakában mindent a technika dönt el. És az a gazdasági vezető, aki nem akarja a technikát tanulmányozni, a technikát elsajátítani — paprikajancsi, nempedig gazdasági vezető.

Azt mondják, hogy a technikát nehéz elsajátítani. Nem igaz! Nincs az az erőd, melyet a bolsevikok ne tudnának bevenni. Megoldottuk a legnehezebb feladatok egész sorát. Megdöntöttük a kapitalizmust. Megragadtuk a hatalmat. Hatalmas szocialista nagyipart építettünk fel. A középparasztot a szocializmus

útjára térítettük. Az építés szempontjából a legfontosabbat már megtettük. Kevés maradt hátra: megtanulni a technikát, elsajátítani a tudományt. S ha ezt megtesszük, olyan ütemben fogunk haladni, amilyenről ma álmodni sem merünk.

És meg is tesszük ezt, ha igazán akarjuk!

„Pravda" 35. sz.
1931 február 5.

LEVÉL ATCHEEN ELVTÁRSHOZ

Atcheen elvtárs!

Brosúráját nem tudtam elolvasni (nincs időm!), de négy kérdésére röviden válaszolhatok.

1. „*A pártonbelüli ellentmondásokról.*" Engels óta axiómává vált az a tétel, hogy a proletár pártok a pártonbelüli ellentmondások leküzdése útján fejlődnek. Ezeknek az ellentmondásoknak a kifejezői a nyilt vagy leplezett nézeteltérések. Osszovszkij egyáltalán nem tartozik ide, mivel Osszovszkij, például, pártunkat hibásan két ellentétes osztály blokkjának, e két osztály képviseletének tekintette, holott pártunk (mint a Kommunista Internacionále többi szekciója is) valójában egy osztálynak, mégpedig a munkásosztálynak a képviselete. Hiszen kommunista pártokról beszélünk, amelyek egy osztályt (a proletár osztályt) képviselnek.

2. *A leninizmusról.* Nem lehet kétséges, hogy a leninizmus a legbaloldalibb (idézőjel nélkül) áramlat a nemzetközi munkásmozgalomban. A munkásmozgalomban igen sokféle áramlat van, kezdve a feudálismonarchikus (például az „orosz nép szövetsége") és a nyilt kapitalista (például a kadetok) áramlaton, egészen a leplezett burzsoá (szociáldemokraták, különö-

sen a „baloldali" szociáldemokraták, anarchisták, anarcho-szindikalisták) és ultrabaloldali „kommunista" áramlatig. Ezek közül a leninizmus a legbaloldalibb és az egyetlen következetesen forradalmi áramlat.

3. *A „baloldali" és a jobboldali elhajlás gyökereiről.* Gyökerük közös abban az értelemben, hogy idegen osztályok nyomását tükrözik. A párt ellen folytatott harcuk formái és eszközei különbözők, azoknak a társadalmi rétegeknek a különbségeitől függően, amelyeket ezek az elhajlások képviselnek.

4. *A két fronton folytatott harcról.* Itt nincs mit magyarázni. Nem értem, Kantor elvtárs miért nem ért egyet Önnel.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1931 február 27.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

ÜDVÖZLET AZ AZERBAJDZSÁNI ÉS A GROZNIJI ÁLLAMI KŐOLAJTRÖSZT DOLGOZÓINAK

Üdvözlöm az Azerbajdzsáni és a Grozniji Állami Kőolajtröszt munkásait, valamint adminisztratív és műszaki személyzetét abból az alkalomból, hogy az ötéves tervet két és fél év alatt teljesítették. Köszöntöm a győzelmet, elvtársak!

Éljenek a Szovjetunió munkásai, akik széttörték a kapitalizmus láncait és országuk gazdáivá váltak!

Éljen a Szovjethatalom! Éljen a bolsevikok pártja!

I. Sztálin

1931 március 31.

„Pravda" 90. sz.
1931 április 1.

A VILLAMOSSÁGI GYÁRNAK

Forró üdvözletemet küldöm a Villamossági Gyár munkásainak, valamint adminisztratív és műszaki személyzetének, akik két és fél év alatt teljesítették az ötéves tervet.

Előre, új győzelmek felé!

I. Sztálin

„Pravda" 92. sz.
1931 április 3.

MAGNYITOGORSZK. A MAGNYITOSZTROJNAK

Üdvözlöm Magnyitogorszk munkásait és vezetőit az első komoly győzelem alkalmából[18].

Előre, elvtársak, új győzelmek felé!

I. Sztálin

„Pravda" 136. sz.
1931 május 19.

A TRAKTORKÖZPONT VEZETŐSÉGE ELNÖKÉNEK. VALAMENNYI GÉP- ÉS TRAKTORÁLLOMÁSNAK

Testvéri üdvözletemet küldöm a gép- és traktorállomások munkásainak és munkásnőinek, technikusainak és szakembereinek, valamint egész vezető személyzetének abból az alkalomból, hogy határidő előtt teljesítették a 18 millió hektáros vetési tervet.

Köszöntöm a győzelmet, elvtársak!

A mult évben a gép- és traktorállomások mintegy 2 millió hektár kolhozföldet vetettek be. Az idén több mint 18 millió hektárt. A mult évben a gép- és traktorállomások 2 347 kolhozt láttak el. Az idén 46 514 kolhozt. Ezt az utat tették meg — a faekétől a traktorig — országunk parasztgazdaságai. Tudja meg mindenki, hogy a Szovjetunió munkásosztálya szilárdan és tántoríthatatlanul folytatja szövetségese, a dolgozó parasztság technikai felszerelésének újjáalakítását!

Reméljük, hogy a gép- és traktorállomások nem elégednek meg az elért eredményekkel és a 18 millió hektárt előíró vetési tervet (amelyet már teljesítettek) ellenterv formájában *kibővítik* 20 millió hektárra.

Reméljük, hogy a gép- és traktorállomások nem

állnak meg itt és bátran állnak elébe a soronkövetkező új feladatoknak — feltörnek 5 millió hektár *ugart*, sikeresen végrehajtják az *aratási* kampányt, elvégzik 15 millió hektáron az *őszi szántást*, felemelik 8 millió hektárra az *őszi* vetést, *újabb ezer* gép- és traktorállomást szerveznek és így megteremtik az előfeltételeit annak, hogy jövőre a kolhozok túlnyomó többségét átfogják.

Tudja meg mindenki, hogy a Szovjetunió a kisparaszti gazdaság és az elmaradott földművelési technika országából a nagyüzemű kollektív gazdaság és az élenjáró földművelési technika országává válik!

Előre, elvtársak, új győzelmek felé!

I. Sztálin

„Pravda" 145. sz.
1931 május 28.

A GABONATRÖSZT VEZETŐSÉGE ELNÖKÉNEK. A GABONASZOVHOZOKNAK

Testvéri üdvözletemet küldöm az új, szovjet földművelés vezető erejének, az új mezőgazdasági technika és az új mezőgazdasági szervezési módszerek szocialista zászlóvivőjének — *a gabonaszovhozok rendszerének*, a gabonaszovhozok munkásainak és munkásnőinek, technikusainak és szakembereinek, vezetőinek és instruktorainak!

Ne érjék be a vetési terv teljesítésével — *túlteljesíthetik* és túl is kell *teljesíteniök* a tervet, mivel erre megvan minden lehetőségük.

Zárkóztassák fel szibériai és különösen távolkeleti *elmaradó osztagaikat*, nyujtsanak messzemenő *segítséget a kolhozoknak*, indítsák meg a munkát a gabonaszovhozok legfőbb soronkövetkező feladata, az *aratás* előkészítése érdekében, törekedjenek új *sikerekre*.

Előre, új győzelmek felé!

I. Sztálin

„Pravda" 147. sz.
1931 május 30.

ÚJ HELYZET — ÚJ FELADATOK A GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKÁBAN

Beszéd a gazdasági vezetők tanácskozásán[19]

1931 június 23

Elvtársak! A tanácskozás anyagából kitűnik, hogy iparunk a terv teljesítése szempontjából meglehetősen tarka képet mutat. Vannak iparágak, amelyek az elmult öt hónapban a mult évhez viszonyítva 40—50 százalékos növekedést értek el. Vannak iparágak, ahol a növekedés nem nagyobb 20—30 százaléknál. Végül vannak egyes iparágak, amelyeknél a növekedés minimális, valami 6—10 százalék, vagy még annyi sem. Az utóbbiak közé kell sorolnunk a szénbányászatot és a vaskohászatot. A kép, mint látható, tarka.

Mi e tarkaság magyarázata? Mi az oka annak, hogy egyes iparágak elmaradnak? Mi az oka annak, hogy egyes iparágak mindössze 20—25 százalékos növekedést érnek el, a szénbányászat és a vaskohászat pedig még kisebbet, úgyhogy ezek a többi iparág mögött kullognak?

Ennek az az oka, hogy az utóbbi időben az ipar fejlődésének feltételei gyökeresen megváltoztak, új helyzet alakult ki, mely a vezetés új módszereit követeli, egyes gazdasági vezetőink azonban, ahelyett hogy megváltoztatnák munkamódszereiket, még min-

dig a régi módon dolgoznak. Arról van tehát szó, hogy az ipar új fejlődési feltételei miatt másképpen kell dolgozni, mint eddig, egyes gazdasági vezetőink azonban ezt nem értik, és nem látják, hogy most új módon kell vezetni.

Ez az oka egyes iparágaink elmaradásának.

Melyek iparunk fejlődésének ezek az új feltételei? Honnan bukkantak elő?

Legalább hat ilyen új feltétel van.

Vegyük sorra ezeket a feltételeket.

I

A MUNKAERŐ

Mindenekelőtt arról van szó, hogy az iparvállalatokat el kell látni *munkaerővel*. Azelőtt a munkások rendszerint maguktól mentek az üzemekbe, a gyárakba, úgyhogy ezen a téren, hogy úgy mondjuk, a dolog simán ment. Ez az ösztönös áramlás pedig annak volt a következménye, hogy munkanélküliség volt, a falun rétegződés ment végbe, a nyomor terjedt, az emberek féltek az éhségtől, ez kergette őket a faluból a városba. Emlékeznek erre a kifejezésre: „A muzsik menekülése a faluból a városba"? Mi késztette a parasztot arra, hogy a faluból a városba meneküljön? Az éhségtől való félelem, a munkanélküliség, az a körülmény, hogy a falu mostoha volt a paraszthoz, úgyhogy a paraszt szívesen menekült akár a pokolba is, csak hogy valamilyen munkát kapjon.

Ez, vagy majdnem ez volt nálunk a helyzet a közelmultban.

Mondhatjuk-e, hogy ma pontosan ugyanez a helyzet? Nem, nem mondhatjuk. Ellenkezőleg, a helyzet most gyökeresen megváltozott. És éppen azért, mert a helyzet megváltozott, a munkaerő többé nem áramlik magától az üzemekbe.

De hát mi változott meg tulajdonképpen ez alatt az idő alatt? Először is, megszüntettük a munkanélküliséget, vagyis megsemmisítettük azt az erőt, amely nyomást gyakorolt a „munkapiacra". Másodszor, gyökerében elejét vettük a falu rétegződésének — vagyis leküzdöttük azt a tömegnyomort, mely a parasztot a faluból a városba kergette. Végül, a traktorok és mezőgazdasági gépek tízezreivel láttuk el a falut, szétzúztuk a kulákot, kolhozokat szerveztünk és megadtuk a parasztnak a lehetőséget arra, hogy emberi módon éljen és dolgozzék. Ma már nem lehet azt mondani, hogy a falu mostoha a paraszthoz. És éppen ezért, mert a falu nem mostoha többé, a paraszt nem egykönnyen válik meg a falujától és megszűnt a „muzsik menekülése a faluból a városba", megszűnt a munkaerő magától való áramlása.

Látjuk, hogy ma teljesen új helyzettel van dolgunk és újak a vállalatok munkaerő-ellátásának feltételei.

Mi következik ebből?

Ebből, először, az következik, hogy nem számíthatunk többé arra, hogy a munkaerő magától áramlik hozzánk. Tehát a szervezetlenség „politikájáról" át kell térnünk az ipari munkások *szervezett* toborzásának politikájára. Ennek viszont csak egy útja van — a gazdasági szervezeteknek szerződést kell kötniök

a kolhozokkal és kolhozparasztokkal. Önök tudják, hogy egyes gazdasági szervezetek és kolhozok már csakugyan rátértek erre az útra s a tapasztalat megmutatta, hogy ezek a szerződések komoly eredményeket hoznak mind a kolhozok, mind az ipari üzemek számára.

Ebből, másodszor, az következik, hogy haladéktalanul át kell térnünk a legnehezebb munkafolyamatok *gépesítésére*, a leggyorsabb ütemben és mindenütt (a fakitermelő iparban, az építőiparban, a szénbányászatban, a vasúti be- és kirakodásnál, a szállításban, a vaskohászatban stb.). Ez persze nem jelenti azt, hogy a kétkezi munkát sutba kell dobni. Ellenkezőleg, a kétkezi munkának a termelésben még sokáig igen komoly szerepe lesz. De azt jelenti, hogy a munkafolyamatok gépesítése az a számunkra *új* erő, és az a *döntő* erő, mely nélkül az előirányzott ütemet és a termelés új méreteit tartanunk nem lehet.

Szép számmal vannak még olyan gazdasági vezetők, akik „nem hisznek" sem a gépesítésben, sem a kolhozokkal kötött szerződésekben. Ezek azok a gazdasági vezetők, akik nem értik az új helyzetet, nem akarnak új módon dolgozni és visszasírják a „régi jó időket", amikor a munkaerő még „magától jött" az üzemekbe. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen vezetők olyan messze vannak a gazdasági építésnek az új helyzetből fakadó új feladataitól, mint az ég a földtől. Ezek az emberek nyilvánvalóan azt hiszik, hogy a munkaerőellátással kapcsolatos nehézségek véletlen jelenségek, hogy a munkaerőhiány majd magától eltűnik, úgyszólván a dolgok spontán fejlődésével. Ez, elvtársak, tévedés. A munkaerő-

ellátás nehézségei nem tűnhetnek el maguktól. Csak saját erőfeszítéseinkkel tüntethetjük el őket.

Tehát: *szervezetten toborozni a munkaerőt a kolhozokkal kötött szerződések segítségével és gépesíteni a munkát* — ez a feladat.

Ez a helyzet iparunk fejlődésének első új feltételével.

Térjünk át a második feltétel kérdésére.

II

A MUNKÁSOK MUNKABÉRE

Az imént arról szóltam, hogy a munkásokat üzemeink számára szervezetten kell toboroznunk. De a munkások toborzásával még nem tettünk meg mindent. Ahhoz, hogy üzemeink számára a munkaerőt biztosítsuk, el kell érnünk, hogy a munkásokat állandósítsuk az iparágakban és az egyes üzemek munkásállományát többé-kevésbbé állandósítsuk. Aligha szorul bizonyításra, hogy olyan állandó munkásállomány nélkül, amely a termelés technikáját többé-kevésbbé már elsajátította és az új gépekhez hozzászokott — lehetetlen előrehaladnunk, lehetetlen a termelési terveket teljesítenünk. Ellenkező esetben a munkásokat minden alkalommal újra kellene betanítanunk, az idő felét betanításukra kellene fordítanunk, ahelyett hogy ezt az időt a termelés számára használnánk ki. De mi a helyzet most a valóságban? Mondhatjuk-e azt, hogy a munkásállomány üzemeinkben többé-kevésbbé állandó? Nem, sajnos, ezt nem mondhatjuk. Ellenkezőleg, üzemeinkben még mindig megvan az úgynevezett munkaerő*vándorlás*. Sőt,

számos üzemben a munkaerő vándorlása nemcsak hogy nincsen eltűnőben, hanem ellenkezőleg, nő és fokozódik. Mindenesetre kevés olyan üzemet találunk, amelynek munkásállománya ne változnék félévenként, sőt esetleg negyedévenként, legalább 30—40 százalékban.

Azelőtt, az ipar helyreállításának időszakában, amikor a technikai berendezés nálunk nem volt bonyolult, a termelés méretei pedig nem voltak nagyok — úgy-ahogy még „tűrni" lehetett az úgynevezett munkaerővándorlást. Ma más a helyzet. A helyzet gyökeresen megváltozott. Ma, a szélesen kibontakozó újjáalakítás időszakában, amikor a termelés óriási méreteket öltött, a technikai berendezés pedig rendkívül bonyolult lett — a munkaerő vándorlása a termelésnek valóságos csapásává vált, amely dezorganizálja üzemeinket. Ha most tovább is „tűrnénk" a munkaerő vándorlását, ezzel iparunkat bomlasztanánk és lehetetlenné tennénk a termelési tervek teljesítését, a termékek minőségének javítását.

Mi az oka a munkaerővándorlásnak?

A helytelen bérezési rendszer, a helytelen bértarifák, a „baloldalias" egyenlősdi a munkabérek terén. Számos vállalatnál úgy vannak megállapítva a díjtételek, hogy majdnem teljesen eltűnik a különbség a szakmunka és a nem szakképzett munka, a nehéz és a könnyű munka között. Az egyenlősdi odavezet, hogy a tanulatlan munkás nincs érdekelve abban, hogy szakmunkás váljék belőle, ilymódon meg van fosztva az előrehaladás távlatától s ezért az üzemben amolyan „nyaralónak" érzi magát, aki csak ideiglenesen dolgozik, csak azért, hogy

„egy kis pénzt keressen" és aztán továbbálljon, hogy valahol máshol „próbáljon szerencsét". Az egyenlősdi odavezet, hogy a szakképzett munkás kénytelen egyik üzemből a másikba átmenni mindaddig, amíg végre olyan üzemre nem akad, ahol kellőképpen tudják értékelni a szakképzett munkát.

Ez az oka az üzemből üzembe való „általános" vándorlásnak, a munkaerő hullámzásának.

Ahhoz, hogy ezt a bajt kiküszöböljük, meg kell szüntetnünk az egyenlősdit és el kell vetni az elavult bérezési rendszert. Ahhoz, hogy ezt a bajt kiküszöböljük, olyan bérezési rendszert kell szerveznünk, amely figyelembe veszi a szakmunka és a nem szakképzett munka, a nehéz és a könnyű munka közti különbséget. Nem szabad tűrnünk, hogy a vaskohászatban egy hengerész ugyanannyit kapjon, mint az, aki a padlót söpri. Nem szabad tűrnünk, hogy a vasútnál a mozdonyvezető ugyanannyit keressen, mint az írnok. Marx és Lenin azt mondja, hogy a szakmunka és a nem szakképzett munka közti különbség még a szocializmusban is, még az osztályok megszüntetése után is meglesz, hogy ez a különbség csak a kommunizmusban fog eltűnni s hogy ennek következtében a „munkabért" még a szocializmusban is a munka arányában, nempedig a szükségletek arányában kell fizetni. A mi egyenlősítő gazdasági vezetőink és szakszervezeti funkcionáriusaink azonban ezzel nem értenek egyet, és azt hiszik, hogy ez a különbség a mi szovjet rendünkben már eltűnt. Kinek van igaza: Marxnak és Leninnek, vagy az egyenlősítőknek? Fel kell tételeznünk, hogy Marxnak és Leninnek van igaza. Ebből azonban

az következik, hogy aki ma a bérezési rendszert az egyenlősdi „elveire" építi, számításon kívül hagyva a szakképzett és a nem szakképzett munka közti különbséget, az szakít a marxizmussal, szakít a leninizmussal.

Minden iparágban, minden üzemben, minden műhelyben vannak többé-kevésbbé szakképzett munkásokból álló vezető csoportok és mindenekelőtt és főképpen ezeket kell állandósítanunk, ha valóban biztosítani akarjuk az állandó munkásállományt az üzemben. Ezek a vezető munkáscsoportok alkotják a termelés fő láncszemét. Ha ezeket a munkásokat a vállalat számára, a műhely számára állandósítjuk, akkor állandósítottuk az egész munkásállományt, gyökeresen elejét vettük a munkaerővándorlásnak. De hogyan állandósíthatjuk őket az üzem számára? Állandósítani őket csakis úgy lehet, ha előléptetjük őket, ha emeljük munkabérük szintjét, ha olyan munkabérrendszert vezetünk be, amely megadja a munkás szakképzettségének azt, ami megilleti.

És mit jelent az, ha előléptetjük a szakképzett munkásokat és emeljük munkabérük szintjét, milyen hatása lehet ennek a nem szakképzett munkásokra. Ez, minden egyébtől eltekintve, azt jelenti, hogy távlatot adunk a nem szakképzett munkásoknak, sarkaljuk őket arra, hogy előre menjenek, hogy felküzdjék magukat a szakmunkások sorába. Önök maguk is tudják, hogy nekünk ma a szakmunkások százezreire és millióira van szükségünk. De ahhoz, hogy szakmunkás-káderekét teremtsünk, ösztönöznünk kell a tanulatlan munkásokat, távlatot kell adnunk

nekik az előrehaladásra, az emelkedésre. És mennél bátrabban lépünk erre az útra, annál jobb, mert ez a munkaerővándorlás megszüntetésének legfőbb eszköze. Ha itt takarékoskodunk, bűnt követünk el, szocialista iparunk érdekei ellen cselekszünk.

De ez még nem minden.

Ahhoz, hogy a munkásokat az üzem számára állandósítsuk, a munkások ellátásának és lakásviszonyainak további megjavítása is szükséges. Tagadhatatlan, hogy a lakásépítés és a munkások ellátása terén az utóbbi években nem keveset tettünk. De az, amit eddig tettünk, egyáltalán nem elég ahhoz, hogy a munkások gyorsan növekvő szükségleteit kielégíthessük. Nem hivatkozhatunk arra, hogy azelőtt kevesebb lakás volt, mint ma s hogy ennélfogva megelégedhetünk a már elért eredményekkel. Arra sem hivatkozhatunk, hogy azelőtt a munkások ellátása sokkal rosszabb volt, mint ma s hogy ennélfogva megelégedhetünk a fennálló helyzettel. Csak rothadt és minden ízükben romlott emberek vigasztalhatják magukat a multra való hivatkozással. Nem a multból kell kiindulni, hanem a munkások jelenlegi növekvő szükségleteiből. Meg kell érteni, hogy a munkások életviszonyai nálunk gyökeresen megváltoztak. Ma a munkás nem az, aki azelőtt volt. A mai munkás, a mi szovjet munkásunk, úgy akar élni, hogy minden anyagi és kulturális szükségletét kielégíthesse, az élelemmel való ellátás terén is, a lakás terén is, kulturális és minden egyéb különféle szükségleteinek biztosítása terén is. Joga van erre, mi pedig kötelesek vagyunk biztosítani számára ezeket a feltételeket. Igaz, a mi munkásunk nem

szenved a munkanélküliségtől, mentes a kapitalizmus jármától, nem rabszolga többé, hanem magának dolgozik. De ez még kevés. A mi munkásunk valamennyi anyagi és kulturális szükségletének biztosítását követeli és mi kötelesek vagyunk teljesíteni ezt a követelést. Ne felejtsük el, hogy mi magunk is bizonyos követelésekkel lépünk fel ma a munkássággal szemben — munkafegyelmet követelünk tőle, megfeszített munkát, részvételt a munkaversenyben, az élmunkásmozgalomban. Ne felejtsük el, hogy a munkások óriási többsége nagy lelkesedéssel fogadta a Szovjethatalomnak ezeket a követeléseit és hősiesen teljesíti azokat. Ezért ne csodálkozzunk, ha a munkások, akik a Szovjethatalom követeléseit megvalósítják, a maguk részéről szintén követelik a Szovjethatalomtól, hogy az is teljesítse kötelezettségeit a munkások anyagi és kulturális helyzetének további javítása terén.

Tehát: *megszüntetni a munkaerővándorlást, megszüntetni az egyenlősdit, helyes munkabérrendszert kiépíteni, javítani a munkások életviszonyait* — ez a feladat.

Ez a helyzet iparunk fejlődésének második új feltételével.

Térjünk át a harmadik feltétel kérdésére.

III

A MUNKA MEGSZERVEZÉSE

Fentebb azt mondottam, hogy a munkaerővándorlást meg kell szüntetnünk s a munkásokat állandósítanunk kell az üzemek számára. De a munká-

sok állandósításával a dolog még nincs elintézve. Nem elég elérni azt, hogy a vándorlás megszűnjék. Arra is szükség van, hogy olyan munkafeltételeket biztosítsunk a munkások számára, amelyek megadják nekik a lehetőséget arra, hogy eredményesen dolgozzanak, emeljék a munka termelékenységét, javítsák a termelés minőségét. A munkát tehát az üzemekben úgy kell megszervezni, hogy termelékenysége hónapról hónapra, évnegyedről évnegyedre emelkedjék.

Mondhatjuk-e azt, hogy a munka tényleges megszervezése üzemeinkben jelenleg megfelel a termelés korszerű követelményeinek? Ezt, sajnos, nem mondhatjuk. Mindenesetre még mindig számos olyan üzemünk van, ahol a munka megszervezése csapnivalóan rossz, ahol a munkában rend és összhang helyett rendetlenség és zűrzavar uralkodik, ahol senki sem felelős a munkáért, hanem teljes a felelőtlenség, nyoma sincs *az egyéni felelősségnek.*

Mit értünk az egyéni felelősség hiányán? Az egyéni felelősség hiánya az, amikor az emberek nem felelősek a rájuk bízott munkáért, nem felelősek a gépekért, a munkapadokért, a szerszámokért. Világos, hogy ha nincs egyéni felelősség, akkor szó sem lehet a munka termelékenységének valamelyest is komolyabb emelkedéséről, a termékek minőségének javításáról, a gépek, munkapadok, szerszámok gondos kezeléséről. Önök tudják, hogy a vasútnál mire vezetett az egyéni felelősség hiánya. Ugyanolyan eredményekre vezet az iparban is. A vasútnál megszüntettük az egyéni felelősség hiányát és megjavítottuk a vasút munkáját. Ugyanezt kell tennünk

az iparban is, hogy munkáját magasabb szintre emeljük.

Azelőtt valahogy még csak „meglehettünk" a munkának azzal a helytelen szervezésével, amely békén megfér az egyéni felelősség hiányával és azzal, hogy az egyes konkrét munkákért senki sem felelős. Ma erről szó sem lehet. Ma egészen más a helyzet. Ma, amikor a termelés roppant méreteket ölt és üzemóriásaink vannak, az egyéni felelősség hiánya olyan átka az iparnak, amely az üzemekben minden termelési és szervezeti eredményünket veszélyezteti.

Hogyan honosodhatott meg üzemeink egész sorában ez a felelőtlenség? Úgy hatolt be üzemeinkbe, mint a megszakítatlan termelési munkahét törvénytelen kísérője. Helytelen volna azt mondani, hogy a megszakítatlan munkahéttel okvetlenül velejár a termelésben az egyéni felelősség hiánya. Ha a munkát helyesen szervezik meg, ha mindenki felelős egy meghatározott munkáért, ha az egyes gépekhez és munkapadokhoz meghatározott munkáscsoportokat osztanak be, ha a műszakokat helyesen úgy szervezik meg, hogy egyik műszak se legyen rosszabb a másiknál minőség és szakképzettség tekintetében — ilyen feltételek mellett a megszakítatlan munkahét a munka termelékenységének óriási növekedésére, a munka minőségének javítására, az egyéni felelősség hiányának felszámolására vezet. Így áll a dolog például a vasútnál, ahol ma megvan a megszakítatlan munkahét, az egyéni felelősség hiánya ellenben megszűnt. Mondhatjuk-e azt, hogy iparvállalatainkban ugyanilyen kedvező a helyzet a megszakítatlan munkahét

tekintetében? Ezt, sajnos, nem mondhatjuk. Számos üzemben ugyanis túlságosan elhamarkodva tértek át a megszakítatlan munkahétre, nem gondoskodtak a megfelelő előfeltételekről, nem szervezték meg kellőképpen a minőség és szakképzettség szempontjából többé-kevésbbé egyenlő értékű műszakokat, nem tettek felelőssé minden egyes embert a rábízott konkrét munkáért. Ez pedig odavezetett, hogy a megszakítatlan munkahét, amelyet a véletlenre bíztak, az egyéni felelősség hiányának forrásává lett. Ennek következtében számos üzemünkben a megszakítatlan munkahét csak papíron, szavakban van meg, az egyéni felelősség ellenben már nem papíron, hanem a valóságban hiányzik. Az eredmény pedig az, hogy senki sem érzi magát felelősnek a munkáért, nem gondozzák a gépeket, tömeges jelenséggé vált a géptörés, nincs semmi, ami a munka termelékenységének emelésére ösztönözne. Nem hiába mondják a munkások: „Emelnénk mi a munka termelékenységét és javítanánk a dolgon, de ki becsüli meg a munkánkat, mikor senki sem felel semmiért?"

Ebből megállapíthatjuk, hogy egyes elvtársaink egyes helyeken elhamarkodták a megszakítatlan munkahét bevezetését, elhamarkodták és ezzel el is torzították, úgyhogy a megszakítatlan munkahét az egyéni felelősség megszűnésére vezetett.

Arra, hogy ennek a helyzetnek véget vessünk és a felelőtlenséget kiküszöböljük, kétféle megoldás van. Vagy meg kell változtatni a megszakítatlan munkahét alkalmazásának feltételeit, úgy, hogy a megszakítatlan munkahét ne vezessen az egyéni felelősség megszűnésére, ahogyan a vasútnál tették. Vagypedig ott,

ahol ma az ilyen kísérlet számára nincsenek kedvező feltételek — el kell vetni a csak papíron létező megszakítatlan munkahetet és ideiglenesen át kell térni a hatnapos megszakított termelési munkahétre, úgy, ahogy azt nemrégiben a sztálingrádi traktorgyárban tették, és elő kell készíteni az előfeltételeket ahhoz, hogy később, szükség esetén, vissza lehessen térni az igazi, nem papíron létező megszakítatlan munkahétre, és talán újra bevezetni, de az egyéni felelősség biztosítása mellett.

Más megoldás nincs.

Kétségtelen, hogy gazdasági funkcionáriusaink mindezt elég jól megértik. Mégis hallgatnak. Miért? Nyilván azért, mert félnek az igazságtól. De mióta félnek a bolsevikok az igazságtól? Talán nem igaz, hogy a megszakítatlan munkahét számos üzemben az egyéni felelősség megszűnésére vezetett, hogy a megszakítatlan munkahetet ilymódon a végletekig eltorzították? Kérdezem, kinek kell az ilyen megszakítatlan munkahét? Ki meri azt mondani, hogy az ilyen papíron létező és eltorzított megszakítatlan munkahét fenntartásának érdeke előbbrevaló, mint a munka helyes megszervezésének érdeke, mint a munkatermelékenység emelésének érdeke, mint a valóságos megszakítatlan munkahét érdeke, mint szocialista iparunk érdeke? Nem világos-e, hogy mennél hamarabb temetjük el a papíron létező megszakítatlan munkahetet, annál hamarabb érjük el a munka helyes megszervezését?

Egyes elvtársak azt hiszik, hogy az egyéni felelősség hiányát ráolvasással, nagyhangú szónoklatokkal meg lehet szüntetni. Mindenesetre ismerek számos

olyan gazdasági vezetőt, akik a felelőtlenség elleni harcukban arra szorítkoznak, hogy a gyűléseken gyakran felszólalnak és átkozzák a felelőtlenséget, nyilván azt tételezve fel, hogy az ilyen beszédek után az egyéni felelősség hiánya magától megszűnik, hogy úgy mondjam, automatikusan. Ezek az elvtársak nagyon tévednek, ha azt hiszik, hogy a felelőtlenséget beszédekkel és ráolvasással ki lehet küszöbölni a gyakorlatból. Nem, elvtársak, az egyéni felelősség hiánya magától sohasem szűnik meg. Csak nekünk magunknak lehet és kell azt megszüntetnünk, mert mi vagyunk hatalmon, mi felelünk mindenért, többek közt az egyéni felelősség hiányáért is. Azt hiszem, sokkal jobb lenne, ha gazdasági vezetőink, ahelyett hogy szónoklatokkal és ráolvasással foglalkoznának, ott ülnének egy-két hónapig, mondjuk, a bányában vagy a gyárban, tanulmányoznák a munka megszervezésének minden részletét és „apróságát" és ott a helyszínen valóban megszüntetnék az egyéni felelősség hiányát, majdpedig annak az egy üzemnek a tapasztalatait átadnák a többi üzemnek is. Ez sokkal jobb lenne. Ez lenne aztán az igazi harc a felelőtlenség ellen, harc a munka helyes, bolsevik megszervezéséért, harc az erők helyes elosztásáért az üzemeken belül.

Tehát: *megszüntetni az egyéni felelősség hiányát, megjavítani a munka megszervezését, helyesen osztani el az erőket az üzemen belül* — ez a feladat.

Ez a helyzet iparunk fejlődésének harmadik új feltételével.

Térjünk át a negyedik feltétel kérdésére.

IV

A MUNKÁSOSZTÁLY ÜZEMI MŰSZAKI ÉRTELMISÉGÉNEK KÉRDÉSE

Megváltozott a helyzet az ipar parancsnoki kara tekintetében is általában, és különösen a mérnöki és technikusi személyzet tekintetében.

Azelőtt az volt nálunk a helyzet, hogy egész iparunk fő erőforrása az ukrajnai szénbányászati-vaskohászati bázis volt. Ukrajna látta el fémmel valamennyi iparvidékünket, a Délvidéket, Moszkvát és Leningrádot egyaránt. Ugyancsak Ukrajna látta el a Szovjetunói fő üzemeit szénnel. Itt nem említem az Urált, mert annak szerepe a Donyec-medencéhez viszonyítva jelentéktelen volt. Ennek megfelelően az ipar parancsnoki kara főleg három vidéken alakult ki: a déli, a moszkvai és a leningrádi iparvidéken. Érthető, hogy ilyen helyzetben jól-rosszul, de valahogy beérhettük a mérnöki és technikusi erőknek azzal a minimumával, amelynél többel országunk akkor nem is rendelkezhetett.

Ez volt a helyzet a közelmultban.

Ma azonban egészen más a helyzet. Ma már, azt hiszem világos, hogy ha a fejlődés jelenlegi ütemét és a termelés óriási méreteit továbbra is meg akarjuk tartani, nem elégedhetünk meg többé az egyetlen ukrajnai szénbányászati-vaskohászati bázissal. Önök tudják, hogy az ukrajnai szén és vas nekünk ma már nem elegendő, noha termelésük folytonosan növekedik. Tudják, hogy ennek folytán kénytelenek vagyunk új szénbányászati-vaskohászati bázist teremteni Keleten — az Urál—Kuznyecki bázist. Tudják, hogy ennek

a bázisnak a megteremtésén nem eredménytelenül dolgozunk. De ez nem elég. Ezenkívül meg kell teremtenünk magában Szibériában is a kohóipart, hogy Szibéria növekvő szükségleteit kielégíthessük. És már dolgozunk is a megteremtésén. Azonkívül új színesfémkohászati bázist kell létesítenünk Kazahsztánban és Turkesztánban. Végül igen nagy arányokban kell fejlesztenünk a vasútépítést. Ezt követelik az egész Szovjetunió érdekei — a határszéli köztársaságok érdekei és a központ érdekei egyaránt.

Ebből azonban az következik, hogy nem elégedhetünk meg többé a mérnöki és technikusi erőknek és az ipar parancsnoki karának azzal a minimumával, amellyel azelőtt valahogy megvoltunk. Ebből az következik, hogy a régi gócpontok, amelyekben a mérnöki és technikusi erőket kovácsoltuk, már nem elégségesek, hogy újabb ilyen gócpontok egész hálózatát kell létrehoznunk — az Urálban, Szibériában, Közép-Ázsiában. Ha a Szovjetunió szocialista iparosításának programját valóban meg akarjuk valósítani, akkor ma háromszor, ötször annyi mérnöki és technikusi erőt és ipari vezetőt kell a magunk számára biztosítanunk, mint eddig.

De nekünk nem *akármilyen* vezetők, nem *akármilyen* mérnöki és technikusi erők kellenek. Nekünk *olyan* vezetők, *olyan* mérnökök és technikusok kellenek, akik meg tudják érteni országunk munkásosztályának politikáját, ezt a politikát magukévá tudják tenni és készek azt lelkiismeretesen megvalósítani. De mit jelent ez? Azt jelenti, hogy országunk abba a fejlődési szakaszba lépett, amikor a *munkásosztálynak meg kell teremtenie saját üzemi mű-*

szaki értelmiségét, amely a termelésben meg tudja védelmezni a munkásosztály mint uralkodó osztály érdekeit.

Egyetlen uralkodó osztály sem lehetett meg anélkül, hogy saját értelmisége ne lett volna. Semmi okunk sincs kételkedni abban, hogy a Szovjetunió munkásosztálya sem lehet meg anélkül, hogy saját üzemi műszaki értelmisége ne legyen.

A Szovjethatalom figyelembe vette ezt a körülményt és a népgazdaság minden ágában megnyitotta a főiskolák kapuit a munkásosztály és a dolgozó parasztság fiai előtt. Önök tudják, hogy a főiskolákon ma a munkás- és parasztifjak tízezrei tanulnak. Azelőtt, a kapitalizmus idején, a főiskola az úrigyerekek monopóliuma volt, ma, a szovjet rendszerben, a főiskolákon a munkás- és parasztifjúság az uralkodó erő. Kétségtelen, hogy tanintézeteinkből hamarosan ezrével kapjuk az új technikusokat és mérnököket, iparunk új parancsnokait.

Ez azonban a dolognak csak egyik oldala. A dolog másik oldala az, hogy a munkásosztály üzemi műszaki értelmisége nemcsak a főiskolát végzettekből fog kialakulni, hanem üzemeink gyakorlati dolgozóiból is, szakképzett munkásokból, a munkásosztálynak a gyárakban, bányákban dolgozó kulturált elemeiből. A szocialista verseny kezdeményezői, a rohambrigádok vezetői, a munkalendület gyakorlati serkentői, a munka szervezői az építés egyik vagy másik szakaszán — ez a munkásosztálynak az az új rétege, amelynek a főiskolát végzett elvtársakkal együtt a munkásosztály értelmiségének, iparunk parancsnoki karának magvát kell alkotnia.

A feladat az, hogy ne szorítsuk háttérbe ezeket az „alulról" jött kezdeményező elvtársakat, merészebben léptessük őket elő vezető állásokba, adjunk nekik lehetőséget arra, hogy szervezőképességüket kifejtsék, hogy tudásukat gyarapítsák és teremtsük meg számukra a szükséges feltételeket, nem sajnálva erre a pénzt.

Ezek között az elvtársak között szép számmal vannak pártonkívüliek. De ez nem lehet akadálya annak, hogy merészebben léptessük őket elő vezető állásokba. Ellenkezőleg, éppen őket, ezeket a pártonkívüli elvtársakat különös figyelemben kell részesítenünk, elő kell léptetnünk őket vezető állásokba, hogy a gyakorlatban győződjenek meg arról, hogy a párt tudja értékelni a tehetséges és nagyképességű munkaerőket.

Egyes elvtársak azt hiszik, hogy gyárainkban a vezető állásokba csakis párttagokat lehet előléptetni. Ezen az alapon gyakran félretolják a tehetséges és kezdeményező pártonkívüli elvtársakat, a párttagokat pedig előléptetik, még ha azok kevésbbé tehetségesek és kevésbbé kezdeményezők is. Mondanom sem kell, hogy nincs ostobább és reakciósabb az ilyen, tisztesség ne essék szólván, „politikánál". Aligha szorul bizonyításra, hogy ezzel a „politikával" csak ronthatják a párt hitelét és csak eltaszíthatják a párttól a pártonkívüli munkásokat. A mi politikánk egyáltalán nem abban áll, hogy a pártból zárt kasztot csináljunk. A mi politikánk abban áll, hogy a párttag és a pártonkívüli munkások között meglegyen a „kölcsönös bizalom" légköre, a „kölcsönös ellenőrzés" légköre *(Lenin)*. Pártunknak, többek között, éppen

azért van olyan erős befolyása a munkásosztályra, mert ezt a politikát folytatja.

Tehát: *elérni azt, hogy a Szovjetunió munkásosztályának meglegyen a maga saját üzemi műszaki értelmisége* — ez a feladat.

Ez a helyzet iparunk fejlődésének negyedik új feltételével.

Térjünk át az ötödik feltétel kérdésére.

V

FORDULAT JELEI A RÉGI ÜZEMI MŰSZAKI ÉRTELMISÉG SORAIBAN

Másképpen vetjük fel ma a régi, burzsoá üzemi műszaki értelmiséghez való viszonyunk kérdését is.

Mintegy két évvel ezelőtt nálunk az volt a helyzet, hogy a régi műszaki értelmiség legképzettebb része meg volt mételyezve a kártevés betegségével. Sőt mi több: a kártevés akkoriban afféle divat volt. Egyesek kártevéssel foglalkoztak, mások fedezték a kártevőket, egyesek mosták kezeiket és semlegesek voltak, mások ingadoztak a Szovjethatalom és a kártevők között. Igaz, a régi műszaki értelmiség többsége többé-kevésbbé lojálisan folytatta tovább munkáját. Itt azonban nem a többségről van szó, hanem a műszaki értelmiség legképzettebb részéről.

Mi hozta létre és mi táplálta a kártevő mozgalmat? Az osztályharc kiéleződése a Szovjetunióban, a Szovjethatalom támadó politikája a város és a falu kapitalista elemei ellen, ez utóbbiak ellenállása a Szovjethatalom politikájával szemben, a bonyolult nemzetközi helyzet, a kolhoz- és szovhozépítés nehéz-

ségei. A kártevők harcos részének aktivitását a tőkés országok imperialistáinak intervenciós tervei és az itthoni gabonanehézségek támasztották alá, a régi műszaki értelmiség másik részének az aktív kártevők felé való ingadozását viszont a trockista-mensevik fecsegőknek azok a divatos frázisai fokozták, hogy „a kolhozokból és szovhozokból úgysem lesz semmi", hogy „a Szovjethatalom úgyis elfajulóban van és hamarosan meg fog bukni", hogy „a bolsevikok maguk segítik elő politikájukkal az intervenciót" és így tovább és így tovább. Azonkívül, ha még egyes régi bolsevikok — a jobboldali elhajlók — sem dacoltak a „ragály szelével" és eltántorodtak ebben az időszakban a párttól, akkor nincs miért csodálkozni azon, hogy a régi műszaki értelmiség bizonyos része, amely azt sem tudta, mi fán terem a bolsevizmus, isten segítségével, szintén ingadozott.

Világos, hogy ilyen helyzetben a Szovjethatalom csak egyféle politikát folytathatott a régi műszaki értelmiség irányában: az aktív kártevők *megsemmisítésének*, a semlegesek *rétegekre bontásának* és a lojális elemek *megnyerésének* politikáját.

Ez volt a helyzet egy-két évvel ezelőtt.

Lehet-e azt mondani, hogy ma pontosan ugyanez a helyzet? Nem, ezt nem lehet mondani. Ellenkezőleg, ma teljesen új helyzet alakult ki. Először is tönkrevertük és sikeresen leküzdjük a város és a falu kapitalista elemeit. A régi értelmiség ennek természetesen nem örülhet. Nagyon valószínű, hogy még mindig részvéttel viseltetnek tönkrevert barátaik iránt. De nemigen fordul elő, hogy az együttérzők — és még kevésbbé a semlegesek és ingadozók — önként

beleegyeznének abba, hogy aktív barátaik sorsában osztozzanak, miután ez utóbbiak oly kegyetlen és jóvátehetetlen vereséget szenvedtek.

Továbbá, leküzdöttük a gabonanehézségeket és nemcsak hogy leküzdöttük, hanem annyi gabonát viszünk ki külföldre, amennyit még sohasem vittünk ki, mióta a Szovjethatalom fennáll. Elesik tehát az ingadozóknak ez az „érve" is.

Továbbá, ma már a vak is látja, hogy a kolhoz- és szovhozépítés frontján határozottan győzelmet arattunk, rendkívül nagy sikereket értünk el.

A régi értelmiség „fegyvertárának" legfőbb fegyvere tehát csütörtököt mondott. Ami a burzsoá értelmiség intervenciós reményeit illeti — el kell ismerni, hogy azok, legalábbis egyelőre, homokra épített házikónak bizonyultak. Hiszen már hat éve ígérgetik az intervenciót, de még egyszer sem próbálták meg, hogy interveniáljanak. Ideje már elismerni, hogy a mi éleslátású burzsoá értelmiségünket egyszerűen az orránál fogva vezették. Arról már nem is beszélek, hogy az aktív kártevőknek a moszkvai perben tanusított viselkedése magában elég volt ahhoz, hogy lejárassa a kártevés gondolatát, és le is járatta.

Érthető, hogy ezek az új körülmények szükségképpen hatással voltak régi műszaki értelmiségünkre. Az új helyzetnek a régi műszaki értelmiség körében új hangulatot kellett teremtenie, s az új helyzet ezt valóban meg is teremtette. Tulajdonképpen ez a magyarázata annak a ténynek, hogy határozott jelek mutatnak arra, hogy ennek az értelmiségnek egy része, amely azelőtt a kártevőkkel érzett együtt, ma a Szovjethatalom felé fordul. Az a tény, hogy nemcsak

a régi értelmiségnek ez a rétege, hanem bizonyos minapi kártevők is, a minapi kártevők tekintélyes része, kezd a gyárak egész sorában a munkásosztállyal vállvetve dolgozni — ez a tény kétségkívül amellett szól, hogy a fordulat a régi műszaki értelmiség körében már megkezdődött. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nincsenek többé kártevők. Nem, nem ezt jelenti. Kártevők vannak, és lesznek is mindaddig, amíg nálunk osztályok vannak, amíg kapitalista környezet van. De jelenti azt, hogy mivel a régi műszaki értelmiség jelentős része, amely ezelőtt így vagy amúgy rokonszenvezett a kártevőkkel, ma már a Szovjethatalom felé fordult, — az aktív kártevők kevesen maradtak, elszigetelődtek és kénytelenek lesznek egyelőre mély illegalitásba vonulni.

Ebből azonban az következik, hogy ennek megfelelően meg kell változnia a régi műszaki értelmiség irányában folytatott politikánknak is. Amikor a kártevés nagyban folyt, a régi műszaki értelmiséghez való viszonyunkat főleg a megsemmisítés politikája fejezte ki, most viszont, ebben az időszakban, mikor ez az értelmiség a Szovjethatalom felé fordul, hozzá való viszonyunkat főleg a megnyerés politikájának, a róla való gondoskodás politikájának kell kifejeznie. Helytelen és nem dialektikus dolog volna az új, megváltozott viszonyok között is tovább folytatni a régi politikát. Ostoba és észszerűtlen dolog volna, ha a régi iskolához tartozó minden szakembert és mérnököt még le nem fülelt bűnösnek és kártevőnek tekintenénk. A „szakemberfalás" nálunk mindig káros és szégyenletes jelenségnek számított s annak számít ma is.

Tehát: *megváltoztatni a régi iskolához tartozó mérnöki és technikusi erők irányában alkalmazott bánásmódot, több figyelmet fordítani rájuk és jobban gondoskodni róluk, merészebben vonni be őket a munkába* — ez a feladat.

Ez a helyzet iparunk fejlődésének ötödik új feltételével.

Térjünk át az utolsó feltétel kérdésére.

VI

AZ ÖNÁLLÓ GAZDASÁGOS ELSZÁMOLÁSRÓL

A kép nem volna teljes, ha nem érintenék egy további új feltételt. Az ipar számára, a népgazdaság számára való felhalmozás forrásairól, a felhalmozás ütemének gyorsításáról van szó.

Mi az új és sajátos iparunk fejlődésében a felhalmozás szempontjából? Az, hogy a felhalmozás régi forrásai már-már nem elegendők az ipar további fejlesztésére. Az, hogy ha valóban tartani és gyorsítani akarjuk az iparosítás bolsevik ütemét, akkor fel kell kutatnunk a felhalmozás új forrásait, a régieket pedig fejlesztenünk kell.

A kapitalista országok történetéből tudjuk, hogy hosszúlejáratú hitelek és kölcsönök formájában nyujtott külföldi segítség nélkül egyetlen fiatal állam sem tudott meglenni, ha iparát magasabb színvonalra akarta emelni. Ebből kiindulva, a nyugati országok kapitalistái kereken megtagadták országunktól a hiteleket és a kölcsönöket, feltételezve, hogy hitelek és kölcsönök hiányában minden bizonnyal lehetetlen lesz országunk iparosítása. A kapitalisták

azonban tévedtek. Nem számoltak azzal, hogy országunk, a kapitalista országoktól eltérően, a felhalmozásnak bizonyos különleges forrásaival rendelkezik, amelyek elégségesek ahhoz, hogy iparunkat helyreállítsuk és továbbfejlesszük. És valóban, nemcsak helyreállítottuk iparunkat, nemcsak helyreállítottuk a mezőgazdaságot és a közlekedést, hanem már sikerült megindítanunk a nehézipar, a mezőgazdaság és a közlekedés újjáalakításának hatalmas munkáját is. Világos, hogy ez a munka tízmilliárdokat emésztett fel. Honnan vettük ezeket a milliárdokat? A könnyűiparból, a mezőgazdaságból, a költségvetési felhalmozásból. Így ment ez a legutóbbi időkig.

Ma egészen más a helyzet. Azelőtt a felhalmozás régi forrásai elégségesek voltak az ipar és a közlekedés újjáalakítására, ma ellenben már-már nyilvánvalóan nem elegendők. Ma már nem arról van szó, hogy a régi ipart újjáalakítsuk. Arról van szó, hogy technikailag jól felszerelt új ipart teremtsünk az Urálban, Szibériában, Kazahsztánban. Új, nagyüzemű mezőgazdasági termelést akarunk teremteni a Szovjetunió gabonatermesztő, állattenyésztő és nyersanyagban gazdag vidékein. Új vasúthálózatot kell teremtenünk a Szovjetunió keleti és nyugati részei között. Világos, hogy ezeknek a nagyszabású feladatoknak a megvalósítására a felhalmozás régi forrásai nem lehetnek elégségesek.

De ez még nem minden. Mindehhez hozzájárul még az a körülmény, hogy üzemeink és gazdasági szervezeteink egész sorában a gondatlan gazdálkodás teljesen aláásta az önálló gazdaságos elszámolás elveit. Tény, hogy számos üzemünk és gazdasági szervezе-

tünk már régóta nem számol, nem kalkulál, nem készít megalapozott mérlegeket a bevételekről és a kiadásokról. Tény, hogy számos üzemünkben és gazdasági szervezetünkben az olyan fogalmak, mint a „takarékosság", „a nem közvetlenül a termelésre fordított kiadások csökkentése", „a termelés észszerűsítése" már régen kimentek a divatból. Nyilván arra számítanak, hogy az Állami Bank „úgyis kiutalja a szükséges összegeket". Tény, hogy az utóbbi időben az önköltség számos üzemben emelkedni kezdett. Utasítást kaptak arra, hogy csökkentsék az önköltséget 10 százalékkal, vagy még többel, s ők ehelyett növelték. Pedig hát mit jelent az önköltség csökkentése? Önök tudják, hogy az önköltség csökkentésének minden egyes százaléka 150—200 millió rubel iparonbelüli felhalmozást jelent. Világos, hogy ilyen körülmények között az önköltség emelése azt jelenti, hogy az ipar és az egész népgazdaság sok százmillió rubelt veszít.

Mindebből az következik, hogy a jövőben már nem támaszkodhatunk csak a könnyűiparra, csak a költségvetési felhalmozásra, csak a mezőgazdaságból eredő jövedelemre. A könnyűipar a felhalmozás rendkívül gazdag forrása s ma minden lehetősége megvan arra, hogy továbbfejlődjék, ez a forrás azonban nem kimeríthetetlen. A mezőgazdaság nem kevésbbé gazdag forrása a felhalmozásnak, de ma, a mezőgazdaság újjáalakításának időszakában, maga is az állam pénzügyi támogatására szorul. Ami a költségvetési felhalmozást illeti, önök maguk is tudják, hogy annak is van határa és ezt a határt nem lehet és nem szabad túllépni. Mi marad hát? Marad a nehézipar. El kell

érnünk tehát azt, hogy a nehézipar — és mindenekelőtt annak gépipari része — szintén résztvegyen a felhalmozásban. Tehát erősítenünk és fejlesztenünk kell a felhalmozás régi forrásait, egyúttal azonban el kell érnünk azt, hogy a nehézipar — és elsősorban a gépipar — szintén résztvegyen a felhalmozásban.

Ez a megoldás.

S mit kell tenni, hogy ezt elérjük? Meg kell szüntetni a gondatlan gazdálkodást, mozgósítani kell az ipar belső erőforrásait, valamennyi üzemünkben be kell vezetni és meg kell szilárdítani az önálló gazdaságos elszámolást, rendszeresen csökkenteni kell az önköltséget, kivétel nélkül minden iparágban fokozni kell az iparonbelüli felhalmozást.

Ez a megoldás útja.

Tehát: *bevezetni és megszilárdítani az önálló gazdaságos elszámolást, fejleszteni az iparonbelüli felhalmozást* — ez a feladat.

VII

ÚJ MÓDON DOLGOZNI, ÚJ MÓDON VEZETNI

Ezek, elvtársak, iparunk fejlesztésének új feltételei.

Ezeknek az új feltételeknek a jelentősége az, hogy az ipar számára új helyzetet teremtenek, amely a munkának és a vezetésnek új módszereit követeli meg.

Eszerint:

a) Világos, hogy többé már nem számíthatunk arra, hogy a munkaerő a régi módon, csak úgy magától jön el hozzánk. Ahhoz, hogy az ipar munkaerőszükségletét biztosítsuk, a munkaerőt szervezetten

kell toboroznunk és a munkát gépesítenünk kell. Aki azt hiszi, hogy a mi munkaütemünk és termelési méreteink mellett meglehetünk a munka gépesítése nélkül, az abban reménykedik, hogy kikanalazhatja a tengert.

b) Világos továbbá, hogy nem tűrhetjük tovább a munkaerővándorlást az iparban. Ahhoz, hogy ettől a bajtól megszabaduljunk, új módon kell kiépítenünk a munkabérrendszert, az üzemek munkásállományát pedig többé-kevésbbé állandósítanunk kell.

c) Világos továbbá, hogy nem szabad tovább tűrnünk a termelésben az egyéni felelősség hiányát. Ahhoz, hogy ettől a bajtól megszabaduljunk, új módon kell megszerveznünk a munkát, úgy kell elosztani az erőket, hogy a munkásoknak minden egyes csoportja felelős legyen a munkájáért, a gépi berendezésért, a munkapadokért, a munka minőségéért.

d) Világos továbbá, hogy most már nem érhetjük be a régi mérnöki és technikusi erőknek azzal a minimumával, melyet a burzsoá Oroszországtól örököltünk. Ahhoz, hogy a termelés jelenlegi ütemét és méreteit fokozzuk, el kell érnünk, hogy a munkásosztálynak meglegyen a maga saját üzemi műszaki értelmisége.

e) Világos továbbá, hogy nem szabad a régi módon sommásan egy kalap alá vennünk a régi iskolához tartozó szakembereket, mérnököket és technikusokat. Számbavéve a megváltozott helyzetet, azoknak a régi iskolához tartozó szakembereknek, mérnököknek és technikusoknak irányában, akik határozottan a munkásosztály mellé állnak, meg kell változtatnunk politikánkat és a legmesszebbmenően gondoskodnunk kell róluk.

f) Világos végül, hogy nem érhetjük be továbbra is a felhalmozás régi forrásaival. Ahhoz, hogy az ipar és a mezőgazdaság további fejlődését biztosítsuk, meg kell nyitnunk a felhalmozás új forrásait, meg kell szüntetnünk a gondatlan gazdálkodást, meg kell honosítanunk az önálló gazdaságos elszámolást, csökkentenünk kell az önköltséget és fejlesztenünk kell az iparon belüli felhalmozást.

Ezek az ipar fejlődésének új feltételei, amelyek új munkamódszereket követelnek, a gazdasági építés vezetésének új módszereit követelik meg.

Mi kell ahhoz, hogy az új módszer szerinti vezetést megvalósítsuk?

Ehhez mindenekelőtt az kell, hogy gazdasági vezetőink az új helyzetet megértsék, az ipar új fejlődési feltételeit konkrétan tanulmányozzák s munkájukat az új helyzet követelményeinek megfelelően átszervezzék.

Ehhez továbbá az kell, hogy gazdasági vezetőink ne „általában", ne „a levegőből" vezessék az üzemeket, hanem konkrétan, tárgyismerettel, hogy az egyes kérdéseket ne fullasszák általános fecsegésbe, hanem szigorúan gyakorlatiasan kezeljék, hogy ne szorítkozzanak papirosintézkedésekre, vagy általános frázisokra és jelszavakra, hanem mélyedjenek bele a dolgok technikájába, a dolgok részleteibe, foglalkozzanak minden „kicsiséggel", mert ezekből a „kicsiségekből" jönnek létre ma a nagy dolgok.

Ehhez továbbá az kell, hogy mai túlnagy és nehézkes ipari központjainkat, amelyek néha 100—200 üzemet is magukban foglalnak, haladéktalanul szervezzük át és bontsuk fel több kisebb ipari köz-

pontra. Érthető, hogy egy nagy ipari központ elnöke, akinek száz vagy annál is több gyárral van dolga, nem ismerheti jól ezeket a gyárakat, e gyárak lehetőségeit, munkáját. Érthető, hogy ha nem ismeri a gyárakat, nem is képes őket vezetni. Tehát ahhoz, hogy az ipari központok elnökeinek megadjuk a lehetőséget arra, hogy a gyárakat igazában tanulmányozzák és vezessék, csökkenteni kell az irányításuk alá tartozó gyárak számát, az ipari központokat több kisebb ipari központra kell felosztani s a központokat közelebb kell vinni a gyárakhoz.

Ehhez továbbá az kell, hogy ipari központjaink a testületi vezetésről áttérjenek az egyszemélyi vezetésre. Ma az a helyzet, hogy az ipari központok vezető testületeiben tízen-tizenöten is ülnek és írják a papírrendelkezéseket, vitatkoznak. Ilyen módon igazgatni, elvtársak, tovább nem lehet. Legyen vége a papíron való „vezetésnek", át kell térni a valóságos, gyakorlatias, bolsevik munkára. Maradjon meg az ipari központ vezetősége élén az elnök és néhány helyettese. Ez teljesen elegendő lesz az egyes ipari központok igazgatására. A testületek többi tagját jobb lenne leküldeni a gyárakba, az üzemekbe. Ez sokkal hasznosabb lenne rájuk és az ügyre nézve egyaránt.

Ehhez továbbá az kell, hogy az ipari központok elnökei és helyetteseik gyakrabban utazzanak ki a gyárakba, maradjanak és dolgozzanak ott huzamosabb ideig, ismerkedjenek meg alaposabban a gyárakban dolgozó elvtársakkal és ne csak tanítsák a helyi embereket, hanem tanuljanak is tőlük. Aki azt hiszi, hogy ma lehet az irodából, az íróasztal mellől, távol a gyáraktól vezetni, az téved. A gyárakat csak úgy

lehet vezetni, ha gyakrabban érintkeznek az üzemekben dolgozó elvtársakkal, ha eleven kapcsolatot tartanak fenn velük.

Végül néhány szót 1931-es termelési tervünkről. Vannak egyes pártkörüli filiszterek, akik azt bizonygatják, hogy termelési programunk nem reális, nem teljesíthető. Olyanfélék ezek, mint a Scsedrin „bölcs pontyai", amelyek mindig készek maguk körül az „ostobaság sivárságát" terjeszteni. Reális-e termelési programunk? Feltétlenül reális! Reális márcsak azért is, mert minden szükséges feltétel megvan teljesítéséhez. Reális márcsak azért is, mert teljesítése most kizárólag tőlünk magunktól függ, attól, hogy tudjuk-e és akarjuk-e kihasználni a rendelkezésünkre álló gazdag lehetőségeket. Mi mással lehet megmagyarázni azt a tényt, hogy az üzemek és iparágak egész sora már eddig *túlteljesítette* ezt a tervet? Tehát más üzemek és iparágak is teljesíthetik és túlteljesíthetik a tervet.

Ostobaság volna azt gondolni, hogy a termelési terv nem egyéb, mint számok és feladatok felsorolása. A valóságban a termelési terv az emberek millióinak eleven és gyakorlati tevékenysége. Termelési tervünk realitása — a dolgozók milliói, akik új életet alkotnak. Programunk realitása — az eleven emberek, mi mindannyian, a mi munkaakaratunk, készségünk, hogy új módon dolgozzunk, eltökéltségünk, hogy a tervet teljesítsük. Megvan-e ez az eltökéltségünk? Igen, megvan. Akkor tehát termelési programunkat meg lehet és meg kell valósítani. (Hosszantartó taps.)

„Pravda" 183. sz.
1931 július 5.

AZ „AMO"-GYÁR MUNKÁSAINAK, ADMINISZTRATÍV ÉS MŰSZAKI SZEMÉLYZETÉNEK[20]

A SzK(b)P Központi Bizottsága nagy örömmel értesült az „AMO"-gyár munkásainak, adminisztratív és műszaki személyzetének győzelméről. Ott, ahol az orosz kapitalisták csak elmaradott technikával felszerelt, alacsony termelékenységű, a kizsákmányolás barbár módszereire támaszkodó gépkocsiszerelő műhelyeket tudtak építeni, hatalmas óriást teremtettek, amelynek 25 000 tehergépkocsi a teljesítőképessége és amelyben a modern technika minden vívmányát alkalmazzák. Az Önök győzelme — országunk valamennyi dolgozójának győzelme. A SzK(b)P Központi Bizottságának szilárd meggyőződése, hogy ezt az első nagy győzelmet újabb győzelmek fogják követni: el fogják sajátítani a gyár új technikáját, lankadatlanul teljesítik a termelési programot, csökkentik a termelési költségeket és biztosítják a termékek kiváló minőségét.

Forró bolsevik üdvözlet a Szovjetunió első autógyár-óriásának — az „AMO"-gyárnak.

I. Sztálin
a SzK(b)P Központi Bizottságának titkára

„Pravda" 271. sz.
1931 október 1.

A HARKOVI TRAKTORGYÁR-ÉPÍTKEZÉS MUNKÁSAINAK, ADMINISZTRATÍV ÉS MŰSZAKI SZEMÉLYZETÉNEK

Országunk dolgozói, a kolhozparasztok milliói és a párt rendkívül nagy figyelemmel kísérték a Harkovi Traktorgyár építkezésének menetét. A Harkovi Traktorgyár építkezése az ukrajnai mezőgazdaság kollektivizálásának szilárd támasza, a gyár építői — élcsapat, amely az ukrán parasztok millióit vezeti a szocializmus útjára. A traktorgyárak családjába belépő Harkovi Traktorgyár építkezése országunk szocialista iparának történetében mindenkor az igazi bolsevik ütem mintaképe lesz. A SzK(b)P Központi Bizottsága meg van győződve arról, hogy a gyár munkásai, mérnöki és technikusi személyzete leküzdik az új termelés nehézségeit, felhasználják a sztálingrádi gyár tapasztalatait és teljesítik az 1932-es harci programot.

Forró bolsevik üdvözlet a Szovjetunió második traktorgyár-óriása építőinek!

I. Sztálin
a SzK(b)P Központi Bizottságának titkára

„Pravda" 271. sz.
1931 október 1.

A „TYEHNYIKA" CÍMŰ UJSÁGNAK[21]

Üdvözlöm az első bolsevik műszaki ujság megjelenését.

Legyen a „Tyehnyika" a széles munkástömegek, a gazdasági szakemberek, a mérnökök és technikusok hatalmas fegyvere a technika elsajátításában. A „Tyehnyiká"-nak segítenie kell a pártot abban, hogy a munkásosztály soraiból kikovácsolja a technikusok és mérnökök új százezreit — a bolsevik ütemért folytatott küzdelem harcosait.

Sok sikert kívánok az ujságnak!

I. Sztálin

„Pravda" 280. sz.
1931 október 10.

A BOLSEVIZMUS TÖRTÉNETÉNEK NÉHÁNY KÉRDÉSÉRŐL

Levél a „Proletarszkaja Revoljucija" c. folyóirat szerkesztőségéhez

Tisztelt elvtársak!

Határozottan tiltakozom az ellen, hogy Szluckij „A bolsevikok a német szociáldemokráciáról, annak háborúelőtti válsága időszakában" c. pártellenes és fél-trockista cikkét a „Proletarszkaja Revoljucija"[22] c. folyóiratban (1930. 6. sz.) mint vitacikket közölték.

Szluckij azt állítja, hogy Lenin (a bolsevikok) lebecsülte a *centrizmus* veszélyét a német és általában a háborúelőtti szociáldemokráciában, vagyis lebecsülte a burkolt opportunizmus veszélyét, az opportunizmus irányában tanusított békülékenység veszélyét. Másszóval Szluckij szerint Lenin (a bolsevikok) nem folytatott engesztelhetetlen harcot az opportunizmus ellen, hiszen a centrizmus lebecsülése lényegében azt jelenti, hogy lemondunk az opportunizmus elleni erélyes és következetes harcról. Eszerint tehát a háborúelőtti időszakban Lenin még nem volt igazi bolsevik, és csak az imperialista háború alatt, sőt annak is csak a végefelé lett igazi bolsevikká.

Így adja ezt elő cikkében Szluckij. Önök pedig, ahelyett, hogy ezt az újdonsült „történészt", mint

rágalmazót és hamisítót megbélyegeznék, vitába bocsátkoznak vele, szószéket adnak neki. Tiltakoznom kell az ellen, hogy önök folyóiratukban Szluckij cikkét mint vitacikket közlik, mert nem lehet vita tárgyává tenni Lenin *bolsevizmusának* kérdését, azt a kérdést, hogy *folytatott-e* Lenin kérlelhetetlen elvi harcot a centrizmus ellen, mint az opportunizmus bizonyos válfaja ellen, vagy *nem folytatott*, igazi bolsevik *volt-e* Lenin, vagy *nem volt* az.

A „Szerkesztőségi nyilatkozatban", amelyet október 20-án küldtek be a Központi Bizottságnak, önök elismerik, hogy a szerkesztőség hibát követett el, amikor Szluckij cikkét mint vitacikket közölte. Ez természetesen helyes, bár a szerkesztőség nyilatkozata nagy késéssel jelenik meg. Nyilatkozatukban azonban újabb hibát követnek el, amikor kijelentik, hogy „a szerkesztőség politikailag fölöttébb aktuálisnak és szükségesnek tartja a bolsevikok és a háború előtti II. Internacionále egymás közötti viszonyával kapcsolatos egész problémakörnek a «Proletarszkaja Revoljucija» hasábjain való további feldolgozását". Ez azt jelenti, hogy önök ismét vitát akarnak rendezni olyan kérdésekről, amelyek sarktételei a bolsevizmusnak. Azt jelenti, hogy Lenin bolsevizmusának kérdését sarktételből ismét problémává akarják változtatni, amely még „további feldolgozásra" szorul. Miért, milyen alapon?

Közismert dolog, hogy a leninizmus a mindenfajta opportunizmus, közte a nyugati centrizmus (Kautsky) és az itthoni centrizmus (Trockij és mások) ellen folytatott könyörtelen harcban született, nőtt fel és erősödött meg. Ezt még a bolsevizmus nyílt

ellenségei sem tagadhatják. Ez sarktétel. Önök pedig hátrafelé vonszolnak bennünket, a sarktételből „további feldolgozásra" szoruló problémát igyekeznek csinálni. Miért? Milyen alapon? Talán azért, mert nem ismerik a bolsevizmus történetét? Vagy talán rothadt liberalizmusból, hogy a Szluckijok, és Trockij más tanítványai, ne mondhassák, hogy befogják a szájukat? Elég furcsa liberalizmus ez, mely a bolsevizmus életbevágó érdekeinek rovására megy . . .

Tulajdonképpen mit tart a szerkesztőség Szluckij cikkében megvitatásra érdemesnek?

1. Szluckij azt állítja, hogy Lenin (a bolsevikok) politikai vonala nem irányult szakadásra, szakításra a németországi szociáldemokrácia opportunistáival, a háborúelőtti II. Internacionále opportunistáival. Önök vitázni akarnak Szluckijnak ezzel a trockista tételével. De mi van itt vitázni való? Vajjon nem világos, hogy Szluckij pusztán rágalmazza Lenint, a bolsevikokat? A rágalmat meg kell bélyegezni, nempedig vita tárgyává tenni.

Minden bolsevik, ha valóban bolsevik, tudja azt, hogy Lenin már jóval a háború előtt — körülbelül 1903—1904-től fogva, amikor Oroszországban kialakult a bolsevikok csoportja, s amikor a németországi szociáldemokrácián belül először hallattak magukról a baloldaliak — szakadásra, az opportunistákkal való szakításra irányuló vonalat követett mind itthon, az Oroszországi Szociáldemokrata Pártban, mind pedig ott, a II. Internacionálében, nevezetesen a németországi szociáldemokráciában.

Minden bolsevik tudja, hogy éppen ezért a bolsevikok a II. Internacionále opportunistáinak

köreiben már akkor (az 1903—1905-ös években) a „szakadárok" és „bomlasztók" megtisztelő hírében állottak. De mit tehetett Lenin, mit tehettek a bolsevikok, ha a baloldali szociáldemokraták a II. Internacionáléban és mindenekelőtt a németországi szociáldemokráciában, még gyönge és csenevész, szervezetileg megformálatlan, ideológiailag kiforratlan csoportot alkottak, amely még kiejteni is félt azt a szót, hogy „szakadás", „szakítás"? Nem lehet azt követelni, hogy Lenin, hogy a bolsevikok Oroszországból hajtsák végre a szakadást a nyugati pártokban a baloldaliak helyett.

Arról nem is kell beszélnem, hogy a szervezeti és az ideológiai gyengeség nem csak a háborúelőtti időszakban volt a baloldali szociáldemokraták jellemző vonása. Ezt a negatív jellemvonásukat a baloldaliak, mint ismeretes, megőrizték a háborúutáni időszakban is. Mindenki tudja, hogyan ítélte meg Lenin a németországi baloldali szociáldemokratákat „Junius brosúrájáról"* c. ismert cikkében, amely 1916 októberében, vagyis több mint két évvel a háború kitörése után jelent meg és amelyben Lenin a németországi baloldali szociáldemokraták számos igen komoly politikai hibáját bírálva *„valamennyi német baloldali gyöngeségéről"* beszél, arról, hogy *„minden oldalról körülfonja őket a kautskysta képmutatás, vaskalaposság és az opportunisták iránti «baráti érzés» undorító hálója"*, továbbá arról, hogy *„Junius nem szabadult meg teljesen azoknak a német, sőt baloldali szociál-*

* Junius — Roza Luxemburg, a németországi szociáldemokráciában a baloldali szociáldemokraták vezetője.

demokratáknak a «környezetétől», akik félnek a szakadástól, akik félnek végig kimondani a forradalmi jelszavakat"[23].

A II. Internacionále valamennyi csoportja közül az orosz bolsevikoké volt akkor az egyetlen csoport, amely szervezeti tapasztalatai és ideológiai kiforrottsága alapján képes volt valamilyen komolyabb lépésre a nyilt szakadás, a saját oroszországi szociáldemokráciáján belül működő saját opportunistáival való szakítás irányában. Igen, ha a Szluckijok nem is bebizonyítani, hanem csak egyszerűen feltételezni próbálnák, hogy Lenin és az orosz bolsevikok nem vetették latba minden erejüket azért, hogy megszervezzék az opportunistákkal (Plehanovval, Martovval, Dannal) való szakítást és hogy kiűzzék a centristákat (Trockijt és az Augusztusi Blokk többi hívét) — akkor lehetne vitatkozni Lenin bolsevizmusáról, a bolsevikok bolsevizmusáról. De éppen az van a dologban, hogy a Szluckijok még csak mukkanni sem mernek ilyen képtelen feltételezés védelmében. Nem mernek, mert tudják, hogy annak az erélyes politikának közismert tényei, melyet az orosz bolsevikok a mindenfajta opportunistákkal való szakítás érdekében folytattak (1904—1912), kiáltó ellentétben vannak ezzel a feltevéssel. Nem mernek, mert tudják, hogy már másnap kipellengéreznék őket a világ csúfjára.

De a kérdés ez: megvalósíthatták-e az orosz bolsevikok jóval az imperialista háború előtt (1904—1912) a saját opportunistáikkal és békülékeny centristáikkal való szakítást anélkül, hogy ugyanakkor ne vettek volna irányt a II. Internacionále opportunistáival és centristáival való szakításra,

szakadásra is? Ki kételkedhetik abban, hogy az orosz bolsevikok az opportunistákkal és centristákkal szemben folytatott politikájukat politikai példának tekintették a nyugati baloldaliak számára? Ki kételkedhetik abban, hogy az orosz bolsevikok mindenképpen serkentették a nyugati baloldali szociáldemokratákat, különösen a németországi szociáldemokrácia baloldali elemeit, hogy szakítsanak saját opportunistáikkal és centristáikkal? Nem Lenin és az orosz bolsevikok a hibásak abban, hogy a nyugati baloldali szociáldemokraták nem voltak eléggé érettek arra, hogy az orosz bolsevikok nyomdokaiban haladjanak.

2. Szluckij szemére veti Leninnek és a bolsevikoknak, hogy nem támogatták határozottan és feltétlenül a németországi szociáldemokrácia baloldali elemeit, hogy csak komoly fenntartásokkal támogatták őket, hogy frakciós meggondolások akadályozták őket a baloldaliak következetes támogatásában. Önök vitába akarnak szállni ezzel a szédelgő és minden ízében hazug szemrehányással. De tulajdonképpen mi itt a vitatkozni való? Hát nem világos, hogy Szluckij itt taktikázik és Lenin meg a bolsevikok elleni hazug szemrehányással takargatni igyekszik a németországi baloldaliak álláspontjának tényleges réseit? Hát nem világos, hogy a bolsevikok a németországi baloldaliakat, akik minduntalan ingadoztak a bolsevizmus és a mensevizmus között, komoly fenntartások *nélkül*, hibáiknak komoly bírálata *nélkül* nem támogathatták, ha *nem akarták elárulni* a munkásosztályt és annak forradalmát? Szédelgő mesterkedéseket megbélyegezni kell, nempedig vita tárgyává tenni.

Igen, a bolsevikok a németországi baloldali szociáldemokratákat csak bizonyos komoly fenntartásokkal támogatták, bírálva félmensevik hibáikat. Ezért azonban dícséret jár nekik, nempedig szemrehányás.

Van olyan ember, aki ebben kételkedik?

Vegyük a legismertebb történelmi tényeket.

a) 1903-ban Oroszországban a bolsevikok és mensevikek között komoly nézeteltérések merültek fel a párttagság kérdésében. A bolsevikok a párttagságról szóló formulájukkal szervezeti gátat akartak emelni a nem-proletár elemeknek a pártba való beözönlése ellen. Tekintettel az orosz forradalom polgári-demokratikus jellegére, az ilyen beözönlésnek a veszélye akkoriban nagyon is reális volt. Az orosz mensevikek az ellenkező álláspont mellett szálltak síkra, amely a párt kapuit szélesre tárta a nemproletár elemek előtt. Az orosz forradalom kérdéseinek fontossága a nemzetközi munkásmozgalom szempontjából arra késztette a nyugateurópai szociáldemokratákat, hogy ebbe az ügybe beavatkozzanak. Beavatkoztak a németországi baloldali szociáldemokraták is, Parvus és Roza Luxemburg, a baloldaliak akkori vezetői. És mi történt? Mind a ketten a mensevikek mellett, a bolsevikok ellen foglaltak állást. Sőt, a bolsevikokat ultracentralizmussal és blanquista tendenciákkal vádolták. Később ezeket a sekélyes és nyárspolgári jelzőket a mensevikek felkapták és világgá kürtölték.

b) 1905-ben Oroszországban a bolsevikok és mensevikek között nézeteltérések merültek fel az orosz forradalom jellegére vonatkozóan. A bolsevi-

kok a munkásosztály és parasztság szövetségének eszméjéért, e szövetségen belül a proletariátus hegemóniájáért szálltak síkra. A bolsevikok azon az álláspontón voltak, hogy a proletariátus és parasztság forradalmi-demokratikus diktatúrájáért kell harcolni azzal a célkitűzéssel, hogy a polgári-demokratikus forradalomról azonnal át lehessen térni a szocialista forradalomra, biztosítva a szegényparasztság támogatását. Az oroszországi mensevikek elvetették a proletariátus hegemóniájának eszméjét a polgári-demokratikus forradalomban, a munkásosztály és parasztság szövetségének politikájánál többre becsülték a liberális burzsoáziával való megegyezés politikáját, a proletariátus és parasztság forradalmi demokratikus diktatúráját pedig reakciós blanquista sémának nyilvánították, mely ellentétben áll a polgári forradalom fejlődésével. Milyen álláspontot foglaltak el ezzel a vitával kapcsolatban a németországi baloldali szociáldemokraták, Parvus és Roza Luxemburg? Kiagyalták a permanens forradalom utópikus és félmensevik sémáját (a forradalom marxi sémájának ezt az eltorzított kiadását), amelyet teljesen átitat a munkásosztály és a parasztság szövetségét hirdető politika mensevik tagadása, és ezt szembehelyezték a proletariátus és parasztság forradalmi demokratikus diktatúrájáról szóló bolsevik sémával. Később a permanens forradalomnak ezt a fél-mensevik sémáját felkapta Trockij (részben Martov) és fegyvert kovácsolt belőle a leninizmus elleni harc számára.

c) A háborúelőtti időszakban a II. Internacionále pártjaiban az egyik legaktuálisabb kérdésként szőnyegre került a nemzeti-gyarmati kérdés, az elnyo-

mott nemzetek és gyarmatok kérdése, az elnyomott nemzetek és gyarmatok felszabadításának kérdése, az imperializmus elleni harc útjainak kérdése, az imperializmus megdöntéséhez vezető utak kérdése. A bolsevikok a proletárforradalom kibontakozása és az imperializmus bekerítése érdekében az elnyomott nemzetek és gyarmatok szabadságmozgalmát a nemzetek önrendelkezési joga alapján támogató politikát javasoltak, és kidolgozták az előrehaladott országok proletárforradalma és a gyarmatok és elnyomott országok népeinek forradalmi szabadságmozgalma közötti egységfront sémáját. Ezzel kapcsolatban az egész világ opportunistái, az egész világ szociálsovinisztái és szociálimperialistái nyomban rávetették magukat a bolsevikokra. Üldözték a bolsevikokat, mint a veszett kutyákat. Milyen álláspontot foglaltak el akkor a nyugati baloldali szociáldemokraták? Kidolgozták az imperializmus fél-mensevik elméletét, elvetették a nemzetek önrendelkezési jogának marxista módon értelmezett elvét (mely a különválás és önálló államalkotás jogát is magában foglalja), elutasították a gyarmatok és az elnyomott országok szabadságmozgalmának komoly forradalmi jelentőségéről szóló tételt, elutasították a proletárforradalom és a nemzeti szabadságmozgalom közötti egységfront lehetőségéről szóló tételt, s ezt az egész félmensevik kotyvalékot, amely mindenestül a nemzeti-gyarmati kérdés jelentőségének lebecsülése, szembeállították a bolsevikok marxista sémájával. Ismeretes, hogy ezt a félmensevik kotyvalékot később felkapta Trockij és fegyverként használta fel a leninizmus elleni harcban.

Ezek a németországi baloldali szociáldemokraták közismert hibái.

Nem is beszélek a németországi baloldaliak egyéb hibáiról, melyeket Lenin idevonatkozó cikkeiben élesen bírált.

Nem beszélek azokról a hibákról sem, amelyeket a bolsevikoknak az Októberi Forradalom időszakában folytatott politikája értékelésében követtek el.

Miről tanuskodnak a németországi baloldaliaknak a háborúelőtti időszak történetéből kiragadott e hibái, ha nem arról, hogy a baloldali szociáldemokraták baloldaliságuk ellenére sem szabadultak még meg mensevik poggyászuktól?

A németországi baloldaliaknak persze nemcsak komoly hibáik voltak. Voltak nagy és komoly forradalmi tetteik is. Gondolok számos érdemükre és forradalmi fellépésükre belpolitikai kérdésekben, különösen a választási harc kérdéseiben, a parlamenti és parlamenten kívüli harc kérdéseiben, az általános sztrájk, a háború, az 1905-ös oroszországi forradalom kérdéseiben stb. Éppen ezért számoltak velük a bolsevikok mint baloldaliakkal, és támogatták őket, sarkalták őket. Ez azonban nem másítja és nem másíthatja meg azt a tényt, hogy a németországi baloldali szociáldemokratáknak egyszersmind számos igen súlyos politikai és elméleti hibájuk is volt, hogy még nem szabadultak meg a mensevik kölönctől és ezért szükségük volt arra, hogy a bolsevikok igen komoly bírálatot gyakoroljanak velük szemben.

Most ítéljék meg önök maguk: támogathatták-e Lenin és a bolsevikok a nyugati baloldali szociál-

demokratákat *komoly fenntartások nélkül*, hibáik *komoly bírálata nélkül*, ha nem akarták elárulni a munkásosztály érdekeit, ha nem akarták elárulni a forradalom érdekeit, ha nem akarták elárulni a kommunizmust?

Nem világos-e, hogy Szluckij, amikor Lenint és a bolsevikokat azzal vádolja, amiért dícsérnie kellene őket, ha maga bolsevik volna, — végérvényesen leleplezi magát, mint félmenseviket, mint álarcos trockistát?

Szluckij feltételezi, hogy Lenin és a bolsevikok a nyugati baloldaliak megítélésében frakciós meggondolásaikból indultak ki, hogy tehát az orosz bolsevikok a nemzetközi forradalom nagy ügyét feláldozták saját frakciós érdekeik kedvéért. Aligha szorul bizonyításra, hogy ez a feltevés a sekélyesség és aljasság netovábbja. A sekélyesség netovábbja, mert már a mensevikek legostobább tökfilkói is kezdik megérteni, hogy az orosz forradalom nem az oroszok magánügye, hanem ellenkezőleg, az egész világ munkásosztályának ügye, a proletár világforradalom ügye. Az aljasság netovábbja, mert már a II. Internacionále hivatásos rágalmazói is kezdik megérteni, hogy a bolsevikok következetes és mindenestül forradalmi internacionalizmusa a proletár internacionalizmus mintaképe az egész világ munkásai számára.

Igen, az orosz bolsevikok előtérbe állították az orosz forradalom fő kérdéseit, olyan kérdéseket, mint a párt kérdése, a marxisták és a polgári-demokratikus forradalom viszonyának kérdése, a munkásosztály és parasztság szövetségének, a proletariátus

hegemóniájának, a parlamenti és parlamentenkívüli harcnak, az általános sztrájknak, a polgári-demokratikus forradalom szocialista forradalomba való átnövésének, a proletariátus diktatúrájának, az imperializmusnak, a nemzetek önrendelkezési jogának, az elnyomott nemzetek és gyarmatok szabadságmozgalmának és az e mozgalmat támogató politikának kérdése és így tovább. Ezeket a kérdéseket úgy állították előtérbe, mint próbakövet a nyugati baloldali szociáldemokraták következetes forradalmiságának ellenőrzésére. Volt-e erre joguk? Igenis, volt. Nemcsak joguk, hanem kötelességük is volt így cselekedni. Kötelességük volt, mert mindezek a kérdések egyúttal a világforradalomnak is fő kérdései voltak s a bolsevikok a világforradalom feladatainak rendelték alá a maguk politikáját, a maguk taktikáját. Kötelességük volt, mert csakis ezeken a kérdéseken lehetett igazán ellenőrizni a II. Internacionále egyik vagy másik csoportjának forradalmiságát. Kérdezem: hol itt az orosz bolsevikok „frakciózása" és mi köze mindehhez a „frakciós" meggondolásoknak?

Lenin már 1902-ben, „Mi a teendő?" című brosúrájában azt írta, hogy „*az a legközelebbi feladat, amelyet a történelem most elénk tűzött, bármely más ország proletariátusának l e g k ö z e l e b b i feladatai közül a l e g f o r r a d a l m i b b*", hogy „*ennek a feladatnak a megvalósítása, az európai és (most már mondhatjuk) egyben az ázsiai reakció leghatalmasabb bástyájának lerombolása, az orosz proletariátust a nemzetközi forradalmi proletariátus élcsapatává tenné*"[24]. A „Mi a teendő?" című brosúra megjelenése óta

30 év telt el. Senki sem meri tagadni, hogy ez alatt az idő alatt az események fényesen igazolták Lenin szavait. De nem az következik-e ebből, hogy az orosz forradalom a világforradalom csomópontja volt (és marad), hogy az orosz forradalom fő kérdései egyszersmind a világforradalom fő kérdései voltak (és ma is azok)?

Nem világos-e, hogy a nyugati baloldali szociáldemokraták forradalmiságát csakis ezeken az alapvető kérdéseken lehetett igazában ellenőrizni?

Nem világos-e, hogy akik ezeket a kérdéseket „frakciós" kérdéseknek tekintik — végérvényesen leleplezik magukat, hogy rohadtak és elfajultak?

3. Szluckij azt állítja, hogy eddig még nem találtak elegendő olyan hivatalos okmányt, mely Leninnek (a bolsevikoknak) a centrizmus ellen folytatott erélyes és engesztelhetetlen harcáról tanuskodik. Ezt a bürokratikus tételt megdönthetetlen érvként lobogtatja Szluckij annak az állításának bizonyítására, hogy — szerinte — Lenin (a bolsevikok) lebecsülte a centrizmus veszélyét a II. Internacionáléban. Önök vitatkozni akarnak ezzel a zagyvasággal, ezzel a szélhámos fogással? De tulajdonkép mi van itt vitatkozni való? Hát nem világos így is, hogy Szluckij az okmányok emlegetésével akarja takargatni úgynevezett álláspontjának szánalmas és hazug voltát?

Szluckij szerint a meglevő pártokmányok nem elegendők. Miért, milyen alapon? Vajjon a II. Internacionále, valamint az oroszországi szociáldemokrácia pártonbelüli harcaira vonatkozó közismert okmányok nem elégségesek arra, hogy teljesen világosan

bizonyítsák Lenin és a bolsevikok forradalmi engesztelhetetlenségét az opportunisták és a centristák ellen vívott harcukban? Ismeri-e egyáltalán Szluckij ezeket az okmányokat? Milyen okmányokat akar még?

Tegyük fel, hogy a már ismert okmányokon kívül előkerül még egy csomó okmány, például bolsevik határozatok, amelyek a centrizmus megsemmisítésének szükségességét ismételten tárgyalják. Jelenti-e ez azt, hogy pusztán papiros-okmányok elégségesek ahhoz, hogy a bolsevikok tényleges forradalmiságát, a centrizmussal szemben tanusított tényleges engesztelhetetlenségét bizonyítsák? Ki az, a javíthatatlan bürokratákon kívül, aki megelégszik azzal, hogy kizárólag papiros-okmányokra támaszkodjék? Ki nem érti azt, a levéltári patkányokon kívül, hogy pártokat és pártvezéreket elsősorban *tetteik* alapján, nempedig csak nyilatkozataik alapján kell megítélni? A történelem éppen elég olyan szocialistát ismer, akik készséggel aláírtak bármilyen forradalmi nyilatkozatot, csak hogy a kellemetlenkedő bírálóktól megszabaduljanak. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy ezeket a határozatokat a *gyakorlatban meg is valósították*. A történelem továbbá éppen elég olyan szocialistát ismer, akik habzó szájjal követelték *más* országok munkáspártjaitól a legeslegforradalmibb tetteket. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy a saját pártjukban, vagy saját országukban *nem adták be a derekukat saját* opportunistáikkal, *saját* burzsoáziájukkal szemben. Nem ezért tanított-e bennünket Lenin arra, hogy a forradalmi pártokat, irányzatokat, vezetőket ne nyilatkozataik és határozataik, hanem *tetteik* alapján ítéljük meg?

Nem világos-e, hogy ha Szluckij igazán ellenőrizni akarta volna Lenin és a bolsevikok engesztelhetetlenségét a centrizmussal szemben, nem egyes okmányokra és nem két-három magánlevélre kellett volna *alapoznia* cikkét, hanem *tetteik, történetük, tevékenységük* alapján kellett volna ellenőriznie a bolsevikokat. Talán nálunk, az oroszországi szociáldemokráciában nem voltak opportunisták, centristák? Talán nem folytattak a bolsevikok erélyes és engesztelhetetlen harcot mindezek ellen az áramlatok ellen? Talán ezek az áramlatok nem voltak eszmei és szervezeti kapcsolatban a nyugati opportunistákkal és centristákkal? Talán nem zúzták szét a bolsevikok az opportunistákat és centristákat úgy, ahogy még a világ egyetlenegy baloldali csoportja sem zúzta szét őket? Hogyan lehet mindezek után azt mondani, hogy Lenin és a bolsevikok lebecsülték a centrizmus veszélyét? Miért hagyta Szluckij figyelmen kívül ezeket a tényeket, amelyeknek a bolsevikok jellemzése szempontjából döntő jelentőségük van? Miért nem használta fel Lenin és a bolsevikok ellenőrzésére a legmegbízhatóbb módszert, mely abban áll, hogy tetteik, tevékenységük alapján ellenőrzik őket? Miért becsülte többre azt a kevésbbé megbízható módszert, amely abban áll, hogy véletlenül kezébe került papirosok között turkál?

Azért, mert ha a megbízhatóbb módszerhez folyamodva, tetteik alapján ellenőrizte volna a bolsevikokat, ez egyszeriben felborította volna Szluckij egész koncepcióját.

Azért, mert a bolsevikoknak tetteik alapján való ellenőrzése megmutatta volna, hogy a bolsevikok

az *egyetlen* olyan forradalmi szervezet a világon, amely teljesen szétverte az opportunistákat és centristákat és kiűzte őket a pártból.

Azért, mert a bolsevikok valódi tetteinek és valódi történetének tényei megmutatták volna, hogy Szluckij tanítómesterei, a trockisták voltak az a *fő* és *alapvető* csoport, amely Oroszországban a centrizmust tenyésztette s erre a célra a centrizmus fészkeként külön szervezetet létesített az Augusztusi Blokk formájában.

Azért, mert a bolsevikoknak tetteik alapján való ellenőrzése végleg leleplezte volna Szluckijt, mint pártunk történetének meghamisítóját, aki a háború-előtti időszak trockizmusának centrista jellegét azzal igyekszik takargatni, hogy Lenint és a bolsevikokat a centrizmus veszélyének lebecsülésével rágalmazza.

Ez a helyzet, szerkesztő elvtársak, Szluckijjal és cikkével.

Láthatják, hogy a szerkesztőség hibát követett el, amikor vitát engedett meg pártunk történetének meghamisítójával.

Mi vihette a szerkesztőséget erre a helytelen útra?

Szerintem az a rothadt liberalizmus vitte a szerkesztőséget erre az útra, amely mostanában a bolsevikok egy részénél bizonyos mértékben elterjedt. Egyes bolsevikok azt hiszik, hogy a trockizmus a kommunizmusnak egy frakciója, igaz, olyan frakciója, amely téved, sok ostobaságot követ el, néha még szovjetellenes is, de mégiscsak a kommunizmusnak egy frakciója. Ebből ered az, hogy bizonyos liberalizmust tanusítanak a trockisták és a trockista módon gondolkodó emberek irányában. Aligha

szorul bizonyításra, hogy a trockizmusnak ez a megítélése gyökerében téves és káros. A valóságban a trockizmus már régen nem a kommunizmus frakciója. A valóságban a trockizmus az ellenforradalmi burzsoázia élcsapata, azé az ellenforradalmi burzsoáziáé, amely harcot folytat a kommunizmus ellen, a Szovjethatalom ellen, a Szovjetunióban folyó szocialista építés ellen.

Ki adott az ellenforradalmi burzsoázia kezébe szellemi, ideológiai fegyvert a bolsevizmus ellen annak a tételnek a formájában, hogy a szocializmus felépítése országunkban lehetetlen, annak a tételnek a formájában, hogy a bolsevikok elfajulása elkerülhetetlen és így tovább? Ezt a fegyvert a trockizmus adta neki. Nem lehet véletlennek tekinteni azt a tényt, hogy a Szovjetunióban valamennyi szovjetellenes csoportosulás, amikor a Szovjethatalom elleni harc elkerülhetetlenségét igyekezett megindokolni, a trockizmusnak arra az ismert tételére hivatkozott, hogy a szocializmus felépítése országunkban lehetetlen, hogy a Szovjethatalom elfajulása elkerülhetetlen, hogy valószínűleg vissza fogunk térni a kapitalizmushoz.

Ki adott országunk ellenforradalmi burzsoáziájának taktikai fegyvert a Szovjethatalom elleni nyílt fellépések kísérleteinek formájában? Ezt a fegyvert a trockisták adták neki, akik 1927 november 7-én Moszkvában és Leningrádban szovjetellenes tüntetéseket próbáltak rendezni. Tény és való, hogy a trockisták szovjetellenes fellépései felbátorították a burzsoáziát és megnyitották a zsilipeket a burzsoá szakemberek kártevő munkája számára.

Ki adott az ellenforradalmi burzsoáziának szervezeti fegyvert illegális szovjetellenes szervezetek létesítésére tett kísérletek formájában? Ezt a fegyvert a trockisták adták neki, akik megszervezték a maguk antibolsevik illegális csoportját. Tény és való, hogy a trockisták földalatti szovjetellenes munkája megkönnyítette a Szovjetunióban a szovjetellenes csoportosulások szervezeti kialakítását.

A trockizmus az ellenforradalmi burzsoázia élcsapata.

Ezért a trockizmus irányában tanusított liberalizmus, még a már szétvert és álarc mögé bújó trockizmus irányában is — olyan bárgyúság, amely bűncselekménnyel, a munkásosztály elárulásával határos.

Ezért egyes „irodalmároknak" és „történészeknek" olyirányú kísérleteit, hogy irodalmunkba dugáruként álcázott trockista limlomot csempészszenek be, a bolsevikoknak erélyesen vissza kell verniök.

Ezért nem szabad a trockista csempészekkel irodalmi vitába bocsátkozni.

Úgy látom, hogy a trockista csempészek sorából való „történészek" és „irodalmárok" csempésztevékenységüket egyelőre két vonalon próbálják folytatni.

Először, igyekeznek bebizonyítani, hogy a háború előtti időszakban Lenin lebecsülte a centrizmus veszélyét — miközben a tapasztalatlan olvasóra bízzák, hogy az rájöjjön, hogy Lenin, következésképp, akkor még nem volt igazi forradalmár, hogy csak a háború után lett azzá, miután Trockij segítségével „fegyverzetet váltott". Az effajta csempészek tipikus képviselőjének Szluckijt tekinthetjük.

Fentebb láttuk, hogy Szluckij és kompániája nem érdemlik meg azt, hogy sokat vesződjünk velük.

Másodszor, igyekeznek bebizonyítani, hogy a háborúelőtti időszakban Lenin nem értette meg a polgári-demokratikus forradalom szocialista forradalomba való átnövésének szükségességét — miközben a tapasztalatlan olvasóra bízzák, hogy az rájöjjön, hogy Lenin, következésképp, akkor még nem volt igazi bolsevik, hogy ennek az átnövésnek szükségességét csak a háború után értette meg, miután Trockij segítségével „fegyverzetet váltott". Az effajta csempészek tipikus képviselőjének Voloszevicsot, „A SzK(b)P történetének tankönyve" című könyv szerzőjét tekinthetjük.

Igaz, Lenin már 1905-ben megírta, hogy „*a demokratikus forradalomból mi rögtön megkezdjük az átmenetet, mégpedig teljesen erőnkhöz, az öntudatos és szervezett proletariátus erejéhez mérten, megkezdjük az átmenetet a szocialista forradalomra*", hogy „*a megszakítás nélküli forradalom mellett vagyunk*", hogy „*nem állunk meg félúton*"[25]. Igaz, Lenin műveiben a hasonló jellegű tények és dokumentumok tömöntelen sokasága található. De hát mit érdeklik a Voloszevicsokat Lenin életének és tevékenységének tényei? A Voloszevicsok azért irkálnak, hogy, bolsevik mezbe bújva, becsempészhessék a maguk antileninista dugáruját, megrágalmazhassák a bolsevikokat és meghamisíthassák a bolsevik párt történetét.

Láthatják, hogy a Voloszevicsok éppen annyit érnek, mint a Szluckijok.

Ezek a trockista csempészek „útjai és keresztútjai".

Önök is megértik, hogy nem a „Proletarszkaja Revoljucija" szerkesztőségének dolga megkönnyíteni az ilyenfajta „történészek" csempésztevékenységét azzal, hogy szószéket bocsát rendelkezésükre a vitához.

A szerkesztőség feladata véleményem szerint az, hogy a bolsevizmus történetének kérdéseit a kellő színvonalra emelje, pártunk történetének tanulmányozását tudományos, bolsevik vágányra állítsa és fokozott figyelmet fordítson pártunk történetének trockista és egyéb meghamisítóira, s rendszeresen lerántsa róluk az álarcot.

Erre annál is inkább szükség van, mert még a mi történészeink között is — most az idézőjel nélküli történészekről, pártunk *bolsevik* történészeiről beszélek, — vannak egyesek, akik nem mentesek olyan hibáktól, amelyek a Szluckijok és Voloszevicsok malmára hajtják a vizet. Ez alól sajnos Jaroszlavszkij elvtárs sem kivétel, akinek a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának történetéről írott könyveiben, érdemeik ellenére, számos elvi és történeti jellegű hiba van.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

„Proletarszkaja Revoljucija"
1931. 6. (113.) sz.

NYIZSNYIJ-NOVGOROD. AUTÓGYÁR

Forró üdvözletünket küldjük az építkezés munkásainak, adminisztratív és műszaki személyzetének a gyár építési munkálatainak sikeres befejezése alkalmából.

Köszöntjük a győzelmet, elvtársak!

Kívánunk további sikereket a gyáróriás szerelési munkálataihoz, megszervezéséhez és üzembehelyezéséhez. Nem kételkedünk abban, hogy le tudnak küzdeni minden nehézséget és becsülettel teljesítik az ország iránti kötelezettségüket.

I. Sztálin. V. Molotov

„Pravda" 305. sz.
1931 november 4.

BESZÉLGETÉS EMIL LUDWIG NÉMET ÍRÓVAL

1931 december 13

Ludwig. Rendkívül hálás vagyok Önnek, hogy módot talált arra, hogy fogadjon. Több mint 20 éve tanulmányozom kimagasló történelmi személyiségek életét és tevékenységét. Azt hiszem, jó emberismerő vagyok, de társadalomgazdasági kérdésekhez semmit sem értek.

Sztálin. Ön túlságosan szerény.

Ludwig. Nem, valóban így van. És éppen ezért olyan kérdéseket fogok feltenni, amelyeket Ön esetleg majd különösnek tart. Ma itt, a Kremlben, láttam néhány Nagy Péterre vonatkozó emléktárgyat, és az első kérdés, amelyet szeretnék Önnek feltenni, a következő: megengedi-e a párhuzamot Ön és Nagy Péter között? Nagy Péter műve folytatójának tekinti-e Ön magát?

Sztálin. Semmi szín alatt. A történelmi párhuzamok mindig kockázatosak. Ennek a párhuzamnak semmi értelme sincs.

Ludwig. De hiszen Nagy Péter nagyon sokat tett azért, hogy országát fejlessze, hogy Oroszországba átültesse a nyugati kultúrát.

Sztálin. Hogyne. Nagy Péter sokat tett a földes-

úri osztály felemelése és az akkor keletkezőben levő kereskedő osztály fejlesztése érdekében. Péter nagyon sokat tett azért, hogy megteremtse és megerősítse a földesurak és a kereskedők nemzeti államát. De azt is meg kell mondani, hogy a földesúri osztály felemelése, a keletkezőben levő kereskedő osztály támogatása és ez osztályok nemzeti államának megerősítése a jobbágyparasztság rovására történt, amelyről hét bőrt nyúztak le.

Ami engem illet, én csak Lenin tanítványa vagyok és életcélom az, hogy méltó tanítványa legyek.

Az a feladat, amelynek életemet szentelem, egy másik osztály, mégpedig a munkásosztály felemelése. Ez a feladat nem valamilyen „nemzeti" állam megerősítése, hanem egy szocialista, vagyis internacionalista állam megerősítése, és ennek az államnak bármilyen megerősítése hozzájárul az egész nemzetközi munkásosztály megerősítéséhez. Ha a munkásosztály felemelésére és a munkásosztály szocialista államának megerősítésére fordított munkámban minden egyes lépés nem arra irányulna, hogy a munkásosztály helyzete erősödjék és javuljon, akkor életemet céltalannak tekinteném.

Látja tehát, hogy párhuzama nem helytálló.

Ami Lenint és Nagy Pétert illeti, Péter egy csepp volt a tengerben, Lenin azonban — egész óceán.

Ludwig. A marxizmus tagadja az egyéniség kimagasló szerepét a történelemben. Nem lát Ön ellentmondást a materialista történetfelfogás és aközött, hogy Ön mégis elismeri a történelmi személyiségek kiemelkedő szerepét?

Sztálin. Nem, itt nincs ellentmondás. A marxiz-

mus egyáltalán nem tagadja a kimagasló egyéniségek szerepét vagy azt, hogy emberek csinálják a történelmet. Marx „A filozófia nyomora"[26] című művében és más műveiben találhat utalásokat arra, hogy igenis az emberek csinálják a történelmet. De persze az emberek nem úgy csinálják a történelmet, ahogy valamilyen talajtalan elképzelés diktálja nekik, nem úgy, ahogy eszükbe jut. Minden egyes új nemzedék meghatározott viszonyokat talál, amelyek abban a pillanatban, amikor ez a nemzedék a világra jött, már kész formában megvoltak. És a nagy emberek csak annyiban érnek valamit, amennyiben ezeket a viszonyokat meg tudják érteni, amennyiben meg tudják érteni, hogyan lehet azokat megváltoztatni. Ha nem értik meg ezeket a viszonyokat és úgy akarják megváltoztatni őket, ahogy fantáziájuk diktálja, akkor ezek az emberek Don Quijote helyzetébe kerülnek. Tehát éppen Marx szerint egyáltalán nem szabad az embereket és a viszonyokat egymással szembeállítani. Igenis, az emberek csinálják a történelmet, de csak annyiban, amennyiben helyesen értik meg a viszonyokat, amelyeket kész formában találtak, és csak amennyiben megértik, hogyan kell ezeket a viszonyokat megváltoztatni. Legalábbis így fogjuk fel Marxot mi, orosz bolsevikok. Márpedig mi Marxot jónéhány évtizeden át tanulmányoztuk.

Ludwig. Mintegy harminc évvel ezelőtt, amikor az egyetemen tanultam, sok német professzor, aki a materialista történetfelfogás hívének vallotta magát, arra tanított bennünket, hogy a marxizmus tagadja a hősök szerepét, a hősi személyiségek szerepét a történelemben.

Sztálin. Ezek a marxizmus vulgarizálói voltak. A marxizmus sohasem tagadta a hősök szerepét. Ellenkezőleg, ezt a szerepet jelentősnek ismeri el, persze azokkal a fenntartásokkal, amelyekről az imént beszéltem.

Ludwig. E körül az asztal körül, amelynél ülünk, tizenhat szék van. Külföldön egyrészt tudják, hogy a Szovjetunió az az ország, ahol minden kérdést testületileg kell eldönteni, másrészt viszont úgy tudják, hogy mindent egyénileg döntenek el. Ki dönt hát?

Sztálin. Nem, egyénileg dönteni nem lehet. Az egyénileg hozott határozatok mindig vagy majdnem mindig egyoldalú határozatok. Minden testületben, minden kollektívában vannak olyanok, akiknek a véleményével számolni kell. Minden testületben, minden kollektívában vannak olyanok, akik helytelen véleményeket is hangoztathatnak. Mi három forradalom tapasztalatából tudjuk, hogy 100 egyénileg hozott határozatból, amelyeket nem ellenőrzött, nem módosított a kollektíva, körülbelül 90 határozat egyoldalú.

Vezető szervünknek, pártunk Központi Bizottságának, amely összes szovjet- és pártszervezeteinket irányítja, körülbelül 70 tagja van. A Központi Bizottság e 70 tagja között ott vannak legjobb ipari, szövetkezeti, közellátási, katonai szakembereink, legjobb propagandistáink, legjobb agitátoraink, a szovhozok, a kolhozok, az egyéni parasztgazdaság legjobb ismerői, a Szovjetunió nemzeteinek és a nemzetiségi politikának legjobb ismerői. Ebben az areopágban összpontosul pártunk bölcsesége. Mindenkinek módjában áll kijavítani bárkinek egyéni véle-

ményét, javaslatát. Mindenki előadhatja saját tapasztalatait. Ha nem így volna, ha egyénileg hoznánk határozatokat, súlyos hibákat követnénk el munkánkban. Mivel azonban mindenkinek megvan a lehetősége arra, hogy kijavítsa az egyesek hibáit, és mivel figyelembe vesszük ezeket a módosításokat, az eredmény az, hogy többé-kevésbbé helyes határozatokat hozunk.

Ludwig. Ön évtizedeken át végzett illegális munkát. Illegálisan kellett fegyvert, irodalmat és más efféléket szállítania. Nem gondolja, hogy a Szovjethatalom ellenségei átvehetik az Ön tapasztalatait és ugyanezekkel a módszerekkel harcolhatnak a Szovjethatalom ellen?

Sztálin. Ez persze könnyen lehetséges.

Ludwig. Nem ez az oka annak, hogy az Önök hatalma olyan szigorú és kérlelhetetlen az ellenség ellen folytatott harcban?

Sztálin. Nem, nem ez a fő oka. Elmondhatok néhány történelmi példát. Amikor a bolsevikok hatalomra jutottak, eleinte kesztyűs kézzel bántak ellenségeikkel. A mensevikek legálisan működtek tovább és saját lapjuk volt. Az eszerek szintén legálisan működtek és nekik is volt lapjuk. Még a kadetok lapja is megjelent. Amikor Krasznov tábornok ellenforradalmi hadjáratot szervezett Leningrád ellen és fogságunkba esett, a háborús viszonyokra való tekintettel legalábbis fogságban tarthattuk volna, sőt, agyon is kellett volna lövetnünk. Mi azonban szabadlábra helyeztük „becsületszóra". És mi történt? Hamarosan kitűnt, hogy az ilyen engedékenység csak aláássa a Szovjethatalom erejét. Hibát követ-

tünk el, amikor ilyen kesztyűs kézzel bántunk a munkásosztály ellenségeivel. Ha továbbra is így folytattuk volna, bűnt követtünk volna el a munkásosztállyal szemben, elárultuk volna érdekeit. És ez csakhamar teljesen világossá vált. Nagyon hamar kitűnt, hogy minél enyhébben bánunk ellenségeinkkel, annál nagyobb ellenállást tanusítanak. Kis idő mulva a jobboldali eszerek — Goc és mások —, valamint a jobboldali mensevikek Leningrádban megszervezték a hadapródiskolások ellenforradalmi akcióját, amelynek következtében sok forradalmi matrózunk elpusztult. Ugyanaz a Krasznov, akit „becsületszóra" elengedtünk, megszervezte a fehérgárdista kozákokat. Egyesült Mamontovval és két éven át folytatott fegyveres harcot a Szovjethatalom ellen. Csakhamar kiderült, hogy e fehér tábornokok mögött ott álltak a nyugati tőkés államok, Franciaország, Anglia, Amerika, valamint Japán ügynökei. Meggyőződtünk arról, hogy hibát követtünk el, amikor olyan engedékenyek voltunk. A tapasztalat megtanított minket arra, hogy ezzel az ellenséggel csak abban az esetben lehet elbánni, ha a legkíméletlenebb elnyomás politikáját folytatjuk vele szemben.

Ludwig. Nekem úgy tűnik, hogy a Szovjetunió lakosságának jelentékeny részét a félelem érzése tölti el, félnek a Szovjethatalomtól, és hogy bizonyos mértékig ez a félelemérzés az alapja a Szovjethatalom szilárdságának. Szeretném tudni, milyen lelkiállapotot alakít ki Önben személyesen az a tudat, hogy a hatalom megszilárdítása érdekében megfélemlítéshez kell folyamodni. Hiszen az elvtársaival, barátaival

való érintkezésében Ön teljesen más módszereket alkalmaz, nem a megfélemlítés módszereit, a lakosságot pedig megfélemlítik.

Sztálin. Ön téved. Egyébként az ön tévedésébe sokan beleesnek. Valóban azt hiszi, hogy 14 éven át fenn lehetett volna tartani a hatalmat és élvezni lehetett volna a milliós tömegek támogatását a megfélemlítés, az ijesztgetés módszere segítségével? Nem, ez lehetetlen. A világon a legjobban a cári kormány értett a megfélemlítéshez. Ezen a téren óriási régi tapasztalattal rendelkezett. Az európai és különösen a francia burzsoázia minden módon segített ebben a cárizmusnak és tanította a nép megfélemlítésére. E tapasztalat és az európai burzsoázia segítsége ellenére a megfélemlítés politikája a cárizmus szétzúzására vezetett.

Ludwig. De hiszen a Romanovok 300 évig uralkodtak.

Sztálin. Igen, de mennyi felkelés és zendülés volt e 300 év folyamán: Sztyepan Razin felkelése, Jemeljan Pugacsov felkelése, a dekabristák felkelése, az 1905-ös forradalom, az 1917-es februári forradalom, az Októberi Forradalom. Nem is szólva arról, hogy az ország politikai és kulturális életének mostani viszonyai gyökeresen különböznek a régi viszonyoktól, amikor a tömegek tudatlansága, műveletlensége, meghunyászkodása és politikai elesettsége lehetővé tette az akkori „kormányzóknak", hogy meglehetősen hosszú ideig hatalmon maradjanak.

Ami a népet, a Szovjetunió munkásait és parasztjait illeti, ők egyáltalán nem olyan meghunyászkodók, engedelmesek és félősek, mint Ön elképzeli. Európá-

ban sokan a régi módon képzelik el a Szovjetunió embereit, azt hiszik, hogy Oroszországban először alázatos, másodszor lusta emberek élnek. Ez elavult és gyökerében helytelen felfogás. Ez a felfogás akkor alakult ki Európában, amikor az orosz földbirtokosok kezdtek Párizsba utazgatni, eltékozolták ott az összeharácsolt pénzt és henyéltek. Ezek valóban gyönge jellemű, hitvány emberek voltak. De ez egyáltalán nem vonatkoztatható az orosz munkásokra és parasztokra, akik saját munkájukkal teremtették és teremtik elő a létfenntartási eszközöket. Meglehetősen furcsa dolog alázatosnak és lustának tartani az orosz munkásokat és parasztokat, akik rövid időn belül három forradalmat hajtottak végre, szétzúzták a cárizmust és a burzsoáziát, most pedig győzelmesen építik a szocializmust.

Ön az imént azt kérdezte tőlem, hogy nálunk mindent egy ember dönt-e el. Soha, semilyen körülmények között sem tűrnék el most munkásaink egy ember hatalmát. Nálunk a legnagyobb tekintélyek is letűnnek, semmivé lesznek, mihelyt elveszítik a munkástömegek bizalmát, mihelyt elveszítik a munkástömegekkel való kapcsolatot. Plehanovnak egészen rendkívüli tekintélye volt. És mi történt? Mihelyt politikailag sántikálni kezdett, a munkások elfeledték, — elfordultak tőle és elfeledték. Egy másik példa: Trockij. Trockijnak szintén nagy tekintélye volt, persze, korántsem akkora, mint Plehanovnak. És mi történt? Mihelyt eltávolodott a munkásoktól, elfeledték.

Ludwig. Teljesen elfeledték?

Sztálin. Néha emlegetik — haraggal.

Ludwig. Mindenki haraggal?

Sztálin. Ami munkásainkat illeti, ők haraggal, felháborodva, gyűlölettel emlegetik Trockijt.

Persze van a lakosságnak egy csekély része, amely valóban fél a Szovjethatalomtól és harcol ellene. Az elhaló, felszámolásra kerülő osztályok maradványaira és elsősorban a parasztság jelentéktelen részére, a kulákságra gondolok. De itt nemcsak e csoportok megfélemlítésének politikájáról van szó, amely valóban megvan. Közismert dolog, hogy mi, bolsevikok, itt nem szorítkozunk a megfélemlítésre és tovább megyünk, irányt véve ennek a burzsoá rétegnek a felszámolására.

De ha a Szovjetunió dolgozó lakosságát nézzük, a munkásokat és a dolgozó parasztokat, vagyis a lakosságnak legalább 90%-át, ezek a Szovjethatalom mellett állnak és túlnyomó többségük aktívan támogatja a szovjet rendszert. Mégpedig azért támogatják a szovjet rendet, mert ez a rend a munkások és a parasztok létérdekeit szolgálja.

Ez az alapja a Szovjethatalom szilárdságának, nempedig az úgynevezett megfélemlítés politikája.

Ludwig. Nagyon hálás vagyok Önnek ezért a válaszért. Kérem, bocsásson meg, ha olyan kérdést teszek fel Önnek, amely esetleg különösnek tetszik. Az Ön életrajzában vannak bizonyos úgyszólván „rablásszerű" mozzanatok. Érdeklődött Ön Sztyepan Razin egyénisége iránt? Mi a véleménye Önnek róla, mint „eszmei rablóról"?

Sztálin. Mi, bolsevikok, mindig érdeklődtünk olyan történelmi személyiségek iránt, mint Bolot-

nyikov, Razin, Pugacsov és mások. Ezeknek az embereknek a cselekedeteiben az elnyomott osztályok ösztönös felháborodásának, a hűbéri járom elleni ösztönös paraszti lázadásnak tükröződését láttuk. Számunkra mindig érdekes volt tanulmányozni a parasztság első ilyen felkelési kísérleteinek történetét. De persze valamiféle analógiát látni köztük és a bolsevikok között nem lehet. Egyes parasztfelkelések még akkor sem vezethetnek semmi komoly eredményre, ha nem olyan „rabló" jellegűek és szervezetlenek, mint Sztyepan Razin felkelése. Parasztfelkelések csak abban az esetben vezethetnek sikerre, ha munkásfelkelésekkel párosulnak, és ha a parasztfelkeléseket munkások vezetik. Csak a munkásosztály által vezetett kombinált felkelés vezethet célra.

Ezenkívül Razinról és Pugacsovról szólva nem szabad elfelejtenünk, hogy ők cárpártiak voltak: harcoltak a földbirtokosok ellen, de egy „jó cárért". Hiszen ez volt a jelszavuk.

Mint látja, a bolsevikokkal való analógia semmiképpen sem helyénvaló.

Ludwig. Engedje meg, hogy néhány kérdést tegyek fel életrajzával kapcsolatban. Amikor Masaryknál voltam, azt mondotta nekem, hogy már 6 éves korától kezdve szocialistának tudta magát. Mi tette Önt szocialistává és mikor?

Sztálin. Én nem állíthatom azt, hogy már 6 éves koromban vonzalmat éreztem a szocializmus iránt. Sőt még 10 vagy 12 éves koromban sem. A forradalmi mozgalomba 15 éves koromban kapcsolódtam be, amikor kapcsolatba léptem orosz marxis-

táknak akkoriban a Kaukázusontúl élő illegális csoportjaival. Ezek a csoportok nagy hatással voltak rám és felkeltették érdeklődésemet az illegális marxista irodalom iránt.

Ludwig. Mi tette Önt ellenzéki érzületűvé? Talán a szülők rossz bánásmódja?

Sztálin. Nem. Szüleim tanulatlan emberek voltak, de egyáltalán nem bántak rosszul velem. Egészen más volt a pravoszláv papi szeminárium, ahol akkor tanultam. A szemináriumban uralkodó gyalázatos rendszer és jezsuita módszerek elleni tiltakozásom hajlamossá tettek arra, hogy forradalmárrá, a marxizmusnak mint valóban forradalmi tanításnak a hívévé váljak, és valóban azzá is váltam.

Ludwig. Ön talán nem ismeri el a jezsuiták pozitív tulajdonságait?

Sztálin. Igen, van a munkájukban rendszeresség, állhatatosság rossz célok megvalósítása érdekében. De legfőbb módszerük — a leselkedés, a kémkedés, a lélek gyötrése, komiszkodás — mi pozitív lehet ebben? Például a leselkedés az internátusban: 9 órakor csengetnek teához, bemegyünk az étkezőbe, amikor pedig visszamegyünk szobáinkba, kiderül, hogy ezalatt már átkutatták és átmotozták a ládáinkat... Mi pozitív lehet ebben?

Ludwig. Megfigyelésem szerint a Szovjetunióban rendkívül tisztelnek mindent, ami amerikai, sőt, mondhatnám, hajbókolnak minden előtt, ami amerikai, vagyis a dollár országa, a legkövetkezetesebb tőkés ország előtt. Ezek az érzések megvannak az önök munkásosztályában is, és ezek nemcsak a traktorokra és gépkocsikra vonatkoznak, hanem

általában az amerikaiakra. Miben látja Ön ennek a magyarázatát?

Sztálin. Ön túloz. Nálunk egyáltalában nem tisztelnek különösebben mindent, ami amerikai. De tiszteljük az amerikai gyakorlatiasságot mindenben — az iparban, a technikában, az irodalomban, az életben. Sohasem feledkezünk meg arról, hogy az Egyesült Államok tőkés ország. De az amerikaiak között sok a szellemi és fizikai tekintetben egészséges ember, akiknek a munkához, a feladatokhoz való egész hozzáállása egészséges. Ezt a gyakorlatiasságot, ezt az egyszerűséget valóban becsüljük. Bár Amerika igen fejlett kapitalista ország, ott az iparban uralkodó erkölcsök, a termelő munkában bevett szokások némi demokratizmust tartalmaznak, amit nem mondhatunk el a régi európai kapitalista országokról, amelyekben még mindig él a feudális arisztokrácia uraskodó szelleme.

Ludwig. Ön nem is sejti, mennyire igaza van.

Sztálin. Mit lehessen tudni, talán sejtem is.

Noha a feudalizmust mint társadalmi rendet már régen szétzúzták Európában, az életmódban és a szokásokban még jelentős csökevényei maradtak fenn. A technikusok, a szakemberek, a tudósok, az írók egy része még ma is feudális környezetből kerül ki s ezek „úri" tempókat visznek be az iparba, a technikába, a tudományba, az irodalomba. A feudális hagyományokat nem zúzták szét teljesen.

Ezt nem mondhatjuk Amerikáról, amely a „szabad gyarmatosítók" országa, ahol nincsenek földbirtokosok, nincsenek arisztokraták. Ez a magyarázata a termelésben észlelhető egészséges és

viszonylag egyszerű amerikai szokásoknak. Munkásokból lett gazdasági vezetőinknek, akik megfordultak Amerikában, rögtön szemükbe ötlött ez a jellegzetesség. Bizonyos kellemes meglepetéssel tapasztalták, hogy Amerikában a termelési folyamatban külsőleg nehéz megkülönböztetni a mérnököt a munkástól. És ez, persze, tetszik nekik. Egészen más a helyzet Európában.

De ha már valamely nemzet, vagy helyesebben valamely nemzet többsége iránt táplált rokonszenvünkről beszélünk, akkor természetesen beszélnünk kell a németek iránt táplált rokonszenvünkről. Ezzel a rokonszenvvel nem lehet egy napon említeni az amerikaiakkal kapcsolatos érzelmeinket!

Ludwig. Miért éppen a német nemzet iránt?

Sztálin. Már csak azért is, mert olyan férfiakat adott a világnak, mint Marx és Engels. Ez az egy tény olyan, hogy elegendő mint tényt megállapítani.

Ludwig. Megfigyelhető, hogy az utóbbi időben egyes német politikusok körében komolyan aggódnak, hogy a Szovjetunió és Németország hagyományos barátságának politikája háttérbe fog szorulni. Ezek az aggodalmak a Szovjetunió és Lengyelország közti tárgyalásokkal kapcsolatban támadtak. Ha e tárgyalások eredményeképpen ténnyé válna az, hogy a Szovjetunió elismeri Lengyelország mostani határait, ez súlyos csalódást okozna az egész német népben, amely mind a mai napig azt tartja, hogy a Szovjetunió a versailles-i rendszer ellen harcol és nincs szándékában azt elismerni.

Sztálin. Tudom, hogy egyes német államférfiak körében bizonyos elégedetlenség és aggodalom ész-

lelhető azzal kapcsolatban, hogy nem fog-e a Szovjetunió a Lengyelországgal folyó tárgyalásaiban vagy valamilyen vele kötött szerződésben esetleg olyan lépést tenni, amely azt jelentené, hogy a Szovjetunió szentesíti, garantálja Lengyelország birtokait és határait.

Szerintem ezek az aggodalmak tévedésen alapulnak. Mi mindig hangoztattuk, hogy készek vagyunk bármely állammal megnemtámadási egyezményt kötni. Már több állammal kötöttünk is ilyen egyezményeket. Nyiltan kijelentettük, hogy készek vagyunk Lengyelországgal is ilyen egyezményt kötni. Ha kijelentjük, hogy készek vagyunk megnemtámadási egyezményt kötni Lengyelországgal, ezt nem a frázis kedvéért tesszük, hanem azért, hogy valóban kössünk is ilyen egyezményt. Mi, elismerem, különös politikusok vagyunk. Vannak olyan politikusok, akik ma megígérnek vagy kijelentenek valamit, másnapra pedig vagy elfelejtik, vagy letagadják, amit kijelentettek, és mégcsak bele sem pirulnak. Mi nem cselekedhetünk így. Annak, amit az országon kívül teszünk, elkerülhetetlenül híre megy az országon belül is, tudomására jut minden munkásnak és parasztnak. Ha mást cselekednénk, mint amit mondunk, elveszítenők hitelünket a néptömegek előtt. Amikor a lengyelek kijelentették, hogy készek tárgyalni velünk megnemtámadási egyezményről, mi természetesen beleegyeztünk és leültünk a tárgyalóasztalhoz.

Mi a legveszélyesebb a németek szempontjából abból, ami történhet? Megváltozik, rosszabbodik a németekkel való kapcsolatunk? De hiszen ennek

nincs semmi alapja. Nekünk, ugyanúgy mint a lengyeleknek is, ki kell jelentenünk az egyezményben, hogy nem fogunk erőszakot, támadást alkalmazni abból a célból, hogy megváltoztassuk Lengyelország, illetőleg a Szovjetunió határait, vagy megsértsük függetlenségüket. Ahogy mi megígérjük ezt a lengyeleknek, ugyanúgy ők is megígérik nekünk. Ha nem veszünk fel egy olyan pontot, hogy nincs szándékunkban háborút viselni azért, hogy megsértsük államaink függetlenségét vagy államaink határainak épségét, akkor nem lehet egyezményt kötni. Enélkül beszélni sem érdemes egyezményről. Ez a maximuma annak, amit megtehetünk.

Elismerése-e ez a versailles-i rendszernek[27]? Nem. Vagy talán a határok garantálása? Nem. Mi sohasem voltunk kezesei Lengyelországnak és nem is leszünk, mint ahogy Lengyelország sem volt és nem is lesz a mi határaink kezese. Németországhoz fűződő baráti kapcsolataink ugyanolyanok maradnak, mint eddig voltak. Ez szilárd meggyőződésem.

Azok az aggodalmak tehát, amelyekről Ön beszélt, teljesen alaptalanok. Ezek az aggodalmak azoknak a rémhíreknek a hatása alatt merültek fel, amelyeket egyes lengyelek és franciák terjesztettek. Ezek az aggodalmak el fognak oszlani, amikor majd nyilvánosságra hozzuk az egyezményt, ha Lengyelország aláírta. Mindenki meglátja, hogy nincs benne semmi, ami Németország ellen irányul.

Ludwig. Nagyon hálás vagyok ezért a nyilatkozatért. Engedje meg, hogy feltegyem a következő kérdést: Ön „egyenlősdiről" beszél, ennek a szónak pedig bizonyos gúnyos mellékíze van az általános

egyenlősítésre vonatkoztatva. De hiszen az általános egyenlősítés szocialista eszmény.

Sztálin. Olyan szocializmust, amelyben minden ember egyforma fizetést, ugyanannyi húst, azonos mennyiségű kenyeret, teljesen azonos és egyforma mennyiségű élelmiszert kapna és egyforma ruhát viselne — ilyen szocializmust a marxizmus nem ismer.

A marxizmus csak azt az egyet állítja, hogy amíg az osztályok véglegesen meg nem szűnnek, amíg a munka nem válik létfenntartási eszközből az emberek legfőbb szükségletévé, a társadalom érdekében kifejtett önkéntes munkává, addig az embereket munkájuk szerint fogják fizetni. „Mindenki képességei szerint, mindenkinek munkája szerint" — így hangzik a szocializmus marxista formulája, azaz a kommunizmus első szakaszának, a kommunista társadalom első szakaszának formulája.

Csak a kommunizmus legmagasabb szakaszán, a kommunizmus legfelsőbb fokán lesz az, hogy mindenki, amikor képességei szerint dolgozik, a munkájáért azt fogja kapni, ami szükségleteinek megfelel. „Mindenki képességei szerint, mindenkinek szükségletei szerint."

Teljesen világos, hogy különböző embereknek különböző szükségletei vannak és lesznek a szocializmusban. A szocializmus sohasem tagadta az ízlésnek, valamint a szükségletek mennyiségének és minőségének különbözőségét. Olvassa el, hogyan bírálta Marx Stirnert[28] egyenlősdire való hajlamai miatt, olvassa el Marx „A gothai program kritikája"[29] című 1875-ből származó művét, olvassa el Marx, Engels, Lenin későbbi munkáit és meglátja, milyen élesen

támadják az egyenlősdit. Az egyenlősdi forrása az individualista paraszti gondolkodásmód, a javak egyenlő elosztásának pszichológiája, a primitív paraszti „kommunizmus" pszichológiája. Az egyenlősdinek semmi köze sincs a marxista szocializmushoz. Csak a marxizmust nem ismerő emberek képzelhetik el olyan kezdetlegesen a dolgot, hogy az orosz bolsevikok előbb össze akarják gyüjteni a javakat, hogy aztán egyenlően felosszák. Így képzelik el a dolgot azok, akiknek semmi közük sincs a marxizmushoz. Így képzelték el a kommunizmust például a Cromwell idején vagy a francia forradalom idején fellépő primitív „kommunisták". De a marxizmusnak és az orosz bolsevikoknak semmi közük sincs az efféle egyenlősdis „kommunistákhoz".

Ludwig. Ön cigarettázik. Hol van az ön legendás pipája, Sztálin úr? Ön azt mondotta valamikor, hogy a szavak és a legendák elrepülnek, a tettek megmaradnak. De higgye el, hogy a külföldön sokmillió ember, aki nem tud az Ön egyes szavairól és tetteiről, tud az Ön legendás pipájáról.

Sztálin. Otthon felejtettem a pipámat.

Ludwig. Felteszek még egy kérdést, amely Önt nagyon meglepheti.

Sztálin. Mi, orosz bolsevikok, már régen leszoktunk arról, hogy meglepődjünk.

Ludwig. Mi is, Németországban.

Sztálin. Igen, Önök is nemsokára leszoknak a meglepődésről Németországban.

Ludwig. Kérdésem a következő: Az Ön élete nem egyszer volt kockán, nem egyszer forgott veszélyben, Önt üldözték. Résztvett harcokban, Szá-

mos közeli barátja meghalt. Ön élve maradt. Mivel magyarázza ezt? Hisz Ön a sorsban?

Sztálin. Nem, nem hiszek. A bolsevikok, a marxisták nem hisznek a „sorsban". A sors fogalma, a „Schicksal" fogalma már magában véve is előítélet, badarság, a mitológia csökevénye, például az ókori görögök mitológiájáé, akiknél a sors istennője irányította az emberek sorsát.

Ludwig. Tehát az a tény, hogy Ön nem pusztult el, véletlen?

Sztálin. Vannak belső és külső okok, amelyeknek összessége arra vezetett, hogy nem pusztultam el. De ettől teljesen függetlenül lehetett volna más is a helyemen, mivel valakinek *kellett* itt lennie. A „sors" törvényszerűtlen, misztikus valami. A misztikában nem hiszek. Persze, megvoltak az okai annak, hogy a veszély elkerült engem. De bekövetkezhetett volna számos más véletlen, számos más ok, amelyek homlokegyenest ellenkező eredményre vezethettek volna. Az úgynevezett sorsnak ehhez semmi köze.

Ludwig. Lenin sok-sok évet töltött külföldön, emigrációban. Ön csak nagyon rövid ideig lehetett külföldön. Hátránynak tekinti-e ezt és mi a véleménye: azok hajtottak-e több hasznot a forradalomnak, akiknek, mivel külföldi emigrációban voltak, módjuk volt arra, hogy Európát közvetlen közelből tanulmányozzák, de megszakadt a közvetlen kapcsolatuk a néppel, avagy azok a forradalmárok, akik itt működtek, ismerték a nép hangulatát, viszont kevéssé ismerték Európát?

Sztálin. Lenint ebből az összehasonlításból ki kell hagyni. Azok közül, akik Oroszországban ma-

radtak, nagyon kevesen voltak olyan szoros kapcsolatban az orosz élettel, az országon belüli munkásmozgalommal, mint Lenin, jóllehet ő hosszú ideig külföldön tartózkodott. Valahányszor hozzá utaztam külföldre — 1906-ban, 1907-ben, 1912-ben, 1913-ban[30] —, minden alkalommal nagy halom levelet láttam nála, amelyeket a gyakorlati pártmunkások küldtek neki Oroszországból, és Lenin mindig többet tudott, mint azok, akik Oroszországban maradtak. Külföldi tartózkodását mindig tehernek érezte.

Azok az elvtársak, akik Oroszországban maradtak, akik nem utaztak külföldre, persze, sokkal nagyobb számban vannak pártunkban és pártunk vezetőségében, mint a volt emigránsok, és nekik természetesen módjukban volt, hogy a forradalomnak több hasznot hajtsanak, mint a külföldi emigránsok. Pártunkban egyébként kevés emigráns maradt. A kétmillió párttagból alig lehetnek többen, mint 100—200-an. A Központi Bizottság 70 tagjából aligha több mint 3—4 élt emigrációban.

Ami Európa ismeretét, Európa tanulmányozását illeti, azoknak, akik Európát akarták tanulmányozni, erre természetesen több lehetőségük volt, ha Európában tartózkodtak. Ebben a tekintetben közülünk azok, akik nem éltek huzamosabb ideig külföldön, egyet-mást vesztettek. A külföldi tartózkodásnak azonban egyáltalán nincs döntő jelentősége az európai gazdasági élet, a technika, a munkásmozgalom káderei, a különféle irodalom, szépirodalom vagy tudományos iroda om tanulmányozása szempontjából. Egyébként egyenlő feltételek mellett persze könnyebb Európát tanulmányozni, ha ott élünk.

Annak a hátránynak azonban, amely abból következik, hogy valaki nem élt Európában, nincs nagy jelentősége. Ellenkezőleg, sok olyan elvtársat ismerek, akik vagy 20 esztendőt töltöttek külföldön, ott éltek valahol Charlottenburgban vagy a Quartier Latinben, évekig ültek a kávéházban, söröztek és mégsem tudták Európát sem megismerni, sem megérteni.

Ludwig. Nem gondolja Ön, hogy a németekben mint nemzetben a rendszeretet jobban ki van fejlődve, mint a szabadságszeretet?

Sztálin. Valamikor Németországban valóban nagyon tisztelték a törvényeket. 1907-ben, amikor 2—3 hónapot töltöttem Berlinben, mi, orosz bolsevikok, gyakran kinevettük egyes német barátainkat a törvények ilyetén tisztelete miatt. Szájról szájra járt például egy anekdóta, hogy amikor a berlini szociáldemokrata vezetőség meghatározott napra és órára kitűzött valami felvonulást, amelyre a külvárosokból is be kellett jönniök a szervezet tagjainak, egy 200 főből álló külvárosi csoport, habár a kitűzött órára pontosan megérkezett a városba, a tüntetésre nem jutott el, mivel két óra hosszat állt a pályaudvar perronján és nem mert eltávozni: nem volt ott a vasúti ellenőr, aki elveszi a jegyeket a kijáratnál, és nem volt ott senki, akinek leadhatták volna jegyeiket. Tréfásan beszélték, hogy volt ott egy orosz elvtárs, aki aztán megsúgta a németeknek az egyszerű megoldást: hagyják el a perront úgy, hogy nem adják le a jegyeket...

De vajjon most is van-e valami ehhez hasonló Németországban? Vajjon a mai Németországban tisz-

telik a törvényeket? Vajjon azok a nemzeti szocialisták, akiknek — úgy vélné az ember — a legéberebben kellene őrködniök a burzsoá jogrend felett, nem szegik-e meg ezeket a törvényeket, nem rombolják-e le a munkásklubokat és nem gyilkolják-e büntetlenül a munkásokat?

A munkásokról, akik szerintem már régen kiábrándultak a burzsoá jogrendből, nem is beszélek.

Bizony, a németek nagyon megváltoztak az utóbbi időben.

Ludwig. Milyen feltételek mellett lehetséges a munkásosztály végleges és teljes egyesülése egy párt vezetésével? Miért csak a proletárforradalom után lehetséges — mint a kommunisták mondják — a munkásosztály ilyen egyesülése?

Sztálin. A munkásosztály ilyen egyesülése a kommunista párt körül a legkönnyebben a győzelmes proletárforradalom eredményeképpen valósítható meg. De lényegében kétségtelenül már a forradalom előtt meg fog valósulni.

Ludwig. Sarkantyú vagy zabla egy nagy történelmi személyiség számára a becsvágy?

Sztálin. A becsvágy szerepe különböző viszonyok között különböző. A becsvágy a körülményektől függően lehet sarkantyú és lehet zabla egy nagy történelmi személyiség tevékenysége számára. A leggyakrabban zabla.

Ludwig. Folytatása és betetőzése-e valamilyen értelemben az Októberi Forradalom a nagy francia forradalomnak?

Sztálin. Az Októberi Forradalom se nem folytatása, se nem betetőzése a nagy francia forradalom-

nak. A francia forradalom célja a feudalizmus felszámolása volt a kapitalizmus megteremtése érdekében. Az Októberi Forradalom célja viszont a kapitalizmus felszámolása a szocializmus megteremtése érdekében.

„Bolsevik" 8. sz.
1932 április 30.

NYIZSNYIJ-NOVGOROD. AZ AUTÓGYÁRI ÉPÍTKEZÉS VEZETŐJÉNEK ÉS A MOLOTOV AUTÓGYÁR IGAZGATÓJÁNAK

Üdvözlet a gyár munkásainak és munkásnőinek, adminisztratív és politikai, valamint műszaki vezetőinek az Autógyár-óriás építésének befejezése és üzembehelyezése alkalmából!

Forró üdvözlet az Autógyári Építkezés élmunkásainak és élmunkásnőinek, akik az építési munkálatok fő terhét vállaikon hordozták!

Köszönet a külföldi munkásoknak, technikusoknak és mérnököknek, akik segítséget nyujtottak a Szovjetunió munkásosztályának a gyár felépítésében, szerelésében és üzembehelyezésében!

Köszöntöm a győzelmet, elvtársak!

Reméljük, hogy az Autógyár gyorsan és teljesen le tudja küzdeni a termelési folyamat elsajátításának és kifejlesztésének nehézségeit, a termelési program teljesítésének nehézségeit.

Reméljük, hogy az Autógyár rövid időn belül ezerszám és tízezerszám fogja adni az országnak azokat a gépeket, amelyek úgy kellenek népgazdaságunknak, mint a levegő, mint a víz.

Előre, új győzelmek felé!

I. Sztálin

„Pravda" 2. sz.
1932 január 2.

SZARÁTOV.
A KOMBÁJNGYÁRI ÉPÍTKEZÉS VEZETŐJÉNEK ÉS A KOMBÁJNGYÁR IGAZGATÓJÁNAK

Üdvözlet a gyár munkásainak, munkásnőinek és egész vezető személyzetének!

Forró üdvözlet a gyár aktívájának és elsősorban az élmunkásoknak és élmunkásnőknek az építés sikeres befejezése és a gyár üzembehelyezése alkalmából!

Elvtársak! A kombájnokra éppen olyan nagy szüksége van az országnak, mint a traktorokra és a gépkocsikra. Nem kételkedem abban, hogy sikereket fognak kivívni a gyár termelési programjának maradéktalan teljesítésében.

Előre, új győzelmek felé!

I. Sztálin

1932 január 4.

„Pravda" 5. sz.
1932 január 5.

VÁLASZ OLEHNOVICSNAK ÉS ARISZTOVNAK

„A bolsevizmus történetének néhány kérdéséről" a „Proletarszkaja Revoljucija" c. folyóirat szerkesztőségéhez intézett levéllel kapcsolatban

Olehnovics elvtársnak

Levelét megkaptam. Késve válaszolok, mert temérdek a munkám.

Sehogy sem tudok egyetérteni Önnel, Olehnovics elvtárs. Mégpedig a következő okokból.

1. Nem igaz, hogy a „trockizmus *sohasem* volt a kommunizmus frakciója". Minthogy a trockisták — ha ideiglenesen is — szervezetileg szakítottak a mensevizmussal, félretették — ha ideiglenesen is — bolsevizmusellenes nézeteiket, felvétettek a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjába és a Kommunista Internacionáléba és engedelmeskedtek ez utóbbiak határozatainak — tehát a trockizmus kétségtelenül része, frakciója volt a kommunizmusnak.

A trockizmus a kommunizmus frakciója volt mind a szó *tágabb* értelmében, vagyis mint a kommunista világmozgalom *része*, amely megőrizte csoportszerű különállását, mind a szó *szűkebb* értelmében, vagyis mint a SzK(b)P-ján belüli többé-kevésbbé szervezett *frakció*, amely befolyásért harcolt a pártban. Nevetséges volna tagadni a trockistákra, mint

a SzK(b)P-ján belüli frakcióra vonatkozó közismert tényeket, amelyek a SzK(b)P kongresszusainak és konferenciáinak határozataiban le vannak rögzítve.

A SzK(b)P nem tűri a frakciókat és nem egyezhet bele legalizálásukba? Igen, nem tűri és nem egyezhet bele legalizálásukba. De ez még nem jelenti azt, hogy a trockisták valójában nem alkottak frakciót. Éppen azért, mert a trockistáknak a valóságban megvolt a maguk frakciója, amelynek legalizálásáért harcoltak, éppen ezért — egyebek között ezért — seperték ki őket aztán a pártból.

Ön azzal próbálja kivágni magát, hogy elválasztani igyekszik a *trockizmust* a *trockistáktól*, feltételezve, hogy az, ami áll a trockizmusra, nem állhat a trockistákra. Másszóval Ön azt akarja mondani, hogy a trockizmus sohasem volt a kommunizmus frakciója, de Trockij és a trockisták a kommunizmus frakciója voltak. Ez skolasztika és önámítás, Olehnovics elvtárs! Trockizmus nem létezhet a trockizmus hordozói, vagyis trockisták nélkül, mint ahogy nem létezhetnek trockisták trockizmus, még ha elfátyolozott és félretett, de mégis csak trockizmus nélkül — ellenkező esetben nem volnának többé trockisták.

Mi volt a trockisták jellemző vonása, amikor a kommunizmus frakcióját alkották? Az, hogy a trockisták „permanensen" ingadoztak a bolsevizmus és a mensevizmus között, ezek az ingadozások aztán a párt és a Kommunista Internacionále minden egyes fordulatánál tetőfokra hágtak, és a párt elleni frakcióharcban robbantak ki. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a trockisták nem voltak *valódi* bolse-

vikok, habár bent voltak a pártban és engedelmeskedtek a párt határozatainak, hogy nem lehetett őket *igazi* mensevikeknek sem nevezni, jóllehet gyakran a mensevizmus felé ingadoztak. Éppen ezeken az ingadozásokon alapult az a pártonbelüli harc, amelyet a leninisták és a trockisták abban az időszakban folytattak, amikor a trockisták pártunkon belül voltak (1917—1927). A trockisták ingadozásainak alapja pedig az a tény volt, hogy bár a trockisták félretették bolsevizmusellenes nézeteiket és így beléptek a pártba, *mégsem mondtak le* ezekről a nézetekről, s ennek következtében ezek a nézetek különös erővel jelentkeztek a párt és a Kommunista Internacionále minden egyes politikai fordulópontján.

Ön nyilván nem ért egyet a trockizmus ilyetén értelmezésével. De ebben az esetben csak a következő két *helytelen* következtetés egyikére juthat. *Vagy* arra a következtetésre kell jutnia, hogy Trockij és a trockisták, belépvén a pártba, teljesen lemondtak nézeteikről és *valódi* bolsevikokká váltak, ami helytelen, mivel ilyen feltevés mellett érthetetlen és megmagyarázhatatlan a trockistáknak a párt ellen folytatott szakadatlan pártonbelüli harca, amely, amíg a trockisták pártunkban voltak, nem szűnt meg egy pillanatra sem. *Vagy* arra a következtetésre kell jutnia, hogy a trockizmus (a trockisták) „*mindig* a mensevizmus frakciója voltak", ami megint csak helytelen, mivel Lenin és a lenini párt *elvi* hibát követett volna el, ha csak egy pillanatra is felvett volna *mensevikeket* a párt soraiba.

2. Nincs igaza abban, hogy a trockizmus „*min-*

dig a mensevizmus frakciója, a munkásmozgalomban működő burzsoá ügynökség egyik válfaja volt", mint ahogy helytelen az a kísérlete is, hogy *elválassza* „a pártnak a trockizmushoz, mint a munkásmozgalomban működő burzsoá ügynökség elméletéhez és gyakorlatához való viszonyát" „a pártnak egy meghatározott történelmi időszakban Trockijhoz és a trockistákhoz való v szonyától".

Először, m nt már fentebb mondottam, Ön hibát követ el, mégpedig skolasztikus hibát, amikor mesterségesen elválasztja a trockizmust a trockistáktól és fordítva — a trockistákat a trockizmustól. Pártunk története azt bizonyítja, hogy az ilyen elszakítás, ha pártunknak valamelyik része elkövette, mindig *csakis* a trockizmus malmára hajtotta a vizet, mert megkönnyítette neki, hogy eltüntesse a nyomokat a párt ellen intézett kirohanásaiban. Megsúghatom Önnek, hogy Ön igen nagy szolgálatot tesz Trockijnak és a trockista csempészeknek, ha politikai gyakorlatunkba bevezeti ezt a módszert — a trockizmus kérdésének a trockisták kérdésétől való mesterséges elszakítását.

Másodszor, miután ezt a hibát elkövette, Ön kénytelen elkövetni egy *másik*, az előbbiből következő hibát is, amikor feltételezi, hogy „bizonyos történelmi időszakban" a párt Trockijt és a trockistákat *valódi* bolsevikoknak tekintette. Ez a feltevés azonban teljesen helytelen, és összeegyeztethetetlen a trockisták és a leninisták közötti *pártonbelüli* harc történetének tényeivel. Mi a magyarázata ebben az esetben annak, hogy a párt és a

trockisták között egy pillanatra sem szűnt meg a harc az alatt az egész idő alatt, amíg a trockisták a pártban voltak? Csak nem hiszi Ön azt, hogy ez civakodás, nem pedig elvi harc volt?

Látja tehát, hogy az Ön „helyesbítése" a „«Proletarszkaja Revoljucija» szerkesztőségéhez intézett levél"-hez képtelenségre vezet.

A valóságban a trockizmus a mensevizmus frakciója volt addig, amíg a trockisták nem léptek be pártunkba; ideiglenesen a kommunizmus frakciója lett az után, hogy a trockisták beléptek pártunkba; majd újra a mensevizmus frakciója lett, mikor a trockistákat kiűztük pártunkból. „A kutya újra megette azt, amit kihányt."

Tehát:

a) nem lehet azt állítani, hogy a párt „bizonyos történelmi időszakban" Trockijt és a trockistákat *valódi* bolsevikoknak tekintette, mivel ez a feltevés szöges ellentétben van pártunk története 1917—1927 közti időszakának tényeivel;

b) nem lehet azt állítani, hogy a trockizmus (a trockisták) „*mindig* a mensevizmus frakciója volt", mivel ez a feltevés arra vezetne, hogy az 1917—1927 közti időszakban pártunk a bolsevikok és a mensevikek *blokkjának* pártja, nempedig *egyöntetű* bolsevik párt lett volna, ami teljesen helytelen, és összeegyeztethetetlen a bolsevizmus alapjaival;

c) nem lehet mesterségesen elszakítani a trockizmus kérdését a trockisták kérdésétől annak veszélye nélkül, hogy önkéntelenül a trockista mesterkedések eszközévé ne váljunk.

Mi tehát az egyetlen megoldás? Az egyetlen

megoldás: el kell ismerni, hogy „bizonyos történelmi időszakban" a trockizmus a kommunizmus frakciója volt, amely a bolsevizmus és a mensevizmus között ingadozott.

I. Sztálin

1932 január 15.

Arisztov elvtársnak

Ön félreért valamit, Arisztov elvtárs.

„Az Októberi Forradalom és az orosz kommunisták taktikája[31]" (1924) c. cikk és a „«Proletarszkaja Revoljucija» szerkesztőségéhez intézett levél" (1931) között nincs ellentmondás. Ez a két okmány a kérdés *különböző* oldalait világítja meg és ebben Ön „ellentmondást" vélt látni. De itt nincs „ellentmondás".

Az „Októberi Forradalom" c. cikkben szó van arról, hogy 1905-ben nem Roza Luxemburg, hanem Parvus és Trockij *vetette fel* a „permanens" forradalom elméletét Leninnel *szemben*. Ez teljesen megfelel a történelmi valóságnak. Igenis Parvus, aki 1905-ben Oroszországba érkezett és külön lapot szerkesztett, amelyben *aktívan* fellépett a „permanens" forradalom mellett a lenini „koncepcióval" *szemben*, éppen Parvus, azután pedig, az ő nyomában és vele együtt Trockij, vagyis éppen ez a duó ostromolta akkor a forradalom lenini sémáját, szembeállítva azzal a „permanens" forradalom sémáját.

Ami Roza Luxemburgot illeti, ő akkor a kulisszák mögött volt, tartózkodott attól, hogy ezen a talajon aktív harcot folytasson Lenin ellen, nyilván jobbnak látta, hogy egyelőre ne kapcsolódjék be a harcba.

Radek ellen vitatkozva, „Az Októberi Forradalom és az orosz kommunisták taktikája" c. cikkben éppen azért éleztem ki Parvus ellen a kérdést, mert Radek 1905-ről és a „permanens" forradalomról szólva *szándékosan* hallgatott Parvusról. Mégpedig azért hallgatott Parvusról, mert 1905 után Parvus gyűlöletes figurává, milliomossá, a német imperialisták közvetlen ügynökévé vált, és Radek nem akarta a „permanens" forradalom elméletét összekapcsolni Parvus gyűlöletes nevével, ki akarta kerülni a történelmi tényeket. Én viszont keresztülhúztam Radek számításait és meghiúsítottam mesterkedését, visszaállítottam a történelmi igazságot és megadtam Parvusnak, ami megilleti.

Így áll a dolog „Az Októberi Forradalom és az orosz kommunisták taktikája" c. cikkel.

Ami a „«Proletarszkaja Revoljucija» szerkesztőségéhez intézett levelet" illeti, ott a kérdésnek már *másik* oldaláról van szó, mégpedig arról, hogy a „permanens" forradalom elméletét Roza Luxemburg és Parvus *agyalta ki*. Ez szintén megfelel a történelmi valóságnak. Nem Trockij, hanem Roza Luxemburg és Parvus *agyalta ki* a „permanens" forradalom elméletét. Nem Roza Luxemburg, hanem Parvus és Trockij *vetette fel* 1905-ben a „permanens" forradalom elméletét és harcolt érte aktívan Leninnel *szemben*.

Később Roza Luxemburg szintén aktívan kezdett harcolni a forradalom lenini sémája ellen. De ez már 1905 *után* volt.

I. Szlálin

1932 január 25.

„Bolsevik" 16. sz.
1932 augusztus 30.

MAGNYITOGORSZK. A MAGNYITOSZTROJNAK

Táviratilag értesültem arról, hogy a Szovjetunió első kohóóriásában, amely naponta több mint 1 000 tonna öntődei nyersvasat, acélnyersvasra átszámítva pedig körülbelül 1 200 tonnát termel, befejezték az üzembehelyezési munkálatokat és megindították a kohó működését.

Üdvözlöm a Magnyitosztroj munkásait, valamint adminisztratív és műszaki személyzetét abból az alkalomból, hogy sikeresen teljesítették a gyár programjának első részét!

Üdvözlöm Önöket abból az alkalomból, hogy elsajátították Európa legnagyobb, páratlanul álló kohóóriásának technikáját!

Üdvözlet Magnyitosztroj élmunkásainak és élmunkásnőinek, akik a téli időjárás viszontagságai közepette leküzdötték a kohó üzembehelyezésének és megindításának nehézségeit és készségesen vállalják a gyár építési munkálatainak fő terhét!

Nem kételkedem abban, hogy a magnyitogorszkiak éppoly sikeresen teljesítik az 1932-es program fő részét is, felépítenek még három kohót, martinkemencét, hengerművet és így becsülettel teljesítik az ország iránti kötelességüket.

I. Sztálin

„Pravda" 89. sz.
1932 március 30.

VÁLASZ AZ „ASSOCIATED PRESS" TÁVIRATI ÜGYNÖKSÉG KÉPVISELŐJÉNEK, RICHARDSON ÚRNAK A LEVELÉRE[32]

Richardson úrnak

A burzsoá sajtóban nem első ízben terjesztenek hazug híreket betegségemről. Nyilván vannak olyan emberek, akiknek érdekük az, hogy komolyan és hosszú időre megbetegedjek, ha ugyan nem kívánnak még ennél is rosszabbat. Talán nem éppen tapintatos dolog, de sajnos nincsenek olyan adataim, amelyek megörvendeztethetnék ezeket az urakat. Bármilyen szomorú is, de a tények ellen nem lehet csatázni: makkegészséges vagyok. Ami Sondeck urat illeti, ő más elvtársak egészségével foglalkozhat, hiszen ezért hívták a Szovjetunióba.

I. Sztálin

„Pravda" 93. sz.
1932 április 3.

A PANASZIRODÁK JELENTŐSÉGÉRŐL ÉS FELADATAIRÓL

A Panaszirodák[33] munkájának óriási jelentősége van a párt-, szovjet-, gazdasági, szakszervezeti és komszomol-apparátusunk fogyatékosságainak kiküszöböléséért folytatott harcban, igazgatási szerveink megjavításában.

Lenin azt mondotta, hogy apparátus nélkül régen elpusztultunk volna, ha pedig nem folytatunk rendszeres kitartó harcot az apparátus megjavításáért — minden bizonnyal elpusztulunk. Ez azt jelenti, hogy a pártnak, a munkásosztálynak és az ország minden dolgozójának egyik lényeges feladata az erélyes és rendszeres harc az apparátusainkban tapasztalható marad ság, bürokratizmus, aktatologatás ellen.

A Panaszirodák jelentősége óriási, mert komoly eszközei annak, hogy megvalósítsuk Leninnek azt a rendelését, hogy harcoljunk az apparátus megjavításáért.

A Panaszirodák ezen a téren vitathatatlanul jelentős eredményeket értek el. Feladatuk most az, hogy megszilárdítsák az elért eredményeket és döntő sikert vívjanak ki. Nem lehet kétséges, hogy a Panaszirodák, ha maguk köré tömörítik a munkások és

a parasztok legaktívabb rétegeit, ha bevonják ezeket az államigazgatásba és mindig felfigyelnek a párttag és a pártonkívüli dolgozók szavára, ki is vívják a döntő sikereket.

Reméljük, hogy a Panaszirodák munkájának ötnapos felülvizsgálata elő fogja mozdítani a Panaszirodák munkájának további széleskörű kifejlesztését a tanítónk, Lenin által kijelölt úton.

I. Sztálin

„Pravda" 97. sz.
1932 április 7.

VÁLASZOK RALPH W. BARNES KÉRDÉSEIRE

1932 május 3

1. *Kérdés.* Bizonyos amerikai körökben jelenleg sok szó esik arról, hogy esetleg nem hivatalos kereskedelmi képviselőt küldenek Moszkvába több szakember kíséretében abból a célból, hogy elősegítsék az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti szorosabb kereskedelmi kapcsolatok kiépítését. Milyen álláspontra helyezkedne a Szovjet Kormány ezzel az elgondolással kapcsolatban?

Sztálin. A Szovjetunió általában szívesen látja azoknak az országoknak a kereskedelmi képviselőit és szakembereit, amelyek normális viszonyban vannak vele. Ami az Egyesült Államokat illeti, azt hiszem, a Szovjet Kormány pozitív álláspontra helyezkedne egy ilyen kezdeményezéssel kapcsolatban.

2. *Kérdés.* Ha a szovjet-amerikai kereskedelem nagyobb arányú fejlesztésének az Atlanti-óceán túlsó partján fennálló akadályai közül egyeseket kiküszöbölnének, körülbelül mekkorák lennének a Szovjetunió amerikai megrendelései?

Sztálin. Nehéz előre számot mondani, könnyen tévedhetnék. De kétségtelen, hogy a Szovjetunió növekvő szükségletei és az Egyesült Államok iparát-

nak óriási lehetőségei minden alapot megadnak ahhoz, hogy a rendelések nagysága többszörösére emelkedjék.

3. *Kérdés.* Amerika egyes felelős köreiben az a teljesen határozott benyomás alakult ki, hogy az utóbbi hét hónap folyamán a szovjet és az amerikai kormány szemmelláthatóan hasonló módon reagált a távolkeleti eseményekre, és hogy ennek következtében a Szovjetek politikája és Amerika politikája közötti eltérés általában kisebb lett, mint eddig volt.

Mi az Ön véleménye erről?

Sztálin. Nem mondhatok semmi határozottat, mivel sajnos nagyon nehéz megragadni az Egyesült Államok távolkeleti politikájának lényegét. Ami a Szovjetuniót illeti, szilárd politikája az, és a jövőben is az lesz, hogy fenntartsa a békét mind Japánnal, mind Mandzsúriával és általában Kínával.

4. *Kérdés.* Országaink között nagy a különbség, de van nyilvánvaló hasonlóság is. Óriási területet foglalnak el mindketten, amelyen a kereskedelemnek nincsenek olyan gátjai, mint a vámkorlátok. Ostoba hagyományok kétségtelenül kevésbbé akadályozzák a gazdasági tevékenységet a Szovjetunióban és az Egyesült Államokban, mint más elsőrendű hatalmaknál. A Szovjetunió iparosítása jobban hasonlít az Egyesült Államok iparosítására, mint más nyugateurópai hatalmakéra. Az előző kérdésben már utaltam arra, hogy egyes esetekben a moszkvai és a washingtoni politika nem áll olyan távol egymástól, mint várható volt. Végül, az amerikai és a szovjet nép minden nyilvánvaló különbség ellenére kétségkívül nagy rokonszenvet táplál egymás iránt. Vajjon

e tények alapján nem lehetne-e a két népet meggyőzni arról, hogy mindent el kell követni annak érdekében, hogy a két ország között soha és semmi körülmények között ne kerüljön sor fegyveres összeütközésre?

Sztálin. Mi sem könnyebb annál, mint meggyőzni a két ország népeit a kölcsönös emberirtás káros és bűnös voltáról. De sajnos, a béke és a háború kérdéseit nem mindig a népek döntik el. Nem kételkedem abban, hogy az Egyesült Államok néptömegei 1918—1919-ben nem akartak háborút a Szovjetunió népei ellen. Ez azonban nem akadályozta meg az Egyesült Államok kormányát abban, hogy 1918-ban (Japánnal, Angliával és Franciaországgal egyetemben) megtámadja a Szovjetuniót és egészen 1919-ig folytassa a katonai intervenciót a Szovjetunió ellen. Ami a Szovjetuniót illeti, aligha szorul még bizonyításra, hogy a Szovjetunió népei, mint a Szovjetunió kormánya is, azt akarják, hogy „a két ország között fegyveres összeütközésre soha és semmi körülmények között" sor ne kerülhessen.

5. *Kérdés.* Amerikában egymásnak ellentmondó hírek terjedtek el a második ötéves terv igazi jellegéről. Igaz-e, hogy az 1933 január 1-től 1937 végéig terjedő időszakban az eddiginél nagyobb mértékben fogják kielégíteni a szovjet lakosság mindennapi szükségleteit? Másszóval, valóban az eddiginél nagyobb méretekben fogják fejleszteni a könnyűipart?

Sztálin. Igen, a könnyűipar sokkal nagyobb méretekben fog fejlődni, mint eddig.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

KUZNYECK. A KUZNYECKSZTROJNAK

Üdvözlet a Kuznyecki Vasmű élmunkásainak és élmunkásnőinek, műszaki személyzetének és egész vezetőségének, akik az 1. számú kohónál magas csapolási eredményt értek el és bolsevik ütemben sajátították el a korszerű technikát.

Meg vagyok győződve arról, hogy a Kuznyecksztroj kollektívája továbbfejleszti az elért sikereket, ugyanekkora sikereket ér el a 2. számú kohónál, a legközelebbi hónapok során üzembe helyezi a martinkemencéket és a hengerműveket, felépíti és ebben az évben megindítja a harmadik és a negyedik kohót.

I. Sztálin

„Pravda" 142. sz.
1932 május 24.

ÜDVÖZLET A SZOVJETUNIÓ LENINI KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉGE VII. ORSZÁGOS KONFERENCIÁJÁNAK[34]

Üdvözlet a lenini komszomol harcosainak, a hetedik országos konferencia küldötteinek és küldöttnőinek!

Sikert kívánok önöknek a munkás- és a parasztifjúság milliós tömegeinek kommunista felvilágosításában és megszervezésében.

Hordozzák fennen a lenini internacionalizmus zászlaját, harcoljanak a békéért és a népek barátságáért, erősítsék országunk védelmét a kapitalista agresszióval szemben, rombolják a rabszolgaság és a kizsákmányolás régi világát, építsék és erősítsék a felszabadult munka és a kommunizmus új világát, tanulják meg, hogyan kell egyesíteni egész munkájukban a hatalmas forradalmi lendületet a bolsevik építők állhatatos gyakorlatiasságával, legyenek méltó fiai és leányai anyánknak — a Szovjetunió Kommunista Pártjának!

Éljen a komszomol nemzedék!

1932 július 8.

I. Sztálin

„Pravda" 188. sz.
1932 július 9.

ÜDVÖZLET MAKSZIM GORKIJNAK[35]

Kedves Alekszej Makszimovics!

Szívemből, meleg kézszorítással üdvözlöm Önt. Kívánok Önnek további munkában eltöltött hosszú életet a dolgozók örömére, a munkásosztály ellenségeinek rettenetére.

I. Sztálin

„Pravda" 266. sz.
1932 szeptember 25.

A DNYEPROSZTROJ ÉPÍTŐINEK

Sajnos, nem tehetek eleget kérésüknek és nem tudok leutazni a Dnyeperi Erőmű üzembehelyezésére, mert munkám nem engedi meg, hogy eltávozzam Moszkvából.

Forró üdvözletemet, sok jókívánságomat küldöm a Dnyeprosztroj munkáskollektívájának és vezetőségének a nagy történelmi építkezés sikeres befejezése alkalmából.

Meleg kézszorítással köszöntöm a Dnyeprosztroj élmunkásait, a szocialista építés dicső hőseit.

I. Sztálin

„Pravda" 281. sz.
1932 október 10.

ÜDVÖZLET LENINGRÁDNAK

Üdvözlet a bolsevik Leningrádnak, a Szovjethatalom bölcsőjének — a Szovjethatalom születésének tizenötödik évfordulója alkalmából!

Éljenek Leningrád munkásai, akik elsőkként emelték fel az Októberi Felkelés zászlaját a kapitalizmus ellen, akik elsőkként zúzták szét a tőkések hatalmát és teremtették meg a munkások és a parasztok hatalmát — a proletárdiktatúrát!

Előre, leningrádi elvtársak, új győzelmek felé!

I. Sztálin

„Pravda" 309. sz.
1932 november 7.

LEVÉL A „PRAVDA" SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

Szívből fakadó köszönetet mondok azoknak a szervezeteknek, intézményeknek, elvtársaknak és egyes személyeknek, akik részvétüket nyilvánították közeli barátom és elvtársam, Nagyezsda Szergejevna Allilujeva-Sztálina halála alkalmából.

I. Sztálin

„Pravda" 318. sz.
1932 november 18.

CAMPBELL ÚR LÓDÍT

Amerikában nemrégiben angol nyelven megjelent Campbell úrnak, a Szovjetunióban járt ismert mezőgazdasági szakembernek a könyve „Oroszország — piac vagy fenyegetés?" címmel. Campbell úr ebben a könyvben egyebek között ismertet egy Sztálin-„interjút" annak a beszélgetésnek alapján, amely Moszkvában 1929 januárjában folyt le. Ennek az „interjúnak" az a nevezetessége, hogy ahány mondat, annyi valótlanság vagy szenzációhajhászó hamisítás, amelyeknek az a rendeltetésük, hogy reklámot csináljanak a könyvnek és szerzőjének.

E valótlanságok leleplezése érdekében, azt hiszem, nem lesz felesleges néhány szót mondanom.

Campbell úrat nyilván elragadta a fantáziája, amikor azt mondja, hogy a Sztálinnal folytatott beszélgetés, amelyet déli egy órakor kezdtek el, „jóval az éj beállta után, hajnalban ért véget". A beszélgetés valójában legfeljebb két óra hosszat tartott. Campbell úrnak valóban amerikai fantáziája van.

Campbell úr lódít, amikor azt állítja, hogy Sztálin „két kezébe vette kezemet és ezt mondta: jóbarátok lehetünk". Valójában semmi ilyesmi nem történt

és nem történhetett. Campbell úrnak tudnia kell, hogy Sztálinnak nincs szüksége Campbell féle „barátokra".

Campbell úr megint lódít, amikor azt mondja, hogy amikor megküldöttem neki a lejegyzett beszélgetést, ezt a megjegyzést fűztem hozzá: „őrizze meg ezt az emléket, valamikor még fontos történelmi okmány lesz". A valóságban Jarockij tolmács küldte át a beszéd szövegét Campbell úrnak minden megjegyzés nélkül. Campbell urat nyilván az a kívánság hajtja, hogy Sztálinra spekuláljon.

Campbell úr újra meg újra lódít, amikor azt a kijelentést tulajdonítja Sztálinnak, hogy „Trockij idejében valóban el akarták terjeszteni a kommunizmust az egész világon, hogy ez volt az első oka a szakadásnak Trockij és Sztálin között, hogy Trockij hitt a világkommunizmusban, ellenben Sztálin saját országára akarta korlátozni tevékenységét". Ezt az értelmetlen mesét, amely fenekestül felforgatja a tényeket, talán csak azok hihetik el, akik átszöktek a Kautskyk és a Welsek táborába. Valójában a Campbellel folytatott beszélgetésnek semmi köze nem volt Trockij kérdéséhez és Trockij neve egyáltalán nem merült fel a beszélgetés folyamán.

És így tovább ebben a szellemben . . .

Campbell úr könyvében említi a Sztálinnal folytatott beszélgetés feljegyzett szövegét, de azt már nem tartotta szükségesnek, hogy könyvében közzé is tegye. Miért? Nem azért-e, mert a beszéd hiteles szövegének közzététele felborította volna Campbell úrnak azt a tervét, hogy szenzációs valótlanságokat koholva Sztálin „interjúja" körül, könyve számára reklámot csináljon az amerikai nyárspolgárok körében?

Azt hiszem, hogy az elbizakodott Campbell úr számára az lesz a legjobb büntetés, ha nyilvánosságra hozzuk Campbell úr és Sztálin beszélgetésének hiteles szövegét. Ez lesz a hazugság leleplezésének és a tények leszegezésének legmegfelelőbb módja.

I. Sztálin

1932 november 23.

FELJEGYZÉS A CAMPBELL ÚRRAL FOLYTATOTT BESZÉLGETÉSRŐL

1929 január 28

A kölcsönös bevezető szavak elhangzása után Campbell úr megmagyarázta, hogy miért óhajtotta meglátogatni Sztálin elvtársat, és hangsúlyozta, hogy noha mint magánszemély tartózkodik a Szovjetunióban, az Egyesült Államokból való elutazása előtt találkozott Coolidge-zsal, valamint Hooverrel, a nemrég megválasztott elnökkel és ők teljes mértékben helyeselték oroszországi utazását. Itteni tartózkodása alatt látta nemzetünknek, amely rejtély az egész világ számára, bámulatos aktivitását. Különösen meg nyerték tetszését a mezőgazdaság építésének tervei. Tudja, hogy Oroszországról sok helytelen nézet terjedt el, de ő maga volt például a Kremlben és látta azt a munkát, amelyet a műemlékek megőrzése terén és általában a kulturális élet színvonalának felemelése terén végeznek. Különösen meglepte, ahogyan a munkásokról és a munkásnőkről gondoskodnak. A véletlenek érdekes találkozásának tartja

azt, hogy az Egyesült Államokból való elutazása előtt meghívták az elnökhöz és találkozott Coolidge fiával és feleségével, tegnap pedig a Szovjetunió elnökének, Kalininnak a vendége volt, aki rendkívül mély benyomást tett rá.

Sztálin elvtárs. Ami a mezőgazdasági és az ipari építés terveit, valamint a kulturális élet fejlesztéséről való gondoskodásunkat illeti, munkánknak még csak a legelején vagyunk. Az ipar építése terén még nagyon keveset végeztünk. Még kevesebbet végeztünk a mezőgazdaság átalakítására vonatkozó tervek megvalósítása terén. Nem szabad elfelejtenünk, hogy országunk rendkívül elmaradott volt és ez az elmaradottság mind a mai napig nagy akadály.

Oroszország régi és új vezetői egyebeken kívül abban különböznek egymástól, hogy a régi vezetők az ország elmaradottságát az ország pozitív vonásának tekintették, „nemzeti sajátosságot", „nemzeti büszkeséget" láttak benne, az új emberek, a szovjet emberek viszont harcolnak ez ellen az elmaradottság ellen, mert olyan bajnak tartják, amelyet ki kell irtani. Ez sikerünk záloga.

Tudjuk, hogy nem vagyunk mentek hibáktól. De mi nem félünk a bírálattól, szembe merünk nézni a nehézségekkel és merjük beismerni hibáinkat. Elfogadjuk és üdvözöljük a helyes bírálatot. Figyelemmel kísérjük az Egyesült Államokat, mert olyan ország, amely tudományos és technikai tekintetben magas színvonalon áll. Szeretnők, ha az amerikai tudósok és műszaki szakemberek tanítóink lennének a technika terén, mi pedig az ő tanítványaik lennénk.

A nemzeti fejlődés minden időszakának megvan

a maga pátosza. Oroszországban most az építés pátoszát láthatja. Oroszországnak most ez uralkodó vonása. Ezzel magyarázható, hogy most az építés lázában élünk. Ez emlékeztet arra az időszakra, amelyet az Egyesült Államokban a polgárháború után éltek át[36]. Ez teszi indokolttá és lehetővé, hogy technikai, ipari és kereskedelmi együttműködésre lépjünk az Egyesült Államokkal. Nem tudom, mit kell még tenni, hogy biztosítható legyen a kapcsolat az amerikai iparral. Ön talán meg tudná magyarázni, mi most az akadálya annak, hogy ez a közeledés megvalósuljon, ha már megállapítottnak tekinthető, hogy ez a kapcsolat előnyös volna mind a Szovjetunió, mind az Egyesült Államok számára.

Campbell úr. Meg vagyok győződve arról, hogy az Egyesült Államok és Oroszország között meglepő hasonlóság van nagyságuk, erőforrásaik és függetlenségük tekintetében. Sztálin úr helyesen hivatkozott a polgárháború időszakára. A polgárháború után rendkívül gyors fejlődés indult meg. Az Egyesült Államok népét érdekli Oroszország. Meggyőződésem, hogy Oroszország olyan nagy ország, hogy feltétlenül nagy tényezőnek kell lennie a nemzetközi viszonyok terén. Az orosz kormány élén álló férfiak rendkívül nagy lehetőségekkel rendelkeznek arra, hogy nagy tetteket vigyenek véghez. Az egyetlen, ami ehhez szükséges — helyesen kell megítélni a dolgokat és mindig igazságosnak kell lenni.

Látom a rendszeres üzleti érintkezés előnyét és szoros kapcsolatban vagyok a kormánnyal, habár magánszemély vagyok és magánszemélyként beszélek. Ha már megkérdeztek, hogy mi zavarja az érintkezést

az Egyesült Államok és Oroszország között, teljesen őszintén, férfias nyiltsággal, a kellő tisztelettel Sztálin úr iránt és minden sértő szándék nélkül akarok válaszolni. Sztálin úr igen tárgyilagos gondolkodású ember és ez lehetővé teszi, hogy úgy beszéljek vele, mindkét ország üdve érdekében, mint férfi a férfival, és egészen bizalmasan. Ha megvolna a hivatalos elismerés, mindenki ide igyekezne, hogy hitel alapján vagy más alapon, mint mindenütt szokás, üzleteket kössön. Annak a körülménynek, hogy az amerikai cégek vonakodnak üzleteket kötni és hosszúlejáratú hitelt nyujtani, az az oka, hogy washingtoni kormányunk nem ismeri el az önök kormányát.

A legfőbb ok azonban nem egyszerűen az elismerés körüli sikertelenség. A fő ok, szerintünk (és ez alkalmasint biztosan így van), hogy az önök kormányának képviselői országunkban állandóan elégedetlenséget próbálnak szítani és a Szovjethatalom eszméinek terjesztésével kísérleteznek.

A mi országunkban az úgynevezett „Monroe-elv" uralkodik, ami azt jelenti, hogy nem akarunk beavatkozni a világ egyetlen országának ügyeibe sem, hogy szorosan csak saját ügyeinkkel foglalkozunk. Ezért nem akarjuk, hogy bármelyik másik ország — Anglia, Franciaország, Németország, Oroszország vagy más ország — beavatkozzék a mi ügyeinkbe.

Oroszország olyan óriási ország, hogy önállóan megvalósíthat mindent, aminek megvalósítását egész népe el fogja határozni. Oroszországnak magának vannak mindenféle erőforrásai, és habár ez sok időt igényel, az oroszok végülis önállóan kifejleszthetik erőforrásaikat.

Számunkra jólesö érzés az, hogy az orosz nép bennünket sok vonatkozásban eszményképének tekint, és azt hiszem, hogy mi fölöttébb hasznosak lehetünk számára, kiváltképpen ami az időmegtakarítást illeti. Minthogy mi már sok gazdasági problémát megoldottunk és módszereinket Oroszországon kívül sok ország átveszi, ezért például egy olyan vállalkozás, mint a szovhozok építése, a kereskedelmi kapcsolatok fokozódását jelenti, a kereskedelmi kapcsolatok után pedig végül a diplomáciai elismerés következik valamilyen igazságos alapon. Az egyetlen út a nemzetek számára, miként az egyes emberek számára is — nyiltan, sértegetések nélkül véleményt nyilvánítani, és akkor nagyon gyorsan elérkezik az ideje valamilyen megegyezésnek. Minél tapintatosabbak leszünk, annál inkább rájövünk, hogy többet érhetünk el ésszel, mint más eszközökkel. Nagy népek között lehetnek véleménykülönbségek a viszonyok kiélezödése nélkül is, a nagy emberek pedig a nagy kérdésekben meg tudnak egyezni. A tárgyalásokat rendszerint meghatározott egyezménnyel fejezik be — kölcsönös engedmények árán találkoznak valahol a középen —, bármilyen messze volt is egymástól kezdetben a kiindulópontjuk.

Sztálin elvtárs. Megértem, hogy a diplomáciai elismerés jelenleg meg van nehezítve az Egyesült Államok számára. A Szovjet Kormány képviselöit olyan sokat és olyan gyakran szidalmazta az amerikai sajtó, hogy a hirtelen fordulat nehéz. Jómagam a diplomáciai elismerést jelenleg nem tartom döntönek. Fontos a kölcsönösen elönyös kereskedelmi kapcsolatok fejlesztése. A kereskedelmi kapcsolatok nor-

malizálásra szorulnak, és ha ennek érdekében megteremtenénk bizonyos jogi alapot, ez lenne az első és legfőbb lépés a diplomáciai elismerés felé vezető úton. A diplomáciai elismerés kérdése magától megoldódik, amikor a két fél megérti, hogy a diplomáciai kapcsolatok előnyösek. A legfőbb alap a kereskedelmi kapcsolat és annak normalizálása, ami határozott jogszabályok megteremtésére vezet.

Persze, országunk természeti erőforrásai gazdagok és változatosak. Változatosabbak és gazdagabbak, mint hivatalosan ismeretes, és kutató expedícióink állandóan újabb erőforrásokra lelnek hatalmas országunkban. De lehetőségeinknek ez csupán egyik oldala. A másik oldala az, hogy parasztjaink és munkásaink megszabadultak a korábbi tehertől — a földbirtokosoktól és a tőkésektől. A földbirtokosok és a tőkések azelőtt improduktív kiadásokra elpocsékolták azt, ami most itt marad az országban és az országon belül növeli a vásárlóképességét. A kereslet annyira nő, hogy iparunk, bár gyorsan fejlődik, elmarad a kereslettől. Mind a személyi, mind a termelő fogyasztás terén óriási a kereslet. Ez korlátlan lehetőségeink másik oldala.

Mind az egyik, mind a másik komoly alapot nyujt ahhoz, hogy kereskedelmi és ipari kapcsolataink legyenek az Egyesült Államokkal, valamint más fejlett országokkal.

A körül a kérdés körül, hogy melyik állam kapcsolódjék be országunk erőforrásainak és lehetőségeinek kihasználásába, bonyolult harc folyik az államok között. Az Egyesült Államok, sajnos, még mindig távol áll ettől a harctól.

A németek úton-útfélen hangoztatják, hogy a Szovjethatalom helyzete ingatag és ezért nem kell komolyabb hitelt nyujtani a szovjet gazdasági szervezeteknek. Ugyanakkor monopolizálni próbálják a Szovjetunióval való kereskedelmi kapcsolatokat és hitelt nyujtanak neki.

Az angol üzletemberek egy csoportja, mint ismeretes, szintén elkeseredett szovjetellenes hadjáratot folytat. Ugyanakkor ugyanez a csoport, valamint McKenna csoportja, hitelt próbál összehozni a Szovjetunió számára. A sajtóból már ismeretes, hogy februárban a Szovjetunióba érkezik az angol ipari vállalkozóknak és bankároknak egy küldöttsége. Kereskedelmi kapcsolatokra és egy kölcsönre vonatkozó nagyarányú tervezetet készülnek előterjeszteni a Szovjet Kormánynak.

Mivel magyarázható a német és az angol üzletembereknek ez a kétlakisága? Azzal, hogy monopolizálni akarják a Szovjetunióval való kereskedelmi kapcsolatokat, elijesztve és félretolva az Egyesült Államokat.

Pedig, szerintem világos, hogy az Egyesült Államoknak minden más országnál több oka van arra, hogy széleskörű üzleti kapcsolatai legyenek a Szovjetunióval. És nemcsak azért, mert az Egyesült Államok mind technikában, mind tőkében gazdag, hanem azért is, mert egyetlen országban sem fogadják gazdasági képviselőinket olyan örömmel és vendégszeretően, mint az Egyesült Államokban.

Ami a propagandát illeti, a legkategórikusabban ki kell jelentenem, hogy a Szovjet Kormány képviselői közül senkinek sincs joga sem közvetlenül, sem közvetve beavatkozni annak az országnak a bel-

ügyeibe, amelyben tartózkodik. Ebben a tekintetben a leghatározottabb és legszigorúbb utasításokat adtuk az Egyesült Államokban működő szovjet intézmények alkalmazottainak. Meg vagyok győződve, hogy Bron és munkatársai a legcsekélyebb mértékben sincsenek semmi néven nevezendő propagandával kapcsolatban. Ha valamelyik alkalmazottunk megszegné a benemavatkozásra vonatkozó szigorú utasításokat, azonnal visszahívnók és megbüntetnők. Természetesen nem felelhetünk előttünk ismeretlen, nekünk nem alárendelt személyek cselekedeteiért. De vállalhatjuk a felelősséget és messzemenően kezeskedhetünk a benemavatkozásért azoknak a személyeknek a tekintetében, akik külföldi intézményeink alkalmazottai.

Campbell úr. Közölhetem ezt Hoover úrral?

Sztálin elvtárs. Természetesen.

Campbell úr. Nem tudjuk, kik azok az emberek, akik elégedetlenséget szítanak. De ilyenek vannak. A rendőrség megtalálja őket és irodalmukat. Jómagam ismerem Bront és meg vagyok győződve arról, hogy becsületes, őszinte úriember, aki becsületesen végzi munkáját. De azért vannak egyesek.

Sztálin elvtárs. Lehetséges, hogy az amerikai kommunista párt tagjai folytatnak az Egyesült Államokban propagandát a Szovjetek mellett. De ez a párt az Egyesült Államokban legális párt, legálisan résztvesz az elnökválasztásokon, saját elnökjelöltekkel lép fel és teljesen érthető, hogy az adott esetben sem avatkozhatunk be az önök belügyeibe.

Campbell úr. Nekem nincs több kérdésem. Különben mégis van egy. Ha majd visszatérek az Egyesült Államokba, az üzletemberek azt fogják kérdezni

tőlem, hogy kockázatos-e üzleti kapcsolatokra lépni a Szovjetunióval. Különösen a gépipari társaságok lesznek érdekeltek abban a kérdésben, hogy lehet-e hosszúlejáratú hiteleket nyujtani a Szovjetuniónak. Felelhetek-e erre igennel? Kaphatok-e valami tájékoztatást azokra a rendszabályokra vonatkozóan, amelyeket a Szovjet Kormány most foganatosít a hitelügyletek garantálására, van-e valami külön adó vagy más határozott forrás, amelyet külön e célra fordítanak?

Sztálin elvtárs. Nem szeretném dícsérni országomat. De ha már feltette a kérdést, a következőket kell kijelentenem. Nem volt még egyetlenegy olyan eset sem, hogy a Szovjet Kormány vagy a szovjet gazdasági intézmények nem törlesztették volna pontosan és határidőre a hiteleket, akár rövidlejáratúak, akár hosszúlejáratúak voltak azok. Érdeklődhetne esetleg Németországban afelől, hogyan törlesztjük a németeknek a háromszázmilliós hitelt. Honnan veszszük a pénzt a törlesztésekre? Campbell úr tudja, hogy a pénz nem hullik az égből. Mezőgazdaságunk, iparunk, kereskedelmünk, erdőségeink, olajunk, aranyunk, platinánk stb. — ez a törlesztések forrása. Ugyanez a törlesztések garanciája. Nem kívánom, hogy Campbell úr nekem puszta szóra higgyen. Állításaimat ellenőrizheti — például Németországban. Azt fogja tapasztalni, hogy egyetlenegyszer sem fordult elő késedelmes fizetés, habár olykor valóban hallatlan kamatokat, 15—20%-os kamatokat kellett fizetnünk.

Ami pedig a külön garanciákat illeti, azt hiszem, hogy a Szovjetunióval kapcsolatban erről fölösleges komolyan beszélni.

Campbell úr. Természetesen, fölösleges.

Sztálin elvtárs. Talán nem lesz fölösleges, ha szigorúan bizalmasan ismertetem Önnel azt a kölcsönt, nem hitelt, hanem kölcsönt, amelyet az angol bankárok egy csoportja, a Balfour és Kingsley csoport ajánlott fel.

Campbell úr. Közölhetem ezt Hooverrel?

Sztálin elvtárs. Természetesen, de a sajtóban ne közöljék. Ez a bankárcsoport a következő ajánlatot tette:

Angliával szemben fennálló adósságainkat körülbelül 400 millió font sterlingben számítják.

Felajánlják, hogy ezt 25% kivételével konszolidálják. Tehát 400 millió font sterling helyett — egyelőre csak 100 millió font sterlinget fizetnénk.

Ugyanakkor 100 millió font sterling kölcsönt ajánlanak föl.

Tehát adósságunk 200 millió font sterling lesz, s ezt több évtizeden át törlesztenénk. Ennek fejében előnyben kell részesítenünk a brit gépgyártást. Ez nem jelenti azt, hogy rendeléseinket csakis Angliában kellene elhelyeznünk, de Angliát előnyben kellene részesítenünk.

Campbell úr. Megköszöni az interjút és azt mondja, hogy Sztálin elvtárs igazságos, jól tájékozott, őszinte ember benyomását tette reá. Nagyon örül, hogy alkalma volt beszélni Sztálin elvtárssal és ezt az interjút történelmi jelentőségűnek tartja.

Sztálin elvtárs. Megköszöni Campbell úrnak a beszélgetést.

„Bolsevik" 22. sz.
1932 november 30.

AZ EGYESÍTETT ÁLLAMI POLITIKAI HATÓSÁG FENNÁLLÁSÁNAK TIZENÖTÖDIK ÉVFORDULÓJÁRA

Üdvözlet az Egyesített Állami Politikai Hatóság munkatársainak és harcosainak, akik becsülettel és bátran teljesítették a Szovjetunió munkásosztálya és parasztsága iránti kötelességüket!

Sok sikert kívánok nekik a proletárdiktatúra ellenségei kiirtásának bonyolult munkájához!

Éljen az Egyesített Állami Politikai Hatóság, a munkásosztály kivont kardja!

I. Sztálin

„Pravda" 350. sz.
1932 december 20.

A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÉS KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGÁNAK EGYÜTTES PLÉNUMA[37]

1933 január 7-11

„Pravda" 10. és 17. sz.
1933 január 10. és 17.

AZ ELSŐ ÖTÉVES TERV EREDMÉNYEI

Előadói beszéd 1933 január 7-én

I

AZ ÖTÉVES TERV NEMZETKÖZI JELENTŐSÉGE

Elvtársak! Amikor az ötéves terv napvilágot látott, aligha tételezték fel az emberek, hogy az ötéves tervnek óriási nemzetközi jelentősége lehet. Ellenkezőleg, sokan azt hitték, hogy az ötéves terv a Szovjetunió magánügye, fontos és komoly ügy, de mégis csak magánügy, a Szovjetunió nemzeti ügye.

A történelem azonban megmutatta, hogy az ötéves terv nemzetközi jelentősége mérhetetlen. A történelem megmutatta, hogy az ötéves terv nem a Szovjetunió magánügye, hanem az egész nemzetközi proletariátus ügye.

Már jóval az ötéves terv megjelenése előtt, az intervenciósok ellen folytatott harcunk befejező szakaszában, amikor áttérőben voltunk a gazdasági építés vágányaira — már abban az időben mondotta Lenin, hogy gazdasági építésünknek komoly nemzetközi jelentősége van, hogy minden lépés, melyet a Szovjethatalom a gazdasági építés útján megtesz, erős visszhangot kelt a kapitalista országok lakosságának legkülönbözőbb rétegeiben és az embereket két táborra osztja — a proletárforradalom

híveinek táborára és a proletárforradalom ellenfeleinek táborára.

Lenin akkor ezt mondotta:

„Most főleg gazdasági politikánkkal hatunk a nemzetközi forradalomra. Az Oroszországi Szovjetköztársaság felé fordítja tekintetét mindenki, a világ minden országának minden dolgozója, kivétel nélkül — ezt minden túlzás nélkül állíthatjuk. Ezt már elértük... Erre a térre tevődött át a harc világméretekben. Oldjuk meg ezt a feladatot — s akkor nemzetközi méretekben biztosan és véglegesen győztünk. Ezért a gazdasági építőmunka kérdései számunkra rendkívül nagy jelentőségre tesznek szert. Ezen a fronton a győzelmet nem gyorsan, mert az lehetetlen, hanem lassú, fokozatos, de megállás nélküli emelkedés és előrehaladás útján kell kivívnunk" (XXVI. köt. 410—411. old.[38]).

Lenin ezt a beavatkozók elleni háború befejezésének időszakában mondotta, amikor a kapitalizmus elleni fegyveres harcról áttérőben voltunk a gazdasági fronton vívott harcra, a gazdasági építés időszakára.

Azóta sok év telt el, és a Szovjethatalomnak a gazdasági építés terén tett minden lépése, minden év, minden évnegyed fényesen igazolta Lenin elvtárs e szavainak helyességét.

De Lenin e szavainak helyességét legfényesebben építésünk ötéves terve, e terv létrejötte, fejlődése és megvalósítása igazolta. Hiszen csakugyan, az országunkban folyó gazdasági építés útján tett egyetlen lépés sem keltett még olyan visszhangot az európai, amerikai és ázsiai kapitalista országok legkülönbözőbb rétegeiben, mint az ötéves terv kérdése, e terv fejlődésének és megvalósításának kérdése.

A burzsoázia és sajtója eleinte gúnyosan fogadta az ötéves tervet. „Fantázia", „agyrém", „utópia" — így keresztelték el akkor ötéves tervünket.

Később, amikor lassanként világossá vált, hogy az ötéves terv megvalósítása reális eredményekkel jár — megkondították a vészharangot, azt állítva, hogy az ötéves terv a kapitalista országok létét fenyegeti, hogy megvalósítása az európai piacok árukkal való elárasztására, a dömping fokozására és a munkanélküliség növekedésére fog vezetni.

Mikor aztán ez a Szovjethatalom ellen alkalmazott fogás nem hozta meg a várt eredményeket — megindult az utazások sorozata, mindenféle cégek, sajtószervek, különböző társaságok stb. képviselői jöttek el a Szovjetunióba, hogy saját szemükkel lássák, mi is történik tulajdonképpen a Szovjetunióban. Nem beszélek itt a munkásküldöttségekről, amelyek kezdettől fogva, mihelyt az ötéves terv megjelent, kifejezték elragadtatásukat a Szovjethatalom kezdeményezései és sikerei láttán és készenek nyilatkoztak a Szovjetunió munkásosztályának támogatására.

Ekkor kezdődött el a szakadás az úgynevezett közvéleményben, a burzsoá sajtóban, a különféle burzsoá társaságok stb. táborában. Egyesek azt állították, hogy az ötéves terv teljesen csődöt mondott s a bolsevikok a pusztulás szélén állanak. Mások, ellenkezőleg, azt bizonygatták, hogy bár a bolsevikok rossz emberek, ötéves tervükből mégiscsak lesz valami, és úgy látszik, el fogják érni céljukat.

Nem lesz talán fölösleges, ha idézem különféle burzsoá sajtószervek véleményeit.

Nézzük például a „New York Times"[39] című amerikai ujságot. 1932 november végén ez a lap ezt írta:

„Az ipar ötéves terve, amely valóságos megcsúfolása minden arányérzéknek, és amely — mint Moszkva gyakran büszkén hangoztatta — «a költségekre való tekintet nélkül» igyekszik célját elérni — a valóságban nem terv, hanem spekuláció."

Szóval az ötéves terv mégcsak nem is terv, hanem merő spekuláció.

Vagy nézzük a „Daily Telegraph"[40] című angol burzsoá ujságnak 1932 november végén közölt véleményét:

„Ha a tervet mint a «tervgazdaság» próbakövét vizsgáljuk, akkor azt kell mondanunk, hogy a terv teljesen csődöt mondott."

A „New York Times" véleménye 1932 novemberében:

„A kollektivizálás szégyenletesen megbukott. Oroszországot az éhínség szélére juttatta."

A „Gazeta Polska"[41] című lengyel burzsoá lapnak 1932 nyarán ez volt a véleménye:

„A helyzet valahogy azt mutatja, hogy a szovjetkormány a falu kollektivizálásának politikájával zsákutcába jutott."

A „Financial Times"[42] című angol burzsoá ujság 1932 novemberében így vélekedett:

„Sztálin és pártja most láthatja politikája eredményét: az ötéves terv rendszerének csődjét és az ötéves terv elé tűzött feladatok teljes kivihetetlenségét."

A „Politica"[43] című olasz folyóirat véleménye:

„Képtelenség volna azt hinni, hogy egy 160 milliós népnek négyéves munkája, hogy egy olyan erős rezsimnek, mint a bolsevik rezsim, négyéves emberfeletti gazdasági és politikai erőfeszítése semmit sem alkotott. Ellenkezőleg, sokat alkottak... És ennek ellenére bekövetkezett a katasztrófa, ez mindenki számára szemmelláthető tény. Erről barátok és ellenségek, bolsevikok és antibolsevikok, jobboldali és baloldali ellenzékiek egyaránt meggyőződtek."

Végül a „Current History"[44] című amerikai burzsoá folyóirat így vélekedik:

„Oroszország jelenlegi helyzetének áttekintéséből tehát azt a következtetést kell levonnunk, hogy az ötéves program csődöt mondott mind a kitűzött célok tekintetében, mind — még inkább — a program fő társadalmi elvei tekintetében."

Ilyen a burzsoá sajtó egy részének véleménye.

Aligha érdemes bírálni e vélemények szerzőit. Azt hiszem, nem érdemes. Nem érdemes, mivel ezek a „keményfejűek" olyan középkori leletekhez hasonlítanak, amelyek számára a tényeknek nincs jelentőségük, és ha mégannyira megvalósítjuk is ötéves tervünket, ezek mégis csak a maguk nótáját fújják.

Térjünk át a burzsoázia táborához tartozó lapok másik csoportjának véleményére.

A „Temps"[45] című ismert francia burzsoá ujság 1932 januárjában így nyilatkozott:

„A Szovjetunió megnyerte az első fordulót, amikor külföldi tőke segítsége nélkül iparosította az országot."

Ugyancsak a „Temps" véleménye 1932 nyarán:

„A kommunizmus rohamos ütemben befejezi az ujjáalakítást ugyanakkor, amikor a kapitalista rendszer csak

a lassú léptekben való haladást engedi meg... Franciaországban, ahol a földtulajdon a végtelenségig fel van aprózva egyes birtokosok között, lehetetlen gépesíteni a mezőgazdaságot; a szovjeteknek viszont a mezőgazdaság iparosítása útján sikerült ezt a problémát megoldaniok... A bolsevikok győztek a velünk folytatott versenyben."

A „Round Table"[46] című angol burzsoá folyóirat véleménye:

„Az ötéves terv eredményei — bámulatosak. A harkovi és a sztálingrádi traktorgyár, az AMO autógyár Moszkvában, a nyizsnyij-novgorodi autógyár, a dnyeperi vízierőmű, a hatalmas acélművek Magnyitogorszkban és Kuznyeckben, a gépgyárak és vegyigyárak egész hálózata az Urálban, amely valóságos szovjet Ruhr-vidékké változik — mindezek és egyéb ipari eredmények szerte az egész országban arról tanuskodnak, hogy a szovjet ipar, bármilyen nehézségekkel kell is megküzdenie, nő és erősödik, mint a jól öntözött növény... Az ötéves terv megvetette a jövő fejlődés alapjait és rendkívül megnövelte a Szovjetunió erejét."

A „Financial Times" című angol burzsoá ujság ezt írja:

„A gépiparban elért eredmények minden kétségen felül állanak. A sajtóban és beszédekben egyáltalán nem alaptalanul magasztalják ezeket a sikereket. Nem szabad elfelejtenünk, hogy Oroszországban azelőtt csak egészen egyszerű gépeket és szerszámokat gyártottak. Igaz, a gép- és szerszámbehozatal abszolút számai ma is növekednek, de a magában a Szovjetunióban gyártott gépekhez viszonyítva a gépbehozatal állandóan csökken. A Szovjetunió ma maga állítja elő a kohó- és villamosipara számára szükséges egész felszerelést. Saját autóipart tudott teremteni. Olyan gép- és szerszámipart teremtett, amely a gépipar egész skáláját átfogja, a legapróbb, finommechanikai műszerektől kezdve egészen a legnehezebb présekig. Ami

pedig a mezőgazdasági gépeket illeti, a Szovjetunió már nem függ a külföldi behozataltól. Ugyanakkor a Szovjet Kormány megteszi az intézkedéseket annak érdekében, hogy a szén- és vastermelés elmaradása ne akadályozza meg az ötéves terv négy év alatti megvalósítását. Kétségtelen, hogy az újonnan felépített gyáróriások biztosítják a nehézipar termelésének jelentékeny növekedését."

A „Neue Freie Presse"[47] című osztrák burzsoá ujság véleménye 1932 elején:

„Lehet a bolsevizmust átkozni, de ismerni kell. Az *ötéves terv új kolosszus*, amelyet figyelembe kell venni, s amellyel legalábbis gazdaságilag számolni kell."

Gibson Jarvie angol kapitalistának, a „United Dominion" bank elnökének véleménye 1932 októberében:

„Ki kell jelentenem, hogy nem vagyok kommunista és nem vagyok bolsevik; határozottan kapitalista és individualista vagyok ... Oroszország halad előre, ugyanakkor. amikor nálunk rengeteg gyár tétlenül áll és körülbelül hárommillió munkanélkülink van, akik kétségbeesetten munkát keresnek. Az ötéves tervet kigúnyolták, bukását jósolták. De most már kétségtelen, hogy az ötéves terv vonalán többet értek el, mint amennyit előirányoztak ... Valamennyi ipari városban, amelyet meglátogattam, új városrészek keletkeznek. amelyeket meghatározott terv szerint építenek, fákkal díszített széles utcákkal, terekkel, a legmodernebb típusú házakkal, iskolákkal, kórházakkal, munkásklubokkal s az elmaradhatatlan bölcsődékkel és gyermekotthonokkal, ahol a dolgozó anyák gyermekeiről gondoskodnak ... Ne próbáljuk lebecsülni az orosz terveket és ne kövessük el azt a hibát, hogy a Szovjet Kormány bukásában reménykedünk ... A mai Oroszország olyan ország, amelynek lelke és ideáljai vannak. Oroszország a bámulatos aktivitás országa. Én hiszek abban, hogy Oroszország törekvései egészségesek ...

A legfontosabb talán az, hogy Oroszországban az egész ifjúság és az egész munkásság olyasvalamivel rendelkezik, ami a kapitalista országokban ma, sajnos, hiányzik — reménységgel."

A „Nation"[48] című amerikai burzsoá folyóirat véleménye 1932 novemberében:

„Az ötéves terv négy éve valóban *nagyszerű eredményeket* hozott. A Szovjetunió a háborús idők intenzitásával dolgozott azon az alkotó feladaton, hogy az új élet alapjait felépítse. *Az ország arculata a szó szoros értelmében a felismerhetetlenségig megváltozik* ... Különösen áll ez Moszkvára, ahol százával vannak újonnan aszfaltozott utcák és terek és új épületek, ahol új elővárosok épültek, s ahol az új gyárak a város körül egész övezetet alkotnak. De áll ez a viszonylag kevésbbé jelentős városokra is. Új városok keletkeztek a sztyeppéken és a sivatagokban, mégpedig nemcsak egy-kettő, hanem legalább ötven város, egyenként ötven-kétszázötvenezer lakossal. Mindegyiket az utolsó négy év alatt építették, mindegyik a természeti kincsek feldolgozására épített egy-egy üzemnek, vagy egész üzemcsoportnak a központja. A száz meg száz új kerületi villanytelep és a Dnyeprosztrojhoz hasonló üzemóriások egész sora fokozatosan megvalósítja Lenin tételét: «A szocializmus annyi, mint Szovjethatalom plusz villamosítás ...» A Szovjetunió olyan cikkek végtelen sokaságának tömegtermelését szervezte meg, amelyeket Oroszország soha azelőtt nem termelt, mint például: traktorok, kombájnok, nemes acél, szintétikus kaucsuk, golyóscsapágyak, soklóerős Diesel-motorok, 50 000 kilowattos turbinák, telefonfelszerelés, villamos gépek a bányaipar számára, repülőgépek, gépkocsik, kerékpárok és többszáz új géptípus ... A történelemben először termelnek ma Oroszországban alumíniumot, magnezitet, apatitot, jódot, hamuzsírt és sok más értékes anyagot. *A szovjet síkságok útmutatói ma már nem a keresztek és templomkupolák, hanem a gabonaelevátorok és a siló-tornyok.* A kolhozok házakat, magtárakat, sertéshízlaldákat építenek. A villany behatol a

falvakba, a rádió és az ujságok már meghódították a falut. A munkások megtanulják a legmodernebb gépek kezelését. Parasztlegények olyan mezőgazdasági gépeket gyártanak és kezelnek, amelyek nagyobbak és bonyolultabbak, mint amilyeneket Amerika valaha is látott. *Oroszország kezd «gépekben gondolkozni»*, Oroszország gyors ütemben tér át a fa korszakáról a vas, az acél, a beton és a motor korszakára."

A „Forward"[49] című angol „baloldali"-reformista folyóirat véleménye 1932 szeptemberében:

„Szembeötlő, milyen óriási munka folyik a Szovjetunióban. Új gyárak, új iskolák, új mozik, új klubok, új óriás házak — mindenütt új épületek. Sok közülük már kész, másokat még állványok vesznek körül. Elmondani is nehéz az angol olvasónak azt, amit az utóbbi két év alatt végeztek és amit a jövőben végezni fognak. Mindezt látni kell ahhoz, hogy az ember elhiggye. A mi háború alatt elért eredményeink — semmi ahhoz képest, ami a Szovjetunióban végbemegy. Az amerikaiak elismerik, hogy a nyugatamerikai államok leglázasabb alkotó tevékenységének időszaka sem hasonlítható a Szovjetunióban most folyó lázas alkotó tevékenységhez. Az utóbbi két év alatt a Szovjetunióban olyan sok változás történt, hogy az ember el sem tudja képzelni, mi lesz ebben az országban további tíz év mulva . . . Verjük ki a fejünkből azokat a fantasztikus rémhistóriákat, amelyeket a Szovjetunióról oly makacsul és oly esztelenül hazudozó angol ujságok tálalnak fel. Ugyancsak verjük ki a fejünkből mindazt a megnemértésen alapuló felemás igazságot és benyomást, melyeket kontárkodó intellektuelek terjesztenek, akik a középosztály szemüvegén keresztül nézik a Szovjetuniót és vállveregető magatartást tanusítanak irányában, de halvány fogalmuk sincs arról, ami ott végbemegy . . . A Szovjetunió új társadalmat épít, egészséges alapokon. Ahhoz, hogy ezt a célt el lehessen érni, vállalni kell a kockázatot, lelkesen, olyan energiával kell dolgozni, aminőt a világ eddig még nem látott, óriási nehézségekkel kell meg-

küzdeni, amelyek elkerülhetetlenek, amikor a világ többi részétől elszigetelt óriási országban akarják felépíteni a szocializmust. Nekem azonban, aki két év alatt másodszor látogattam meg ezt az országot, az a benyomásom, hogy ez az ország tántoríthatatlanul halad előre, tervez, alkot és épít s mindezt olyan méretekben, hogy az valóságos kihívás az ellenséges kapitalista világgal szemben."

Ilyen hangzavar és szakadás van a burzsoá körök táborában, amelyek közül egyesek amellett vannak, hogy a Szovjetuniót állítólag meghiúsult ötéves tervével együtt meg kell semmisíteni, mások viszont úgylátszik a Szovjetunióval való kereskedelmi együttműködés mellett vannak, nyilván arra számítva, hogy az ötéves terv sikereiből majd ők is húzhatnak valami hasznot.

Külön kérdés, hogy a kapitalista országok munkásosztályának milyen az állásfoglalása az ötéves tervhez, a Szovjetunió szocialista építőmunkájának sikereihez. Elég lesz, ha arra szorítkozunk, hogy a Szovjetuniót évenként meglátogató nagyszámú munkásküldöttségek egyikének, például a belga munkásküldöttségnek a véleményét idézzük. Ez a vélemény kivétel nélkül valamennyi munkásküldöttségre jellemző, akár az angol vagy francia, akár a német vagy amerikai vagy más országok küldöttségeiről van szó. Felolvasom:

„El vagyunk ragadtatva attól a nagyszabású építéstől, melyet utazásunk alatt megfigyeltünk. Moszkvában éppúgy, mint Makejevkában, Gorlovkában, Harkovban és Leningrádban, mindenütt tapasztalhattuk, hogy milyen lelkesedéssel dolgoznak az emberek. A gépek egytől egyig a legmodernebb típusok. A gyárakban — tisztaság, világosság és sok levegő. Láttuk, hogy a munkások a Szovjetunióban orvosi és egészségügyi segélyben részesülnek.

A munkáslakások a gyárak közelében épültek. A munkástelepeken iskolákat és bölcsődéket szerveztek; a gyermekeket a legodaadóbb gondoskodás veszi körül. Láthattuk a különbséget a régi és az új gyárak, a régi és az új lakások között. Mindabból, amit láttunk, világos képet kaptunk a kommunista párt vezetésével új társadalmat építő dolgozók óriási erejéről. A Szovjetunióban nagy kulturális fellendülésnek voltunk tanúi, míg a többi országban minden téren hanyatlás észlelhető és munkanélküliség uralkodik. Láthattuk, hogy milyen szörnyű nehézségekkel kell a szovjet dolgozóknak megküzdeniök. Annál jobban meg tudjuk érteni azt a büszkeséget, mellyel győzelmeiket mutatják. Meg vagyunk győződve arról, hogy minden akadályt leküzdenek."

Íme, az ötéves terv nemzetközi jelentősége. Csak alig két-három éve végzünk építőmunkát, az ötéves tervnek csak első sikereit mutattuk fel, és az egész világ máris két táborra szakadt, azoknak a táborára, akik fáradhatatlanul ugatnak ránk, s azokéra, akiket az ötéves terv sikerei bámulatba ejtenek, nem is szólva arról, hogy megvan és erősödik az egész világon saját táborunk — a kapitalista országok munkásosztályának tábora, amelyet örömmel töltenek el a Szovjetunió munkásosztályának sikerei és amely, az egész világ burzsoáziájának rémületére, kész a Szovjetunió munkásosztályát támogatni.

Mit jelent ez?

Azt jelenti, hogy az ötéves terv nemzetközi jelentősége, az ötéves terv sikereinek és vívmányainak nemzetközi jelentősége — kétségbevonhatatlan.

Azt jelenti, hogy a kapitalista országok proletárforradalommal terhesek, és éppen azért, mert proletárforradalommal terhesek, a burzsoázia szeretne

új érveket meríteni a forradalom ellen az ötéves terv balsikereiből, a proletariátus viszont éppen ellenkezőleg: az ötéves terv sikereiből a forradalom mellett, az egész világ burzsoáziája ellen igyekszik új érveket meríteni és valóban merít is.

Az ötéves terv sikerei mozgósítják a világ munkásosztályának forradalmi erőit a kapitalizmus ellen — ez vitathatatlan tény.

Nem kétséges, hogy az ötéves terv nemzetközi forradalmi jelentősége valóban felmérhetetlen.

Annál nagyobb figyelmet kell fordítanunk az ötéves terv kérdésére, az ötéves terv tartalmának, fő feladatainak kérdésére.

Annál alaposabban kell elemeznünk az ötéves terv eredményeit, az ötéves terv teljesítésének és megvalósításának eredményeit.

II

AZ ÖTÉVES TERV FŐ FELADATA ÉS E FELADAT MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ÚTJA

Térjünk át érdemben az ötéves terv kérdésére.

Mi az ötéves terv?

Mi volt az ötéves terv fő feladata?

Az ötéves terv fő feladata az volt, hogy elmaradt, helyenként középkori technikával felszerelt országunkat az új, korszerű technika vágányaira vigye át.

Az ötéves terv fő feladata az volt, hogy a Szovjetuniót gyenge, a kapitalista országok szeszélyeitől függő agrárországból erős, teljesen önálló és a világkapitalizmus szeszélyeitől független ipari országgá változtassa.

Az ötéves terv fő feladata az volt, hogy, a Szovjetuniót ipari országgá változtatva, teljesen kiszorítsa a tőkés elemeket, kiszélesítse a szocialista gazdasági formák frontját és megteremtse a gazdasági alapot ahhoz, hogy a Szovjetunióban megszüntessük az osztályokat és felépítsük a szocialista társadalmat.

Az ötéves terv fő feladata az volt, hogy országunkban olyan nagyipart teremtsen, amely képes nemcsak az egész ipart, hanem a közlekedést és a mezőgazdaságot is új felszereléssel ellátni és újjászervezni — a szocializmus alapján.

Az ötéves terv fő feladata az volt, hogy a kisüzemű és szétforgácsolt mezőgazdaságot átvigye a nagyüzemű kollektív gazdaság vágányaira, ilymódon biztosítsa a szocializmus gazdasági alapját a falun és felszámolja a kapitalizmus visszaállításának lehetőségét a Szovjetunióban.

Végül, az ötéves terv feladata az volt, hogy megteremtse az országban a szükséges technikai és gazdasági előfeltételeket az ország védelmi képességének maximális emelésére, s ilymódon lehetővé tegye, hogy eredményesen visszaverjünk minden kívülről jövő katonai intervenciós kísérletet, minden kívülről jövő háborús támadó kísérletet.

Mi parancsolta, mi tette indokolttá az ötéves tervnek ezt a fő feladatát?

Parancsolta az a szükségesség, hogy megszüntessük a Szovjetunió technikai és gazdasági elmaradottságát, amely az országot tengődésre kárhoztatta; az a szükségesség, hogy az országban megteremtsük azokat az előfeltételeket, amelyek lehetővé

teszik, hogy országunk ne csak utólérje, hanem idővel túl is szárnyalja a technikai és gazdasági tekintetben élenjáró kapitalista országokat.

Parancsolta az a meggondolás, hogy az elmaradt ipar alapján a Szovjethatalom sokáig nem tarthatja magát, hogy a Szovjethatalomnak valódi és megbízható alapul csakis olyan korszerű nagyipar szolgálhat, amely nemcsak nem marad el a kapitalista országok ipara mögött, hanem idővel túl is tudja szárnyalni azt.

Parancsolta az a meggondolás, hogy a Szovjethatalom nem támaszkodhat sokáig két merőben ellentétes alapra: a szocialista nagyiparra, amely *megsemmisíti* a tőkés elemeket, és a kisüzemű egyéni parasztgazdaságra, amely *szüli* a tőkés elemeket.

Parancsolta az a meggondolás, hogy amíg a mezőgazdaság nincs a nagyüzemi termelés alapjára helyezve, amíg a kisparasztgazdaságok nincsenek nagyüzemű kollektív gazdaságokban egyesítve, addig a kapitalizmus visszaállításának veszélye a Szovjetunióban minden lehetséges veszély közül a legreálisabb veszély.

Lenin ezt mondta:

„A forradalom eredménye az, hogy Oroszország *politikai* rendje tekintetében néhány hónap alatt utólérte az előrehaladott országokat.

De ez kevés. A háború könyörtelen, a háború kíméletlenül élesen veti fel a kérdést: vagy elpusztulunk, vagy *gazdaságilag is* utólérjük és túlszárnyaljuk az előrehaladott országokat... Elpusztulni, vagy teljes gőzzel előre iramodni. Így tette fel a kérdést a történelem" (XXI. köt. 191. old.[50]).

Lenin ezt mondotta:

„Amíg kisparaszti országban élünk, a kapitalizmus számára Oroszországban szilárdabb gazdasági alap van, mint a kommunizmus számára. Erről nem szabad megfeledkeznünk. Mindenki, aki gondosan figyeli a falu életét, összehasonlítva azt a város életével, tudja, hogy a kapitalizmus gyökereit még nem irtottuk ki, a belső ellenség fundamentumát, alapját még nem ástuk alá. Ez az ellenség a kisgazdaság segítségével tartja magát és annak, hogy a belső ellenséget megfosszuk talajától, egyetlen eszköze van: az, hogy az ország gazdaságát, beleértve a földművelést is, új technikai alapra, a modern nagyüzemi termelés technikai alapjára visszük át... Csak amikor az országot villamosítottuk, amikor az ipart, a mezőgazdaságot és közlekedésügyet a modern nagyipar technikai alapjára helyeztük, csak akkor győzünk majd véglegesen" (XXVI. köt. 46—47. old.[51]).

Ezeken a tételeken alapultak a pártnak azok a meggondolásai, amelyek az ötéves terv kidolgozására, az ötéves terv fő feladatának meghatározására vezettek.

Ez a helyzet az ötéves terv fő feladatával.

De egy ilyen nagyszabású tervnek a megvalósítását nem lehet akárhogyan, ide-oda kapkodva megkezdeni. Egy ilyen tervnek a megvalósításához mindenekelőtt az szükséges, hogy megtaláljuk a terv fő láncszemét, mert csakis ez, a fő láncszem megtalálása és megragadása tehette lehetővé azt, hogy a terv valamennyi többi láncszemét is magunk után húzzuk.

Mi volt az ötéves terv fő láncszeme?

Az ötéves terv fő láncszeme a nehézipar és annak szíve, a gépgyártás volt. Mert csakis a nehézipar képes újjáalakítani és talpraállítani az egész ipart

is, valamint a közlekedést és a mezőgazdaságot is. Tehát a nehéziparral kellett elkezdeni az ötéves terv megvalósítását. Vagyis az ötéves terv megvalósításának alapjává a nehézipar újjáalakítását kellett tennünk.

Lenin erre vonatkozólag is adott nekünk útmutatást:

„Oroszországot a parasztgazdaság jó termése egymagában nem menti meg — ez még kevés —, nem menti meg egymagában a parasztságot fogyasztási cikkekkel ellátó könnyűipar jó állapota sem — még ez is kevés —, szükségünk van *nehéz*iparra is ... A nehézipar megmentése nélkül, annak helyreállítása nélkül nem építhetünk fel semilyen ipart, ipar nélkül pedig mint önálló ország egyáltalán elpusztulunk ... A nehéziparnak állami támogatásra van szüksége. Ha nem találjuk meg ennek a módját, akkor mint civilizált állam — arról nem is szólva, hogy mint szocialista állam — elvesztünk" (XXVII. köt. 349. old.[52]).

A nehézipar helyreállítása és fejlesztése azonban, különösen az olyan elmaradt és szegény országban, mint amilyen a mi országunk az ötéves terv elején volt, rendkívül nehéz dolog, mert a nehézipar, mint ismeretes, óriási pénzügyi kiadásokat követel és megköveteli a tapasztalt műszaki erők bizonyos minimumát, ami nélkül általában a nehézipar helyreállítása lehetetlen. Tudta-e és számításba vette-e ezt a párt? Igen, tudta. És nemcsak tudta, hanem mindenki füle hallatára ki is jelentette. A párt tudta, milyen úton építették fel a nehézipart Angliában, Németországban, Amerikában. Tudta, hogy a nehézipart ezekben az országokban vagy nagy kölcsönök segítségével, vagy más országok kifosztása útján

építették fel, vagy egyidejűleg mind a két úton. A párt tudta, hogy ezek az utak országunk számára járhatatlanok. Mire számított hát a párt? Számított országunk saját erőire. Arra számított, hogy szovjethatalommal, a föld, az ipar, a közlekedés, a bankok és a kereskedelem államosítására támaszkodva, meg tudjuk valósítani a legszigorúbb takarékosságot, hogy megfelelő mennyiségben halmozzuk fel a nehézipar helyreállításához és fejlesztéséhez szükséges eszközöket. A párt nyiltan megmondta, hogy ez a feladat komoly áldozatokat követel, és hogyha célunkat el akarjuk érni, ezeket az áldozatokat nyiltan és tudatosan vállalnunk kell. Pártunk arra számított, hogy országunk belső erőivel megbírkózik ezzel a feladattal külföldi uzsorahitelek és kölcsönök nélkül.

Lenin ezzel kapcsolatban ezt mondta:

„Arra kell törekednünk, hogy olyan államot építsünk fel, amelyben a munkások megtartják a parasztság élén vezetőszerepüket és megtartják a parasztság bizalmát, s a legnagyobbfokú takarékosság útján társadalmi viszonyaikból a pazarlás minden fajtájának még a nyomát is kiirtják.

Államapparátusunkban a legnagyobb takarékosságot kell elérnünk. Ki kell irtanunk belőle minden nyomát annak a tékozlásnak, amiből oly sokat örökölt a cári Oroszországtól, annak bürokratikus-kapitalista apparátusától.

Nem lesz-e ez a paraszti korlátoltság birodalma?

Nem. Ha fenntartjuk a munkásosztály vezetőszerepét a parasztság élén, akkor az államháztartásunkban keresztülvitt nagy és lehető legnagyobb takarékossággal elérhetjük azt, hogy minden még legkisebb megtakarítást is félre tudunk tenni gyáriparunk fejlesztésére, a villamosítás

és tőzegtermelés fejlesztésére, a Volhov-művek építésének befejezésére stb.

Ebbe és csakis ebbe vessük reménységünket. Csakis így tudunk majd, képletesen szólva, egyik lóról a másikra, mégpedig a nyomorúságos parasztgebéről, a muzsik lováról, a tönkretett parasztország viszonyainak megfelelő takarékosság lováról arra a lóra átnyergelni, amelyet a proletariátus keres és amelyet feltétlenül keresnie is kell a maga számára: a gyáripar, a villamosítás, a Volhov-művek stb. lovára" (XXVII. köt. 417. old.[53]).

Átnyergelni a nyomorúságos muzsik gebéről a gépi nagyipar lovára, ez az a cél, amelyet a párt maga elé tűzött, amikor kidolgozta az ötéves tervet és megvalósításáért harcolt.

Bevezetni a legszigorúbb takarékosság rendszerét és felhalmozni az ország iparosításának finanszírozásához szükséges anyagi eszközöket — erre az útra kellett lépnünk, hogy a nehézipart helyreállíthassuk és az ötéves tervet megvalósíthassuk.

Merész feladat? Nehéz út? De pártunkat épp azért nevezik lenini pártnak, mert nincs joga félni a nehézségektől.

Sőt mi több. A párt annyira bízott az ötéves terv megvalósíthatóságában és a munkásosztály erejében, hogy lehetségesnek tartotta kitűzni maga elé azt a feladatot, hogy ezt a nehéz dolgot ne öt év alatt hajtsa végre, mint az ötéves terv követelte, hanem négy év alatt, helyesebben négy év és három hónap alatt, ha az első külön negyedévet is hozzáadjuk.

Ezen az alapon született meg a híres jelszó: „Ötéves terv négy év alatt."

És mi az eredmény?

A tények a továbbiakban megmutatták, hogy a pártnak igaza volt.

A tények megmutatták, hogy ha a párt nem lett volna ilyen merész, és ha nem hitt volna a munkásosztály erejében, akkor nem vívhatta volna ki azt a győzelmet, amelyre ma joggal büszkék vagyunk.

III

A NÉGY ÉV ALATT TELJESÍTETT ÖTÉVES TERV EREDMÉNYEI AZ IPAR TERÉN

Térjünk át most az ötéves terv megvalósításának eredményeire.

Melyek a négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei az *ipar* terén?

Kivívtuk-e a győzelmet ezen a téren?

Igen, kivívtuk. És nemcsak, hogy kivívtuk, hanem többet tettünk, mint amennyit magunk vártunk, mint amennyit pártunk legforróbb fejű elemei várhattak. Ezt ma már ellenségeink sem tagadják. Annál kevésbbé tagadhatják barátaink.

Nem volt vaskohászatunk, ami az ország iparosításának alapja. Most van.

Nem volt traktoriparunk. Most van.

Nem volt autóiparunk. Most van.

Nem volt szerszámgépgyártásunk. Most van.

Nem volt komoly és modern vegyiiparunk. Most van.

Nem volt igazi, komoly iparunk korszerű mezőgazdasági gépek gyártására. Most van.

Nem volt repülőgépiparunk. Most van.

Villamos energia termelése szempontjából az

utolsó helyen álltunk. Most az egyik első helyet foglaljuk el.

Kőolajtermékek és széntermelés szempontjából az utolsó helyen álltunk. Most az egyik első helyet foglaljuk el.

Egyetlen szénbányászati-vaskohászati bázisunk volt — Ukrajnában, azzal is csak nehezen boldogultunk. Elértük azt, hogy nemcsak ezt a bázist emeltük magasabb színvonalra, hanem még egy új szénbányászati-vaskohászati bázist is teremtettünk — Keleten —, amely országunk büszkesége.

Egyetlen textilipari bázisunk volt — országunk északi részén. Elértük azt, hogy a közeljövőben két új textilipari bázisunk lesz — Közép-Ázsiában és Nyugat-Szibériában.

És nemcsak megteremtettük ezeket az új, óriási iparágakat, hanem olyan méretekben és arányokban teremtettük meg őket, amelyek mellett az európai ipar méretei és arányai elhalványodnak.

Mindez pedig arra vezetett, hogy a tőkés elemeket teljesen és visszavonhatatlanul kiszorítottuk az iparból, és a szocialista ipar a Szovjetunióban a nagyipar egyetlen formájává lett.

Mindez pedig arra vezetett, hogy országunk agrárországból ipari országgá lett, mivel a mezőgazdaság termelésével szemben az ipari termelés részaránya, mely az ötéves terv elején (1928-ban) 48 százalék volt, az ötéves terv negyedik évének végére (1932) 70 százalékra emelkedett.

Mindez pedig arra vezetett, hogy az egész ipari termelés öt évre tervezett programját sikerült az ötéves terv negyedik évének végére 93,7 százalékra

megvalósítanunk, több mint *háromszorosára* emelve az ipari termelés terjedelmét a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva és több mint *kétszeresére* az 1928-as színvonalhoz viszonyítva. Ami pedig a nehézipar termelési programját illeti, ezen a téren az ötéves tervet 108 százalékra teljesítettük.

Igaz, az ötéves terv általános programját nem teljesítettük maradéktalanul — 6 százalékkal elmaradtunk. Ennek azonban az a magyarázata, hogy mivel a szomszédos országok nem voltak hajlandók velünk megnemtámadási egyezményeket kötni, a Távol-Keleten pedig bonyodalmak merültek fel[54], országunk védelmének megerősítése céljából kénytelenek voltunk több gyárat gyorsan átállítani modern védelmi eszközök gyártására. Ez az átállítás pedig, mivel bizonyos előkészítő időszakra volt szükség, arra vezetett, hogy ezekben a gyárakban a termelés négy hónapon át szünetelt, aminek szükségképpen ki kellett hatnia az ötéves terv 1932-es általános termelési programjának megvalósítására is. E művelet eredményeképpen országunk védelmi képességének hézagait teljesen felszámoltuk. De az ötéves terv termelési programjának megvalósítására ez persze kedvezőtlen hatással volt. Kétségtelen, hogy ha ez az előre nem látott körülmény közbe nem jön, nemcsak hogy teljesítettük, hanem valószínűleg túl is teljesítettük volna az ötéves terv számszerű előirányzatait.

Végül mindez arra vezetett, hogy a Szovjetunió gyönge és védelemre fel nem készült országból védelmi képesség szempontjából hatalmas országgá vált, amely minden eshetőségre fel van készülve,

olyan országgá, amely kívülről jövő támadás esetén tömegméretekben képes gyártani minden korszerű védelmi eszközt és hadseregét fel tudja szerelni velük.

Ezek főbb vonásokban a négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei az ipar terén.

Ítéljék meg most már önök, mit ér mindezek után a burzsoá sajtónak az a fecsegése, hogy az ötéves terv az ipar terén „csődöt mondott".

De mi a helyzet az ipari termelés növekedése szempontjából a *kapitalista* országokban, amelyek most súlyos válsággal küzdenek?

Nézzük a közismert hivatalos adatokat.

A Szovjetunió ipari termelésének terjedelme 1932 végére a *háborúelőtti* színvonal 334%-ára *nőtt*, ezzel szemben az Északamerikai Egyesült Államok ipari termelésének terjedelme ugyanez alatt az idő alatt a háborúelőtti színvonal 84%-ára, Angliáé 75%-ára, Németországé 62%-ára *süllyedt*.

A Szovjetunió ipari termelésének terjedelme 1932 végére az *1928-as színvonalhoz* képest 219%-ra *nőtt*, ezzel szemben az Északamerikai Egyesült Államok ipari termelésének terjedelme ugyanez alatt az idő alatt az 1928-as színvonal 56%-ára, Angliáé — 80%-ára, Németországé — 55%-ára, Lengyelországé — 54%-ára *süllyedt*.

Miről tanuskodnak ezek az adatok, ha nem arról, hogy az ipar kapitalista rendszere nem állta ki a próbát a szovjet rendszerrel folytatott versenyben, hogy az ipar szovjet rendszere kétségtelen fölényben van a kapitalista rendszerrel szemben?

Azt mondják nekünk, hogy mindez szép, sok

új gyárat építettünk, megvetettük az iparosítás alapját. De sokkal jobb lett volna lemondani az iparosítás politikájáról, a termelési eszközök termelésének kibővítésére irányuló politikáról, vagy legalábbis háttérbe tolni ezt a dolgot azért, hogy mennél több pamutszövetet, cipőt, ruhát és egyéb közszükségleti cikket termeljünk.

Közszükségleti cikket valóban kevesebbet termelünk, mint amennyire szükség van és ez bizonyos nehézségeket okoz. De akkor tudnunk kell és tisztában kell lennünk azzal, mire vezetett volna bennünket az olyan politika, amely az iparosítás feladatait a háttérbe szorítja. Természetesen megtehettük volna, hogy abból a másfélmilliárd rubelnyi valutából, melyet ez alatt az idő alatt nehéziparunk felszerelésére fordítottunk, a felét gyapot, bőr, gyapjú, kaucsuk stb. behozatalára tesszük félre. Akkor több pamutszövetünk, cipőnk, ruhánk volna. Csakhogy akkor nem volna sem traktoriparunk, sem autóiparunk, nem volna valamennyire is komoly vaskohászatunk, nem volna fémünk gépek gyártására — és fegyvertelenül állnánk a modern technikával felszerelt kapitalista környezettel szemben.

Akkor megfosztottuk volna magunkat annak lehetőségétől, hogy mezőgazdaságunkat traktorokkal és mezőgazdasági gépekkel lássuk el — vagyis itt állnánk gabona nélkül.

Megfosztottuk volna magunkat annak lehetőségétől, hogy legyőzzük országunkban a tőkés elemeket — vagyis nagymértékben megnöveltük volna a kapitalizmus visszaállításának esélyeit.

Akkor nem volnának meg mindazok a modern

védelmi eszközeink, amelyek nélkül országunk állami függetlensége lehetetlen, amelyek nélkül országunk a külső ellenség hadműveleteinek célpontjává válnék. Akkor többé-kevésbbé hasonló helyzetben volnánk, mint a mai Kína, amelynek nincs nehézipara, nincs hadiipara és amelybe ma mindenki, akinek eszébe jut, belemar.

Egyszóval, ebben az esetben katonai intervencióval állnánk szemben, nem volnának megnemtámadási egyezményeink, hanem háborút kellene viselnünk, veszélyes és életre-halálra menő háborút, véres és egyenlőtlen háborút, mert ebben a háborúban mi csaknem teljesen fegyvertelenek volnánk ellenségeinkkel szemben, akiknek a támadó háború minden modern eszköze rendelkezésére áll.

Íme, elvtársak, hová vezet ez a dolog.

Világos, hogy olyan államhatalom, olyan párt, amely ad valamit magára, nem helyezkedhetett ilyen végzetes álláspontra.

És a párt éppen azért vívott ki döntő győzelmet az ipar ötéves tervének teljesítése terén, mert elvetette ezt a forradalomellenes álláspontot.

A párt, amikor az ötéves tervet megvalósította és az ipar építése terén a győzelmet szervezte, az iparfejlesztés leggyorsabb ütemének politikáját folytatta. A párt mintegy hajszolta az országot, hogy gyorsítsa iramát.

Helyesen járt-e el a párt, amikor a maximálisan gyorsított ütem politikáját folytatta?

Igen, feltétlenül helyesen járt el.

Lehetetlen nem hajszolni azt az országot, amely vagy száz évvel elmaradt és amelyet elmaradottsága

miatt halálos veszély fenyeget. Csakis így lehetett módot adni az országnak arra, hogy a modern technika alapján gyorsan átszereljen, és kijusson végre a széles országútra.

Nem tudhattuk továbbá, hogy mely napon támadnak rá a Szovjetunióra és szakítják félbe építésünket az imperialisták, — abban viszont, hogy országunk technikai és gazdasági gyengeségét kihasználva bármely pillanatban ránk támadhattak, semmi kétségünk sem lehetett. Ezért a párt hajszolni volt kénytelen az országot, hogy ne veszítsen időt, hogy maradéktalanul kihasználja a lélekzetvételi szünetet és idejében megteremtse a Szovjetunióban az iparosítás alapjait — az ország hatalmának bázisát. A pártnak nem volt módjában várni és taktikázni, kénytelen volt a legnagyobb mértékben gyorsított ütem politikáját folytatni.

Végül a pártnak a lehető legrövidebb idő alatt meg kellett szüntetnie az ország gyengeségét a honvédelem terén. A helyzet, a tőkés országok fokozódó fegyverkezése, a leszerelés eszméjének csődje, a nemzetközi burzsoázia gyűlölete a Szovjetunió iránt — mindez arra késztette a pártot, hogy erősen siettesse az ország védelmi képességének, függetlensége alapjának fokozását.

De volt-e a pártnak reális lehetősége arra, hogy a legnagyobb mértékben gyorsított ütem politikáját megvalósítsa? Igen, volt. Megvolt ez a lehetősége nemcsak azért, mert idejében fel tudta rázni az országot a gyors előnyomulásra, hanem mindenekelőtt azért, mert a nagyarányú új építésben támaszkodhatott a régi vagy újjáalakított gyárakra, ame-

lyekben a munkások és a mérnöki és technikusi személyzet már otthonosan dolgozott és amelyek, ennek következtében, lehetővé tették a legnagyobb mértékben gyorsított fejlődési ütem megvalósítását.

Ezen az alapon jött létre az első ötéves terv időszakában az új építés gyors fellendülése, a nagyarányú építés pátosza, születtek meg az új építkezések hősei és élmunkásai, alakult ki a fejlődés rohamos ütemének gyakorlata.

Mondhatjuk-e azt, hogy a második ötéves tervben pontosan ugyanezt a politikát, a legnagyobb mértékben gyorsított ütem politikáját kell majd folytatnunk?

Nem, ezt nem mondhatjuk.

Először is, az ötéves terv sikeres végrehajtásának eredményeképpen lényegében *már megvalósítottuk* a terv fő feladatát: az ipar, a közlekedés és a mezőgazdaság számára megteremtettük az új, korszerű technikai alapot. Van-e értelme ezekután annak, hogy tovább is sarkantyúzzuk és hajszoljuk az országot? Világos, hogy erre most már nincs szükség.

Másodszor, az ötéves terv sikeres teljesítésének eredményeképpen *máris sikerült* felemelnünk országunk védelmi képességét a kellő színvonalra. Van-e értelme ezekután annak, hogy tovább is sarkantyúzzuk és hajszoljuk az országot? Világos, hogy erre most már nincs szükség.

Végül, az ötéves terv sikeres teljesítésének eredményeképpen sikerült az új, bonyolult technikával felszerelt új, nagy gyárak és kombinátok tucatjait és százait felépítenünk. Ez azt jelenti, hogy a második ötéves tervben, az ipari termelés terjedelme szempont-

jából már nem a régi gyáraké lesz a főszerep, amelyeknek technikáját már elsajátítottuk, mint ahogy az első ötéves terv szakaszában történt, hanem az új gyáraké, amelyeknek technikáját még nem sajátítottuk el, de el kell sajátítanunk. Az új üzemek és az új technika elsajátítása azonban sokkal több nehézséggel jár, mint a régi vagy újjáalakított gyárak kihasználása, amelyeknek technikáját már elsajátítottuk. Az új üzemek és az új technika elsajátítása több időt követel, mert ehhez magasabb színvonalra kell emelni a munkások, a mérnöki és technikusi személyzet szakképzettségét és újfajta ügyességre kell szert tenni az új technika teljes kihasználása érdekében. Ezek után világos, hogy még ha akarnók is, a második ötéves terv szakaszában, főleg az első két-három évben, nem tudnók megvalósítani a fejlődés maximálisan gyorsított ütemének politikáját.

Ezért azt hiszem, hogy a második ötéves tervben kevésbbé gyors ütemben kell fokoznunk az ipari termelést. Az első ötéves tervben az ipari termelés évi növekedése átlag 22% volt. Azt hiszem, hogy a második ötéves tervre az ipari termelésnek évi 13—14%-os átlagos növekedését kell előirányoznunk, mint minimumot. A tőkés országok számára az ipari termelés növekedésének ez az üteme elérhetetlen ábránd. És nemcsak hogy az ipari termelés növekedésének ez az üteme, hanem még 5%-os átlagos évi növekedés is elérhetetlen ábránd ma számukra. Máskülönben nem is volnának tőkés országok. Máskép áll a dolog a Szovjetországgal, a szovjet gazdasági rendszerrel. A mi gazdasági

rendszerünk minden lehetőséget megad arra, hogy megvalósítsuk — és meg is kell valósítanunk — a termelés évi 13—14%-os növekedését, mint *minimumot.*

Az első ötéves terv idején meg tudtuk szervezni az *új építés* lendületét, szenvedélyét és döntő sikereket értünk el. Ez nagyon jó és szép. De ma ez már nem elég. Ezt az eredményt most ki kell egészítenünk az új gyárak és az új technika *elsajátításának* lendületével, szenvedélyével — a munka termelékenységének komoly emelésével, az önköltség komoly csökkentésével.

Ez most mindennél fontosabb.

Mert csakis ezen az alapon érhetjük el azt, hogy, mondjuk, a második ötéves terv időszakának második felében, mind az építés terén, mind az ipari termelés növekedése terén újból hatalmasan nekiiramodjunk.

Végül néhány szót magáról a termelés évenkénti növekedésének üteméről és százalékairól. Ipari vezetőink keveset foglalkoznak ezzel a kérdéssel. Pedig ez igen érdekes kérdés. Mit jelentenek a termelés növekedésének százalékai és mi rejlik tulajdonképpen a növekedés minden egyes százaléka mögött? Nézzük meg például az 1925-ös évet, a helyreállítás időszakát. A termelés évi növekedése akkor 66% volt. Az ipar össztermelése 7 700 millió rubelt tett ki. 66% növekedés akkor abszolút számokban kifejezve valamivel több mint 3 milliárd rubel volt. Tehát akkor a növekedés minden egyes százaléka 45 millió rubelt jelentett. Most nézzük meg az 1928-as évet. Ez az év 26%-os növekedést mutat, ami az 1925-ös

növekedésnek alig több mint egyharmada. Az ipar össztermelésének értéke 1928-ban 15 500 millió rubel volt. Az egész évi növekedés abszolút számokban kifejezve 3 280 millió rubelt tett ki. Vagyis akkor a növekedésnek minden egyes százaléka 126 millió rubelt jelentett, azaz körülbelül háromszor akkora összeget, mint 1925-ben, amikor pedig a növekedés 66% volt. Végül nézzük meg az 1931-es évet. A növekedés 22% volt, vagyis egyharmada az 1925-ös növekedésnek. Az ipar össztermelésének értéke akkor 30 800 millió rubel volt. Az egész növekedés abszolút számokban kifejezve több mint 5 600 millióra rúgott. A növekedésnek tehát minden egyes százaléka több mint 250 millió rubelt jelentett, vagyis hatszor annyit, mint 1925-ben, amikor a növekedés 66% volt és kétszer annyit, mint 1928-ban, amikor a növekedés több mint 26% volt.

Miről tanuskodik mindez? Arról, hogy amikor a termelés növekedésének ütemét vizsgáljuk, nem szabad arra szorítkoznunk, hogy csupán a növekedés általános százalékszámát vesszük figyelembe, tudnunk kell azt is, hogy mi rejlik a növekedés minden egyes százaléka mögött s hogy mekkora a termelés évi növekedésének egész összege. Az 1933-as évre például 16%-os növekedést irányozunk elő, ami az 1925-ös növekedésnek egynegyede. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy a termelés növekedése is negyedannyi lesz ebben az évben. A termelés növekedése 1925-ben abszolút számokban kifejezve több mint három milliárd rubelt tett ki és minden egyes százalék 45 millió rubellel volt egyenlő. Nincs okunk kételkedni abban, hogy 1933-ban a termelés növekedése

abszolút számokban, 16%-os növekedési norma mellett, legalább 5 milliárd rubelt fog kitenni, vagyis majdnem kétszer annyit, mint 1925-ben, a növekedésnek minden egyes százaléka pedig legalább 320—340 millió rubel, azaz legalább hétszer akkora összeg lesz, mint amekkorát a növekedés minden egyes százaléka 1925-ben kitett.

Íme, elvtársak, milyen más képet kapunk, ha a növekedés ütemének és százalékainak kérdését konkrétan vizsgáljuk.

Ez a helyzet a négy év alatt teljesített ötéves terv eredményeivel az ipar terén.

IV

A NÉGY ÉV ALATT TELJESÍTETT ÖTÉVES TERV EREDMÉNYEI A MEZŐGAZDASÁG TERÉN

Térjünk át a négy év alatt teljesített ötéves tervnek a mezőgazdaság terén elért eredményeire.

Az ötéves terv a mezőgazdaság terén — a kollektivizálás ötéves terve. Miből indult ki a párt a kollektivizálás megvalósításában?

A párt abból indult ki, hogy a proletárdiktatúra megszilárdításához és a szocialista társadalom felépítéséhez az iparosításon kívül szükség van még arra is, hogy a kis egyéni parasztgazdaságról áttérjünk a traktorokkal és korszerű mezőgazdasági gépekkel felszerelt nagyüzemű kollektív mezőgazdaságra, mint a Szovjethatalom egyedül szilárd falusi alapjára.

A párt abból indult ki, hogy kollektivizálás nélkül lehetetlen kivezetni országunkat a szocializmus gazdasági alapzata megépítésének széles útjára, lehe-

tetlen megszabadítani a sokmilliós dolgozó parasztságot a nyomortól és tudatlanságtól.

Lenin azt mondotta, hogy:

„Kisgazdasággal a nyomorból nem lehet kijutni" (XXIV. köt. 540. old.[55]).

Lenin azt mondotta, hogy:

„Ha régi módra kisgazdaságokban fogunk ülni, még ha szabad polgárok leszünk is szabad földön, megis elkerülhetetlen pusztulás fenyeget bennünket" (XX. köt. 417. old.[56]).

Lenin azt mondotta, hogy:

„Csak a közös, artelben végzett, a szövetkezeti munka segítségével juthatunk ki abból a zsákutcából, amelybe az imperialista háború kergetett bennünket" (XXIV. köt. 537. old.[57]).

Lenin azt mondotta, hogy:

„Át kell térni a nagyüzemű mintagazdaságokban való közös megmunkálásra; enélkül abból a bomlásból, abból az egyenesen kétségbeejtő helyzetből, amelyben ma Oroszország van, ki nem juthatunk" (XX. köt. 418. old.[58]).

Ebből kiindulva, Lenin a következő fő következtetésre jutott:

„Csakis abban az esetben, ha sikerül a föld társas, kollektív, szövetkezeti, artelben való megmunkálásának előnyeit a parasztnak a gyakorlatban megmutatni, csak ha sikerül a szövetkezeti, artelgazdasággal a parasztnak segítséget nyujtani, csakis akkor fogja majd az államhatalmat kezében tartó munkásosztály a maga igazát a parasztnak valóban bebizonyítani, csakis akkor vonhatja majd valóban a maga oldalára a sokmilliós parasztmegset szilárdan és igazán" (XXIV. kot. 579. old.[59]).

Leninnek ezekből a tételeiből indult ki a párt, amikor a mezőgazdaság kollektivizálásának programját, a mezőgazdaság fejlesztésének ötéves programját megvalósította.

Ennek folytán az ötéves terv feladata a mezőgazdaság terén az volt, hogy a traktorok és a korszerű mezőgazdasági gépek alkalmazására képtelen, szétforgácsolt, kis egyéni parasztgazdaságokat a magasan fejlett mezőgazdaság minden korszerű eszközével felszerelt nagyüzemű kollektív gazdaságokban egyesítse, a többi szabadon maradt földön pedig állami mintagazdaságokat, szovhozokat létesítsen.

Az ötéves terv feladata a mezőgazdaságban az volt, hogy a Szovjetuniót kisparaszti és elmaradt országból a kollektív munka alapján megszervezett és maximális mértékben árutermelő nagyüzemű mezőgazdaság országává változtassa.

Mit ért el a párt az ötéves terv négy év alatti végrehajtásával a mezőgazdaság terén? Teljesítette a párt a kitűzött programot, vagy kudarcot vallott?

A párt elérte azt, hogy alig három év alatt több mint 200 000 kollektív gazdaságot és körülbelül 5 000 gabonatermelő és állattenyésztő állami gazdaságot szervezett és egyúttal elérte azt, hogy a vetésterület négy év alatt 21 millió hektárral bővült.

A párt elérte azt, hogy ma a kolhozok a parasztgazdaságoknak több mint 60%-át foglalják magukban és a parasztság összes földterületének 70%-át fogják át, ami azt jelenti, hogy az ötéves tervet *háromszorosan túlteljesítettük.*

A párt elérte azt, hogy 500—600 millió pud árugabona helyett, amennyit akkor gyüjtöttünk be,

amikor még az egyéni parasztgazdaság volt túlsúlyban, ma lehetősége van arra, hogy évenként 1 200—1 400 millió pud árugabonát gyüjtsön be.

A párt elérte azt, hogy a kulákság mint osztály szét van verve, bár még nincs egészen megsemmisítve, hogy a dolgozó parasztság megszabadult a kulák járomtól és kizsákmányolástól, s hogy a Szovjethatalom a falun a kollektív gazdaságok formájában szilárd gazdasági alaphoz jutott.

A párt elérte azt, hogy a Szovjetunió kisparaszti országból már a világ legnagyobb üzemű mezőgazdaságának országává vált.

Nagy vonásokban ezek a négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei a mezőgazdaság terén.

Ítéljék meg önök maguk: mit érnek ezek után a burzsoá sajtó fecsegései arról, hogy a kollektivizálás „csődöt mondott", hogy az ötéves terv a mezőgazdaság terén „kudarcot vallott"?

De milyen a mezőgazdaság helyzete a *kapitalista* országokban, amelyek ezidőszerint súlyos mezőgazdasági válsággal küzdenek?

Beszéljenek a közismert hivatalos adatok.

A fő gabonatermelő országokban a vetésterület 8—10%-kal csökkent. Az Északamerikai Egyesült Államokban a gyapot vetésterülete 15%-kal, Németországban és Csehszlovákiában a cukorrépa vetésterülete 22—30%-kal, Litvániában és Lettországban a len vetésterülete 25—30%-kal csökkent.

Az amerikai földmüvelésügyi minisztérium adatai szerint a mezőgazdaság össztermelésének értéke az Egyesült Államokban az 1929-ben elért 11 milliárd dollárról 1932-ben 5 milliárdra *csökkent*. Gabonában

az össztermés értéke ugyanott az 1929-ben elért 1 288 millió dollárról 1932-ben 391 millió dollárra *csökkent*. A gyapottermelés értéke ugyanott az 1929-ben elért 1 389 millió dollárról 1932-ben 397 millió dollárra *csökkent*.

Vajjon miről tanuskodnak ezek a tények, ha nem arról, hogy a mezőgazdaság szovjet rendszere fölényben van a kapitalista rendszerrel szemben? Nem arról tanuskodnak-e ezek a tények, hogy a kolhoz életképesebb gazdasági forma, mint az egyéni és a tőkés gazdaságok?

Azt mondják, hogy a kolhozok és a szovhozok nem teljesen jövedelmezők, hogy rengeteg pénzt emésztenek fel, hogy semmi értelme sincs fenntartani ilyen vállalatokat, hogy célszerűbb lenne feloszlatni őket, csak azokat hagyva meg közülük, amelyek jövedelmezők. Így azonban csak olyan emberek beszélhetnek, akik mitsem konyítanak a népgazdaság kérdéseihez, a gazdasági élet kérdéseihez. Néhány évvel ezelőtt textilgyárainknak több mint a fele nem volt jövedelmező. Elvtársaink egy része akkor azt javasolta, hogy csukjuk be ezeket a vállalatokat. Mi lett volna velünk, ha hallgattunk volna rájuk? Óriási bűnt követtünk volna el az országgal, a munkásosztállyal szemben, mert ezzel tönkretettük volna felemelkedőben levő iparunkat. Hogyan jártunk el akkor? Kivártunk valamivel több mint egy évet és elértük azt, hogy egész textiliparunk jövedelmezővé vált. És gorkiji autógyárunk? Hiszen egyelőre még az sem jövedelmező. Talán csukjuk be, elvtársak? Vagy vaskohászatunk, amely egyelőre még szintén nem jövedelmező? Ne csukjuk-e be, elvtársak? Ha így

ítéljük meg a jövedelmezőséget, akkor csak egyes olyan iparágakat kellett volna teljes erővel fejlesztenünk, amelyek maximális jövedelmet hoznak, például — az édesipart, a malomipart, az illatszerek, kötöttáruk, gyermekjátékok gyártását stb. Jómagam persze nem ellenzem ezeknek az iparágaknak a fejlesztését. Sőt, fejleszteni kell őket, mert a lakosságnak ezekre is szüksége van. De, először is, ezeket sem lehet fejleszteni felszerelés és fűtőanyag nélkül, amit a nehézipar ad nekik. Másodszor, az iparosítást nem lehet ezekre alapítani. Erről van szó, elvtársak.

A jövedelmezőséget nem szabad kupeckedve, a jelen pillanat szempontjából megítélni. A jövedelmezőséget az ország egész népgazdaságának szempontjából, több év keresztmetszetében kell néznünk. Csak ezt az álláspontot lehet igazán lenini, igazán marxista álláspontnak nevezni. És ez az álláspont kötelező nemcsak az iparra nézve, hanem méginkább a kolhozokra és a szovhozokra nézve. Gondolják csak meg: alig három év alatt több mint 200 000 kolhozt és körülbelül 5 000 szovhozt létesítettünk, vagyis teljesen új nagyüzemeket teremtettünk, amelyeknek a mezőgazdaság szempontjából ugyanolyan jelentőségük van, mint a nagy gyáraknak az ipar szempontjából. Mutassanak nekem olyan országot, amely három év alatt nemhogy 205 000 új nagyvállalatot, hanem csak 25 000 ilyen vállalatot is tudott volna alapítani. Nem tudnak mutatni, mert ilyen ország nincs és sohase volt. Mi pedig 205 000 új vállalatot hoztunk létre a mezőgazdaságban. S még akadnak a világon olyanok, akik azt követelik, hogy ezek a vállalatok azonnal jövedelmezőkké váljanak, ha pedig nem válnak azon-

nal jövedelmezőkké, akkor oszlassuk fel és szüntessük meg őket. Nem világos-e, hogy ezek a nem is csak furcsa emberek Herosztrátesz babéraira vágynak?

Amikor arról beszélek, hogy a kolhozok és szovhozok nem jövedelmezők, egyáltalán nem azt akarom mondani, hogy mind ilyenek. Szó sincs róla! Tudvalevő, hogy számos kolhoz és szovhoz máris nagy jövedelmet hoz. Ezrével vannak olyan kolhozaink és tucatjával olyan szovhozaink, melyek már most is teljes mértékben jövedelmezők. Ezek a kolhozok és szovhozok pártunk és a Szovjethatalom büszkeségei. A kolhozok és szovhozok persze nem mindenütt egyformák. A kolhozok és szovhozok közt vannak régiek, újak és egészen fiatalok. Ezek még gyenge, nem teljesen kiformálódott gazdasági szervezetek. Szervezetileg körülbelül azt az időszakot élik most át, amelyet gyáraink az 1920—1921-es években. Világos, hogy többségük még nem lehet jövedelmező. De hogy két-három év alatt jövedelmezőkké fognak válni, mint ahogy jövedelmezőkké váltak gyáraink 1921 után — ahhoz semmi kétség nem férhet. Ha megtagadnók tőlük a segítséget és támogatást azon az alapon, hogy a jelen pillanatban még nem mind jövedelmező, nagy bűnt követnénk el a munkásosztállyal és a parasztsággal szemben. Csak a nép ellenségei és ellenforradalmárok vethetik fel azt a kérdést, hogy nem fölöslegesek-e a kolhozok és a szovhozok.

A mezőgazdaság ötéves tervének megvalósítása során a párt gyorsított ütemben hajtotta végre a kollektivizálást. Helyesen járt-e el a párt, hogy a kollektivizálás gyorsított ütemének politikáját foly-

tatta? Igen, feltétlenül helyesen járt el, bár ezen a téren voltak bizonyos túlkapások. A párt, amikor a kuláksá mint osztály felszámolásának politikáját folytatta és irtotta a kulákfészkeket, nem állhatott meg félúton — ezt az ügyet végig kellett vinnie.

Ez az első ok.

Másodszor, a pártnak, amely egyrészt traktorokkal és mezőgazdasági gépekkel rendelkezett és másrészt módjában volt kihasználni azt, hogy nincs földmagántulajdon (a föld nacionalizálását!), minden lehetősége megvolt arra, hogy siettesse a mezőgazdaság kollektivizálását. És a párt csakugyan rendkívül nagy sikert ért el ezen a téren, mert a kollektivizálás ötéves tervének programját háromszorosan túlteljesítette.

Azt jelenti-e ez, hogy a második ötéves terv szakaszában is a kollektivizálás gyorsított ütemének politikáját kell folytatnunk? Nem, nem azt jelenti. Alapjában ugyanis *már befejeztük* a Szovjetunió főbb vidékeinek kollektivizálását. Ezen a téren tehát többet tettünk, mint amennyi várható volt. És nemcsak hogy alapjában befejeztük a kollektivizálást; elértük azt, hogy a kolhoz a parasztság óriási többségének tudatában a gazdaság legelfogadhatóbb formájává vált. Óriási vívmány ez, elvtársak. Van-e értelme ezekután annak, hogy lázasan fokozzuk a kollektivizálás ütemét? Világos, hogy nincs értelme.

Számunkra ma már nem a kollektivizálás gyorsított üteme a kérdés, és mégkevésbbé az, hogy legyenek-e kolhozok vagy ne legyenek — ez a kérdés már el van döntve pozitív értelemben. A kolhozok erős gyökeret eresztettek és a régi, egyéni gazdaság-

hoz visszavezető út végleg lezárult. Most a feladat az, hogy *szervezetileg* megszilárdítsuk a kolhozokat, kiebrudaljuk belőlük a kártevő elemeket, igazi, kipróbált bolsevik káderekét válogassunk össze a kolhozok számára és a kolhozokat valóban bolsevik kolhozokká tegyük.

Ez most a fő feladat.

Ez a helyzet a négy év alatt teljesített ötéves tervvel a mezőgazdaság terén.

V

A NÉGY ÉV ALATT TELJESÍTETT ÖTÉVES TERV EREDMÉNYEI A MUNKÁSOK ÉS A PARASZTOK ANYAGI HELYZETÉNEK JAVÍTÁSA TERÉN

Fentebb beszéltem az ipar és a mezőgazdaság terén elért sikerekről, a Szovjetunió iparának és mezőgazdaságának fellendüléséről. Milyen eredményei voltak ezeknek a sikereknek a munkások és a parasztok anyagi helyzetének javulása szempontjából? Mik az ipar és a mezőgazdaság terén elért sikereink fő eredményei a dolgozók anyagi helyzetének gyökeres javulása szempontjából?

Először — a *munkanélküliség megszüntetése* és a holnap bizonytalanságának megszüntetése a munkások között.

Másodszor — az, hogy a kolhozépítés csaknem az egész szegényparasztságot felölelte, hogy ezen az alapon gátat vetettünk a parasztság kulákokra és szegényparasztokra való rétegeződésének és *ezzel kapcsolatban a falun megszüntettük az elszegényedést és pauperizmust.*

Óriási vívmány ez, elvtársak, olyan, amilyenről

nem is álmodhat egyetlen burzsoá állam, még a legesleg-„demokratikusabb" sem.

Nálunk, a Szovjetunióban, a munkások már régen elfelejtették, hogy mi a munkanélküliség. Három évvel ezelőtt körülbelül másfélmillió munkanélkülink volt. Immár két éve, hogy megszüntettük a munkanélküliséget. És a munkások ez alatt az idő alatt már el is felejtették a munkanélküliséget, a munkanélküliség kínjait és szörnyűségeit. Nézzék meg a kapitalista országokat, milyen szörnyűségek mennek ott végbe a munkanélküliség következtében. Ezekben az országokban ma legalább 30—40 millió munkanélküli van. Miféle emberek ezek? Rendszerint azt szokták róluk mondani, hogy „elveszett emberek".

Nap nap után lejárják a lábukat munkáért, munkát keresnek, készek csaknem bármilyen munkafeltételt elfogadni, de nem veszik fel őket, mert ők „fölösleges" emberek. S ugyanakkor töméntelen árú és termék fecsérlődik el a sors kegyeltjeinek, a tőkések és földbirtokosok csemetéinek szeszélyeire.

A munkanélküliektől megtagadják a betevő falatot, mert azoknak nincs miből fizetniök érte, megtagadják tőlük a hajlékot, mert nincs pénzük lakbérre. Miből és hol élnek hát? Az úri asztalok silány hulladékaiból, rothadt ételmaradékból, amit a szemétládából kotornak elő, a nagy városok nyomortanyáin, de leginkább a városon kívül, ládadeszkából és fakéregből hevenyészve összetákolt viskókban laknak. De ez még nem minden. A munkanélküliségtől nemcsak a munkanélküliek szenvednek. Szenvednek tőle azok a munkások is, akiknek van munkájuk. Szenvednek, mert az, hogy rengeteg

a munkanélküli, az ő helyezetüket is bizonytalanná teszi az üzemekben, az ő holnapjuk is bizonytalanná válik. Ma még dolgoznak az üzemekben, de nem biztosak abban, hogy holnap, amikor felébrednek, nem fogják-e megtudni, hogy már el vannak bocsátva.

A négy év alatt teljesített ötéves terv egyik legfőbb vívmánya, hogy megszüntettük a munkanélküliséget és szörnyűségeitől megszabadítottuk a Szovjetunió munkásságát.

Ugyanezt kell mondanunk a parasztokról is. Ők is elfelejtették már, hogy a parasztok kulákokra és szegényparasztokra rétegeződtek, hogy a szegényparasztságot a kulákok kizsákmányolták, elfelejtették a tönkremenést, amely évenként a szegényparasztok százezreit és millióit juttatta koldusbotra. 3—4 évvel ezelőtt az egész parasztlakosságnak legalább 30%-a szegényparaszt volt. Ez körülbelül húszmillió ember. Még régebben, az Októberi Forradalom előtt, a parasztlakosságnak legalább 60%-a volt szegényparaszt. Mi a szegényparaszt? A szegényparasztok olyan emberek, akiknek a gazdálkodáshoz rendszerint vagy vetőmagjuk, vagy lovuk, vagy szerszámuk, vagy mindebből semmijük sem volt. A szegényparasztok olyan emberek, akik az éhséggel küszködve tengődtek és rendszerint a kulákok járma alatt, a régebbi időkben pedig mind a kulákok, mind a földesurak járma alatt nyögtek. Még nem is olyan régen évente több mint kétmillió szegényparaszt vándorolt délre, Észak-Kaukázusba és Ukrajnába, hogy ott elszegődjék a kulákokhoz, régebben pedig — a kulákokhoz és a földesurakhoz.

Még többen ostromolták a gyárkapukat, gyarapítva a munkanélküliek sorait. És nemcsak a szegényparasztok voltak ilyen rossz helyzetben. A középparasztok nagyobbik fele ugyanúgy nyomorgott és nélkülözött, mint a szegényparasztok. Mindezt a parasztok már elfelejtették.

Mit hozott a négy év alatt megvalósított ötéves terv a szegényparasztoknak és a középparasztság alsóbb rétegeinek? Megtörte és szétverte a kulákságot mint osztályt, kiszabadította a szegényparasztokat és a középparasztság nagyobbik felét a kulákok szolgaságából. Bevonta őket a kolhozokba és szilárd helyzetet teremtett számukra. Ezzel megszüntette annak lehetőségét, hogy a parasztság kizsákmányolókra — kulákokra —, és kizsákmányoltakra — szegényparasztokra — rétegeződjék, megszüntette a falusi nyomort. A szegényparasztságot és a középparasztság alsóbb rétegeit a kolhozokban a biztos megélhetésű emberek színvonalára emelte s ezzel megállította a parasztság tönkremenésének és elszegényedésének folyamatát. Ma már nem történik meg, hogy évente a parasztok milliói hagyják el lakóhelyüket és vándorolnak távoli vidékekre keresetért. Aki a parasztot a saját kolhozán kívüli munkára akarja elvinni, annak szerződést kell kötnie a kolhozzal s ezen felül biztosítania kell a kolhoztag számára az ingyenes vasúti utazást. Ma már nem történik meg, hogy a parasztok százezrei és milliói tönkremennek és a gyárak kapuit ostromolják. Mindez valóban volt, de ma már a multé. Ma a paraszt biztos megélhetésű gazda, a kolhoz tagja, akinek traktorok, mezőgazdasági gépek,

vetőmagalapok, tartalékalapok stb. stb. állanak rendelkezésére.

Ezt adta az ötéves terv a szegényparasztoknak és a középparasztság alsóbb rétegeinek.

Ez a lényege az ötéves terv legfőbb vívmányainak a munkások és a parasztok anyagi helyzetének javítása terén.

A munkások és a parasztok anyagi helyzetének javítása terén elért fő vívmányok eredményeképpen az első ötéves terv folyamán:

a) a nagyipar munkásainak és alkalmazottainak száma 1928-hoz viszonyítva *megkétszereződött*, ami az ötéves terv 57%-os túlteljesítését jelenti;

b) a nemzeti jövedelem — vagyis a munkások és parasztok jövedelme — 1932-ben elérte a 45,1 milliárd rubelt, ami 1928-hoz viszonyítva 85%-os növekedést jelent;

c) a nagyipari munkások és alkalmazottak átlagos évi munkabére 1928-hoz viszonyítva 67%-kal emelkedett, ami az ötéves terv 18%-os túlteljesítését jelenti;

d) a társadalombiztosítási alap 1928-hoz viszonyítva 292%-kal nőtt (1932-ben 4 120 millió rubel, szemben az 1928-as 1 050 millió rubellel), ami az ötéves terv 111%-os túlteljesítését jelenti;

e) az üzemi étkeztetés felöleli a döntő iparágak munkásainak több mint 70%-át, ami az ötéves terv hatszoros túlteljesítését jelenti.

Persze még nem tartunk ott, hogy teljes mértékben kielégíthetnénk a munkások és parasztok anyagi szükségleteit. Aligha érjük el ezt a legközelebbi években. Azt azonban kétségtelenül elértük, hogy

a munkások és a parasztok anyagi helyzete évről-évre javul. Ebben talán csak a Szovjethatalom esküdt ellenségei kételkedhetnek, vagy esetleg a burzsoá sajtó egyes képviselői, köztük e sajtó moszkvai tudósítóinak egy része, akik aligha értenek jobban a népek gazdasági életének és a dolgozók helyzetének kérdéseihez, mint mondjuk az abesszin császár a felsőbb matematikához.

Ezzel szemben milyen a munkások és a parasztok helyzete a kapitalista országokban?

Beszéljenek a hivatalos adatok.

A munkanélküliek száma a kapitalista országokban katasztrofálisan megnövekedett. Az Északamerikai Egyesült Államokban a hivatalos adatok szerint 1928-tól 1932-ig csupán a feldolgozóiparban 8,5 millióról 5,5 millióra apadt a foglalkoztatott munkások száma, az Amerikai Szakszervezeti Szövetség adatai szerint pedig a munkanélküliek száma az Északamerikai Egyesült Államok egész iparában 1932 végére 11 millióra emelkedett. Angliában a munkanélküliek száma a hivatalos statisztika adatai szerint 1928-ban 1 290 000 volt, 1932-ig ez a szám 2,8 millióra emelkedett. Németországban a hivatalos adatok szerint a munkanélküliek száma 1928-tól 1932-ig 1 376 000-ről 5,5 millióra emelkedett. Ugyanezt látjuk valamennyi kapitalista országban, pedig a hivatalos statisztika rendszerint a ténylegesnél kisebbnek tünteti fel a munkanélküliek számát, mely a kapitalista országokban 35 és 40 millió között ingadozik.

Rendszeresen csökkentik a munkások bérét. A hivatalos adatok szerint az Északamerikai Egye-

sült Államokban az átlagos havi munkabér az 1928-as színvonalhoz viszonyítva 35%-kal, Angliában ugyanezen idő alatt — 15%-kal, Németországban pedig még többel — 50%-kal csökkent. Az Amerikai Szakszervezeti Szövetség számításai szerint az amerikai munkások az 1931—1932-es bércsökkentés következtében több mint 35 milliárd dollárt veszítettek.

Angliában és Németországban lényegesen csökkentették az amúgyis jelentéktelen munkásbiztosítási alapokat. Az Északamerikai Egyesült Államokban és Franciaországban nincs semmiféle vagy alig van munkanélküli-biztosítás, minek következtében a hajléktalan munkások és az elhagyott gyermekek száma hatalmas mértékben nő, különösen az Északamerikai Egyesült Államokban.

Nincsenek jobb helyzetben a kapitalista országokban a paraszttömegek sem, mert a mezőgazdasági válság gyökerében támadja meg a parasztgazdaságot s a tönkrement parasztok és farmerek millióit juttatja koldusbotra.

Ezek a négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei a Szovjetunió dolgozói anyagi helyzetének megjavítása terén.

VI

A NÉGY ÉV ALATT TELJESÍTETT ÖTÉVES TERV EREDMÉNYEI A VÁROS ÉS A FALU KÖZÖTTI ÁRUFORGALOM TERÉN

Térjünk át azokra az eredményekre, melyeket a négy év alatt teljesített ötéves terv a város és a falu közötti áruforgalom növekedése terén elért.

Az ipar és a mezőgazdaság termelésének óriási növekedése, az árufölöslegek növekedése az iparban és a mezőgazdaságban és végül a munkások és parasztok szükségleteinek növekedése — mindennek a város és a falu közötti áruforgalom felélénkülésére és kibővülésére kellett vezetnie, aminthogy valóban arra is vezetett.

A város és a falu közötti kapcsolat fő formája a termelési kapcsolat. A termelési kapcsolat azonban egymagában még nem elég. Ahhoz, hogy a város és a falu közötti kapocs szilárd és megbonthatatlan legyen, a termelési kapcsolathoz árukapcsolatnak is kell járulnia. Ezt csakis a szovjet kereskedelem kifejlesztése útján érhetjük el. Helytelen volna azt hinni, hogy a szovjet kereskedelmet ki lehet fejleszteni valamilyen egyetlen, kizárólagos vonalon, például a szövetkezeteken keresztül. A szovjet kereskedelem kifejlesztésére minden vonalat ki kell használni: a szövetkezetek hálózatát, az állami kereskedelmi hálózatot, a kolhozkereskedelmet egyaránt.

Egyes elvtársak azt hiszik, hogy a szovjet kereskedelem kifejlesztése, kiváltképpen a kolhozkereskedelem kifejlesztése nem más, mint visszatérés az új gazdasági politika, a „nep" első szakaszába. Ez egyáltalán nem igaz.

A szovjet kereskedelem — a kolhozkereskedelmet is beleértve — és a „nep" első szakaszának kereskedelme között lényeges különbség van.

A „nep" első szakaszában megengedtük a kapitalizmus felélénkülését, megengedtük a magán áruforgalmat, megengedtük a magánkereskedők, tőkések, spekulánsok „tevékenységét".

Többé-kevésbbé szabad kereskedelem volt ez, melyet csak az állam szabályozó szerepe korlátozott. Akkoriban az ország áruforgalmában még meglehetősen nagy helyet foglalt el a magánkapitalista szektor. Nem is szólva arról, hogy akkor még nem rendelkeztünk sem a mostanihoz fogható fejlett iparral, sem kolhozokkal és szovhozokkal, amelyek terv szerint dolgoznak és mezőgazdasági termékekből és városi gyártmányokból óriási tartalékokat bocsátanak az állam rendelkezésére.

Mondhatjuk-e azt, hogy ma is ugyanez a helyzet? Világos, hogy ezt nem mondhatjuk.

Először is a szovjet kereskedelmet nem lehet egy kalap alá venni a „nep" első szakaszának kereskedelmével, mégha ezt az állam szabályozta is. A „nep" első szakaszának kereskedelme megengedte a kapitalizmus felélénkülését és a magánkapitalista szektor működését az áruforgalomban, ezzel szemben a szovjet kereskedelem mind az egyiknek, mind a másiknak tagadásából, hiányából indul ki. Mi a szovjet kereskedelem? A szovjet kereskedelem — kereskedelem kis- és nagykapitalisták nélkül, kis és nagy spekulánsok nélkül. Különösfajtájú kereskedelem ez, amilyent a történelem eddig még nem ismert s amely csak a mi gyakorlatunkban, a bolsevikok gyakorlatában, a szovjet fejlődés körülményei között van meg.

Másodszor, ma meglehetősen fejlett állami iparral s a kolhozok és szovhozok egész rendszerével rendelkezünk, ami az államnak óriási tartalékokat biztosít mezőgazdasági és ipari árukból a szovjet kereskedelem kifejlesztéséhez. Az új gazdasági poli-

tika első szakaszának viszonyai között ilyesmi nem volt és nem lehetett.

Harmadszor, elértük azt, hogy az utóbbi időben az áruforgalomból teljesen kiebrudaltuk a magánkereskedőket, a kupeceket, a közvetítők mindenféle fajtáját. Ez persze nem zárja ki azt, hogy az atavizmus törvénye folytán az áruforgalomban ismét meg ne jelenhetnének magánkereskedők és spekulánsok, kihasználva e célra a számukra legalkalmasabb terepet — a kolhozkereskedelmet. Sőt mi több: a kolhozparasztok maguk sem átallanak néha spekulálni, ami természetesen nem válik becsületükre. Ezek ellen az egészségtelen jelenségek ellen azonban megvan a fegyverünk — a Szovjethatalom nemrégiben kiadott törvénye a spekulációt felszámoló és a spekulánsokat megbüntető rendszabályokról[60]. Önök természetesen tudják, hogy ez a törvény nem mondható valami nagyon enyhének. Önök természetesen megértik, hogy ilyen törvényünk a „nep" első szakaszának viszonyai között nem volt és nem is lehetett.

Látják, hogy aki ezekután arról beszél, hogy visszatérünk a „nep" első szakaszának kereskedelméhez — annak semmi, de semmi fogalma sincs a mi szovjet gazdasági életünkről.

Azt mondják nekünk, hogy kereskedelmet, még ha az szovjet kereskedelem is, nem lehet kifejleszteni egészséges pénzgazdaság és egészséges valuta nélkül, hogy mindenekelőtt pénzgazdaságunkat és állítólag teljesen értéktelen szovjet valutánkat kell meggyógyítanunk. Ezt mondják a kapitalista országok közgazdászai. Véleményem szerint ezek a tisztelt

közgazdászok nem értenek jobban a politikai gazdaságtanhoz, mint mondjuk a canterbury-i érsek a vallásellenes propagandához. Hogyan lehet azt állítani, hogy a mi szovjet valutánk teljesen értéktelen? Vajjon nem tény az, hogy ebből a valutából építettük fel a Magnyitosztrojt, a Dnyeprosztrojt, a Kuznyecksztrojt, a sztálingrádi és a harkovi traktorgyárat, a gorkiji és a moszkvai autógyárat, a kolhozok százezreit és a szovhozok ezreit? Talán azt gondolják ezek az urak, hogy ezeket az üzemeket szalmából és agyagból építettük, nempedig meghatározott értékű igazi anyagból? Mi biztosítja a szovjet valuta szilárdságát, ha, természetesen, a szervezett piacról beszélünk, amelynek döntő jelentősége van országunk áruforgalmában, nempedig a szervezetlen piacról, amely csak alárendelt jelentőségű? Magától értetődően nemcsak az aranytartalék. A szovjet valuta szilárdságát mindenekelőtt az állam kezében levő óriási mennyiségű árutömeg biztosítja, amely szilárd árakon kerül az áruforgalomba. Ki tagadhatja a közgazdászok közül, hogy ez a fedezet, mely csak a Szovjetunióban van meg, reálisabb biztosítéka a valuta szilárdságának, mint bármilyen aranytartalék? Megértik-e valaha a kapitalista országok közgazdászai, hogy azzal az elméletükkel, amely szerint a valuta szilárdságának „egyetlen" biztosítéka az aranytartalék, végkép zsákutcába kerültek?

Így áll a dolog a szovjet kereskedelem fejlesztésével kapcsolatos kérdésekkel.

Mit értünk el az ötéves terv teljesítésének eredményeképpen a szovjet kereskedelem kifejlesztése terén?

Az ötéves terv eredményeképpen:

a) a könnyűipar termelése 1928-hoz viszonyítva 187%-ra emelkedett;

b) megnőtt a kicsinybeni szövetkezeti és állami áruforgalom, mely 1932-es árakban kifejezve 39,6 milliárd rubel volt, vagyis a kicsinybeni kereskedelem árutömege az 1928-as színvonal 175%-ára emelkedett;

c) az állami és szövetkezeti kereskedelmi hálózat 1929 óta 158 000 bolttal és áruházzal bővült;

d) a kolhozkereskedelem és az egyes állami és szövetkezeti szervezetek mezőgazdasági árubegyűjtése egyre növekvő fejlődést mutat.

Ezek a tények.

Egészen más a képe az áruforgalom helyzetének a *kapitalista* országokban, ahol a válság a kereskedelem katasztrofális csökkenésére, az üzemek tömeges bezárására, a kis- és középkereskedők tömeges tönkremenésére, a nagykereskedelmi vállalatok csődjére s az áruknak a kereskedelmi vállalatoknál való megrekedésére vezetett, miközben a dolgozó tömegek vásárlóképessége egyre csökkent.

Ezek a négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei az áruforgalom fejlesztése terén.

VII

A NÉGY ÉV ALATT TELJESÍTETT ÖTÉVES TERV EREDMÉNYEI AZ ELLENSÉGES OSZTÁLYOK MARADVÁNYAI ELLENI HARC TERÉN

Annak eredményeképpen, hogy az ötéves tervet az ipar, a mezőgazdaság és a kereskedelem terén teljesítettük, országunk gazdaságának minden ága-

ban megszilárdítottuk a szocializmus elvét, kiűztük a népgazdaságból a kapitalista elemeket.

Mire kellett ennek vezetnie a kapitalista elemekre nézve és valóban mire is vezetett?

Arra vezetett, hogy elvesztették a talajt lábuk alól a halódó osztályok utolsó maradványai: a gyárosok és pereputtyuk, a magánkereskedők és szekértolóik, a volt nemesek és papok, a kulákok és kulákbérencek, a volt fehér tisztek és kozákőrmesterek, a volt rendőrök és csendőrök, a különféle soviniszta irányzatú burzsoá értelmiségiek és egyéb szovjetellenes elemek.

Ezek a talajukat vesztett, levitézlett emberek szétszóródtak a Szovjetunió egész területén, beférkőztek gyárainkba, intézményeinkbe és kereskedelmi szervezeteinkbe, vasúti és hajózási vállalatainkba és főleg — a kolhozokba és a szovhozokba. Beférkőztek és elrejtőztek bennük, „munkások" és „parasztok" álarcát öltve magukra, sőt egyesek közülük még a pártba is befurakodtak.

Mit hoztak magukkal? Természetesen a Szovjethatalom iránti gyűlöletet, a legvadabb, legellenségesebb érzést a gazdaság, az élet és a kultúra új formái iránt.

Ezeknek az uraknak már nincs erejük ahhoz, hogy nyílt támadást indítsanak a Szovjethatalom ellen. Ilyen támadásokat ők és osztályaik már többször intéztek ellenünk, de szétvertük és szétszórtuk őket. Ezért az egyetlen lehetőség, amely még megmaradt számukra — az, hogy ártsanak és károkat okozzanak a munkásoknak, a kolhozparasztoknak, a Szovjethatalomnak, a pártnak. S alattomos akna-

munkával ártanak is, ahol csak tudnak. Raktárakat gyujtanak fel, gépeket törnek. Szabotázst szerveznek. Kártevést szerveznek a kolhozokban és a szovhozokban és egyesek közülük, akiknek sorában itt-ott holmi professzorok is akadnak, kártevő buzgalmukban annyira mennek, hogy pestissel, szibériai fekélylyel oltják be a kolhozok és szovhozok jószágát, agyhártyagyulladást terjesztenek a lovak között és így tovább.

De nem ez a legfontosabb. A legfontosabb ezeknek a levitézlett embereknek a „tevékenységében" az, hogy tömegméretekben szervezik az államvagyon, a szövetkezeti vagyon, a kolhoztulajdon lopását és fosztogatását. Lopás és fosztogatás a gyárakban, a vasúti szállítmányok lopása és fosztogatása, lopás és fosztogatás a raktárakban és kereskedelmi vállalatokban — különösen pedig lopás és fosztogatás a szovhozokban és a kolhozokban —, ez a fő formája az ilyen levitézlett emberek „tevékenységének". Mintegy osztályösztönükkel érzik, hogy a szovjet gazdaság alapja a társadalmi tulajdon, hogy ez az alap az, amit meg kell ingatni, ha valaki kárt akar okozni a Szovjethatalomnak, — és valóban igyekeznek is megingatni a társadalmi tulajdont a tömeges lopás és fosztogatás megszervezése útján.

A fosztogatás megszervezése céljából kihasználják a kolhozparasztok magántulajdonosi szokásait és csökevényeit, — hiszen a kolhozparasztok tegnap még egyénileg gazdálkodó parasztok voltak, ma pedig kolhoztagok. Önöknek, mint marxistáknak, tudniok kell, hogy az emberek tudata fejlődésében elmarad tényleges helyzetük mögött. A kolhozparasztok, hely-

zetüket tekintve, már nem egyénileg gazdálkodó parasztok, hanem kollektivisták, tudatuk azonban egyelőre még a régi, magántulajdonosi tudat. És a kizsákmányoló osztályok soraiból származó levitézlett emberek éppen a kolhozparasztok magántulajdonosi szokásait használják ki arra, hogy a társadalmi vagyon fosztogatását megszervezzék és ezzel a szovjet rendszer alapját, a társadalmi tulajdont, megingassák.

Elvtársaink közül sokan közömbösen nézik ezt a jelenséget, nem értve meg a tömeges lopás és fosztogatás tényeinek értelmét és jelentőségét. Mintha vakok lennének, ügyet sem vetnek ezekre a tényekre, gondolván, hogy „ebben nincs semmi különös". Ezek az elvtársak azonban súlyosan tévednek. Rendszerünk alapja a társadalmi tulajdon, éppen úgy, mint ahogy a kapitalizmusnak a magántulajdon az alapja. Ha a kapitalisták szentnek és sérthetetlennek nyilvánították a magántulajdont s ezzel annakidején elérték a kapitalista rendszer megszilárdulását, akkor nekünk, kommunistáknak, annál inkább szentnek és sérthetetlennek kell nyilvánítanunk a társadalmi tulajdont, hogy ezzel a gazdaság új, szocialista formáit a termelés és a kereskedelem minden ágában megszilárdítsuk. Megtűrni a társadalmi tulajdon lopását és fosztogatását — akár állami vagy szövetkezeti tulajdonról, akár kolhoztulajdonról van szó — és ügyet sem vetni ilyen felháborító ellenforradalmi jelenségekre, annyit jelent, mint elősegíteni a szovjet rendszer aláásását, amely rendszer, mint alapra, a társadalmi tulajdonra támaszkodik. Ebből indult ki Szovjetkormányunk, mikor nemrégiben törvényt adott ki a társadalmi tulajdon védelméről[61]. Ez a

törvény ma a forradalmi jogrend alapja. E törvény legszigorúbb gyakorlati érvényesítése pedig — elsőrendű kötelessége minden kommunistának, minden munkásnak és kolhozparasztnak.

Azt mondják, hogy napjaink forradalmi jogrendje semmiben sem különbözik a „nep" első szakaszának forradalmi jogrendjétől, hogy napjaink forradalmi jogrendje visszatérés a „nep" első szakaszának forradalmi jogrendjéhez. Ez teljesen helytelen. A „nep" első szakaszának forradalmi jogrendje élével elsősorban a hadikommunizmus szélsőségei ellen, a „törvénytelen" elkobzások és önkényes adókivetések ellen irányult. Biztosította a magántulajdonosok, az egyénileg gazdálkodó parasztok, a kapitalisták számára vagyonuk sértetlenségét azzal a feltétellel, hogy ők viszont szigorúan megtartják a szovjet törvényeket. Egészen más a helyzet a forradalmi jogrenddel napjainkban. Napjaink forradalmi jogrendje élével nem a hadikommunizmus szélsőségei ellen irányul, amelyek már régen nem léteznek, hanem a társadalmi gazdaság tolvajai és kártevői ellen, a társadalmi tulajdont fosztogató huligánok ellen. A forradalmi jogrend főgondja tehát napjainkban a társadalmi tulajdon megvédése, és nem más valami.

Ezért pártunk egyik fő feladata az, hogy a Szovjethatalom törvényei által nyujtott minden eszközt és módot felhasználva harcoljon a társadalmi tulajdon megvédéséért.

Erős és hatalmas proletárdiktatúra — ez az, amire nekünk ma szükségünk van ahhoz, hogy a halódó osztályok utolsó maradványait is poz-

dorjává zúzzuk és tolvaj mesterkedéseiket meghiúsítsuk.

Egyes elvtársak úgy fogták fel az osztályok megszüntetéséről, az osztálynélküli társadalom felépítéséről és az állam elhalásáról szóló tételt, mint a lustaság és a közöny igazolását, mint az osztályharc kialvásáról és az államhatalom gyengüléséről szóló ellenforradalmi elmélet igazolását. Mondanunk sem kell, hogy ilyen embereknek semmi közük sem lehet pártunkhoz. Elfajult vagy kétkulacsos emberek ezek, akiket ki kell kergetni a pártból. Az osztályok megszüntetését nem az osztályharc elaltatása, hanem fokozása útján lehet elérni. Az állam elhalása nem az államhatalom gyengítésén keresztül fog bekövetkezni, hanem az állam maximális erőfeszítésén keresztül, amire okvetlen szükség van ahhoz, hogy végkép felszámoljuk a halódó osztályok maradványait és megszervezzük védelmünket a kapitalista környezettel szemben, amely még korántsincs s egyhamar nem is lesz megsemmisítve.

Az ötéves terv eredményeképpen elértük azt, hogy végleg kivetettük a termelésben elfoglalt hadállásaikból az ellenséges osztályok utolsó maradványait, szétzúztuk a kulákságot és előkészítettük a talajt felszámolásához. Ez az ötéves terv eredménye a burzsoázia utolsó osztagai elleni harc terén. De ez még nem elég. A feladat az, hogy ezeket a levitézlett embereket saját üzemeinkből és intézményeinkből kiseperjük és végleg ártalmatlanná tegyük.

Nem lehet azt mondani, hogy ezek a levitézlett emberek kártevő és tolvaj mesterkedéseikkel a Szovjetunió jelenlegi helyzetén valamit is változtatni

tudnak. Túlságosan gyengék és tehetetlenek ahhoz, hogy a Szovjethatalom rendszabályaival szembeszálljanak. Ha azonban elvtársaink nem fegyverkeznek fel forradalmi éberséggel és nem szüntetik meg a nyárspolgári közönyt a társadalmi tulajdon lopásának és fosztogatásának tényeivel szemben, akkor ezek a levitézlett emberek még sok bajt okozhatnak.

Gondolnunk kell arra, hogy a Szovjetállam erejének növekedése erősíteni fogja a halódó osztályok utolsó maradványainak ellenállását. Éppen azért, mert haldoklanak és napjaik meg vannak számlálva, új meg új támadási formákra fognak áttérni, élesebb formákra, a lakosság elmaradt rétegeihez fordulva és azokat a Szovjethatalom ellen mozgósítva. Nincs az a förtelem, nincs az a rágalom, amit ezek a levitézlett emberek rá ne kennének a Szovjethatalomra s amivel ne igyekeznének mozgósítani az elmaradt elemeket. Ezen a talajon megtörténhet, hogy felelevenednek és újra mozgolódni kezdenek a régi ellenforradalmi pártok szétvert csoportjai, az eszerek, a mensevikek, Közép-Oroszország és a végvidékek burzsoá nacionalistái, megtörténhet, hogy felelevenednek és újra mozgolódni kezdenek a trockisták és a jobboldali elhajlók közül való ellenforradalmi elemek töredékei. Ettől persze nem félünk. Minderre azonban gondolnunk kell, ha ezekkel az elemekkel gyorsan és különösebb áldozatok nélkül végezni akarunk.

Ez az oka annak, hogy a forradalmi éberség az a tulajdonság, mely a bolsevikok számára ma különösen elengedhetetlen.

VIII

ÁLTALÁNOS KÖVETKEZTETÉSEK

Ezek az ötéves terv gyakorlati megvalósításának fő eredményei az ipar és a mezőgazdaság terén, a dolgozók életviszonyainak javítása és az áruforgalom fejlesztése terén, a Szovjethatalom megerősítése terén, és az elhaló osztályok maradványai és csökevényei ellen folytatott osztályharc kifejlesztése terén.

Ezek a Szovjethatalom sikerei és vívmányai az utóbbi négy év alatt.

Hiba volna, ha ezeknek az eredményeknek az alapján azt gondolnók, hogy nálunk minden rendben van. Világos, hogy nálunk még nincs minden rendben. Munkánkban még jócskán vannak hibák és fogyatékosságok. Gyakorlatunkban előfordul még a gondatlan gazdálkodás és a fejetlenség. Sajnos, a fogyatékosságokra és hibákra most nem térhetek ki, mert a rámbízott összefoglaló beszámoló keretei ezt nem engedik meg. Most azonban nem is ez a lényeg. Lényeges az, hogy a fogyatékosságok és hibák ellenére, amelyeket közülünk senki sem tagad, olyan komoly eredményeket értünk el, melyeket elragadtatással üdvözöl ez egész világ munkásosztálya, olyan győzelmet vívtunk ki, melynek igazán világtörténelmi jelentősége van.

Mi játszhatta és mi játszotta a valóságban a főszerepet abban, hogy pártunk a hibák és hiányosságok ellenére, döntő sikereket ért el az ötéves terv négy év alatti megvalósítása terén?

Melyek azok a fő erők, amelyek, mindenek elle-

nére biztosították számunkra ezt a történelmi győzelmet ?

Ez az erő, mindenekelőtt, a munkások és kolhozparasztok milliós tömegeinek aktivitása és önfeláldozása, lelkesedése és kezdeményezése, azoké a munkásoké és kolhozparasztoké, akik, a mérnökökkel és technikusokkal egyetemben, hatalmas energiát fejtettek ki a szocialista verseny és az élmunkásmozgalom kifejlesztése érdekében. Kétség nem férhet hozzá, hogy enélkül célunkat nem tudtuk volna elérni, egy lépéssel sem tudtunk volna előrehaladni.

Ez az erő, másodszor, a párt és a kormány biztoskezű vezetése, az, hogy a párt és a kormány a tömegeket előnyomulásra ösztönözte s a célhoz vezető úton minden néven nevezendő nehézséget legyőzött.

Ez az erő, végül, a szovjet gazdasági rendszer különleges erényeiben és előnyeiben rejlik, abban, hogy a szovjet gazdasági rendszer magában hordja a nehézségek legyőzéséhez szükséges hatalmas lehetőségeket.

Ez az a három fő erő, mely a Szovjetunió történelmi győzelmét meghatározta.

Általános következtetések:

1. Az ötéves terv eredményei megdöntötték a burzsoá és szociáldemokrata politikusoknak azt az állítását, hogy az ötéves terv a fantázia szüleménye, agyrém, megvalósíthatatlan ábránd. Az ötéves terv eredményei megmutatták, hogy az ötéves terv már megvalósult.

2. Az ötéves terv eredményei szétzúzták a burzsoáziának azt az ismert „dogmáját", hogy a munkásosztály képtelen újat építeni, hogy csak

a régi lerombolására képes. Az ötéves terv eredményei megmutatták, hogy a munkásosztály éppúgy képes újat építeni, mint a régit lerombolni.

3. Az ötéves terv eredményei megdöntötték a szociáldemokratáknak azt a tételét, hogy a szocializmust lehetetlen felépíteni egy, egymagában vett országban. Az ötéves terv eredményei megmutatták, hogy a szocialista társadalmat igenis lehetséges felépíteni egy országban, mert ennek a társadalomnak gazdasági alapzata a Szovjetunióban már fel van építve.

4. Az ötéves terv eredményei megdöntötték a burzsoá közgazdászoknak azt az állítását, hogy a tőkés gazdasági rendszer a legjobb rendszer, hogy semilyen más gazdasági rendszer nem szilárd és nem képes kiállni a próbát a gazdasági fejlődés nehézségei közepette. Az ötéves terv eredményei megmutatták, hogy a tőkés gazdasági rendszer nem tudja megállni a helyét és nem szilárd, hogy idejét multa és át kell adnia helyét egy más, magasabbrendű, szovjet, szocialista gazdasági rendszernek, hogy az egyetlen olyan gazdasági rendszer, amely nem fél a válságoktól és képes legyőzni a kapitalizmus számára megoldhatatlan nehézségeket — ez a szovjet gazdasági rendszer.

5. Végül az ötéves terv eredményei megmutatták, hogy a kommunista párt legyőzhetetlen, *ha* tudja, hogy milyen irányban kell vezetnie az ügyeket, és nem fél a nehézségektől.

(Viharos, sokáig nem szűnő taps, mely ünneplésbe csap át, a terem feláll és éljenzi Sztálin elvtársat.)

A FALUSI MUNKÁRÓL

Beszéd 1933 január 11-én

Elvtársak! Azt hiszem, hogy a szónokok helyesen vázolták a falusi pártmunka állapotát, fogyatékosságait és jó oldalait — de főleg fogyatékosságait. És mégis, azt hiszem, hogy falusi munkánk fogyatékosságaival kapcsolatban éppen arról hallgattak, ami a legfontosabb — nem tárták fel e fogyatékosságok gyökereit. Márpedig számunkra a dolognak ez az oldala a legérdekesebb. Engedjék meg tehát, hogy elmondjam véleményemet falusi munkánk fogyatékosságairól, mégpedig a bolsevikokra jellemző nyíltsággal.

Mi volt falusi munkánk legfőbb fogyatékossága az elmult esztendőben, 1932-ben?

A legfőbb fogyatékosság az volt, hogy a gabonabegyüjtés ebben az évben nagyobb nehézségekbe ütközött, mint az előző, 1931-es évben.

Ezt semmiképp sem lehet azzal magyarázni, hogy rossz volt a termés, mert termésünk ebben az évben nem rosszabb, hanem jobb volt, mint az előző évben. Senki sem tagadhatja, hogy az összgabonatermés 1932-ben nagyobb volt, mint 1931-ben, mikor a szárazság, mely a Szovjetunió északkeleti

vidékének öt fő kerületét sujtotta, lényegesen csökkentette az ország gabonamérlegét. Igaz, 1932-ben is volt némi termés-veszteségünk a rossz időjárás következtében a Kubán és a Tyerek vidékén, valamint Ukrajna egyes kerületeiben is. De kétségtelen, hogy ezek a veszteségek felét sem teszik azoknak a veszteségeknek, amelyek 1931-ben értek bennünket a Szovjetunió északkeleti kerületeit sujtó szárazság folytán. 1932-ben tehát több gabona volt országunkban, mint 1931-ben. És mégis, ennek ellenére, 1932-ben a gabonabegyüjtés nagyobb nehézségekbe ütközött, mint az előző évben.

Miről van itt szó? Mik az okai munkánk e fogyatékosságának? Mi a magyarázata ennek a rendellenességnek?

1. Mindenekelőtt az a magyarázata, hogy a vidéken, a falvakban dolgozó elvtársaink nem tudtak számolni azzal az új helyzettel, mely a faluban annak következtében állt elő, hogy megengedtük a kolhozoknak a gabonával való kereskedést. És éppen azért, mert nem számoltak az új helyzettel, éppen ezért nem tudták munkájukat az új helyzetnek megfelelő új alapokra átállítani. Amíg a kolhozok nem kereskedtek a gabonával, amíg nem volt a gabonának kétféle ára, állami és piaci ára, addig a faluban más volt a helyzet. Azzal, hogy a kolhozoknak megengedtük a gabonakereskedelmet, a helyzetnek gyökeresen meg kellett változnia, mert a kolhozkereskedelem megengedése a megállapított állami gabonaáraknál magasabb piaci gabonaárak legalizálását jelenti. Ez a körülmény magától értetődően arra vezetett, hogy a parasztok bizonyos tartózkodó

álláspontra helyezkedtek a gabonabeadással szemben. A paraszt így okoskodott: „megengedték a kolhozoknak a gabonakereskedelmet, legalizálták a piaci árakat, a piacon ugyanannyi gabonáért többet kaphatok, mint ha beadom az államnak — tehát, csak nem vagyok bolond, vissza kell tartanom a gabonát, kevesebbet kell beadnom az államnak, többet meghagyni a kolhozkereskedelem számára, s ilymódon elérhetem azt, hogy ugyanannyi eladott gabonáért többet fogok kapni."

Ez a legegyszerűbb és a legtermészetesebb logika!

A baj azonban az, hogy a falun dolgozó funkcionáriusaink, vagy legalábbis sokan közülük, nem értették meg ezt az egyszerű és természetes dolgot. A kommunistáknak, hogy a Szovjethatalom által előírt feladatok teljesítését ebben az új helyzetben biztosítsák, a betakarítás első napjaitól kezdve, vagyis már 1932 júliusában, mindenképpen szorgalmazniok és siettetniök kellett volna a gabonabegyüjtést. Ezt követelte a helyzet. És hogyan jártak el a valóságban? A gabonabegyüjtés siettetése helyett azt szorgalmazták, hogy a kolhozokban létesítsenek mindenféle alapokat, amivel fokozták a gabonabeadók tartózkodó magatartását az állam iránti kötelezettségeik teljesítésében. Mivel nem értették meg az új helyzetet, nem attól féltek, hogy a parasztoknak a gabonabeadástól való tartózkodása a gabonabegyüjtés akadályává válhatik, hanem attól, hogy a parasztok nem jönnek majd rá arra, hogy a gabonát visszatartsák azért, hogy később majd a kolhozkereskedelem vonalán vihessék piacra, és

még megeshetik, hogy fogják magukat és minden gabonájukat leadják az elevátorokba.

Másszóval, falun dolgozó kommunistáink, legalábbis többségük, a kolhozkereskedelemnek csak *pozitív* oldalát ismerték ki, megértették és jól megjegyezték maguknak *pozitív* oldalát, de egyáltalában nem értették meg és nem jegyezték meg maguknak *negatív* oldalait, — nem értették meg azt, hogy ha ők, tudniillik a kommunisták, nem kezdik el mindjárt a gabonabetakarítás legelső napjaiban minden módon siettetni a gabonabegyüjtési kampányt, akkor a kolhozkereskedelem negatív oldalai nagy károkat okozhatnak az államnak.

És ezt a hibát nemcsak a kolhozokban dolgozó funkcionáriusok követték el. Elkövették ezt a szovhozok igazgatói is, akik bűnös módon visszatartották azt a gabonát, melyet az államnak kellett volna beszolgáltatniok, s magasabb áron másfelé értékesítették.

Számolt-e a Népbiztosok Tanácsa és a Központi Bizottság a kolhozkereskedelem fejlesztéséről szóló ismeretes rendeletében[62] ezzel az új helyzettel, amely azzal kapcsolatban állt elő, hogy a kolhozoknak megengedtük a gabonaeladást? Igen, számolt. Ez a rendelet világosan kimondja, hogy a kolhozok csak az után kezdhetik el a gabonával való kereskedést, ha az állami gabonabegyüjtési tervet már teljesen és egészében teljesítették és a vetőmagnak szánt gabonát elraktározták. A rendelet világosan megmondja, hogy csakis a begyüjtés befejezése és a vetőmagnak szánt gabona elraktározása után, vagyis körülbelül 1933 január 15-étől kezdve, csakis ezeknek

a feltételeknek teljesítése után szabad majd a kolhozoknak a gabonával való kereskedést megkezdeni. A Népbiztosok Tanácsa és a Központi Bizottság ezzel a rendelettel mintegy azt mondta falusi funkcionáriusainknak: ne hagyjátok elterelni figyelmeteket a mindenféle alapokról és készletekről való gondoskodással, ne feledkezzetek meg a fő feladatról, már a betakarítás első napjaitól kezdve fejlesszétek ki és sürgessétek a gabonabeadást, mert az első parancsolat — a gabonabeadási terv teljesítése, a második parancsolat — a vetőmagnak szánt gabona elraktározása, és csak ezeknek a feltételeknek a teljesítése után szabad megkezdeni és kifejleszteni a kolhozgabonakereskedelmet.

A Központi Bizottság Politikai Irodája és a Népbiztosok Tanácsa talán azzal követett el hibát, hogy nem hangsúlyozta eléggé nyomatékosan a dolognak ezt az oldalát és nem figyelmeztette eléggé keményen a falun dolgozó funkcionáriusainkat a kolhozkereskedelemben rejlő veszélyekre. De hogy ezekre a veszélyekre figyelmeztették, mégpedig elég világos formában figyelmeztették őket, ehhez nem férhet semmi kétség. Meg kell állapítanunk, hogy a Központi Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa kissé túlbecsülte vidéki funkcionáriusaink lenini edzettségét és éleslátását, mégpedig nemcsak a kerületiekét, hanem még jóegynéhány a területi funkcionáriusét is.

Talán nem kellett volna megengednünk a kolhozoknak a gabonával való kereskedést? Talán hibát követtünk el ezzel, különösen ha figyelembe vesszük azt a körülményt, hogy kolhozkereskedelemnek

nemcsak pozitív, hanem egyes negatív oldalai is vannak?

Nem, ezzel nem követtünk el hibát. Egyetlen forradalmi rendszabály sincs biztosítva bizonyos negatív jelenségek ellen, ha helytelenül hajtják végre. Ugyanezt kell mondanunk a kolhozok gabonakereskedelméről is. A kolhozkereskedelem szükséges és előnyös mind a falunak, mind a városnak, mind a munkásosztálynak, mind a parasztságnak. S éppen mert előnyös, be kellett vezetnünk.

Mi volt a célja a Népbiztosok Tanácsának és a Központi Bizottságnak, amikor bevezették a kolhozgabonakereskedelmet?

Mindenekelőtt az, hogy kiszélesítsék a város és a falu közötti áruforgalom alapját és megjavítsák a munkások mezőgazdasági terményekkel, valamint a parasztok városi készítményekkel való ellátását. Nem kétséges, hogy az állami és szövetkezeti kereskedelem egymagában erre nem elegendő. Az áruforgalomnak ezeket a csatornáit ki kellett egészíteni egy új csatornával — a kolhozkereskedelemmel. És ezt meg is tettük, bevezettük a kolhozkereskedelmet.

Céljuk továbbá az volt, hogy a kolhozok gabonakereskedelmének segítségével a kolhozparaszt keresetforrását kiegészítsék és gazdasági helyzetét megszilárdítsák.

Végül az volt a céljuk, hogy a kolhozkereskedelem bevezetésével a parasztot a kolhozok munkájának további javítására sarkalják, mind a vetés, mind a betakarítás vonalán.

Önök tudják, hogy az, ami a kolhozok életében

az utóbbi időben történt, a Népbiztosok Tanácsának és a Központi Bizottságnak mindezeket a megfontolásait teljes egészében igazolta. A kolhozok fokozódó megszilárdulása, a kolhozokból való kilépések megszűnése, az egyénileg gazdálkodó parasztok növekvő kedve a kolhozokba való belépésre, a kolhoztagok törekvése arra, hogy új tagokat gondos válogatással vegyenek fel — mindez és még sok más hasonló jelenség kétségtelenül arról tanuskodik, hogy a kolhozkereskedelem nemcsak nem gyengítette, hanem ellenkezőleg, megerősítette és megszilárdította a kolhozok helyzetét.

Falusi munkánk fogyatékosságait tehát nem a kolhozkereskedelem magyarázza meg, hanem annak nem mindig helyes végrehajtása, azok hozzánemértése, akik nem tudnak számolni az új helyzettel, akik nem tudják soraikat a kolhozok gabonakereskedelmének megengedésével előállott új helyzetnek megfelelően átcsoportosítani.

2. Falusi munkánk fogyatékosságainak második oka az, hogy a vidéken dolgozó elvtársaink — és nem csak ezek az elvtársak — nem ismerték fel, hogy falusi munkánk feltételei azzal kapcsolatban, hogy a kolhozok uralkodó helyzete a fő gabonatermesztő kerületekben megszilárdult, megváltoztak. Valamennyien örülünk annak, hogy a gazdaság kolhozformája gabonatermesztő kerületeinkben uralkodó formává lett. De nem mindenki érti meg azt, hogy ez a körülmény nem csökkenti, hanem növeli feladatainkat és felelősségünket a mezőgazdaság fejlesztése terén. Sokan azt gondolják, hogy ha már ebben vagy abban a kerületben, ezen vagy azon a területen

a kollektivizálást, mondjuk, 70 vagy 80 százalékra megvalósítottuk, akkor ezzel már mindent megtettünk és a továbbiakat rábízhatjuk a dolgok természetes folyására, az ösztönös fejlődésre, abban a hiszemben, hogy a kollektivizálás majd megteszi a magáét, majd magától fellendíti a mezőgazdaságot. Ez azonban, elvtársak, nagy tévedés. Valójában az áttérés a kollektív gazdálkodásra, mint a gazdaság uralkodó formájára, nem csökkenti, hanem növeli feladatainkat a mezőgazdaság terén, nem csökkenti, hanem növeli a kommunisták vezetőszerepét a mezőgazdaság fellendítésében. A benemavatkozás a mezőgazdaság fejlődésére nézve ma még veszedelmesebb, mint bármikor. Az ösztönös fejlődés ma mindent tönkre tehet.

Amíg a falun az egyénileg gazdálkodó paraszt volt túlsúlyban, a párt a mezőgazdaság fejlesztésébe való beavatkozását a segítés, tanácsadás vagy figyelmeztetés egyes aktusaira korlátozhatta. Akkor az egyénileg gazdálkodó parasztnak magának kellett a maga gazdaságáról gondoskodnia, mert nem volt kire hárítania a felelősséget ezért a gazdaságért, amely csakis az ő egyéni gazdasága volt, és csakis saját magára számíthatott. Akkor az egyénileg gazdálkodó parasztnak magának kellett gondoskodnia a vetésről, a betakarításról és általában a mezőgazdasági munka minden mozzanatáról, ha nem akart kenyér nélkül maradni és éhenhalni. A kollektív gazdálkodásra való áttéréssel a helyzet lényegesen megváltozott. A kolhoz nem egyéni gazdaság. A kolhozparasztok tehát ma így beszélnek: „A kolhoz enyém is, nem is, az enyém, de ugyanakkor Iváné is, Fülöpé is, Mihályé is,

a kolhoz többi tagjáé is, a kolhoz közös." Ma a kolhozparaszt, aki tegnap még egyénileg gazdálkodott, ma pedig kollektivista — a kolhoz többi tagjára háríthatja a felelősséget, számíthat rájuk, tudva, hogy a kolhoz nem hagyja kenyér nélkül. Ezért neki, az egyes kolhozparasztnak, kevesebb a gondja, mint az egyéni gazdaságban, mert a gond és a gazdaságért való felelősség most megoszlik az összes kolhoztagok között.

Mi következik ebből? Ebből pedig az következik, hogy a gazdaság vezetéséért való felelősség súlypontja most az egyes parasztokról a kolhoz vezetőségére, a kolhoz vezető csoportjára helyeződött át. A parasztok most nem sajátmaguktól követelik meg a gazdaságról való gondoskodást és az ügyek észszerű vezetését, hanem a kolhoz vezetőségétől, vagy helyesebben: nem annyira sajátmaguktól, mint inkább a kolhoz vezetőségétől. Ez pedig mit jelent? Ez azt jelenti, hogy a párt most már nem szorítkozhat a mezőgazdasági fejlődés folyamatába való beavatkozás egyes aktusaira. Most kezébe kell vennie a kolhozok vezetését, vállalnia kell a felelősséget a munkáért és segítenie kell a kolhozparasztoknak abban, hogy gazdaságukat a tudomány és a technika eredményei alapján vigyék előre.

De ez még nem minden. A kolhoz — nagyüzemű gazdaság. Nagyüzemű gazdaságot azonban nem lehet terv nélkül vezetni. Földművelő nagyüzemű gazdaság, amely a parasztgazdaságok százait, sőt olykor ezreit öleli fel, nem boldogul tervszerű vezetés nélkül. Enélkül az ilyen gazdaság okvetlenül elpusztul és széthullik. Ez szintén olyan új vonása a kolhozrend-

szernek, amely az egyéni kisgazdaság vezetésének körülményeitől lényegesen különbözik. Rá lehet-e hagyni az ilyen gazdaság vezetését a dolgok úgynevezett természetes menetére, az ösztönös fejlődésre? Világos, hogy nem lehet. Az ilyen gazdaság vezetéséhez az kell, hogy a kolhoz számára biztosítsunk bizonyos minimális számú elemi műveltséggel bíró embert, akik képesek arra, hogy kidolgozzák a gazdaság terveit és a gazdaságot szervezetten vezessék. Világos, hogy ha a Szovjethatalom nem avatkozik be rendszeresen a kolhozépítésbe, ha nem nyújt rendszeres segítséget, ilyen gazdaságot nem lehet jól megszervezni.

Ebből viszont mi következik? Ebből az következik, hogy a kolhozrendszer nem csökkenti, hanem növeli a párt és a kormány gondjait és felelősségét a mezőgazdaság fejlesztését illetőleg. Ebből az következik, hogy a pártnak, ha vezetni akarja a kolhozmozgalmat, be kell hatolnia a kolhozok életének és vezetésének minden részletébe. Ebből az következik, hogy a pártnak nem csökkentenie, hanem megsokszoroznia kell a kolhozokkal való kapcsolatait, hogy a pártnak tudnia kell mindarról, ami a kolhozokban végbemegy, hogy idejében segítségükre siethessen és figyelmeztethesse őket a kolhozt fenyegető veszélyekre.

De mit látunk a valóságban? A valóságban azt látjuk, hogy a kerületi és területi szervezeteknek egész sora elszakadt a kolhozok életétől, szükségleteitől. Ülnek az emberek az irodákban, önelégülten sercegtetik tollukat és nem veszik észre, hogy a kolhozok fejlődése a bürokratikus irodáktól függetlenül megy végbe. A kolhozoktól való elszakadás egyes esetek-

ben annyira ment, hogy a határterületi szervezetek egyes tagjai a területük kolhozaiban történő dolgokról nem az illetékes kerületi szervezetektől értesültek, hanem Moszkvában, a Központi Bizottság tagjaitól. Ez szomorú, elvtársak, de tény. Az egyéni gazdaságról a kolhozokra való áttérés eredményeképpen a falun meg kellett volna erősödnie a kolhozok vezetésének. A valóságban azonban ez az áttérés sok esetben arra vezetett, hogy a kommunisták, hivalkodva a kollektivizálás magas százalékaival, pihentek babéraikon, a továbbiakat ráhagyták az ösztönös fejlődésre, a dolgok természetes folyására. A kolhozgazdaság tervszerű vezetésének problémája megkövetelte, hogy a kolhozokban a kommunista vezetés megerősödjék. A valóságban azonban sok esetben az történt, hogy a kommunisták szinte eltűntek, és a kolhozokban volt fehér tisztek, volt petljuristák és általában a munkások és parasztok ellenségei dirigáltak.

Ez a helyzet falusi munkánk fogyatékosságainak második okával.

3. Falusi munkánk fogyatékosságainak harmadik oka az, hogy elvtársaink közül sokan túlbecsülték a kolhozokat mint a gazdaság új formáját, túlbecsülték és bálványt csináltak belőle. Azt gondolták, hogy ha már megvan a kolhoz mint a gazdaság szocialista formája, akkor már minden megvan, ezzel már biztosítva van a kolhozok ügyeinek helyes vezetése, a kolhozgazdaság helyes tervezése, a kolhozok átalakulása szocialista mintagazdaságokká. Nem értették meg azt, hogy a kolhozok szervezeti felépítésük tekintetében még mindig gyöngék és a párt komoly

segítségére van szükségük, egyrészt olyan értelemben, hogy kipróbált bolsevik káderekkel kell őket ellátni, másrészt olyan értelemben, hogy a kolhozügyeket is állandóan irányítani kell. De ez még nem minden, mégcsak nem is a legfőbb. A fő fogyatékosság itt az, hogy sok elvtársunk túlbecsülte magának a kolhoznak, mint a mezőgazdaság új szervezeti formájának, erejét és lehetőségeit. Nem értették meg azt, hogy a kolhoz önmagában, bár szocialista gazdasági forma, egyáltalán nincs biztosítva mindenféle veszedelem ellen, az ellen, hogy a kolhozok vezetőségébe mindenféle ellenforradalmi elemek ne furakodjanak be, nincs biztosítva az ellen, hogy szovjetellenes elemek bizonyos körülmények között ki ne használhassák a kolhozokat a saját céljaikra.

A kolhoz a *gazdasági* szervezet szocialista formája, éppúgy, mint ahogy a Szovjetek a *politikai* szervezet szocialista formája. A kolhozok, éppúgy mint a Szovjetek, forradalmunk hatalmas vívmánya, a munkásosztály hatalmas vívmánya. De a kolhozok és a Szovjetek csak szervezeti *formák*, igaz hogy szocialista formák, de mégis csak szervezeti *formák*. Minden attól függ, hogy ezeket a formákat milyen *tartalommal* töltik meg.

Tudunk eseteket, amikor a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjei bizonyos ideig az ellenforradalmat támogatták a forradalommal szemben. Ez történt például nálunk, a Szovjetunióban, 1917 júliusában, amikor a Szovjeteket mensevikek és eszerek vezették s a Szovjetek az ellenforradalmat fedezték a forradalommal szemben. Ez történt Németországban 1918 végén, amikor a Tanácsokat szociáldemokraták

vezették s a Tanácsok az ellenforradalmat fedezték a forradalommal szemben. Tehát nemcsak a Szovjetektől mint szervezeti formától függ minden, bár maga ez a forma hatalmas forradalmi vívmány. A dolog mindenekelőtt a Szovjetek munkájának tartalmától függ, a Szovjetek munkájának jellegétől, attól, hogy *ki* vezeti a Szovjeteket: forradalmárok vagy ellenforradalmárok. Tulajdonképpen ez a magyarázata annak a ténynek, hogy az ellenforradalmárok nem mindig foglalnak állást a Szovjetek ellen. Tudjuk például, hogy Miljukov, az orosz ellenforradalom vezére, a kronstadti felkelés[63] idején a Szovjetek mellett foglalt állást, de azzal a feltétellel, hogy ne legyenek bennük kommunisták. „Szovjetek kommunisták nélkül" — ez volt akkor a jelszava Miljukovnak, az orosz ellenforradalom vezérének. Az ellenforradalmárok megértették, hogy a dolog lényege nemcsak magukban a Szovjetekben rejlik, hanem mindenekelőtt abban, hogy ki vezeti a Szovjeteket.

Ugyanezt kell mondanunk a kolhozokról is. A kolhoz, mint a gazdaság szervezetének szocialista formája, csodákra képes a gazdasági építésben, ha élén igazi forradalmárok, bolsevikok, kommunisták állanak. És ellenkezőleg — a kolhozok bizonyos időre mindenféle ellenforradalmi tevékenység fedezékévé válhatnak, ha a kolhozokban eszerek és mensevikek, petljurista tisztek és más fehérgárdisták, volt gyenyikinisták és kolcsakisták dirigálnak. Ezzel kapcsolatban figyelembe kell venni azt, hogy a kolhoz, mint szervezeti forma, nemcsak nincs biztosítva a szovjetellenes elemek behatolása ellen, hanem egy ideig bizonyos tekintetben még jó alkalmat is ad arra,

hogy az ellenforradalmárok ideiglenesen kihasználják. Amíg a parasztok egyéni gazdálkodást folytattak, — szét voltak szórva és el voltak egymástól szakítva, s ennek következtében a szovjetellenes elemek ellenforradalmi mesterkedései nem érhettek el nagy eredményeket a parasztok között. Egészen más a helyzet, amikor a parasztok áttérnek a kolhozgazdaságra. A parasztoknak itt már megvan a kész tömegszervezeti formájuk, a kolhozok képében. Ennek következtében a szovjetellenes elemek befurakodása a kolhozokba és szovjetellenes tevékenysége sokkal nagyobb eredményeket érhet el. Fel kell tételeznünk, hogy mindezzel a szovjetellenes elemek is számolnak. Ismeretes, hogy az ellenforradalmárok egy része, például Észak-Kaukázusban, maga igyekszik valami kolhozféléket létesíteni, abból a célból, hogy azokat legális fedezékül kihasználja illegális szervezetei számára. Ismeretes az is, hogy a szovjetellenes elemek egyes kerületekben, ahol még nincsenek leleplezve és szétverve, szívesen lépnek be a kolhozokba, még magasztalják is a kolhozokat, abból a célból, hogy a kolhozokon belül megteremthessék az ellenforradalmi munka fészkeit. Ugyancsak ismeretes, hogy a szovjetellenes elemek egy része most maga is a kolhozok mellett foglal állást, de azzal a fenntartással, hogy a kolhozokban ne legyenek kommunisták. „Kolhozok kommunisták nélkül" — ezen a jelszón mesterkednek most a szovjetellenes elemek körében. A dolog tehát nemcsak magától a kolhoztól mint szocialista szervezeti formától függ, hanem mindenekelőtt attól, hogy milyen tartalommal töltjük meg ezt a formát, — a dolog

lényege az, hogy *ki* áll a kolhozok élén és *ki* vezeti őket.

A leninizmus szempontjából a kolhoz, éppúgy mint a Szovjet, ha mint szervezeti formát tekintjük — fegyver, és csakis fegyver. Ezt a fegyvert bizonyos körülmények között a forradalom ellen lehet fordítani. Lehet az ellenforradalom ellen fordítani. Szolgálhat a munkásosztálynak és a parasztságnak. Szolgálhat bizonyos körülmények között a munkásosztály és a parasztság ellenségeinek. Minden attól függ, hogy kinek a kezében van ez a fegyver és ki ellen fordítják.

Ezt kezdik megérteni, osztályösztönüktől vezetve, a munkások és a parasztok ellenségei.

Egyes kommunistáink ezt, sajnos, még nem értik.

És éppen azért, mert egyes kommunistáink ezt az egyszerű dolgot nem értették meg, — éppen ezért ma az a helyzet, hogy jónéhány kolhozban jól álcázott szovjetellenes elemek vezetik az ügyeket, és ott kártevést és szabotázst szerveznek.

4. Falusi munkánk fogyatékosságainak negyedik oka az, hogy sok vidéki elvtársunk nem tudja, hogyan kell a kulákság elleni harc frontját átcsoportosítani, nem érti, hogy az osztályellenség arculata az utóbbi időben megváltozott, hogy megváltozott az osztályellenség taktikája a falun, s ha eredményt akarunk elérni, ennek megfelelően nekünk is meg kell változtatnunk taktikánkat. Az ellenség felismerte a megváltozott helyzetet, felismerte a falu új rendjének erejét és hatalmát és ennek megfelelően, átépítette munkáját, megváltoztatta taktiká-

ját — áttért a kolhozok elleni nyilt támadásról az alattomos aknamunkára. Mi ellenben ezt nem ismertük fel, az új helyzetet nem vettük észre és továbbra is ott keressük az osztályellenséget, ahol már nincsen, tovább folytatjuk a kulákság elleni leegyszerűsített harc régi taktikáját, holott ez a taktika már régen elavult.

Keresik az osztályellenséget a kolhozokon kívül, keresik vadképű, agyaras, vastagnyakú, kurtapuskás emberek formájában. Olyan kulákot keresnek, amilyent a plakátokról ismerünk. De ilyen kulákok már régóta nincsenek a felszínen. A mai kulákok és kulákbérencek, a falu mai szovjetellenes elemei — nagyobbrészt „csöndes", „mézes-mázos", majdhogynem „szent" emberek. Nem a kolhozoktól messze kell őket keresni, ott ülnek bent magukban a kolhozokban, raktárnoki, gazdaságvezetői, számvivői, titkári és más efféle állásokban. Ezek a kulákok sohasem fogják azt mondani, hogy „le a kolhozzal!" Ezek a kolhoz „mellett" vannak. De olyan szabotáló és kártevő munkát végeznek a kolhozon belül, hogy a kolhoz arról koldul. Ezek sohasem fogják azt mondani, hogy „le a gabonabeadással!" Ezek a gabonabeadás „mellett" vannak. Ezek „csak" demagógiát űznek és azt követelik, hogy létesítsen a kolhoz állattenyésztési alapot, mégpedig háromszor akkorát, mint amilyenre az ügy érdekében szükség van, hogy létesítsen a kolhoz biztosítási alapot, mégpedig háromszor akkorát, mint amilyenre az ügy érdekében szükség van, hogy adjon ki a kolhoz a közös étkezés céljaira naponta 6—10 font gabonát fejenként és így tovább. Érthető, hogy ilyen „alapokkal" és ilyen

élelmezési fejadagok után, az ilyen szélhámos demagógia után, a kolhoz gazdaságilag okvetlenül meggyöngül és nem képes beadni az előírt gabonamennyiséget.

Ahhoz, hogy felismerjük az ilyen ügyes ellenséget és ne üljünk fel a demagógiának, forradalmi éberségre van szükségünk, érteni kell ahhoz, hogy letépjük az ellenség álarcát, hogy megmutassuk a kolhozparasztoknak az ellenség igazi, ellenforradalmi arcát. De sok olyan kommunistánk van-e a falun, aki képes erre? A kommunisták gyakran nemcsak nem leplezik le az ilyen osztályellenséget, hanem ellenkezőleg: maguk is felülnek szélhámos demagógiájának és az ellenség uszályába kerülnek.

Egyes elvtársaink, mivel nem veszik észre az osztályellenséget ebben az új álarcában és nem tudják leleplezni álnok mesterkedéseit, gyakran azzal nyugtatják meg magukat, hogy kulákok már nincsenek, hogy a kulákságot mint osztályt felszámoló politikánk eredményeképpen a falu szovjetellenes elemei már szét vannak zúzva s hogy ennek folytán meg lehet békülni az olyan „semleges" kolhozok létezésével, amelyek sem nem bolsevikok, sem nem szovjetellenesek, de amelyek maguktól, úgyszólván ösztönösen, át kell hogy menjenek majd a Szovjethatalom oldalára. Ez azonban nagy tévedés, elvtársak. A kulákok szét vannak verve, de még távolról sincsenek megsemmisítve. Sőt — egyhamar nem is lesznek megsemmisítve, ha a kommunisták nyugodt egykedvűséggel szunyókálni fognak, feltételezve, hogy a kulákok maguktól sírba szállnak, úgyszólván, ösztönös fejlődésük útján. Ami a „semleges" kolhozokat illeti,

ilyenek egyáltalán nincsenek és nem is lehetnek a világon. „Semleges" kolhozok csak az olyan emberek képzeletében vannak, akiknek azért van szemük, hogy ne lássanak. Amikor ilyen éles osztályharc dúl, mint most a mi Szovjetországunkban, „semleges" kolhozok számára nem marad hely, ilyen helyzetben a kolhozok csak *vagy* bolsevik, *vagy* szovjetellenes kolhozok lehetnek. És ha ebben vagy abban a kolhozban a vezetés nem a mi kezünkben van, ez azt jelenti, hogy azt a kolhozt szovjetellenes elemek vezetik. Ehhez semmi kétség nem fér.

5. Végül van falusi munkánk fogyatékosságainak még egy oka. Ez az ok az, hogy lebecsülik a kommunisták szerepét és felelősségét a kolhozépítésben, lebecsülik a kommunisták szerepét és felelősségét a gabonabegyüjtésben. A gabonabegyüjtés nehézségeiről szólva, a kommunisták rendszerint a parasztokra hárítják a felelősséget és azt állítják, mindenben a paraszt a hibás. Ez azonban teljesen helytelen és feltétlenül igazságtalan állítás. A paraszt erről nem tehet. Ha arról van szó, hogy ki a felelős és ki a hibás, nem kétséges, hogy a felelősség teljesen a kommunistákra hárul, és hibásak itt mindenben csakis mi, kommunisták vagyunk.

Nincs és soha nem volt még a világon olyan hatalmas és tekintélyes hatalom, mint a mi hatalmunk, a Szovjethatalom. Nincs és soha nem volt még a világon olyan hatalmas és tekintélyes párt, mint a mi pártunk, a kommunista párt. Senki sem akadályoz és nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy a kolhozok ügyeit úgy intézzük, ahogy a kolhozok érdekei, az állam érdekei követelik. És ha

nem mindig sikerül a kolhozok ügyeit úgy intéznünk, ahogy a leninizmus megköveteli, ha gyakran megbocsáthatatlan, durva hibákat követünk el, teszem azt, a gabonabegyüjtés terén, ebben mi, és csakis mi vagyunk hibásak.

Mi vagyunk a hibásak abban, hogy nem vettük észre a kolhoz-gabonakereskedelem negatív oldalait és számos durva hibát követtünk el.

Mi vagyunk a hibásak abban, hogy számos pártszervezetünk elszakadt a kolhozoktól, pihent babérain és átengedte magát a „megy az magától" hullámainak.

Mi vagyunk a hibásak abban, hogy számos elvtársunk még mindig túlbecsüli a kolhozt, mint tömegszervezeti formát, nem értve meg, hogy nem annyira a formában, mint inkább abban van a lényeg, hogy magunk vegyük kezünkbe a kolhozok vezetését és kiseperjük a kolhozok vezetőségéből a szovjetellenes elemeket.

Mi vagyunk a hibásak abban, hogy nem ismertük fel az új helyzetet és nem alkottunk magunknak tiszta képet az alattomban dolgozó osztályellenség új taktikájáról.

Kérdezem: mit tehetnek erről a parasztok?

Tudok a kolhozok egész csoportjairól, amelyek fejlődnek és virulnak, pontosan teljesítik az állam által megszabott feladatokat és gazdaságilag napról-napra erősödnek. Másrészt tudok olyan kolhozokról is, amelyek az előbbiekkel szomszédosak, és amelyek, bár termésük ugyanakkora és a munka objektív feltételei sem rosszabbak náluk, mint amazoknál, — sorvadnak és széthullóban vannak. Mi ennek az oka?

Az az oka, hogy a kolhozok előbbi csoportját igazi kommunisták vezetik, a másik csoportot pedig fajankók, igaz, hogy pártkönyv van a zsebükben, de mégis csak fajankók.

Kérdezem: mit tehetnek erről a parasztok?

A kommunisták szerepének és felelősségének lebecsülése arra vezet, hogy falusi munkánk fogyatékosságainak okát gyakran nem ott keresik, ahol keresni kell s ennek következtében a fogyatékosságokat nem küszöbölik ki.

A gabonabegyüjtéssel kapcsolatos nehézségek okát nem a parasztokban kell keresni, hanem saját magunkban, saját sorainkban. Mert *mi* vagyunk hatalmon, *mi* rendelkezünk az állam anyagi eszközeivel, *mi* vagyunk hivatva vezetni a kolhozokat, és *nekünk* kell viselnünk az egész felelősséget a falusi munkáért.

Ezek azok a fő okok, amelyek falusi munkánk fogyatékosságait előidézték.

Egyesek talán úgy gondolják, hogy túlságosan sötét képet rajzoltam, hogy egész falusi munkánk — csupa fogyatékosság. Ez persze nem áll. A valóságban falusi munkánknak e fogyatékosságokon kívül sok igen komoly és döntő vívmánya is van. De már beszédem elején megmondtam, hogy feladatom nem vívmányaink jellemzése, hogy falusi munkánk nak csupán fogyatékosságairól szándékozom beszélni.

Ki lehet-e javítani ezeket a fogyatékosságokat? Igen, feltétlenül ki lehet javítani. Kijavítjuk-e őket a legrövidebb időn belül? Igen, feltétlenül kijavítjuk. Ehhez nem férhet semmi kétség.

Azt hiszem, hogy a gép- és traktorállomások és a szovhozok politikai osztályai azok közé a döntő fontosságú eszközök közé tartoznak, amelyeknek segítségével ezeket a hiányokat a legrövidebb időn belül ki lehet küszöbölni. (Viharos, sokáig nem szűnő taps.)

A „RABOTNYICÁ”-NAK[64]

Forró üdvözletem a „*Rabotnyicá*”-nak, fennállása tizedik évfordulója alkalmából. Kívánom a folyóiratnak, hogy a női proletártömegeket sikeresen nevelje a szocializmus teljes diadaláért folytatott harc szellemében, tanítónk, Lenin, nagy rendeléseinek teljesítése szellemében.

I. Sztálin

„Pravda” 25. sz.
1933 január 26.

LEVÉL I. N. BAZSANOV ELVTÁRSHOZ

Tisztelt I. N. Bazsanov elvtárs!

Megkaptam levelét, amelyben közli, hogy munkám elismeréseképpen átengedi nekem második rendjelét.

Nagyon hálás vagyok Önnek meleg szavaiért és az elvtársi ajándékért. Én tudom, hogy mitől fosztja Ön meg magát az én kedvemért és becsülöm érzelmeit.

Ennek ellenére nem fogadhatom el második rendjelét. Nem fogadhatom el és nem is szabad elfogadnom nemcsak azért, mert az csak Önt illeti meg, minthogy Ön érdemelte ki, hanem azért sem, mert engem amúgyis eléggé kitüntet az elvtársak figyelme és tisztelete és — következésképpen — nincs jogom Önt megfosztani.

A rendjeleket nem azok számára alapították, akiket amúgyis ismernek, hanem — legfőképpen — olyan hősök számára, akiket nem ismernek eléggé és akiket ismertté kell tennünk.

Ezenkívül meg kell mondanom Önnek, hogy

már van két rendjelem. Ez már több a kelleténél — higgye el nekem.

Bocsánatot kérek a kései válaszért.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

P. S. A rendjelet visszaküldöm annak, akit megillet.

I. Sztálin

1933 február 16.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

BESZÉD A SZOVJETUNIÓ ÉLENJÁRÓ KOLHOZPARASZTJAINAK ELSŐ ORSZÁGOS KONGRESSZUSÁN[65]

1933 február 19

Kolhozparaszt elvtársak és elvtársnők! Nem szándékoztam felszólalni kongresszusukon. Nem szándékoztam azért, mert az előttem szóló elvtársak beszédeikben már mindazt elmondták, amit mondani kellett, mégpedig jól és találóan. Érdemes-e ezek után még felszólalnom? Minthogy azonban ragaszkodnak hozzá, az erő pedig az elvtársak kezében van (hosszantartó taps), köteles vagyok engedelmeskedni.

Szólok néhány szót az egyes kérdésekről.

I

A KOLHOZOK ÚTJA — AZ EGYETLEN HELYES ÚT

Első kérdés: helyes-e az az út, amelyre a kolhozparasztság lépett, helyes-e a kolhozok útja?

Ez nem meddő kérdés. Az elvtársak, a kolhozok élenjáró dolgozói, természetesen nem kételkednek abban, hogy a kolhozok helyes úton járnak. Ezért lehetséges, hogy az elvtársaknak ez a kérdés feleslegesnek tünik. De nem minden paraszt gondolkodik úgy, mint önök. A parasztok közt, sőt

a kolhozparasztok közt is, még szép számmal akadnak olyanok, akik kételkednek a kolhoz-út helyességében. S ezen nincs is semmi csodálnivaló.

Hiszen valóban, évszázadokon át éltek az emberek régimódra, jártak a régi úton, görnyedeztek a kulák, a földesúr előtt, az uzsorás és a spekuláns előtt. Nem mondhatjuk ugyan, hogy ezt a régi, kapitalista utat a parasztok helyeselték. De ez az út a régi, kitaposott, megszokott út volt, és a gyakorlatban mindeddig még senki sem bizonyította be, hogy lehet valahogy másként is, jobban is élni. Annál is kevésbbé, mert az emberek a burzsoá országokban még mindig a régi módon élnek... S egyszercsak, ebbe a régi, posványos életbe berontanak a bolsevikok, berontanak, mint a vihar és azt mondják: ideje már szakítani a régi úttal, ideje már új életet, kolhozéletet kezdeni, ideje már, hogy ne úgy élj, ahogyan a burzsoá országokban élnek az emberek, hanem új módon, artel módra. De hát mi fán terem ez az újfajta élet, ki tudná azt megmondani? Csak rosszabbul ne üssön ki, mint a régi volt. Annyi mindenesetre bizonyos, hogy az új út nem megszokott út, nem kitaposott út, nem is derítették fel még teljesen. Nem jobb-e megmaradni a régi úton? Nem jobb-e egyelőre várni az új, a kolhoz-útra való áttéréssel? Érdemes-e kockáztatni?

Ilyen kételyek gyötrik ma a dolgozó parasztság egy részét.

El kell-e oszlatnunk ezeket a kételyeket? Napfényre kell-e teregetnünk ezeket a kételyeket és megmutatnunk — mit érnek? Világos, hogy ezt meg kell tennünk.

Vagyis a fentebb feltett kérdést nem lehet meddő kérdésnek nevezni.

Nos hát — helyes-e az az út, amelyre a kolhozparasztság rálépett?

Egyes elvtársak azt gondolják, hogy az áttérés az új útra, a kolhozok útjára, három évvel ezelőtt kezdődött meg nálunk. Ez csak részben igaz. Persze, a tömeges kolhozépítés három évvel ezelőtt kezdődött nálunk. Ezt az átmenetet, mint tudjuk, a kulákság szétzúzása és a szegény- és középparasztok milliós tömegeinek kolhozmozgalma jellemezte. Mindez igaz. Ahhoz azonban, hogy ezt a kolhozok útjára való tömeges áttérést elkezdhessük, bizonyos előfeltételekkel kellett rendelkeznünk, amelyek nélkül a tömeges kolhozmozgalom egyáltalában elképzelhetetlen.

Mindenekelőtt szükség volt a Szovjethatalomra, amely segítette és segíti a parasztokat abban, hogy a kolhozok útjára térjenek.

Másodszor, el kellett kergetnünk a földbirtokosokat és a tőkéseket, el kellett tőlük vennünk és a nép tulajdonának kellett nyilvánítanunk a gyárakat és a földet.

Harmadszor, meg kellett zaboláznunk a kulákságot és el kellett tőle vennünk a gépeket és traktorokat.

Negyedszer, el kellett rendelnünk, hogy a gépeket és traktorokat csakis a kolhozokban egyesült szegény- és középparasztok használhatják.

Végül, iparosítanunk kellett az országot, traktoripart kellett teremtenünk és új mezőgazdasági gépgyárakat kellett építenünk, hogy a kolhoz-

parasztságot bőségesen el tudjuk látni traktorokkal és gépekkel.

Ezek nélkül az előfeltételek nélkül gondolni sem lehetett volna a kolhoz-útra való tömeges áttérésre, amelyet három évvel ezelőtt elkezdtünk.

Tehát ahhoz, hogy a kolhozok útjára áttérhessünk, mindenekelőtt véghez kellett vinnünk az Októberi Forradalmat, meg kellett döntenünk a tőkéseket és a földbirtokosokat, el kellett vennünk tőlük a földet és a gyárakat, és új ipart kellett teremtenünk.

Az Októberi Forradalommal meg is kezdődött az új útra, a kolhozok útjára való áttérés. Új erővel azért csak három évvel ezelőtt bontakozott ki, mert csak akkor mutatkoztak meg teljes nagyságukban az Októberi Forradalom gazdasági eredményei, csak akkorra sikerült országunk iparosítását előbbre lendíteni.

A népek története sok forradalmat ismer. Ezek a forradalmak abban különböznek az Októberi Forradalomtól, hogy valamennyi egyoldalú forradalom volt. A dolgozók kizsákmányolásának egyik formáját felváltotta a kizsákmányolás másik formája, de maga a kizsákmányolás megmaradt. A régi kizsákmányolók és elnyomók helyébe új kizsákmányolók és elnyomók jöttek, de maguk a kizsákmányolók és elnyomók megmaradtak. Csak az Októberi Forradalom tűzte ki céljául *minden* kizsákmányolás megszüntetését, *minden néven nevezendő* kizsákmányoló és elnyomó felszámolását.

A rabszolgák forradalma felszámolta a rabszolgatartókat és megszüntette a dolgozók kizsákmányolásának rabszolgasági formáját. De helyükbe a

jobbágytartókat és a dolgozók kizsákmányolásának hűbéri formáját állította. A kizsákmányolók egyik csoportját a kizsákmányolók másik csoportja váltotta fel. A rabszolgaság idején a „törvény" megengedte a rabszolgatartóknak, hogy megöljék rabszolgáikat. A jobbágyság idején a „törvény" a jobbágytartóknak „csak" azt engedte meg, hogy jobbágyaikat eladhassák.

A jobbágyparasztok forradalma felszámolta a jobbágytartókat és megszüntette a kizsákmányolás hűbéri formáját. De helyükbe a tőkéseket és nagybirtokosokat állította, a dolgozók kizsákmányolásának kapitalista és földesúri formáját. A kizsákmányolók egyik csoportját a kizsákmányolók másik csoportja váltotta fel. A jobbágyság idején a „törvény" megengedte a jobbágyok eladását. A kapitalista rendszerben a „törvény" „csak" azt engedi meg, hogy a dolgozókat munkanélküliségre és nyomorra, pusztulásra és éhhalálra kárhoztassák.

Csakis a mi szovjet forradalmunk, csakis a mi Októberi Forradalmunk tette fel a kérdést úgy, hogy nem felcserélni kell a kizsákmányolók egyik csoportját egy másikkal, és nem felváltani kell a kizsákmányolás egyik formáját egy másikkal, hanem ki kell irtani minden kizsákmányolást, ki kell pusztítani minden néven nevezendő kizsákmányolót, minden néven nevezendő gazdagot és elnyomót, régit és újat egyaránt, hogy írmagjuk se maradjon. (Hosszantartó taps.)

Ezért volt az Októberi Forradalom elengedhetetlen előfeltétele annak, hogy a parasztok új útra, a kolhozok útjára térhessenek.

Helyesen cselekedtek-e a parasztok, amikor az Októberi Forradalmat támogatták? Igen, helyesen cselekedtek. Helyesen cselekedtek, mert az Októberi Forradalom segített nekik lerázni nyakukról a földbirtokosokat és tőkéseket, az uzsorásokat és kulákokat, a kereskedőket és spekulánsokat.

De ez a kérdésnek csak egyik oldala. Elkergetni az elnyomókat, elkergetni a földbirtokosokat és tőkéseket, megzabolázni a kulákokat és spekulánsokat — mindez nagyon jó dolog. De ez még kevés. Ahhoz, hogy végleg megszabaduljunk a régi bilincsektől, ahhoz a kizsákmányolók szétzúzása egymagában még nem elegendő. Ehhez még az is kell, hogy új életet építsünk fel, olyan életet, amely megadja a lehetőséget a dolgozó parasztnak arra, hogy anyagi és kulturális helyzetét javítsa és hogy napról-napra, évről-évre egyre magasabbra emelkedjék. Ehhez az kell, hogy a faluban megteremtsük az új rendet, a kolhozrendet. Ez a kérdés másik oldala.

Miben különbözik a régi rend az új rendtől, a kolhozrendtől?

A régi rendben a parasztok külön-külön dolgoztak, ősapáik módjára, elavult munkaeszközökkel, a földbirtokosok és tőkések, a kulákok és spekulánsok javára úgy, hogy ők maguk éheztek és másokat gazdagítottak. Az új rendben, a kolhozrendben, a parasztok közösen dolgoznak, artel módra, korszerű szerszámok, traktorok és mezőgazdasági gépek segítségével, saját maguknak és saját kolhozaiknak, tőkések és földbirtokosok, kulákok és spekulánsok nélkül, dolgoznak azért, hogy napról-napra javítsák

anyagi és kulturális helyzetüket. Ott, a régi rendben a kormány burzsoá kormány, amely a dolgozó parasztokkal szemben a gazdagokat támogatja. Itt, az új rendben, a kolhozrendben, a kormány munkás- és parasztkormány, amely a munkásokat és a parasztokat támogatja a minden rendű és rangú gazdagokkal szemben. A régi rend a kapitalizmushoz vezet. Az új rend — a szocializmushoz.

Íme: két út, a kapitalista út és a szocialista út, az út előre — a szocializmushoz, és az út vissza — a kapitalizmushoz.

Vannak emberek, akik azt hiszik, hogy lehet valamilyen harmadik útra térni. Különösen szívesen kapnak ez után a még senki nem látta harmadik út után egyes ingadozó elvtársak, akik eddig még nincsenek teljesen meggyőződve a kolhoz-út helyességéről. Ők azt akarják, hogy térjünk vissza a régi rendhez, térjünk vissza az egyéni gazdálkodáshoz, de tőkések és földbirtokosok nélkül. Emellett „csak" azt akarják, hogy ismerjük el a kulákokat és egyéb kistőkéseket gazdasági rendszerünk törvényes jelenségeinek. A valóságban ez nem harmadik út, hanem a második, a kapitalizmushoz vezető út. Mert mit jelent az egyéni gazdálkodásra való visszatérés és a kulákság visszaállítása? Azt jelenti, hogy visszaállítjuk a kulák jármot, visszaállítjuk a parasztság kulák kizsákmányolását, és hatalmat adunk a kuláknak. De hát lehet-e visszaállítani a kulákságot s ugyanakkor fenntartani a Szovjethatalmat? Nem, nem lehet. A kulákság visszaállítása szükségképpen egy kulákhatalom megteremtésére és a Szovjethatalom felszámolására, vagyis szükségképpen egy burzsoá kor-

mány alakítására vezet. Egy burzsoá kormány megalakítása pedig szükségképpen a földbirtokosok és tőkések visszaállítására, a kapitalizmus visszaállítására vezet. Az úgynevezett harmadik út a valóságban nem egyéb, mint a második út, a kapitalizmushoz való visszatérés útja. Kérdezzék csak meg a parasztokat, akarják-e visszaállítani a kulák jármot, vissza akarnak-e térni a kapitalizmushoz, akarják-e felszámolni a Szovjethatalmat és visszaállítani a földbirtokosok és tőkések hatalmát? Kérdezzék csak meg őket s megtudják, melyik utat tartja a dolgozó parasztok többsége az egyetlen helyes útnak.

Tehát csak két út van: *vagy* előre, felfelé — az új, a kolhozrendhez, *vagy* visszafelé, lefelé — a régi, kulák és kapitalista rendhez.

Harmadik út nincs.

A dolgozó parasztság helyesen tette, hogy elfordult a kapitalista úttól és a kolhozépítés útjára lépett.

Azt mondják, hogy a kolhozok útja helyes út, de nehéz út. Ez csak részben igaz. Nehézségek természetesen vannak ezen az úton. A jó életet nem adják ingyen. A helyzet azonban az, hogy a fő nehézségeken már túlvagyunk, a még ránk váró nehézségekre pedig nem érdemes sok szót vesztegetni. Legalábbis azokhoz a nehézségekhez képest, amelyeket a munkások éltek át 10—15 évvel ezelőtt, az önök mai nehézségei, kolhozparaszt elvtársak, gyerekjátéknak tetszenek. Az elvtársak szónokai itt felszólaltak és dícsérték Leningrád, Moszkva, Harkov, a Donyecmedence munkásait. Arról beszéltek, hogy ezek a munkások nagy eredményeket értek el, a kolhoz-

parasztok viszont jóval kisebb eredményeket tudnak felmutatni. Sőt, úgy láttam, hogy a szónokok beszédeibe bizonyos elvtársi irigység is vegyült: hogy hát milyen jó is volna, ha nekünk, kolhozparasztoknak is olyan eredményeink volnának, mint nektek, Leningrád, Moszkva, Harkov és a Donyec-medence munkásainak...

Mindez igen szép. De tudják-e az elvtársak, mibe kerültek ezek az eredmények Leningrád és Moszkva munkásainak, milyen nélkülözéseket kellett elviselniök, hogy ezeket az eredményeket végre elérjék? Elmondhatnék egyet-mást arról, hogyan éltek a munkások 1918-ban, amikor hetekig egy darabka kenyeret sem kaptak, hogy a húsról és egyéb élelmiszerekről ne is beszéljek. Akkoriban azok a napok számítottak a legjobb napoknak, amikor sikerült Leningrád és Moszkva munkásainak öt deka feketekenyeret kiosztani, azt is felében olajpogácsával kevert lisztből. S ez az állapot nem egy hónapig, nem is félévig, hanem teljes két esztendeig tartott. De a munkások tűrtek és nem estek kétségbe, mert tudták, hogy eljönnek majd a jobb idők és döntő sikereket fognak elérni. És, látják, a munkások nem is tévedtek. Hasonlítsák csak össze az önök nehézségeit és nélkülözéseit azokkal a nehézségekkel és nélkülözésekkel, amelyeket a munkások éltek át, és meglátják, hogy szóra sem érdemesek.

Mi kell ahhoz, hogy a kolhozmozgalmat továbbvigyük és a kolhozépítést a lehető legnagyobb mértékben továbbfejlesszük?

Ehhez mindenekelőtt az kell, hogy a kolhozoknak egyszersmindenkorra biztosított és művelésre

alkalmas földjük legyen. Van ilyen földjük? Igen, van. Ismeretes, hogy a kolhozoknak átadtuk s egyszersmindenkorra biztosítottuk a legjobb földeket. A kolhozparasztok tehát kedvükre művelhetik és javíthatják földjüket, nem kell félniök, hogy a föld kicsúszik a kezükből és idegen kézbe kerül.

Másodszor az kell hozzá, hogy a kolhozparasztok traktorokat és gépeket használhassanak. Vannak traktoraik és gépeik? Igen, vannak. Közismert, hogy traktorgyáraink és mezőgazdasági gépgyáraink mindenekelőtt és főleg a kolhozoknak dolgoznak és ellátják őket minden korszerű munkaeszközzel.

Végül az kell hozzá, hogy a kormány minden erejével támogassa a kolhozparasztokat, emberrel is, pénzügyileg is, és ne tűrje, hogy az ellenséges osztályok maradványai a kolhozokat bomlasszák. Van ilyen kormányuk? Igen, van. A neve: munkás-paraszt szovjet kormány. Mutassanak nekem még egy országot, ahol a kormány nem a tőkéseket és a földbirtokosokat, nem a kulákokat és egyéb pénzeszsákokat támogatja, hanem a dolgozó parasztokat. Nincs és soha nem is volt a világon ilyen ország. Csakis nálunk, a Szovjetországban van olyan kormány, amely minden erejével a munkásokat és a kolhozparasztokat pártfogolja, a város és a falu minden dolgozóját, szemben a pénzeszsákokkal és kizsákmányolókkal. (Hosszantartó taps.)

Szóval, önöknek megvan mindenük ahhoz, hogy a kolhozépítést kifejlesszék és teljesen megszabaduljanak a régi bilincsektől.

Önöktől csak egyet várunk — dolgozzanak becsületesen, a végzett munka arányában osszák

el a kolhoz jövedelmét, kíméljék a kolhoz tulajdonát, kíméljék a traktorokat és gépeket, gondozzák jól lovaikat, teljesítsék a munkás és paraszt államuk által előírt feladatokat, erősítsék a kolhozokat és kergessék ki a kolhozokból a befurakodott kulákokat és kulákbérenceket.

Egyet fognak érteni velem abban, hogy ezeket a nehézségeket legyőzni, vagyis becsületesen dolgozni és a kolhoz tulajdonát óvni, nem is olyan nagyon nehéz dolog. Annál is kevésbbé, mert hiszen most nem pénzeszsákoknak és nem kizsákmányolóknak, hanem maguknak, saját kolhozaiknak dolgoznak.

Látják, hogy a kolhozok útja, a szocializmus útja — az egyetlen helyes út a dolgozó parasztok számára.

II

LEGKÖZELEBBI FELADATUNK — JÓMÓDÚVÁ TENNI MINDEN KOLHOZPARASZTOT

A második kérdés: mit értünk el eddig az új úton, a mi kolhoz-utunkon és mit szándékozunk elérni a legközelebbi két-három évben?

A szocializmus — jó dolog. A boldog szocialista élet vitathatatlanul jó dolog. De mindez még a jövő ígérete. A fő kérdés most nem az, hogy mit fogunk elérni a jövőben. A fő kérdés az, mit értünk el már a jelenben. A parasztság a kolhozok útjára lépett. Ez nagyon rendjén van. De milyen eredményeket ért el ezen az úton? Mik azok a kézzelfogható eredmények, amelyeket a kolhozok útján haladva elértünk?

Elértük azt, hogy a szegényparasztok milliós tömegei segítségünkkel beléptek a kolhozokba. Elér-

tük azt, hogy a kolhozokba belépő és ott a legjobb minőségű földeket és legjobb munkaeszközöket használó szegényparasztok milliós tömegei a középparasztok színvonalára emelkedtek. Elértük azt, hogy a szegényparasztok milliós tömegei, amelyek azelőtt éheztek, most a kolhozokban középparasztokká, biztos megélhetésű emberekké lettek. Elértük azt, hogy aláástuk a parasztoknak szegényparasztokra és kulákokra való rétegeződését, szétzúztuk a kulákokat és segítettünk a szegényparasztoknak, hogy a kolhozokon belül munkájuk gazdájává, középparasztokká váljanak.

Mi volt a helyzet úgy négy évvel ezelőtt, a kolhozépítés fellendülése előtt? A kulákok gazdagodtak és izmosodtak. A szegényparasztok nyomorogtak és tönkrementek, a kulákok jármába kerültek. A középparasztok igyekeztek felkapaszkodni a kulákok sorába, de folyvást visszazuhantak és a kulákok örömére a szegényparasztok sorait gyarapították. Nem nehéz kitalálni, hogy ebből az egész kavarodásból csak a kulákoknak volt hasznuk, meg legfeljebb egyeseknek a jómódúak közül. A faluban minden 100 gazdaság közül 4—5 kulákgazdaság, 8—10 jómódú gazdaság, 45—50 középparaszti és vagy 35 szegényparaszti gazdaság volt. Tehát a parasztporták legalább 35%-a szegényparasztoké volt, akik kénytelenek voltak a kulák uzsora jármát a nyakukba venni. Nem is szólva a középparasztok szegényebb rétegeiről, amelyekhez a középparasztságnak több mint fele tartozott és amelyek, helyzetüket tekintve, alig különböztek a szegényparasztságtól s közvetlenül függtek a kulákoktól.

A kolhozépítés széles kifejlesztésével elértük azt,

hogy megszüntettük ezt a kavarodást és igazságtalanságot, összetörtük a kulák jármot, a kolhozokba bevontuk a szegényparasztok egész tömegét, biztosítottuk megélhetésüket és felemeltük őket a középparasztok színvonalára, ilymódon lehetővé téve nekik, hogy használják a kolhozföldeket, élvezzék a kolhozoknak nyujtott kedvezményeket, használják a traktorokat és a mezőgazdasági gépeket.

Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy legalább 20 millió főnyi parasztlakosságot, legalább 20 millió szegényparasztot megmentettünk a nyomortól és a tönkremenéstől, megmentettük őket a kulák nyűgtől és a kolhozok révén biztos megélhetésű emberekké tettük őket.

Ez nagy eredmény, elvtársak. Olyan eredmény ez, amilyent még nem látott a világ és amilyent még egyetlen másik állam sem ért el a világon.

Ezek tehát a kolhozépítés gyakorlati, kézzelfogható eredményei, annak eredményei, hogy a parasztság a kolhozok útjára tért.

De ez csak *első* lépésünk, *első* vívmányunk a kolhozépítés útján.

Helytelen volna azt hinni, hogy az első lépés után meg kell állnunk, hogy be kell érnünk ezzel az első vívmánnyal. Nem, elvtársak, nem érhetjük be ezzel a vívmánnyal. Ahhoz, hogy továbbhaladjunk és a kolhozokat végleg megszilárdítsuk, meg kell tennünk a *második* lépést, *új* eredményeket kell elérnünk. Mi ez a második lépés? Az, hogy a kolhozparasztokat — a volt szegényparasztokat és a volt középparasztokat egyaránt — még magasabb színvonalra emeljük. Az, hogy *minden kolhozparasztot*

jómódúvá tegyünk. Igen elvtársak, jómódúvá. (H o s z s z a n t a r t ó t a p s.)

Elértük azt, hogy a kolhozok révén a szegényparasztokat a középparasztok színvonalára emeltük. Ez nagyon rendjén van. De ez még kevés. Most azt kell elérnünk, hogy még egy lépést tegyünk előre és segítsünk valamennyi kolhozparasztnak — a volt szegényparasztoknak és a volt középparasztoknak egyaránt — abban, hogy jómódú emberek színvonalára emelkedjenek. Ezt elérhetjük és ezt el is kell érnünk minden áron. (H o s s z a n t a r t ó t a p s.)

Ma mindenünk megvan ahhoz, hogy ezt a célunkat megvalósítsuk. Gépeinket és traktorainkat ma rosszul használjuk ki. Földjeinket nem valami jól munkáljuk meg. Csak meg kell javítanunk a gépek és traktorok kihasználását, meg kell javítanunk a föld megmunkálását — és elérjük azt, hogy terményeink mennyiségét kétszeresére, háromszorosára emeljük. Ez pedig teljesen elegendő ahhoz, hogy minden kolhozparasztot a kolhozföldek jómódú dolgozójává tegyünk.

Hogyan álltunk azelőtt a jómóddal? Ahhoz, hogy valaki jómódúvá váljék, meg kellett károsítania szomszédait, ki kellett zsákmányolnia őket, drágábban eladni nekik, olcsóbban venni tőlük, ezt vagy azt béresnek felfogadni, a béreseket alaposan kizsákmányolni, tőkécskét összeharácsolni, s aztán, így megerősödve kuláksorba felkapaszkodni. Tulajdonképpen ez a magyarázata annak, hogy azelőtt, amíg egyéni gazdálkodás folyt, a szegény- és középparasztok bizalmatlanok voltak a jómódúakkal szemben és gyűlölték őket. Ma más a helyzet. Ma a viszonyok is

mások. Ma ahhoz, hogy a kolhozparasztok jómódúvá váljanak, egyáltalán nincs szükségük arra, hogy szomszédaikat megkárosítsák vagy kizsákmányolják. De ma nem is egykönnyen lehet valakit kizsákmányolni, mert nálunk nincs többé földmagántulajdon vagy földbérlet, a gépek és a traktorok az állam tulajdonában vannak, tőkével bíró emberek pedig a kolhozokban ma nincsenek divatban. Volt ilyen divat, de elfújta örökre a szél. Ahhoz, hogy a kolhozparasztok jómódúvá váljanak, most már csak egyre van szükség: arra, hogy becsületesen dolgozzanak a kolhozban, helyesen használják ki a traktorokat és a gépeket, helyesen használják ki az igásjószágot, helyesen munkálják meg a földet és óvják a kolhoz tulajdonát.

Néha azt mondják: ha már szocializmus van — minek akkor még dolgoznunk? Dolgoztunk azelőtt, dolgozunk most is — nem volna már ideje abbahagyni? Az ilyen beszéd, elvtársak, teljesen helytelen. Semmittevők, nempedig becsületes dolgozók filozófiája ez. A szocializmus egyáltalán nem tagadja a munkát. Ellenkezőleg: a szocializmus alapja a munka. A szocializmus és a munka egymástól elválaszthatatlan.

Nagy tanítómesterünk, Lenin azt mondta: „Aki nem dolgozik, ne is egyék". Mit jelent ez, ki ellen irányulnak Leninnek e szavai? A kizsákmányolók ellen, azok ellen, akik maguk nem dolgoznak, hanem másokat dolgoztatnak és mások verítékén gazdagodnak. És még ki ellen? Azok ellen, akik maguk a napot lopják és másokon akarnak élősködni. A szocializmus nem naplopást követel, hanem azt, hogy

minden ember becsületesen dolgozzék. ne másoknak, ne a gazdagoknak és a kizsákmányolóknak, hanem sajátmagának, a közösségnek. És ha becsületesen fogunk dolgozni, magunknak dolgozni, a saját kolhozainknak, akkor elérjük, hogy alig két-három év alatt minden kolhozparasztot — a volt szegényparasztokat, a volt középparasztokat egyaránt — a jómódú emberek színvonalára emelünk, olyan emberek színvonalára, akik a termékek bőségét élvezik és minden tekintetben kultúréletet élnek.

Ez most a mi legközelebbi feladatunk. Ezt elérhetjük, és mindenáron el is kell érnünk. (H o s s z a n t a r t ó t a p s.)

III

EGYES MEGJEGYZÉSEK

Most pedig engedjék meg, hogy áttérjek néhány külön megjegyzésre.

Először is falusi *párttagjainkról.* Az elvtársak között vannak párttagok, de még több a pártonkívüli. Nagyon helyes, hogy a kongresszusra több pártonkívüli gyűlt össze, mint párttag, mert elsősorban éppen a pártonkívülieket kell bevonnunk munkánkba. Vannak kommunisták, akik bolsevik módon foglalkoznak a pártonkívüli kolhozparasztokkal. De vannak olyanok is, akik kérkednek párttagságukkal és közelükbe sem engedik a pártonkívülieket. Ez helytelen és káros. A bolsevikok, a kommunisták ereje abban van, hogy az aktív pártonkívüliek millióit tudják pártunk köré csoportosítani. Mi, bolsevikok, nem értük volna el mostani sikereinket, ha nem tud-

tuk volna a párt részére a pártonkívüli munkások és parasztok millióinak bizalmát megnyerni. Ehhez pedig mi szükséges? Ehhez az szükséges, hogy a párttagok ne határolják el magukat a pártonkívüliektől, hogy a párt tagjai ne gubózzanak be párttagságukba, ne kérkedjenek párttagságukkal, hanem hallgassák meg a pártonkívüliek szavát, hogy a párttagok ne csak tanítsák a pártonkívülieket, hanem maguk is tanuljanak tőlük.

Nem szabad elfelejteni, hogy a párttagok nem az égből hullanak. Gondoljanak arra, hogy minden párttag valamikor maga is pártonkívüli volt. Ma pártonkívüli valaki, holnap párttag lesz belőle. Tulajdonképpen mi van ezen kérkednivaló? Köztünk, régi bolsevikok közt, jócskán akad olyan ember, aki már 20—30 éve dolgozik a pártban. De hiszen valamikor mi magunk is pártonkívüliek voltunk. Mi lett volna velünk, ha 20—30 évvel ezelőtt pártunk akkori tagjai semmibe se vettek volna bennünket, és nem engedtek volna a párt közelébe? Lehetséges, hogy akkor mi is sok évre távol maradtunk volna a párttól. Pedig mi, régi bolsevikok, nem éppen utolsó emberek vagyunk, elvtársak. (Élénk derültség, hosszantartó taps.)

Ezért párttagjainknak, azoknak a mai fiatal párttagoknak, akik gyakran fennhordják az orrukat a pártonkívüliek előtt, mindezt meg kell szívlelniök, nem szabad elfelejteniök, hogy nem a kérkedés, hanem a szerénység ékesíti a bolsevikot.

Néhány szót a *nőkről, a kolhozparasztnőkről.* A nőkérdés a kolhozokban — fontos kérdés, elvtársak. Tudom, hogy az elvtársak közül sokan lebecsülik a

nőket, sőt, tréfát űznek belőlük. Ez azonban hiba, elvtársak, komoly hiba. Nemcsak arról van itt szó, hogy a lakosság fele — nő. Mindenekelőtt arról van szó, hogy a kolhozmozgalom számos kiváló és tehetséges nőt vezető állásba emelt. Nézzék meg ezt a kongresszust, összetételét és meglátják, hogy az egykor elmaradott nők már régen az élre törtek. A nő a kolhozokban nagy erő. Ezt az erőt véka alatt tartani — bűn. Kötelességünk, hogy a nők érvényesülését a kolhozokban előmozdítsuk és ennek az erőnek teret adjunk.

Igaz, a közelmultban a Szovjethatalom és a kolhozparasztnők között volt egy kis félreértés. A tehénről volt szó. A tehénkérdést azonban elintéztük s a félreértést eloszlattuk. (Hosszantartó taps.) Elértük azt, hogy a kolhozparasztok többségének már van gazdaságonként egy-egy tehene. Még egy-két év — és nem találnak egyetlen olyan kolhozparasztot sem, akinek nincs saját tehene. Mi, bolsevikok, mindent megteszünk, hogy minden kolhozparasztnak meglegyen a saját tehene. (Hosszantartó taps.)

Ami magukat a kolhozparasztnőket illeti, nekik gondolniok kell arra, hogy milyen ereje és jelentősége van a kolhoznak a nők szempontjából, meg kell gondolniok, hogy csak a kolhozban lehetnek a férfiakkal egyenrangúakká. Ha nincs kolhoz — egyenlő jog sincs, a kolhozokban — egyenlő a jog. Gondolják ezt meg a kolhozparaszt elvtársnők és vigyázzanak a kolhozrendre, mint a szemük fényére. (Hosszantartó taps.)

Néhány szót a kolhozokban dolgozó *komszomolis-*

tákról. Az ifjúság a mi jövőnk, a mi reménységünk, elvtársak. Az ifjúságnak kell majd felváltania bennünket, öregeket. Az ifjúságnak kell majd zászlónkat a végső győzelemre vinni. A parasztok közt szép számmal akad olyan öregember, akit lenyűgöz a régi teher, lenyűgöz a szokás hatalma és a régi élet emléke. Érthető, hogy az ilyeneknek nem mindig sikerül a párttal, a Szovjethatalommal lépést tartani. Az ifjúság — az más. Ifjúságunk mentes minden régi tehertől s könnyebben teszi magáévá a lenini útmutatást, mint bárki más. És éppen azért, mert az ifjúság könnyebben teszi magáévá a lenini útmutatást, mint bárki más, éppen ezért van hivatva arra, hogy az elmaradókat és ingadozókat előre vigye. Igaz, nincs elég tudása. De a tudás olyan dolog, amit meg lehet szerezni. Ma nincs meg, holnap meglesz. Ezért a feladat: leninizmust tanulni és megint csak tanulni. Komszomolista elvtársak és elvtársnők! Sajátítsátok el a bolsevizmust és vigyétek előre az ingadozókat! Kevesebbet fecsegjetek, többet dolgozzatok s ügyeteket biztos siker koronázza. (T a p s.)

Néhány szót az *egyéni gazdálkodást folytató parasztokról.* Az egyéni gazdálkodást folytató parasztokról itt a kongresszuson kevés szó esett. De ez még nem jelenti azt, hogy már nem léteznek. Nem, nem jelenti azt. Egyénileg gazdálkodó parasztok még vannak és nem szabad őket kihagynunk számításainkból, mert ők a mi holnapi kolhozparasztjaink. Tudom, hogy az egyéni gazdálkodást folytató parasztok egyrésze végkép elzüllött és spekuláns lett. Nyilván ez a magyarázata annak, hogy kolhoz-

parasztjaink csak alapos megvizsgálás után vesznek fel a kolhozokba egyénileg gazdálkodó parasztokat, sőt van úgy, hogy egyáltalán nem is veszik fel őket. Ez természetesen helyes és ez ellen nem is lehet semmi kifogásunk. De van az egyénileg gazdálkodó parasztoknak egy másik, nagyobb része, amely nem lett spekulánssá, hanem tisztességes munkával keresi meg a kenyerét. Ezek az egyénileg gazdálkodó parasztok talán már hajlandók is volnának belépni a kolhozba. De akadályozza őket ebben egyrészt saját ingadozásuk a kolhoz-út helyességének kérdésében, másrészt a kolhozparasztokban élő harag az egyénileg gazdálkodó parasztokkal szemben.

Természetesen meg kell értenünk a kolhozparasztokat, bele kell képzelnünk magunkat az ő helyzetükbe. Az elmult évek alatt nem kevés sértésben és gúnyban volt részük az egyénileg gazdálkodó parasztok részéről. De a sértésnek és gúnynak nem lehet itt döntő jelentősége. Rossz az a vezető, aki nem tudja elfelejteni a sértést és érzéseit a kolhozügy érdekei fölé helyezi. Ha vezetők akarnak lenni, tudniok kell elfelejteni azokat a sértéseket, amelyeket egyes egyénileg gazdálkodó parasztok részéről elszenvedtek. Két évvel ezelőtt levelet kaptam a Volga-vidékről, egy özvegy parasztasszonytól. Panaszkodott, hogy nem akarják felvenni a kolhozba és támogatásomat kérte. Érdeklődtem a kolhoznál. A kolhoztól azt a választ kaptam, hogy nem vehetik fel az asszonyt a kolhozba, mert megsértette a kolhozparasztok gyűlését. Miről volt ott szó? Arról, hogy a parasztok gyűlésén, ahol a kolhozparasztok felszólították az egyénileg gazdálkodó parasztokat,

hogy lépjenek be a kolhozba, ez az özvegyasszony, mint kitűnt, válaszképpen felemelte a szoknyáját és azt mondta: nesze nektek kolhoz. (É l é n k d e r ü l t s é g.) Kétségtelen, hogy ez az asszony helytelenül járt el és megsértette a gyűlést. De megtagadhatjuk-e tőle a felvételt, ha egy év mulva őszintén megbánta és beismerte hibáját? Azt hiszem, nem tagadhatjuk meg. Ezt meg is írtam a kolhoznak. Az özvegyet felvették. És mi lett az eredmény? Most ott dolgozik a kolhozban, méghozzá nem az utolsó, hanem az első sorokban. (T a p s.)

Ez is egy példa, amely amellett szól, hogy a vezetőknek, ha igazi vezetők akarnak maradni, tudniok kell elfelejteni a sértéseket, ha az ügy érdekei ezt követelik.

Ugyanezt kell mondanunk az egyénileg gazdálkodó parasztokról általában. Nem vagyok ellene annak, hogy a kolhozokba megválogatva vegyék fel az embereket. De ellene vagyok annak, hogy valamennyi egyénileg gazdálkodó paraszt elől sommásan elzárják az utat a kolhozokba. Ez nem a mi politikánk, nem bolsevik politika. A kolhozparasztok ne feledjék el, hogy nemrégen még ők maguk is egyénileg gazdálkodó parasztok voltak.

Végül, néhány szót a *bezencsuki kolhozparasztok leveléről*[36]. Ezt a levelet közölték az ujságok és az elvtársak valószínűleg olvasták. Vitathatatlanul szép levél. Ez a levél arról tanuskodik, hogy kolhozparasztjaink között a kolhozügynek már szép számmal vannak tapasztalt és tudatos szervezői és agitátorai, akikre országunk büszke lehet. De van a levélben egy helytelen pont, amellyel semmiképp sem lehet

egyetérteni. Arról van szó, hogy a bezencsuki elvtársak a saját, a kolhozban végzett munkájukat szerény és csaknem jelentéktelen munkának tüntetik fel, a szónokok és vezetőemberek munkáját pedig, akik néha véget nem érő beszédeket mondanak — nagy, alkotó munkának. Egyetérthetünk-e ezzel? Nem, elvtársak, ezzel semmiképp sem érthetünk egyet. A bezencsuki elvtársak itt hibát követtek el. Lehet, hogy ezt a hibát szerénységükben követték el. Ettől azonban a hiba még hiba marad. Elmúltak azok az idők, amikor azt tartották, hogy a történelmet kizárólag a vezérek csinálják, a munkásokat és parasztokat pedig semmibe se vették. A népek és államok sorsát ma nem egyedül a vezérek, hanem elsősorban és főleg a dolgozók milliós tömegei döntik el. A munkások és a parasztok, akik minden hűhó és hangoskodás nélkül építik a gyárakat, a bányákat és a vasutakat, a kolhozokat és a szovhozokat, akik az élet javait létrehozzák, akik az egész világot táplálják és ruházzák — ezek az új élet igazi hősei és alkotói. Erről bezencsuki elvtársaink, úgylátszik, megfeledkeztek. Nem jó, ha az emberek túlbecsülik erőiket s kérkedni kezdenek érdemeikkel. Ez hencegésre vezet, a hencegés pedig rossz dolog. De még rosszabb, ha az emberek kezdik lebecsülni saját erőiket s nem látják, hogy „szerény" és „észrevétlen" munkájuk valójában nagy és alkotó munka, amelynek sorsdöntő hatása van a történelemre.

Szeretném, ha a bezencsuki elvtársak jóváhagynák a levelükhöz fűzött e kis módosításomat.

Ezzel, elvtársak, be is fejeztem mondanivalómat.

(Sokáig nem szűnő taps, mely

ünneplésbe megy át. Valamennyien felállnak és ünneplik Sztálin elvtársat. „Hurrá!" kiáltások. A teremben kiáltások hangzanak fel: „Éljen Sztálin elvtárs, hurrá! Éljen a kolhozparasztok példaképe! Éljen vezérünk, Sztálin elvtárs!")

„Pravda" 53. sz.
1933 február 23.

A VÖRÖS HADSEREG ÜDVÖZLÉSE FENNÁLLÁSÁNAK TIZENÖTÖDIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

A Szovjetunió Forradalmi Katonai Tanácsának

Üdvözlet a Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg harcosainak, parancsnokainak és politikai funkcionáriusainak!

A Lenin vezetésével megteremtett Vörös Hadsereg hervadhatatlan dicsőséget vívott ki magának a polgárháború nagy harcaiban azzal, hogy kikergette a Szovjetunióból az intervenciósokat és megvédelmezte a szocializmus ügyét országunkban.

A Vörös Hadsereg most a békének, a munkások és a parasztok békés munkájának támasza, a Szovjetunió határainak éber őre.

Országunk munkásai, miután az ötéves tervet győzelmesen befejezték négy év alatt, új védelmi fegyverekkel fegyverzik fel a Vörös Hadsereget. A ti feladatotok, elvtársak: tanuljátok meg tökéletesen kezelni ezeket a fegyvereket és teljesítsétek az ország iránti kötelességteket, ha az ellenség támadást próbálna indítani ellene.

Hordozzátok fennen Lenin zászlaját, a kommunizmusért folyó harc zászlaját!

Éljen a hős Vörös Hadsereg, éljenek vezetői, éljen Forradalmi Katonai Tanácsa!

I. Sztálin

„Pravda" 53. sz.
1938 február 23.

VÁLASZ BARNES ÚR LEVELÉRE

1933 március 20

Tisztelt Barnes Úr!

Ami a Szovjetunióban élő amerikai állampolgárok biztonságát illeti, aggodalmai teljesen alaptalanok.

A Szovjetunió a világnak a közé a kevés országa közé tartozik, amelyekben a nemzeti gyűlölet megnyilvánulásait, vagy a külföldiekkel mint külföldiekkel szemben tanusított barátságtalan magatartást a törvény üldözi. Nem volt és nem is lehet arra eset, hogy a Szovjetunióban valakit nemzetisége miatt üldözzenek. Különösen igaz ez a Szovjetunióban dolgozó külföldi szakemberekre, s köztük az amerikai szakemberekre vonatkozólag, akiket munkájukért — szerintem — csak köszönet illet.

Ami a „Metro-Vickers"[67] néhány angol beosztottját illeti, azokat nem mint angolokat, hanem mint olyan embereket vontuk felelősségre, akik a nyomozó hatóság megállapítása szerint megszegték a Szovjetunió törvényeit. Az oroszokat talán nem vonjuk ugyanígy felelősségre? Nem tudom, mi köze lehet ennek az ügynek az amerikai állampolgárokhoz.

Szolgálatára készen

I. Sztálin

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

SZ. M. BUGYONNIJ ELVTÁRSNAK

Forró, bolsevik üdvözlet ötvenedik születésnapja alkalmából Bugyonnij elvtársnak, fegyvertársamnak a polgárháborúban, a dicső Vörös Lovasság szervezőjének és vezetőjének, aki a forradalmi parasztok soraiból emelkedett a Vörös Hadsereg egyik legtehetségesebb vezetőjévé!

Meleg kézszorítással köszöntöm Önt, kedves Szemjon Mihajlovics.

I. Sztálin

„Pravda" 115. sz.
1933 április 26.

BESZÉLGETÉS ROBINS EZREDESSEL

1933 május 13

(Rövid feljegyzés)

Sztálin. Mivel szolgálhatok?

Robins. Nagy megtiszteltetés számomra, hogy meglátogathatom Önt.

Sztálin. Nincs ebben semmi különös. Ön túloz.

Robins (n e v e t v e). Számomra az a legérdekesebb, hogy szerte egész Oroszországban mindenütt együtt láttam és hallottam ezt a két nevet: Lenin — Sztálin, Lenin — Sztálin, Lenin — Sztálin.

Sztálin. Ez szintén túlzás. Hogyan lehet engem összemérni Leninnel.

Robins (n e v e t v e). Az is túlzás lesz, ha azt mondom, hogy a világ legrégibb kormánya ez alatt az egész idő alatt Szovjet-Oroszország kormánya — a Népbiztosok Tanácsa?

Sztálin. Ez talán csakugyan nem túlzás.

Robins. Érdekes és fontos az, hogy ez a kormány munkájában nem kanyarodott reakciós irányba és hogy az a kormány, amelyet Lenin alakított, erősnek bizonyult. Állja a sarat minden ellenséges irányzattal szemben.

Sztálin. Ez igaz.

Robins. Rendkívül világosan és élénken éreztem Oroszország 15 év alatt megtett fejlődését a május-

elsejei felvonuláson — ugyanis ott voltam az 1918-as májuselsejei felvonuláson is, és a mostanin is, 1933-ban.

Sztálin. Az utóbbi időben sikerült egyetmást alkotnunk. De 15 év nagy idő.

Robins. Egy állam életében mégis kis idő ahhoz a nagy haladáshoz képest, amelyet Szovjet-Oroszország ez alatt az idő alatt elért.

Sztálin. Többet is tehettünk volna, de nem bírtunk.

Robins. Érdekes összehasonlítani a két felvonulás fő motívumait, fő jellegzetességét. Az 1918-as felvonulás kifelé fordult, az egész világ proletariátusához, a nemzetközi proletariátushoz, amelyet forradalomra hívott fel. Most más a fő motívum. A férfiak, a nők és az ifjak most azért vonultak ki tüntetni, hogy megmondják: ez az az ország, amelyet építünk, ez az az ország, amelyet minden erőnkkel védeni fogunk.

Sztálin. Az akkori felvonulás agitációs jellegű volt, a mostani pedig — eredményeket felmérő.

Robins. Ön bizonyára tudja, hogy az elmúlt 15 év során érdeklődtem az iránt, hogyan lehetne észszerű kölcsönös viszonyt teremteni a két ország között és igyekeztem kiküszöbölni Amerika kormányzó köreinek ellenséges álláspontját.

Sztálin. 1918-ban Lenin szavaiból tudtam erről, később pedig a tények alapján. Ezt tudom.

Robins. Kizárólag mint magánszemély érkeztem ide és saját nevemben beszélek. Ideutazásom legfőbb célja, hogy megállapítsam a kapcsolat kilátásait, megállapítsam a való tényeket az orosz munkások munkakészsége és alkotó újító képessége tekintetében.

ben. A szovjetellenes propaganda azt állítja, hogy az orosz munkás lusta, az orosz munkás nem tud dolgozni, hogy a gépek tönkremennek a kezében, hogy egy ilyen országnak nincs jövője. Ez ellen a propaganda ellen nemcsak szavakkal, hanem kézzelfogható tényekkel akarok harcolni.

A második kérdés, amely ezzel kapcsolatban érdekel, a mezőgazdaság helyzetének a kérdése. Azt állítják, hogy az iparosítás tönkretette a mezőgazdaságot, hogy a parasztok nem vetnek, nem takarítják be a gabonát. Minden évben azt állítják, hogy Oroszország az idén feltétlenül éhenhal. Meg akarom ismerni a mezőgazdaság helyzetét jellemző tényeket, hogy megcáfolhassam ezeket az állításokat. Remélem, hogy megtekinthetem azokat a területeket, amelyeket az idén vetettek be először új növényfajtákkal. Különösen érdekel a Szovjetunió legfontosabb gabonaféléinek fejlődése.

A harmadik kérdés, amely érdekel, a közoktatás kérdése, a gyermekek és az ifjúság fejlődése és nevelése. Mennyire fejlett a népművelés a művészet és az irodalom terén, az alkotó szellem, a tehetségek fejlesztése terén. Amerikában az alkotásnak két típusát különböztetik meg — egyik az íróasztal mellett való alkotás, a másik a széleskörű eleven alkotó kezdeményezés, az alkotó szellem megnyilvánulásai az életben. Érdekel, hogyan fejlődnek a gyermekek, hogyan fejlődik az ifjúság. Szeretném a gyakorlatban látni, hogyan tanulnak, hogyan nevelkednek és fejlődnek.

Az első és a harmadik kérdéssel kapcsolatban már tettem egyes értékes megfigyeléseket és

remélem, hogy a továbbiakban ezeket még kiegészíthetem. A második kérdéssel, a mezőgazdaság fejlődésével kapcsolatban remélem, hogy amikor Magnyitogorszkba, és onnan Rosztovba, Harkovba és vissza utazom, meg tudom figyelni a való tényeket. Szeretném megtekinteni a kolhozokat és meglátni, hogyan számolják fel az ősi parcellákat és hogyan fejlődik a nagyüzemi mezőgazdaság.

Sztálin. Önt az én véleményem érdekli?

Robins. Szeretném megismerni az Ön véleményét.

Sztálin. Az a megjegyzés, hogy a szovjet munkás nem tud bánni a gépekkel és összetöri őket, teljesen helytelen.

Ezzel kapcsolatban meg kell mondanom, hogy nálunk nem tapasztalható az a jelenség, amely Nyugat-Európában és Amerikában előfordult, amikor a munkások szándékosan összetörték a gépeket, mivel a gépek kivették szájukból a betevő falatot. Nálunk nem ilyen a munkások viszonya a gépekhez, mert amikor a gépeket tömegével bevezetjük a termelésbe, ugyanakkor nincs nálunk munkanélküliség, a gépek nem veszik el a munkások betevő falatját, mint önöknél, hanem megkönnyítik munkájukat.

Ami azt illeti, hogy a munkások nem tudnak dolgozni, hogy a munkások kulturálatlanok — igaz az, hogy kevés kulturált munkásunk van, és nem tudnak olyan jól bánni a gépekkel, mint Európában és Amerikában. De ez csak átmeneti jelenség. Ha például tanulmányozzuk azt a kérdést, hogy a történelem folyamán hol tanultak meg gyorsabban a munkások az új technikával bánni — Európában, Amerikában vagy ez utóbbi öt év alatt Oroszországban —

azt hiszem, Oroszországban a munkások gyorsabban tanulták ezt meg, alacsony kulturális színvonaluk ellenére. A kerekes traktorok gyártásának elsajátítása a Nyugaton több évet vett igénybe, habár ott a technika kétségtelenül fejlett volt. Nálunk ezt gyorsabban sajátították el. Például Sztálingrádban, Harkovban a traktorgyártást alig 12—14 hónap alatt sajátították el. A Sztálingrádi Traktorgyár most nemcsak előirányzott kapacitását meríti ki teljesen, nemcsak 144 traktort gyárt naponta, hanem olykor 160 traktort is, vagyis túlszárnyalja előirányzott kapacitását. Ezt a példa kedvéért említem. A mi traktoriparunk új, traktoriparunk azelőtt nem volt. Ugyanez a helyzet a repülőgépiparral — ezt az új, igen nagy pontosságot igénylő ipart is gyorsan elsajátítottuk. Az autóipar az elsajátítás gyorsasága szempontjából hasonló helyzetben van. A szerszámgépgyártás szintén.

Szerintem a gépgyártásnak ez a gyors elsajátítása nem az orosz munkások különleges képességeiben, hanem abban leli magyarázatát, hogy a termelést, például a repülőgépek, a repülőgépmotorok, a traktorok, a gépkocsik, a szerszámgépek gyártását, nem az ember magánügyének, hanem állami ügynek tekintik. Nyugaton a munkások azért termelnek, hogy megkapják érte a bérüket, egyébbel nem törődnek. Nálunk a termelést társadalmi, állami ügynek, becsület dolgának tekintik. Ezért sajátítják el nálunk olyan gyorsan az új technikát.

Egyáltalán, szerintem nem lehet a kérdést úgy feltenni, hogy valamely nemzet mukásai képtelenek elsajátítani az új technikát. Ha faji szempontból vizsgáljuk meg ezt a kérdést, Amerikában például

a négereket „utolsó embereknek" tartják, pedig ők éppen úgy elsajátítják a technikát, mint a fehérek. Az a kérdés, hogy valamely nemzet munkásai milyen gyorsan sajátítják el a technikát, nem biológiai kérdés, nem átöröklés kérdése, hanem idő kérdése: ma nem sajátították el, holnap megtanulják és elsajátítják. A technikát mindenki elsajátíthatja, a busman is, ha segítenek neki.

Robins. Még az is kell, hogy legyen benne igyekezet, hogy akarja is elsajátítani.

Sztálin. Természetesen. Akarat és igyekezet az az orosz munkásokban van éppen elég. Az új technika elsajátítását becsület dolgának tekintik.

Robins. Ezt már éreztem a gyárakban, ahol láttam, hogy a szocialista verseny eredményeképpen új lelkesedés, új törekvés jön létre, amit nem lehet pénzzel megvásárolni, mert a munkások ettől a munkájuktól valami jobbat és többet várnak annál, amit a pénz adhat nekik.

Sztálin. Ez igaz. Ez becsület dolga.

Robins. Viszek magammal Amerikába diagrammokat, amelyek mutatják, hogyan fejlődött az újító mozgalom, hogyan fejlődtek a munkások alkotó javaslatai, amelyek javítják a termelést és jelentős megtakarításokat eredményeznek. Láttam számos olyan munkásújító fényképét, akik igen sokat adtak a Szovjetuniónak a termelés megjavítása, a megtakarítások terén.

Sztálin. Viszonylag sok ilyen munkás vált ki nálunk, ezek nagyon tehetséges emberek.

Robins. Jártam minden nagyobb moszkvai gyárban — az AMO-ban, a Golyóscsapágy-gyárban,

a Frezerben és más gyárakban és láttam, hogy mindenütt külön szervezet foglalkozik a munkások újító mozgalmának fejlesztésével. Különösen mély benyomást tett rám számos gyár szerszámműhelye. Mert ezek a szerszámműhelyek igen értékes szerszámokat készítenek gyáraiknak, a munkások ezekben a műhelyekben minden képességük latbavetésével dolgoznak, teljesen kifejtik alkotó kezdeményezésüket és meglepő eredményeket érnek el.

Sztálin. Mindamellett van sok fogyatékosságunk is. Kevés a képzett szakmunkásunk. Pedig nagyon sok kell. Műszaki személyzetünk is kevés. Évről évre növekszik ennek a személyzetnek a száma, de még mindig kevesebb, mint amennyi kell. Sokat segítettek nekünk az amerikaiak. Ezt el kell ismernünk. Másoknál jobban és bátrabban segítettek. Ezért köszönet jár nekik.

Robins. Az az internacionalizmus, amelyet üzemeikben láttam, nagyon mély benyomást tett rám. Gyáraik vezetősége kész átvenni bármely ország — Franciaország, Amerika, Anglia vagy Németország — technikai vívmányait, semmiféle előítélet nincs bennük ez országok irányában. És én azt hiszem, ez az internacionalizmus lehetővé fogja tenni, hogy egy-egy gépben egyesítsék más országok gépeinek minden előnyét és tökéletesebb gépeket gyártsanak.

Sztálin. Ez így is lesz.

Második kérdése arra vonatkozik, hogy az iparosítás — állítólag — tönkreteszi a mezőgazdaságot. Ez szintén helytelen felfogás. Az iparosítás nem tönkreteszi, hanem megmenti nálunk a mezőgazdaságot, megmenti a parasztot. Néhány évvel ezelőtt erősen szétaprózott

paraszti kis- és törpegazdaságaink voltak. A földek szétdarabolásának fokozódásával a paraszti parcellák olyan aprók lettek, hogy egyszerűen nem volt hová kiengedni a tyúkokat. Tegye még ehhez hozzá a kezdetleges mezőgazdasági eszközöket, például a faekét és a sovány gebéket, amelyekkel nemhogy a szűzföldet, de még a közönséges keménységű földeket sem lehet felszántani, és megkapja a mezőgazdaság hanyatlásának képét. 3—4 évvel ezelőtt a Szovjetunióban körülbelül 7 millió faeke volt. A parasztok válaszúthoz értek: vagy lefekszenek meghalni, vagy áttérnek a földhasználat új formájára és a föld gépekkel való megmunkálására. Tulajdonképpen ez a magyarázata annak, hogy az a felhívás, amelyet a Szovjethatalom a kellő időben intézett a parasztokhoz — hogy apró földdarabjaikat egyesítsék nagy táblákban és a kormánytól vegyék át a traktorokat, aratógépeket és cséplőgépeket e táblák megműveléséhez, a termés learatásához és cséplésére —, élénk visszhangra talált a parasztok körében. Érthető, hogy a parasztok kapva-kaptak a Szovjet Kormány javaslatán, nagy táblákban kezdték egyesíteni földdarabjaikat, átvették a traktorokat és a többi gépet és így ráléptek a nagyüzemű mezőgazdaság széles útjára, a mezőgazdaság gyökeres megjavításának új útjára.

Az iparosítás tehát, amelynek eredményeképpen a parasztok traktorokat és más gépeket kapnak, megmentette a parasztokat, megmentette a mezőgazdaságot.

A kisparaszti gazdaságoknak nagyüzemű gazdaságokban való falvankénti egyesítését kollektivizá-

lásnak, magukat az egyesített, nagyüzemű gazdaságokat pedig kolhozoknak nevezzük. A kollektivizálást jelentékenyen megkönnyíti az, hogy nálunk a föld nincs magántulajdonban, a földet nacionalizáltuk. A földet örökös használatra átadtuk a kolhozoknak, mivel pedig a föld nincs magántulajdonban, földadásvétel sincs, mindez pedig jelentékenyen megkönnyíti a kolhozok megalakulását és fejlődését.

Ezzel nem akarom azt mondani, hogy mindez, vagyis a kollektivizálás és minden, ami vele összefügg, simán megy. Nehézségek persze vannak, méghozzá nem is kicsik. A kollektivizálásnak, mint minden nagy új dolognak, nemcsak barátai, hanem ellenségei is vannak. Ennek ellenére a parasztok túlnyomó többsége a kollektivizálás mellett van, a kollektivizálás ellenségeinek száma pedig egyre kisebb lesz.

Robins. Minden előrehaladás bizonyos költségekkel jár, ezt tudjuk és bevesszük számításainkba.

Sztálin. De e nehézségek ellenére egy dolog világos — és ez a tény szerintem teljesen kétségtelen: a parasztság $^{19}/_{20}$-a tudomásul vette, a parasztok többsége pedig nagy örömmel fogadja azt a körülményt, hogy a mezőgazdaság kollektivizálása befejezett ténnyé lett, amelytől nincs visszatérés. Úgy hogy ezt már kivívtuk. Nálunk a mezőgazdaság uralkodó formája most már a kollektív gazdaság. Ha a vetés vagy az aratás számadatait, a gabonatermelés számadatait nézzük, jelenleg az összgabonatermésnek csak valami 10—15%-át adják egyénileg gazdálkodó parasztok. A többit kolhozok adják.

Robins. Érdekelne az a kérdés, igaz-e az, hogy a mult évben a termés betakarítása nem volt kielégítő,

hogy most a vetési kampány kielégítően folyik, a mult évben ellenben a betakarítás nem volt kielégítő?

Sztálin. A mult évben a betakarítás kevésbbé volt kielégítő, mint tavalyelőtt.

Robins. Olvastam az Ön beszédeit és ezek alapján azt hiszem, hogy az idén biztosítani fogják a sikeresebb betakarítást.

Sztálin. A betakarítás az idén minden valószínűség szerint sokkal jobban fog menni.

Robins. Azt hiszem, Ön azt a nagy vívmányt, amely abban áll, hogy Önök iparosítani tudták a mezőgazdaságot, míg egyetlen más ország sem volt képes erre, legalább olyan jelentősnek tartja, mint én. A tőkés országok mezőgazdasága súlyos válsággal küzd és iparosításra van szüksége. A tőkés országok az ipari termeléssel mégcsak megbírkóznak valahogy, de a mezőgazdasággal egyikük sem tud megbírkózni. A Szovjetunió nagy vívmánya, hogy hozzáfogott e feladat megoldásához és sikeresen megbirkózik vele.

Sztálin. Igen, ez tény.

Ezek a mi eredményeink és fogyatékosságaink a mezőgazdaság terén.

Most a harmadik kérdés — a gyermekek és általában az ifjúság nevelése. A mi ifjúságunk derék, életvidám ifjúság. Államunk minden más államtól különbözik abban, hogy nem sajnálja a pénzt a gyermekek helyes gondozására és az ifjúság helyes nevelésére.

Robins. Amerikában azt hiszik, hogy Önöknél a gyermek fejlődését bizonyos merev korlátok közé

szorítják és ezek a korlátok nem hagynak teret az alkotó szellem fejlődése és az elme szabadsága számára. Nem gondolja Ön, hogy az alkotó szellem fejlődésének szabadsága, amikor az alkotó szellem szabadon kifejezheti mindazt, amivel bír — rendkívül nagy jelentőségű?

Sztálin. Az első, ami a korlátokat illeti, nem igaz. A második igaz. Kétségtelen, hogy a gyermek nem fejlesztheti ki képességeit, ha szűk korlátok közé van szorítva és minden lépését szabályozzák, ha nem biztosítják számára a szükséges szabadságot és nem ösztönzik a kezdeményezést. Ami az ifjúságot illeti, nálunk minden út nyitva áll előtte és szabadon tökéletesítheti magát.

Nálunk nem verik a gyermeket, nagyon ritkán rónak ki rá büntetést, szabadon kiválaszthatja azt, ami tetszik neki, arra az útra léphet, amelyet maga választ. Azt hiszem, sehol sem gondoskodnak úgy a gyermekről, neveléséről és fejlődéséről, mint nálunk, a Szovjetunióban.

Robins. Mondhatjuk-e, hogy mivel az új nemzedék tagjai megszabadultak a szükség jármától, megszabadultak a gazdasági viszonyok terrorjától, ez a felszabadulás az alkotó energia új virágzására, egy új művészet virágzására, a kultúra és a művészet új fellendülésére fog vezetni, hiszen a művészetet azelőtt mindezek a béklyók fejlődésében korlátozták?

Sztálin. Ez feltétlenül így van.

Robins. Én nem vagyok kommunista és nem valami sokat értek a kommunizmushoz, de szeretném, ha Amerika résztvenne abban a fejlődésben, ha lehetővé válna számára, hogy bekapcsolódjék abba

a fejlődésbe, amely itt, Szovjet-Oroszországban végbemegy, szeretném, ha az amerikaiak számára ez lehetővé válna olymódon, hogy elismerik a Szovjet Kormányt, hiteleket nyujtanak neki, megteremtik a normális kölcsönös viszonyt a két ország között, például a Távol-Keleten, hogy biztosítva legyen az Önök nagyszerű kezdeményezése, hogy az Önök merészségét teljes siker koronázhassa.

Sztálin (mosolyogva). Köszönöm ezt a jókívánságot.

Robins. Közeli barátaim közé tartozik Borah szenátor, aki tántoríthatatlan híve a Szovjetunió és az amerikai állam vezetői körében a Szovjetunió elismeréséért harcol.

Sztálin. Ez igaz, ő sokat fáradozik azon, hogy országaink között normális viszony jöjjön létre. De egyelőre sajnos sikertelenül.

Robins. Meggyőződésem, hogy az utóbbi 15 év folyamán a reális tények soha nem hatottak olyan erősen, mint most, abban az irányban, hogy a két ország között létrejöjjenek a normális kapcsolatok.

Sztálin. Ez igaz. De van egy tény, amely akadályozza ezt: Anglia akadályozza ezt, szerintem (nevet).

Robins. Ez kétségtelenül így van. De a helyzet mégis arra kényszerít bennünket, hogy elsősorban saját érdekeinkből induljunk ki, és az az ellentét, amely fennáll saját érdekeink és aközött, amire más országok akarnak rávenni bennünket, jobban sarkalja Amerikát az ilyen kölcsönös kapcsolatok megteremtésére, mint valaha. Nekünk érdekünk az amerikai kivitel fejlesztése. Az egyetlen nagy lehető-

ségeket nyujtó nagy piac, amelyet eddig még senki sem használt ki igazán — az orosz piac. Az amerikai üzletemberek, ha akarnák, adhatnának hosszú lejáratú hiteleket. Nekik érdekük, hogy a Távol-Keleten nyugalom legyen, és ezt semmi sem segítené elő annyira, mint a Szovjetunióval való normális kapcsolatok felvétele. Ebben a tekintetben Litvinov úr genfi nyilatkozata a támadó ország meghatározásának kérdésében teljes összhangban van a Briand—Kellogg egyezmény vonalával, amelynek nagy szerepe volt a béke kérdésében. Amerikának érdeke, hogy az egész világon stabilizálódjanak a gazdasági kapcsolatok, és nagyon jól tudjuk, hogy nem lehet megteremteni a normális gazdasági kapcsolatokat mindaddig, amíg a Szovjetunió az általános gazdasági rendszertől el van szigetelve.

Sztálin. Mindez igaz.

Robins. Javíthatatlan optimista voltam és maradok. Valamikor, 15 évvel ezelőtt, hittem a bolsevik forradalom vezetőiben. Őket akkor úgy tüntették fel, mint a német imperializmus ügynökeit, — különösen Lenint tartották német ügynöknek. De én Lenint rendkívül nagy embernek tartottam és tartom ma is, az egész világtörténelem legnagyobb vezéregyéniségének.

Remélem, hogy az az információ, amelyet eredeti kútfőkből szereztem, talán elősegítheti a két ország közötti közeledés és együttműködés általam említett tervének megvalósítását.

Sztálin (n e v e t v e). Adja isten.

Robins (n e v e t v e). Ha Ön amerikai módra fejezte volna ki magát, ezt mondta volna — „Több

erőt a könyökömbe." Ő nincs meggyőződve arról, hogy a könyökében sok erő maradt.

Sztálin. Meglehet.

Robins. Szerintem nincs felemelőbb és nagyszerűbb, mint résztvenni az új világ megteremtésében, résztvenni abban, amivel most foglalkozunk. Az új világ megteremtésében és felépítésében való részvétel olyan tény, amelynek jelentősége óriási nemcsak napjaink, hanem az évezredek szempontjából is.

Sztálin. Ám mégis csak nagy nehézségekkel jár (n e v e t).

Robins (n e v e t). Nagyon hálás vagyok Önnek irántam tanusított figyelmességéért.

Sztálin. Köszönöm Önnek, hogy 15 év után eszébe jutott a Szovjetunió és meglátogatta (m i n d - k e t t e n n e v e t n e k. R o b i n s e l b ú c s ú z i k).

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

ÜDVÖZLET A SZOVJETUNIÓ LENINI KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉGÉNEK FENNÁLLÁSA TIZENÖTÖDIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

Baráti üdvözlet a lenini munkás-paraszt komszomolnak, dicső forradalmi ifjúságunk szervezőjének, fennállása tizenötödik évfordulója alkalmából!

Sok sikert kívánok a komszomolnak ifjúságunk leninista nevelésében, abban a munkájában, amellyel ifjúságunkat a munkásosztály ellenségei ellen folytatott engesztelhetetlen harc szellemében, a világ minden nyelvű és fajú dolgozója közötti nemzetközi testvéri kapcsolatok megszilárdításának szellemében neveli.

A komszomolista élmunkások és élmunkásnők dicsőséget szereztek az új gyárak, bányák, vasutak, szovhozok, kolhozok építésének időszakában. Reméljük, hogy a komszomolista élmunkások és élmunkásnők népgazdaságunk minden ágában még nagyobb merészséget és kezdeményezést fognak tanusítani az új technika elsajátításában, országunk védelmi képességének fokozásában, hadseregünk, hajóhadunk és légierőnk erősítésében.

A lenini komszomol 15 éves fennállása alatt bátran vitte előre Lenin nagy zászlaját és sikeresen sorakoztatta fel e zászló köré a fiatal munkások és

parasztok, a fiatal munkásnők és parasztnők millióit. Reméljük, hogy a lenini komszomol a jövőben is fennen fogja hordozni Lenin zászlaját és becsülettel viszi előre nagy harcunk győzelmes befejezéséig, a szocializmus teljes győzelméig.

Éljen a lenini komszomol!

Éljen a lenini komszomol Központi Bizottsága!

I. Sztálin

1933 október 28.

„Pravda" 299. sz.
1933 október 29.

BESZÉLGETÉS DURANTY ÚRRAL, A „NEW YORK TIMES" C. UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁVAL

1933 december 25

Duranty. Hajlandó volna Ön a „New York Times" útján üzenettel fordulni az amerikai néphez?

Sztálin. Nem. Kalinin már megtette ezt[68], nem sérthetem meg az ő előjogait.

Ami az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti viszonyt illeti, én természetesen örülök annak, hogy felújultak a kapcsolatok, mert ez a tény óriási jelentőségű politikai szempontból — mert növeli a béke fenntartásának esélyeit; gazdasági szempontból — mert kiküszöböli a mellékes elemeket és lehetővé teszi országainknak, hogy gyakorlati talajon vitassák meg az őket érdeklő kérdéseket; végül, szabaddá teszi az utat a kölcsönös együttműködés számára.

Duranty. Az Ön véleménye szerint mekkora lehet majd a szovjet-amerikai kereskedelmi forgalom mérete?

Sztálin. Érvényben marad az, amit Litvinov mondott a londoni gazdasági konferencián[69]. Mi vagyunk a világ legnagyobb piaca és készek vagyunk nagymennyiségű árut rendelni és megfizetni. De nekünk kedvező hitelfeltételekre van szükségünk, és ezen

felül, biztosaknak kell lennünk abban, hogy tudunk fizetni. Nem importálhatunk export nélkül, mert nem akarunk rendeléseket adni, ha nem lehetünk biztosak abban, hogy határidőre fizetni tudunk.

Mindenki csodálkozik azon, hogy mi fizetünk és tudunk fizetni. Tudom, hogy mostanában nem szokás törleszteni a hiteleket. De mi fizetünk. Más államok felfüggesztették a törlesztést, de a Szovjetunió ezt nem teszi és nem is fogja megtenni. Sokan azt hitték, hogy nem tudunk fizetni, hogy nincs mivel fizetnünk, de mi megmutattuk, hogy tudunk fizetni, és ezt kénytelenek voltak elismerni.

Duranty. Mi a helyzet a Szovjetunió aranytermelésével?

Sztálin. Sok aranyban gazdag vidékünk van és ezek gyorsan fejlődnek. Termelésünk már kétszerese a cári idők termelésének és jelenleg évente több mint százmillió rubelt hoz. Különösen az utóbbi két évben javítottuk kutatómunkánk módszereit és gazdag lelőhelyeket találtunk. De iparunk még fiatal — nemcsak az arany, hanem a nyersvas, az acél, a réz, az egész kohászat terén is, és fiatal nehéziparunk egyelőre nem képes elegendő segítséget nyujtani az aranybányászatnak. A fejlődés üteme gyors, de a termelés még nem nagy. Rövid időn belül megnégyszerezhetnénk az aranytermelést, ha több kotrógépünk és más gépünk volna.

Duranty. Mekkora a külföldi szovjet hiteltartozások összege?

Sztálin. Valamivel több mint 450 millió rubel. Az utóbbi években nagy összegeket fizettünk ki — két évvel ezelőtt 1 400 millió rubel hiteltarto-

zásunk volt. Mindezt kifizettük, illetőleg ki fogjuk fizetni határidőre, 1934 végére vagy 1935 elejére, a törlesztési határidőknek megfelelően.

Duranty. Tegyük fel, hogy többet senki sem kételkedik a Szovjetunió fizetési készségében, de mi a helyzet a szovjet fizetőképességgel?

Sztálin. Minálunk semmi különbség sincs az első és a második között, mert mi nem vállalunk olyan kötelezettségeket, amelyeknek nem tudunk eleget tenni. Nézze meg Németországgal való gazdasági kapcsolatainkat. Németország moratóriumot kért külföldi adósságainak jelentős részére, mi kihasználhattuk volna a német precedenst és ugyanígy járhattunk volna el Németországgal szemben. De mi ezt nem tesszük. Pedig már nem függünk annyira a német ipartól, mint régebben. Magunk is elő tudjuk állítani azt a gépi berendezést, amelyre szükségünk van.

Duranty. Mi az Ön véleménye Amerikáról? Hallottam, hogy Ön hosszasabban beszélgetett Bullitttal, mi a véleménye róla? Önnek még ma is az az álláspontja, mint három évvel ezelőtt, hogy a mi válságunk — mint Ön akkor mondotta nekem — nem utolsó válsága a kapitalizmusnak?

Sztálin. Bullitt jó benyomást tett rám és elvtársaimra. Sohasem találkoztam vele azelőtt, de sokat hallottam róla Lenintől, akinek szintén tetszett. Nekem az tetszik benne, hogy nem úgy beszél, mint a diplomaták szoktak — egyenes ember, azt mondja, amit gondol. Itt általában nagyon jó benyomást keltett.

Roosevelt a jelek szerint erélyes és bátor politikus. Van egy filozófiai rendszer — a szolipszizmus —,

amely abban áll, hogy az ember nem hisz a külvilág létezésében, hanem csak a saját „Én"-jében. Sokáig úgy látszott, hogy az amerikai kormány ezt a rendszert tette magáévá és nem hisz a Szovjetunió létezésében. De Roosevelt nyilván nem híve ennek a furcsa elméletnek. Roosevelt realista és tudja, hogy a valóság olyan, amilyennek látja.

Ami a gazdasági válságot illeti, ez valóban nem az utolsó válság. Persze, a válság mindent megrendített, de az utóbbi időben, azt hiszem, a helyzet kezd javulni. Lehetséges, hogy a gazdasági hanyatlás mélypontján már túlvannak. Nem hiszem, hogy sikerül elérni az 1929-es fellendülést, de a válságról a depresszióra és némi felélénkülésre való átmenet a közeljövőben, igaz, bizonyos ingadozásokkal, nemcsak nincs kizárva, hanem — inkább — valószínű.

Duranty. Mi a helyzet Japánnal?

Sztálin. Szeretnénk jó viszonyban lenni Japánnal, de sajnos, ez nemcsak rajtunk áll. Ha Japánban a józan politika kerekedik felül, országaink barátságban élhetnek. De attól tartunk, hogy a kardcsörtető elemek háttérbe szoríthatják a józan politikát. Ez valóságos veszély, és mi kénytelenek vagyunk készülni rá. Egyetlen nép sem tisztelheti kormányát, ha ez látja a támadás fenyegető veszélyét és nem készül az önvédelemre. Azt hiszem, Japán részéről esztelenség lesz, ha megtámadja a Szovjetuniót. Japán gazdasági helyzete nem a legjobb, vannak gyenge pontjai — Korea, Mandzsúria, Kína, továbbá aligha számíthat arra, hogy ebben a kalandban más államok támogatni fogják. Sajnos, a jó katonai szakemberek nem mindig jó közgazdászok,

és nem mindig látják a különbséget a fegyver ereje és a gazdasági törvények ereje között.

Duranty. És Anglia?

Sztálin. Azt hiszem, Angliával alá fogjuk írni a kereskedelmi szerződést és gazdasági kapcsolataink fejlődni fognak, mert a konzervatív pártnak meg kell értenie, hogy semmi haszna nem származik abból, ha akadályokat gördít a Szovjetunióval való kereskedelem elé. De kételkedem abban, hogy a mostani viszonyok között a két ország olyan nagy előnyöket szerezhetne a kereskedelemből, mint feltételezni lehetne.

Duranty. Mi az Ön véleménye a Népszövetség reformjának kérdéséről, annak olasz megfogalmazásában?

Sztálin. Ezzel kapcsolatban semilyen javaslatot sem kaptunk Olaszországtól, noha képviselőnk ebben a kérdésben tárgyalt az olaszokkal.

Duranty. Az Ön álláspontja mindig teljesen elutasító a Népszövetséggel szemben?

Sztálin. Nem, nem mindig és nem minden körülmények között. Ön talán nem érti teljesen álláspontunkat. Annak ellenére, hogy Németország és Japán kilépett a Népszövetségből — vagy talán éppen azért —, a Népszövetség valamelyes tényezője lehet annak, hogy fékezze vagy akadályozza a háborús cselekedetek létrejöttét. Ha ez így van, ha a Népszövetség egy dombocska nagyságú akadállyá tud lenni, hogy legalább valamelyest megnehezítse a háború ügyét és bizonyos mértékben megkönnyítse a béke ügyét — akkor nem ellenezzük a Népszövetséget. Igen, ha ez lesz a történelmi események menete,

nincs kizárva, hogy óriási fogyatékosságai ellenére támogatni fogjuk a Népszövetséget.

Duranty. Mi most a Szovjetunió belpolitikájának legfontosabb problémája?

Sztálin. A város és a falu közötti áruforgalom fejlesztése és a közlekedés minden fajtájának, különösen a vasúti közlekedésnek az erősítése. Ezeknek a kérdéseknek a megoldása nem éppen könnyű, de könnyebb, mint azoké a kérdéseké, amelyeket már megoldottunk, és meg vagyok győződve, hogy ezeket is megoldjuk. Az ipar problémáját megoldottuk. A mezőgazdaság problémáját, a paraszt-kolhoz problémát — a legnehezebb problémát — már megoldottnak tekinthetjük. Most az áruforgalom és a közlekedés problémáját kell megoldanunk.

„Pravda" 4. sz.
1934 január 4.

BESZÁMOLÓ A XVII. PÁRTKONGRESSZUSNAK A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK MUNKÁJÁRÓL[70]

1934 január 26

I

A VILÁGKAPITALIZMUS EGYRE TARTÓ VÁLSÁGA ÉS A SZOVJETUNIÓ KÜLPOLITIKAI HELYZETE

Elvtársak! A XVI. kongresszus óta több mint három év telt el. Ez nem valami nagy időszak. De tartalomban gazdagabb, mint bármelyik másik. Azt hiszem, az utóbbi évtized egyetlen időszaka sem volt olyan gazdag eseményekben, mint ez az időszak.

Gazdasági téren ezek az évek az egyre tartó gazdasági világválság évei voltak. A válság kiterjedt nemcsak az iparra, hanem az egész mezőgazdaságra is. A válság nemcsak a termelés és a kereskedelem terén dühöngött. Átcsapott a hitel- és a pénzforgalom területére is és fejetetejére állította az országok között kialakult hitel- és valutaviszonyokat. Ha azelőtt itt-ott még vitatkoztak arról, hogy van-e gazdasági világválság vagy nincsen, ma erről már nem vitatkoznak, mert a válság jelenléte és pusztító hatása ma már túlságosan is világos. Most már másról vitatkoznak: arról, hogy van-e kivezető út a válságból vagy nincs, és ha van kivezető út — mi lesz azután?

Politikai téren ezek az évek a kapitalista országok egymásközti és belső viszonyainak további kiélesedésére vezettek. Japán háborúja Kína ellen és Mandzsúria megszállása, ami kiélezte a távolkeleti helyzetet; a fasizmus győzelme Németországban és a revans eszméjének diadala, ami kiélezte az európai helyzetet; Japán és Németország kilépése a Népszövetségből, ami újabb lökést adott a fegyverkezés fokozásának és az imperialista háborúra való készülődésnek; a fasizmus veresége Spanyolországban[71], ami ismételten megmutatta, hogy forradalmi válság érlelődik s hogy a fasizmus korántsem hosszúéletű — ezek a mult kongresszus óta eltelt időszak legfontosabb tényei. Nem csoda, hogy a burzsoá pacifizmus végét járja, a leszerelési tendenciákat pedig nyiltan és leplezetlenül a fegyverkezés és a fokozott felfegyverkezés tendenciái váltják fel.

A gazdasági megrázkódtatások és a katonai és politikai katasztrófák e tomboló hullámai között a Szovjetunió sziklaként áll egymagában és továbbfolytatja szocialista építőmunkáját és harcát a béke fenntartásáért. Ott, a kapitalista országokban, még mindig dúl a gazdasági válság, a Szovjetunióban ellenben továbbfolytatódik a fellendülés mind az ipar, mind a mezőgazdaság terén. Ott, a kapitalista országokban lázasan készülődnek az új háborúra a világ és az érdekszférák újrafelosztása céljából, a Szovjetunió ellenben továbbfolytatja rendszeres, állhatatos harcát a háború veszélye ellen, a békéért, és nem lehet azt mondani, hogy a Szovjetunió erőfeszítéseinek ezen a téren nincs semmi eredménye.

Nagyjából ez a nemzetközi helyzet képe a jelen pillanatban.

Vegyük szemügyre a tőkés országok gazdasági és politikai helyzetének fő mozzanatait.

1. A GAZDASÁGI VÁLSÁG MENETE A TŐKÉS ORSZÁGOKBAN

A tőkés országok mostani gazdasági válsága egyebek között abban különbözik minden más hasonló válságtól, hogy ez a válság a legtartósabb és a leghuzamosabb. Azelőtt a válságok 1—2 év alatt lezajlottak, a mostani válság azonban immár ötödik éve tart, évről-évre pusztítja a tőkés országok gazdaságát és felemészti az előző évek folyamán felhalmozott tartalékokat. Nem csoda tehát, hogy ez a válság minden eddigi válságnál súlyosabb.

Mi a magyarázata annak, hogy a mostani ipari válság ilyen példátlanul sokáig tart?

Mindenekelőtt az, hogy az ipari válság kivétel nélkül valamennyi tőkés országra kiterjedt, és ezzel megnehezítette azt, hogy az egyik ország a másik rovására manőverezzen.

Másodszor az, hogy az ipari válság összefonódott az agrárválsággal, amely kivétel nélkül minden agrár- és félagrár-országra kiterjedt, ez a körülmény pedig szükségképpen még bonyolultabbá tette és még jobban elmélyítette az ipari válságot.

Harmadszor az, hogy az agrárválság ez alatt az idő alatt kimélyült és átterjedt a mezőgazdaság valamennyi ágára, köztük az állattenyésztésre is, ami arra vezetett, hogy a mezőgazdaság hanyatlásnak

indult, a gépekről ismét kézi munkára tértek át, a traktort lóval cserélték fel, a műtrágya alkalmazását lényegesen csökkentették, sőt, néha teljesen beszüntették, ennek következtében pedig az ipari válság még jobban elhúzódott.

Negyedszer az, hogy az iparban uralkodó monopolista kartellek igyekeznek fenntartani a magas árakat. Ez a körülmény a válságot különösen fájdalmassá teszi és akadályozza az árutartalékok felszívódását.

Végül pedig az a magyarázata — és ez a leglényegesebb —, hogy az ipari válság a kapitalizmus *általános* válságának viszonyai közt bontakozott ki, amikor a kapitalizmus már sem a vezető államokban, sem a gyarmatokon és a függő országokban nem rendelkezik és nem is rendelkezhet azzal az erővel és szilárdsággal, amellyel a háború és az Októberi Forradalom előtt rendelkezett; olyan viszonyok között bontakozott ki, amikor a tőkés országok ipara az imperialista háborútól örökbe kapta az üzemkapacitás krónikus kihasználatlanságát és a munkanélküliek milliós hadseregeit, amelyektől a kapitalizmus többé nem képes megszabadulni.

Ezek azok a körülmények, amelyeknek következtében a mostani ipari válság annyira elhúzódott.

Ugyanezek a körülmények magyarázzák meg azt a tényt is, hogy a válság nem állt meg a termelés és a kereskedelem területén, hanem átcsapott a hitelrendszerre, a valutára, az adóssági kötelezettségek területére stb. is, és fenekestül felforgatta a hagyományosan kialakult viszonyokat mind az egyes orszá-

gok között, mind az egyes országok társadalmi csoportjai között.

Nagy szerepe volt ebben az áresésnek. Az áresés a monopolista kartellek ellenállása dacára elemi erővel fokozódott, mégpedig mindenekelőtt és a legerősebben a szervezetlen árutulajdonosok — a parasztok, a kisiparosok, a kistőkések — áruinak az árai estek, a szervezett árutulajdonosok, vagyis a kartellekben egyesült kapitalisták áruinak árai viszont csak fokozatosan és kisebb mértékben estek. Az áresés az adósok (az ipari vállalkozók, a kisiparosok, a parasztok stb.) helyzetét elviselhetetlenné, a hitelezők helyzetét viszont hallatlanul kiváltságossá tette. E helyzetnek a cégek és vállalkozók hatalmas méretű csődjéhez kellett vezetnie és ide is vezetett. Ennek következtében az utóbbi három év alatt az Északamerikai Egyesült Államokban, Németországban, Angliában, Franciaországban a részvénytársaságok tízezrei mentek tönkre. A részvénytársaságok csődjét a valuták elértéktelenedése követte, ami bizonyos mértékben megkönnyítette az adósok helyzetét. A valuták elértéktelenedését követte a külső és a belső adósságok államilag törvényesített meg nem fizetése. Köztudomású, hogy olyan bankok mentek csődbe, mint a Darmstadti Bank és a Drezdai Bank Németországban, a Creditanstalt Ausztriában és olyan konszernek, mint a Kreugerkonszern Svédországban, az Insull-konszern az Északamerikai Egyesült Államokban és így tovább.

Érthető, hogy ilyen, a hitelrendszer alapjait megrendítő jelenségek után nem maradhatott el és csakugyan be is következett a hitelek és külföldi

kölcsönök törlesztésének beszüntetése, a szövetségesek közti tartozások törlesztésének felfüggesztése, a tőkekivitel beszüntetése, a külkereskedelem újabb csökkenése, az árukivitel újabb csökkenése, a külső piacokért folytatott harc erősödése, a kereskedelmi háború az országok között és — a dömping. Igen, elvtársak, a dömping. Nem az állítólagos szovjet dömpingről beszélek, amelyről csak nemrégiben rekedtre kiabálták magukat Európa és Amerika tisztelt parlamentjeinek egyes tisztelt képviselői. Én a tényleges dömpingről beszélek, melyet ma csaknem valamennyi „civilizált" állam gyakorol, amiről nagybölcsen hallgatnak ezek a vitéz és tisztelt képviselők.

Érthető az is, hogy ezek az ipari válságot kísérő pusztító jelenségek, melyek a termelés területén kívül játszódtak le, szintén szükségképpen befolyásolták az ipari válság menetét abban az értelemben, hogy elmélyítették és bonyolultabbá tették.

Ez az ipari válság menetének általános képe.

Íme néhány, hivatalos jelentésekből vett számadat, amelyek szemléltetik, hogyan alakult az ipari válság a szóbanforgó időszak alatt.

Az ipari termelés nagysága százalékban 1929-hez viszonyítva:

	1929	1930	1931	1932	1933
Szovjetunió ...	100	129,7	161,9	184,7	201,6
Egyesült Államok	100	80,7	68,1	53,8	64,9
Anglia	100	92,4	83,8	83,8	86,1
Németország ..	100	83,3	71,7	59,8	66,8
Franciaország .	100	100,7	89,2	69,1	77,4

Ez a táblázat, mint látható, önmagáért beszél.

Míg a legfőbb tőkés országok ipara az 1929-es színvonalhoz viszonyítva évről-évre esett és csak 1933-ban kezdett kissé helyreállni, de korántsem érte még el az 1929-es színvonalat, — a Szovjetunió ipara évről-évre nőtt, a szakadatlan fellendülés folyamatát élte át.

Míg a legfőbb tőkés országok iparának termelése 1933 végéig átlagban 25%-kal vagy még annál is többel *csökkent* az 1929-es színvonalhoz viszonyítva, — a Szovjetunió ipara ugyanez alatt az idő alatt több mint kétszeresére, vagyis több mint 100%-kal *nőtt*. (T a p s.)

E táblázat alapján azt hihetnénk, hogy a négy kapitalista ország közül Anglia van a legkedvezőbb helyzetben. Ez azonban mégsincs így. Ha ezeknek az országoknak az iparát összehasonlítjuk a háború-előtti színvonallal, akkor kissé más képet kapunk.

Az erre vonatkozó táblázat ilyen képet mutat:

Az ipari termelés nagysága százalékban a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva:

	1913	1929	1930	1931	1932	1933
Szovjetunió	100	194,3	252,1	314,7	359,0	391,9
Egyesült Államok .	100	170,2	137,3	115,9	91,4	110,2
Anglia ...	100	99,1	91,5	83,0	82,5	85,2
Németország	100	113,0	99,8	81,0	67,6	75,4
Franciaország	100	139,0	140,0	124,0	96,1	107,6

Mint látjuk, Anglia és Németország ipara még mindig nem érte el a háborúelőtti színvonalat, viszont az Északamerikai Egyesült Államok és Franciaország már néhány százalékkal túlhaladta, a Szovjetunió pedig ez alatt az időszak alatt, a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva, több mint 290%-kal növelte ipari termelését. (T a p s.)

Ezekből a táblázatokból azonban még egy következtetést vonhatunk le.

1930-tól és különösen 1931-től kezdve a legfőbb tőkés országok ipari termelése állandóan esett, 1932-ben pedig elérte a mélypontot, — 1933-ban viszont kezdett valamelyest helyreállni és emelkedni. Ezt a következtetést még jobban megerősítik az 1932-es és az 1933-as év egyes hónapjainak adatai, amelyek arról tanuskodnak, hogy ezeknek az országoknak az ipara, bár a termelés 1933 folyamán ingadozott, nem mutatott tendenciát arra, hogy az 1932-es nyári mélypontig süllyedjen le.

Mit jelent ez?

Ez azt jelenti, hogy a legfőbb tőkés országok ipara nyilván már túl van a mélyponton, amelyhez 1933 folyamán többé már nem tért vissza.

Egyesek hajlamosak arra, hogy ezt a jelenséget kizárólag mesterséges tényezőknek, például a háborús és inflációs konjunktúrának tulajdonítsák. Kétségtelen, hogy a háborús és inflációs konjunktúrának itt nem csekély a szerepe. Ez főleg Japánra vonatkozólag áll, ahol ez a mesterséges tényező az a döntő és fő erő, mely egyes iparágaknak, főleg hadiipari ágaknak, bizonyos föllendülését idézi elő. De súlyos hiba volna mindent a háborús és inflációs konjunk-

túrával magyarázni. Ez a magyarázat már azért is helytelen, mert az iparban bekövetkezett némi javulás, amelyet fentebb jellemeztem, nemcsak egyes kivételes vidékeken észlelhető, hanem minden, vagy majdnem minden ipari országban, köztük azokban az országokban is, amelyeknek szilárd valutájuk van. Világos, hogy ebben, a háborús és inflációs konjunktúrán kívül, a kapitalizmus belső gazdasági erőinek hatása is érvényesül.

A kapitalizmusnak sikerült valamelyest megkönnyítenie az ipar helyzetét a *munkások rovására* — azzal, hogy kizsákmányolásukat a munka-intenzitás növelésével fokozta, a *farmerek rovására* — azzal, hogy árpolitikájával a lehető legalacsonyabbra szorította le a farmerek munkatermékeinek árát, az élelmiszerárakat és részben a nyersanyagárakat, a *gyarmatok és a gazdaságilag gyenge országok parasztjai rovására* — azzal, hogy munkatermékeik, főleg a nyersanyagok árát, majd az élelmiszerekét is, még jobban leszállította.

Mondhatjuk-e, hogy ez átmenetet jelent a válságról a közönséges depresszióra, amely után az ipar újabb fellendülése és felvirágzása következik? Nem, ezt nem mondhatjuk. Legalábbis jelenleg nincsenek olyan adatok, sem közvetlenek, sem közvetettek, amelyek arról tanuskodnának, hogy a kapitalista országokban ipari fellendülés kezdődik. Sőt, minden jel arra vall, hogy ilyen adatok, legalábbis a közeljövőben, nem is lehetségesek. Nem lehetségesek, mert tovább is hatnak mindazok a kedvezőtlen körülmények, melyek nem engedik meg a kapitalista országok iparának, hogy valamennyire is komolyan

emelkedjék. A kapitalizmusnak arról az egyre tartó *általános* válságáról van szó, melynek körülményei között a *gazdasági* válság lefolyik, az üzemek kapacitásának krónikus kihasználatlanságáról, a krónikus tömeges munkanélküliségről, az ipari válságnak a mezőgazdasági válsággal való összefonódásáról, arról, hogy nincs meg a tendencia az állótőke valamelyest komolyabb megújítására, amely a fellendülés beálltát rendszerint előre jelzi stb. stb.

Nyilvánvaló, hogy az, amivel itt dolgunk van, átmenet az ipar hanyatlásának mélypontjáról, az ipari válság mélypontjáról — a depresszióra, de nem a közönséges, hanem egy sajátos depresszióra, amely nem vezet az ipar újabb fellendülésére és felvirágzására, de nem is veti vissza az ipart a mélypontra.

2. A POLITIKAI HELYZET KIÉLEZŐDÉSE A TŐKÉS ORSZÁGOKBAN

Az elhúzódó gazdasági válság következménye a kapitalista országok politikai helyzetének eddig még nem tapasztalt kiéleződése lett, mind ezeken az országokon belül, mind ezek között az országok között.

A külső piacokért folytatott harc fokozása, a szabad kereskedelem utolsó maradványainak megsemmisítése, a védővámok, a kereskedelmi háború, a valutaháború, a dömping és sok más hasonló rendszabály, melyek a gazdasági politikában kifejezésre jutó szélsőséges *nacionalizmusról* tanuskodnak, a végsőkig kiélezték az országok közötti viszonyokat, megteremtették a talajt a háborús összeütközések számára és napirendre tűzték a háborút, mint a világ és az

érdekszférák újrafelosztásának — az erősebb államok javára való újrafelosztásának — eszközét.

Japán háborúja Kína ellen, Mandzsúria megszállása, Japán kilépése a Népszövetségből és előnyomulása Észak-Kínában — még jobban kiélezte a helyzetet. Ennek a kiéleződésnek a következményei: a Csendes-óceánért folytatott harc erősödése és a haditengerészeti fegyverkezés fokozása Japánban, az Északamerikai Egyesült Államokban, Angliában és Franciaországban.

Németország kilépése a Népszövetségből és a revans kísértete újabb lökést adott a helyzet kiéleződésének és a fegyverkezés fokozásának Európában.

Nem csoda, hogy a burzsoá pacifizmus ma már csak tengődik, a leszerelésről sem fecsegnek már, helyette „gyakorlatiasan" beszélnek a fegyverkezésről és a fokozott felfegyverkezésről.

Ismét a harcias imperializmus pártjai, a háború és a revans pártjai lépnek előtérbe, úgy mint 1914-ben.

A dolgok nyilvánvalóan új háború irányában haladnak.

Ugyanezen tényezők hatására még jobban élesedik a tőkés országok belső helyzete. A négy éve tartó ipari válság kimerítette és elkeserítette a munkásosztályt. A négy éve tartó mezőgazdasági válság teljesen tönkretette a parasztság szegény rétegeit, nemcsak a fő kapitalista országokban, hanem — és különösen — a függő és a gyarmati országokban is. Tény, hogy mindenféle statisztikai mesterkedések ellenére, amelyek a munkanélküliek számának kisebbítését célozzák, a munkanélküliek száma,

burzsoá intézmények hivatalos adatai szerint, Angliában eléri a 3 milliót, Németországban az 5 milliót, az Északamerikai Egyesült Államokban a 10 milliót, nem is szólva a többi európai országról. Adják még hozzá ehhez a részleges munkanélküliek számát, amely maghaladja a tízmilliót és a tönkrement parasztok milliós tömegeit, — s akkor megkapják a dolgozó tömegek nyomorának és elkeseredésének hozzávetőleges képét. A néptömegek még nem jutottak el odáig, hogy rohamra menjenek a kapitalizmus ellen, de hogy a roham eszméje már érik a tömegek öntudatában — az aligha lehet kétséges. Erről ékesszólóan beszélnek például olyan tények, mint a spanyol forradalom, amely megdöntötte a fasiszta rendszert, és a tanácsterületek növekedése Kínában, amelyet a kínai és külföldi burzsoázia egyesült ellenforradalma sem képes megállítani.

Ez magyarázza meg tulajdonképpen azt a tényt, hogy a tőkés országok uralkodó osztályai nagy igyekezettel felszámolják vagy a semmivel teszik egyenlővé a parlamentarizmus és a burzsoá demokrácia utolsó maradványait, amelyeket a munkásosztály kihasználhatna elnyomói elleni harcában, illegalitásba kényszerítik a kommunista pártokat és diktatúrájuk megvédése érdekében nyiltan terrorisztikus módszerekre térnek át.

A sovinizmus és a háború előkészítése, mint a külpolitika fő elemei, a munkásosztály bilincsbeverése és a terror a belpolitika terén, mint elengedhetetlen eszköz a jövendő háborúk hátországának megerősítésére — ez az, ami napjaink imperialista politikusait most különösen foglalkoztatja.

Nincs mit csodálni, hogy a kardcsörtető burzsoá politikusok körében ma a fasizmus lett a legdivatosabb árucikk. Nemcsak általában a fasizmusról, hanem mindenekelőtt a német típusú fasizmusról beszélek, amelyet helytelenül neveznek nemzeti szocializmusnak, minthogy a legbehatóbb vizsgálat mellett sem lehet benne a szocializmusnak csak egy parányát is felfedezni.

Ezzel kapcsolatban a fasizmus németországi győzelmében nemcsak a munkásosztály gyengeségének jelét és annak következményét kell látni, hogy a szociáldemokrácia a munkásosztályt elárulta és a fasizmus számára az utat egyengette. A fasizmus németországi győzelmében a burzsoázia gyöngeségének jelét is kell látni, annak a jelét, hogy a burzsoázia már nem képes a parlamentarizmus és a polgári demokrácia régi módszereivel uralkodni s emiatt kénytelen a belpolitikában a kormányzás terrorisztikus módszereihez folyamodni, — annak a jelét, hogy békés külpolitika útján már nem képes többé megtalálni a jelen helyzetből a kivezető utat s emiatt kénytelen a háború politikájához folyamodni.

Ez a helyzet.

Mint látják, a dolgok új imperialista háború felé fejlődnek, ezt tekintik kivezető útnak a mostani helyzetből.

Természetesen nincs alapunk feltételezni, hogy a háború csakugyan ki is fog vezetni ebből a helyzetből. Ellenkezőleg, a háború szükségkép még jobban össze fogja bogozni a helyzetet. Sőt, a háború minden valószínűség szerint kirobbantja a forradalmat és számos országban magát a kapitalizmus létét fogja

kérdésessé tenni, mint ahogy ez az első imperialista háború során történt. S ha, az első imperialista háború tapasztalatai ellenére, a burzsoá politikusok mégis úgy kapaszkodnak a háborúba, mint a vízbefúló a szalmaszálba, ez azt jelenti, hogy végkép belebonyolódtak a helyzetbe, zsákutcába jutottak és készek fejjel menni a falnak.

Ezért nem árt röviden szemügyre venni a háború megszervezésének azokat a terveit, melyeket ma a burzsoá politikusok köreiben szövögetnek.

Egyesek úgy vélik, hogy a háborút az egyik nagyhatalom ellen kell megszervezni. Megsemmisítő vereséget szándékoznak rámérni és az ő rovására akarják rendbehozni saját ügyeiket. Tegyük fel, hogy meg is szervezik ezt a háborút. Mi lehet ennek az eredménye?

Mint ismeretes, az első imperialista háború idején szintén meg akartak semmisíteni egy nagyhatalmat — Németországot, és meg akarták szedni magukat az ő rovására. És mi lett az eredmény? Németországot nem semmisítették meg, de olyan gyűlöletet hintettek el Németországban a győztesekkel szemben és olyan termékeny talajt teremtettek a revans számára, hogy mind a mai napig nem tudják és bizonyára nem is fogják tudni egyhamar megenni azt az undorító kását, amit maguk főztek. Ezzel szemben megkapták a kapitalizmus bukását Oroszországban, a proletárforradalom győzelmét Oroszországban és — világos dolog — a Szovjetuniót. Hol a biztosíték, hogy a második imperialista háború „jobb" következményekkel fog járni számukra, mint az első? Nem helyesebb-e az ellenkezőjét feltételezni?

Mások úgy vélik, hogy a háborút valamelyik, katonai szempontból gyenge, de fogyasztópiacként nagy ország ellen kell megszervezni, — például Kína ellen, amelyet méghozzá, mint most kiderül, nem is lehet a szó tulajdonképpeni értelmében államnak nevezni, hanem csak amolyan „szervezetlen területnek", amely rászorul arra, hogy erős államok elfoglalják. Nyilván végkép fel akarják osztani Kínát és a dolgaikat Kína rovására akarják rendbehozni. Tegyük fel, hogy meg is szervezik ezt a háborút. Mi lehet ennek az eredménye?

Ismeretes, hogy a XIX. század elején ugyanúgy vélekedtek Olaszországról és Németországról, ahogyan ma Kínáról, vagyis „szervezetlen területeknek", nem pedig államoknak tartották és leigázták őket. És mi lett az eredmény? Az eredmény, mint ismeretes, az lett, hogy Németország és Olaszország több háborút viselt függetlenségéért és ezek az országok önálló államokká egyesültek. Az eredmény az lett, hogy ez országok népeinek szívében fokozódott a leigázók elleni gyűlölet, amelynek következményeit mind a mai napig nem számolták fel, s aligha fogják egyhamar felszámolni. Kérdezem: hol a biztosíték, hogy az imperialisták Kína elleni háborújának nem ugyanez lesz a következménye?

Megint mások úgy vélik, hogy a háborút egy „felsőbbrendű fajnak", mondjuk, a német „fajnak", kell megszerveznie egy „alsóbbrendű faj", mindenekelőtt — a szlávok ellen, hogy csak ilyen háború teremtheti meg a helyzetből kivezető utat, mert a „felsőbbrendű faj" arra van hivatva, hogy megtermékenyítse az „alsóbbrendűt" és uralkodjék

rajta. Tegyük fel, hogy ezt a furcsa elméletet — amely olyan messze van a tudománytól, mint az ég a földtől —, tegyük fel, hogy ezt a furcsa elméletet át is ültetik a gyakorlatba. Mi lehet ennek az eredménye?

Ismeretes, hogy a régi Róma ugyanúgy vélekedett valamikor a mai németek és franciák őseiről, mint ahogy ma a „felsőbbrendű faj" képviselői a szláv törzsekről. Ismeretes, hogy a régi Róma úgy bánt velük, mint „alsóbbrendű fajokkal", mint „barbárokkal", akiknek az a hivatásuk, hogy örökre alá legyenek rendelve a „felsőbbrendű fajnak", a „dicső Rómának", amire — köztünk maradjon a szó — a régi Rómának volt is valamelyes alapja, amit a mai „felsőbbrendű faj" képviselőiről nem lehet elmondani. (Viharos taps.) És mi lett az eredmény? Az eredmény az lett, hogy a nem-rómaiak, vagyis a „barbárok" valamennyien egyesültek a közös ellenség ellen és megdöntötték Rómát, hogy csak úgy ropogott. Kérdezem: hol a biztosíték, hogy a mai „felsőbbrendű faj" képviselőinek igényei nem fognak ugyanilyen siralmas következményekre vezetni? Hol a biztosíték, hogy a berlini fasiszta és irodalmár politikusoknak jobban fog kedvezni a szerencse, mint a régi és tapasztalt római hódítóknak? Nem helyesebb ennek az ellenkezőjét feltételezni?

Végül, megint mások, úgy vélik, hogy a háborút a Szovjetunió ellen kell megszervezni. Le akarják verni a Szovjetuniót, hogy felosszák a területét és megszedjék magukat a rovására. Hiba volna azt gondolni, hogy csak Japán egyes katonai körei vélekednek így. Tudjuk, hogy ugyanilyen terveket szövögetnek egyes európai államok vezető politikai

köreiben is. Tegyük fel, hogy ezek az urak át is térnek a szóról a tettre. Mi lehet ennek az eredménye?

Aligha lehet kételkedni abban, hogy ez a háború a legveszedelmesebb háború lesz a burzsoázia számára. Nemcsak azért lesz a legveszedelmesebb, mert a Szovjetunió népei életre-halálra fognak harcolni a forradalom vívmányaiért. A legveszedelmesebb lesz a burzsoázia számára még azért is, mert a háború nemcsak a frontokon fog folyni, hanem az ellenfél hátországában is. A burzsoázia bizonyos lehet abban, hogy a Szovjetunió munkásosztályának nagyszámú európai és ázsiai barátai igyekeznek majd hátbatámadni elnyomóikat, akik az egész világ munkásosztályának hazája ellen bűnös háborút indítottak. És ne nekünk tegyenek szemrehányást a burzsoá urak, ha e háború után eltűnnek egyes hozzájuk közelálló kormányok, amelyek ma még „isten kegyelméből" szerencsésen uralkodnak. (Viharos taps.)

Egy ilyen háború a Szovjetunió ellen már volt, ha emlékeznek, 15 évvel ezelőtt. Mint ismeretes, a köztiszteletben álló Churchill e háború számára költői kifejezést is talált: „14 állam hadjárata". Emlékeznek rá, persze, hogy ez a háború országunk összes dolgozóit az önfeláldozó harcosok egységes táborává tömörítette, és ezek a harcosok vitézül védelmezték hazájukat, a munkások és parasztok hazáját, a külső ellenséggel szemben. Ismeretes, mivel végződött ez a háború. Azzal végződött, hogy az intervenciós seregeket kiűztük országunkból, Európában pedig forradalmi „Akcióbizottságokat"[72] alakítottak. Aligha lehet kétséges, hogy a Szovjetunió elleni második háború a támadók teljes vereségére, Európa és Ázsia

számos országában forradalomra s ez országok burzsoá-földbirtokos kormányainak megsemmisítésére fog vezetni.

Ezek a zsákutcába jutott burzsoá politikusok háborús tervei.

Látnivaló, hogy sem észről, sem vitézi erényekről nem tanuskodnak. (T a p s.)

De ha a burzsoázia a háború útját választja, a tőkés országok munkásosztálya, melyet a válság négy éve és a munkanélküliség kétségbeesésbe kergetett, a forradalom útjára lép. Ez azt jelenti, hogy érik és tovább fog érni a forradalmi válság. És a forradalmi válság annál gyorsabban fog nőni, mennél jobban belebonyolódik a burzsoázia a maga háborús tervezgetéseibe, mennél gyakrabban folyamodik a munkásosztály és a dolgozó parasztok elleni harcban terrorisztikus módszerekhez.

Egyes elvtársak azt gondolják, hogy mihelyt forradalmi válság van, a burzsoáziának elkerülhetetlenül olyan helyzetbe kell jutnia, amelyből nincs kivezető út, hogy tehát a burzsoázia bukása már eleve elintézett kérdés, hogy a forradalom győzelme ezzel már biztosítva is van és hogy nekik csak be kell várniok a burzsoázia bukását és győzelmi határozatokat kell írniok. Ez súlyos tévedés. A forradalom győzelme sohasem jön el magától. A forradalom győzelmét elő kell készíteni és ki kell vívni. Előkészíteni és kivívni pedig csak erős forradalmi proletárpárt tudja. Vannak pillanatok, amikor a helyzet forradalmi, a burzsoázia hatalma alapjában inog, de a forradalom győzelme mégsem következik be, mert nincs forradalmi proletárpárt, amely elég erős és tekintélyes

ahhoz, hogy a tömegeket magával vigye és a hatalmat kezébe ragadja. Oktalanság volna azt gondolni, hogy ilyen „esetek" nem állhatnak elő.

Nem ártana ezzel kapcsolatban visszaemlékezni Leninnek a Kommunista Internacionále II. kongresszusán[73] a forradalmi válságról mondott látnoki szavaira.

„Most elérkeztünk a forradalmi válságnak mint forradalmi tevékenységünk alapjának kérdéséhez. És itt mindenekelőtt két elterjedt hibára kell rámutatni. Egyfelől, a polgári közgazdászok, az angolok választékos kifejezése szerint, egyszerű «nyugtalanságnak» tüntetik fel ezt a válságot. Másfelől, a forradalmárok néha azt igyekeznek bebizonyítani, hogy a válságból egyáltalán nincs kivezető út. Ez tévedés. Nincs olyan helyzet, amelyből egyáltalán ne volna kivezető út. A burzsoázia úgy viselkedik, mint valami vérszemet kapott és fejétvesztett ragadozó, ostobaságot ostobaságra halmoz, s ezzel kiélezi a helyzetet, meggyorsítja saját pusztulását. Mindez igaz. De nem lehet «bebizonyítani», hogy egyáltalán semmi lehetőség sincs arra, hogy a burzsoázia a kizsákmányoltak egyik-másik kisebbségét bizonyos apró-cseprő engedményekkel elaltassa, az elnyomottak és kizsákmányoltak bizonyos részének egyik-másik mozgalmát vagy felkelését leverje. Megpróbálni már eleve «bebizonyítani», hogy «egyáltalán» nincs kivezető út, nem volna egyéb üres szőrszálhasogatásnál, vagy a fogalmakkal és szavakkal való játszadozásnál. Igazi «bizonyíték» ilyen és hasonló kérdésekben csak a gyakorlat lehet. A burzsoá rend az egész világon hatalmas forradalmi válságot él át. A forradalmi pártoknak most a gyakorlatban kell «bebizonyítaniok», hogy elég tudatosak, elég szervezettek, eléggé egybe vannak forrva a kizsákmányolt tömegekkel, elég erélyesek és elég hozzáértéssel rendelkeznek ahhoz, hogy kihasználják ezt a válságot a sikeres, a győzelmes forradalom érdekében" *(Lenin* Művei. XXV. köt. 340—341. old.[74]).

3. A SZOVJETUNIÓ ÉS A TŐKÉS ÁLLAMOK KÖZTI VISZONY

Könnyű megérteni, hogy milyen nehéz volt a Szovjetuniónak ebben a háborús tervezgetések miazmáival megmérgezett légkörben a maga békepolitikáját folytatnia.

E háborúelőtti zenebona közepette, mely az országok egész sorára kiterjedt, a Szovjetunió ezek alatt az évek alatt szilárdan és hajthatatlanul megmaradt a maga béke-álláspontján, harcolt a háborús veszély ellen, harcolt a béke fenntartásáért, közeledett azokhoz az országokhoz, amelyek így vagy amúgy a béke fenntartása mellett vannak, leleplezte és leálcázta azokat, akik előkészítik, provokálják a háborút.

Mire számított a Szovjetunió ebben a békéért folytatott nehéz és bonyolult harcban?

a) Saját növekvő gazdasági és politikai erejére.

b) Minden ország munkásosztálya milliós tömegeinek erkölcsi támogatására, amelyeknek létérdekük a béke fenntartása.

c) Azoknak az országoknak józanságára, amelyeknek egy vagy más indítóokból nem érdekük a béke megbontása és amelyek fejleszteni akarják kereskedelmi kapcsolataikat egy olyan pontosan fizető szerződő féllel, mint amilyen a Szovjetunió.

d) Végül — dicső hadseregünkre, amely kész megvédeni országunkat a külső támadásoktól.

Ezen az alapon indítottuk meg kampányunkat, hogy a szomszéd államokkal megnemtámadási egyezményeket és az agresszió meghatározására vonatkozó egyezményeket kössünk. Önök tudják, hogy

ez a kampány sikerrel járt. Mint ismeretes, megnemtámadási egyezményt kötöttünk nemcsak a velünk nyugaton és délen szomszédos államok többségével, köztük Finnországgal és Lengyelországgal, hanem olyan országokkal is, mint Franciaország, Olaszország, az agresszió meghatározására vonatkozó egyezményt pedig megkötöttük ugyanezekkel a szomszédos államokkal, valamint a Kis-Antanttal is[75].

Ugyanezen az alapon megerősödött a barátság a Szovjetunió és Törökország között, megjavult és vitathatatlanul kielégítővé vált a viszony a Szovjetunió és Olaszország között, megjavult a viszonyunk Franciaországgal, Lengyelországgal és a többi balti állammal, újra felvettük a diplomáciai kapcsolatokat az Északamerikai Egyesült Államokkal, Kínával stb.

A Szovjetunió békepolitikájának sikereit tükröző tények sorából külön ki kell emelnem két tényt, amelyeknek vitathatatlanul komoly jelentőségük van.

1. Először is arra a kedvező fordulatra gondolok, amely a Szovjetunió és Lengyelország, valamint a Szovjetunió és Franciaország közti viszonyban a legutóbbi időben beállott. A multban, mint ismeretes, viszonyunk Lengyelországgal nem volt valami jó. Lengyelországban meggyilkolták államunk képviselőit. Lengyelország magát a nyugati államok védőbástyájának tekintette a Szovjetunió ellen. Lengyelországra úgy számítottak a minden néven nevezendő imperialisták, mint előhadra a Szovjetunió elleni katonai támadás esetén. Nem volt jobb a helyzet a Szovjetunió és Franciaország közötti viszony tekintetében sem. Hogy a Szovjetunió és Franciaország közötti viszony jellegét emlékezetünkben felidézzük, elég

a Ramzin-féle kártevő csoport ügyének moszkvai bírósági tárgyalásával összefüggő tényekre visszaemlékeznünk. És lám, ezek a nem kívánatos kapcsolatok kezdenek fokozatosan eltűnni. Másféle kapcsolatok lépnek a helyükre s ezeket csakis közeledésnek lehet nevezni.

Nemcsak az a lényeg, hogy megnemtámadási egyezményt kötöttünk ezekkel az országokkal, noha ennek az egyezménynek magában véve is komoly jelentősége van. Mindenekelőtt az a lényeg, hogy a kölcsönös bizalmatlanságtól megfertőzött légkör kezd tisztulni. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a közeledésnek kialakulóban levő folyamatát eléggé tartósnak, olyannak tekinthetjük, amely biztosítja az ügy teljes sikerét. Esetleges meglepetéseket és politikai cikcakokat például Lengyelországban, ahol a szovjetellenes hangulat még erős, korántsem lehet kizártnak tartani. De hogy viszonyunk kedvezőbbre fordult — függetlenül attól, milyen eredményei lesznek ennek a jövőben —, ez olyan tény, amely megérdemli, hogy leszögezzük és kiemeljük, mint a béke ügyének javulását szolgáló tényezőt.

Mi az oka ennek a fordulatnak, mi segíti elő?

Mindenekelőtt a Szovjetunió erejének és hatalmának növekedése.

A mi korunkban a gyengékkel nem szoktak számolni — csak az erősekkel számolnak. Továbbá — bizonyos változások Németország politikájában, amelyek azt tükrözik vissza, hogy Németországban erősödnek a revans-törekvések és az imperialista tendenciák.

Egyes német politikusok ezzel kapcsolatban azt

mondják, hogy a Szovjetunió most Franciaországra és Lengyelországra orientálódik, hogy a versailles-i béke ellenségéből annak hívévé lett, hogy ezt a változást a fasiszta rezsimnek Németországban való uralomrajutása magyarázza. Ez nem igaz. Mi, természetesen, egyáltalában nem vagyunk elragadtatva a németországi fasiszta rendszertől. Itt azonban nem a fasizmusról van szó, már csak azért sem, mert a fasizmus — például az olaszországi fasizmus — nem gátolta a Szovjetuniót abban, hogy a legjobb kapcsolatokat létesítse ezzel az országgal. Nem is a versailles-i szerződéshez való viszonyunkban bekövetkezett állítólagos változásokról van itt szó. Nekünk, akik saját bőrünkön tapasztaltuk a breszti béke gyalázatát, eszünk ágában sincs a versailles-i szerződést magasztalni. Mi csak azzal nem értünk egyet, hogy e miatt a szerződés miatt a világot újabb háború örvényébe taszítsák. Ugyanezt kell mondani a Szovjetunió állítólagos irányváltoztatásáról is. Mi nem orientálódtunk Németországra, éppen úgy nem, ahogy most sem orientálódunk Lengyelországra és Franciaországra. Mi a multban is, a jelenben is a Szovjetunióra és csakis a Szovjetunióra orientálódtunk és orientálódunk. (Viharos taps.) És ha a Szovjetunió érdekei azt követelik, hogy közeledjünk egyik vagy másik, a béke megbontásában nem érdekelt országhoz, ezt habozás nélkül megtesszük.

Nem, nem ez itt a lényeg. A lényeg Németország politikájának megváltozása. Németországban ugyanis, még mielőtt a mai német politikusok hatalomra jutottak, de különösen hatalomrajutásuk után, harc kezdődött két politikai vonal között, a régi politika

között, mely a Szovjetuniónak Németországgal megkötött ismeretes szerződéseiben tükröződött, és az „új" politika között, mely lényegében a volt német császár politikájára emlékeztet, aki annakidején megszállta Ukrajnát és hadjáratot indított Leningrád ellen, felvonulási területté változtatva e hadjárat céljára a balti országokat, — s ez az „új" politika szemmelláthatólag fölébe kerekedik a réginek. Nem lehet véletlennek tekinteni, hogy az „új" politika emberei minden téren fölénybe kerülnek, a régi politika hívei pedig kegyvesztettekké lettek. Ugyancsak nem véletlen Hugenberg ismert londoni fellépése, valamint nem véletlenek Rosenbergnek, a Németországban kormányzó párt külpolitikai vezetőjének nem kevésbbé ismert nyilatkozatai sem. Ez itt a lényeg, elvtársak.

2. Másodszor, a Szovjetunió és az Északamerikai Egyesült Államok közti normális viszony helyreállítására gondolok. Nem lehet kétséges, hogy ennek a lépésnek igen komoly jelentősége van a nemzetközi kapcsolatok egész rendszerében. Nemcsak arról van szó, hogy ez a lépés növeli a béke fenntartásának esélyeit, javítja a két ország közötti viszonyt, növeli közöttük a kereskedelmi kapcsolatokat és alapot teremt a kölcsönös együttműködés számára. Arról van szó, hogy ez a lépés határkövet állít a régi és az új állapot közé; a régi az volt, hogy az Északamerikai Egyesült Államokat különböző országokban úgy tekintették, mint a különböző szovjetellenes irányzatok védőbástyáját, az új állapot pedig az, hogy ezt a bástyát, mindkét ország kölcsönös előnyére, önként eltávolították az útból.

Ez az a két fő tény, mely a szovjet békepolitika sikereit tükrözi.

De helytelen volna azt hinni, hogy a legutóbbi kongresszus óta eltelt idő alatt minden símán ment. Nem, korántsem ment nálunk minden símán.

Emlékezzenek csak vissza az Anglia részéről gyakorolt nyomásra, a kivitelünk ellen elrendelt zárlatra, arra a kísérletre, hogy belügyeinkbe beavatkozva kipuhatoljanak bennünket, hogy kipróbálják ellenálló erőnket. Ebből a kísérletből, igaz, semmi sem lett, a zárlatot pedig később megszüntették, de az a kellemetlen utóíz, ami e próbálkozások után megmaradt, még mindig érezhető mindenben, ami az Anglia és Szovjetunió közötti viszonnyal kapcsolatos, többek közt a kereskedelmi szerződésről folytatott tárgyalásokban is. Ezeket a Szovjetunió elleni próbálkozásokat pedig nem lehet véletleneknek tekinteni. Ismeretes, hogy az angol konzervatívok egy része számára ez életszükséglet. És éppen azért, mert nem véletlenek, számolnunk kell azzal, hogy a jövőben is meg fognak ismétlődni, hogy mindenféle fenyegetéseket alkalmaznak majd a Szovjetunió ellen, hogy károkat okoznak neki stb.

Nem szabad szem elől tévesztenünk a Szovjetunió és Japán közötti viszonyt sem, amely komoly javulásra szorul. Az a tény, hogy Japán megtagadta a megnemtámadási egyezmény aláírását, amelyre pedig Japánnak legalább annyira szüksége van, mint a Szovjetuniónak, újabb jele annak, hogy Japánnal való viszonyunk terén nincs minden rendben. Ugyanezt kell mondanunk a Kínai-Keleti Vasút ügyében folytatott tárgyalások megszakításáról, ami nem a

Szovjetunió hibájából történt, valamint arról, hogy japán ügynökök a Kínai-Keleti Vasúton megengedhetetlen dolgokat művelnek, törvénytelenül letartóztatják a Kínai-Keleti Vasút szovjet alkalmazottait stb. Arról már nem is beszélek, hogy a japán katonai vezető körök egy része nyiltan hirdeti a sajtóban a Szovjetunió elleni háborúnak és a Tengermellék elfoglalásának szükségességét, a katonai vezető körök másik részének félreérthetetlen helyeslése mellett, a japán kormány pedig, ahelyett hogy rendreutasítaná a háborús gyujtogatókat, úgy tesz, mintha ez nem rá tartozna. Nem nehéz megérteni, hogy ezek a körülmények szükségképpen nyugtalan és bizonytalan légkört teremtenek. Mi természetesen ezután is rendületlenül a béke politikáját fogjuk folytatni és Japánnal való viszonyunk megjavítására fogunk törekedni, mert mi ennek a viszonynak a megjavulását akarjuk. De nem minden függ tőlünk. Ezért egyszersmind mindent el kell követnünk annak érdekében, hogy országunkat megóvjuk a meglepetésektől és felkészültek legyünk arra, hogy támadás ellen megvédjük. (Viharos taps.)

Mint látják, békepolitikánk sikerei mellett számos negatív jelenséget is fel kell jegyeznünk.

Ez a Szovjetunió külpolitikai helyzete.

A mi külpolitikánk világos. A mi külpolitikánk minden ország irányában a béke fenntartásának és a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésének politikája. A Szovjetuniónak esze ágában sincs, hogy bárkit fenyegessen, még kevésbbé, hogy bárkit megtámadjon. Mi a béke mellett vagyunk és a békéért harcolunk. De nem félünk a fenyegetésektől és készek vagyunk csapással

felelni a háborus gyujtogatók csapására. (Viharos taps.) Aki békét akar és kereskedelmi kapcsolatokat igyekszik velünk létesíteni, az mindenkor támogatásra talál nálunk. Azokat pedig, akik megpróbálnak rátámadni országunkra: úgy visszaverjük, hogy belepusztulnak, nehogy mégegyszer kedvük kerekedjék disznóormányukat a mi szovjet kertünkbe bedugni. (Dörgő tapsvihar.)

Ez a mi külpolitikánk. (Dörgő tapsvihar.)

A feladat az, hogy ezt a politikát valósítsuk meg ezentúl is a legállhatatosabban és a legkövetkezetesebben.

II

A NÉPGAZDASÁG TOVÁBBI FELLENDÜLÉSE ÉS A SZOVJETUNIÓ BELSŐ HELYZETE

Áttérek a Szovjetunió belső helyzetének kérdésére.

A Szovjetunió belső helyzete szempontjából a legutóbbi kongresszus óta eltelt időszak alatt a népgazdaság terén is, kulturális téren is egyre jobban kibontakozott a fellendülés.

Ez a fellendülés nemcsak egyszerű mennyiségi erőgyüjtés volt. Ennek a fellendülésnek az a nevezetessége, hogy elvi jelentőségű változásokat idézett elő a Szovjetunió szerkezetében és gyökeresen megváltoztatta az ország képét.

A Szovjetunió ez alatt az időszak alatt gyökeresen átalakult, miután ledobta magáról az elmaradottság és a középkoriság köntösét. Agrárországból ipari országgá lett. A szétaprózott egyéni mezőgazdaság országából a kollektív nagyüzemű gépesített mezőgaz-

daság országává lett. Sötét, írástudatlan, kulturálatlan országból átváltozott — helyesebben: átváltozóban van — írástudó és kulturált, a Szovjetunió népeinek nyelvén működő fő-, közép- és elemi iskolák óriási hálózatával borított országgá.

Új iparágak jöttek létre: szerszámgépgyártás, autóipar, traktoripar, vegyüipar, motorgyártás, repülőgépgyártás, kombájngyártás, nagyteljesítőképességű turbinák és generátorok gyártása, minőségi acél, vasötvözetek, szintétikus kaucsuk, nitrogén, műselyem stb. stb. gyártása. (Hosszantartó taps.)

Az új, teljesen korszerű ipari üzemek ezreit építettük fel és indítottuk meg ez alatt az időszak alatt. Olyan óriásokat építettünk fel, mint a dnyeperi vízierőmű, a magnyitogorszki, kuznyecki, cseljabinszki, bobriki üzemek, az uráli és kramatorszki gépgyárak. A régi üzemek ezreit alakítottuk újjá a korszerű technika alapján. Új üzemeket építettünk és ipari központokat létesítettünk a nemzeti köztársaságokban és a Szovjetunió végvidékein: Belorusszijában, Ukrajnában, Észak-Kaukázusban, a Kaukázusontúl, Közép-Ázsiában, Kazahsztánban, Burját-Mongóliában, Tatáriában, Baskíriában, az Urálban, Kelet- és Nyugat-Szibériában, a Távolkeleten stb.

Több mint 200 000 kolhozt és 5 000 szovhozt teremtettünk meg és számukra új kerületi központokat és ipari gócpontokat létesítettünk.

Olyan helyeken, ahol azelőtt szinte pusztaság volt, új nagyvárosok nőttek ki, nagyszámú lakossággal. A régi városok és ipartelepek hatalmasan megnőttek.

Lefektettük az Urál—Kuznyecki kombinát alapjait, amely egyesíti a kuznyecki kokszolható szenet az uráli vasérccel. Tehát ma már elmondhatjuk, hogy az új keleti kohászati bázis ábrándból valósággá vált.

Új, hatalmas kőolajbázis alapjait fektettük le az Urál-hegylánc nyugati és déli lejtőinek vidékén — az Urál-területen, Baskíriában, Kazahsztánban.

Szemmelláthatóan, hogy azok a népgazdaság minden ágára kiterjedő óriási építkezési beruházások, amelyeknek összege a legutóbbi kongresszus óta 60 milliárd rubel volt, nem voltak hiábavalók s már kezdenek eredményeket hozni.

E vívmányaink eredményeképpen a Szovjetunió nemzeti jövedelme az 1929. évi 29 milliárddal szemben 1933-ban 50 milliárd rubelre emelkedett, miközben ugyanez alatt az időszak alatt a nemzeti jövedelem kivétel nélkül minden tőkés országban óriási mértékben esett.

Érthető, hogy mindezeknek a vívmányoknak s ennek az egész fellendülésnek a Szovjetunió belső helyzete további megszilárdulására kellett vezetniök s valóban arra is vezettek.

Hogyan mehettek végbe rövid 3—4 év alatt ilyen hatalmas változások egy óriási, elmaradt technikájú és elmaradt kultúrájú állam területén? Nem csoda ez? Csoda volna, ha a fejlődés a kapitalizmus és az egyéni kisgazdaság alapján ment volna végbe. De nem lehet csodának nevezni, ha figyelembe vesszük, hogy a fejlődés nálunk a szocialista építés kifejlesztése alapján ment végbe.

Érthető, hogy ez a gigászi fellendülés csakis a szocializmus sikeres építése alapján, tízmilliók

kollektív munkája alapján, azoknak az előnyöknek az alapján jöhetett létre, melyek a szocialista gazdasági rendszer sajátjai, szemben a tőkés rendszerrel és az egyéni parasztgazdaság rendszerével.

Nem csoda tehát, hogy a Szovjetuniónak a beszámolómban tárgyalt időszak alatt elért hatalmas gazdasági és kulturális fellendülésével együttjárt a tőkés elemek felszámolása és az egyéni parasztgazdaság háttérbe szorítása. Tény és való, hogy a szocialista gazdasági rendszer részesedése az iparban jelenleg 99%, a mezőgazdaságban pedig, ha a gabonafélékkel bevetett területek nagyságát vesszük — 84,5%, az egyéni parasztgazdaságra viszont mindössze 15,5% jut.

Eszerint a tőkés gazdaságot a Szovjetunióban már felszámoltuk, az egyéni parasztgazdaság szektorát pedig a falun másodrangú állásokba szorítottuk vissza.

Az új gazdasági politika bevezetése idején Lenin arról beszélt, hogy országunkban öt társadalmi-gazdasági forma elemei vannak meg: 1) a patriarchális gazdaság (jelentős mértékben naturális gazdaság), 2) a kis árutermelés (a gabonát eladó parasztok többsége), 3) a magángazdasági kapitalizmus, 4) az államkapitalizmus, 5) a szocializmus[76]. Lenin véleménye az volt, hogy mindezek közül a formák közül végeredményben a szocialista formának kell felülkerekednie. Most elmondhatjuk, hogy az első, a harmadik és a negyedik társadalmi-gazdasági forma már nem létezik, a második társadalmi-gazdasági forma másodrangú helyre szorult, az ötödik társadalmi-gazdasági forma pedig, a szocialista forma, osztatlanul uralkodó és egyetlen parancsno-

koló erő az egész népgazdaságban. (Viharos, hosszantartó taps.)

Ez az eredmény.

Ezen az eredményen alapul a Szovjetunió belső helyzetének szilárdsága, előretolt és frontmögötti állásainak megingathatatlansága a kapitalista környezet viszonyai között.

Térjünk át a Szovjetunió gazdasági és politikai helyzetének egyes kérdéseire vonatkozó konkrét adatok megvizsgálására.

1. AZ IPAR FELLENDÜLÉSE

A népgazdaság ágai közül iparunk nőtt a leggyorsabban. A legutóbbi kongresszus óta, vagyis 1930-tól kezdve, iparunk több mint kétszeresére, pontosan 101,6%-kal növekedett, a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva pedig a növekedés csaknem négyszeres, pontosan 291,9%.

Ez azt jelenti, hogy az iparosítás nálunk teljes gőzzel folyt.

Az iparosítás gyors fejlődése arra vezetett, hogy az ipari termelés a népgazdaság össztermelésében elfoglalta a vezető helyet.

Íme az erre vonatkozó táblázat.

Az ipar százalékos részesedése a népgazdaság össztermelésében (az 1926—27-es év áraiban):

	1913	1929	1930	1931	1932	1933
Ipar (a kisipar nélkül)	42,1	54,5	61,6	66,7	70,7	70,4
Mezőgazdaság ...	57,9	45,5	38,4	33,3	29,3	29,6
Összesen ...	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Ez azt jelenti, hogy országunk szilárdan és véglegesen ipari országgá vált.

Az iparosítás szempontjából döntő jelentőségű a munka- és termelési eszközök termelésének növekedése az iparfejlődés egészén belül. A beszámolóban tárgyalt időszak adatai azt mutatják, hogy az ipar egészén belül ez a tétel döntő helyet foglalt el.

Íme az erre vonatkozó táblázat.

A nagyipari ágak két főcsoportjának részesedése az egész nagyipar termelésében (az 1926—27-es árakban):

	Össztermelés (milliárd rubelben)				
	1929	1930	1931	1932	1933
Az egész nagyipar.....	21,0	27,5	33,9	38,5	41,9
Ebből:					
„A" csoport. Termelési eszközök	10,2	14,5	18,8	22,0	24,3
„B" csoport. Fogyasztási cikkek	10,8	13,0	15,1	16,5	17,6
Részarány:	(százalékban)				
„A" csoport. Termelési eszközök	48,5	52,6	55,4	57,0	58,0
„B" csoport. Fogyasztási cikkek	51,5	47,4	44,6	43,0	42,0
Összesen ..	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A táblázat nyilván nem szorul magyarázatra.

Technikai szempontból még fiatal országunkban az iparra különleges feladat hárul. Az iparnak nem-

csak sajátmagát kell az új technika alapján újjáalakítania, vagyis nemcsak minden iparágat, beleértve a könnyűipart, az élelmiszeripart és az erdőipart is. Ezenkívül a közlekedés minden fajtáját és a mezőgazdaság minden ágát is újjá kell alakítania. De ezt a feladatát csak abban az esetben teljesítheti, ha a gépgyártás — a népgazdaság újjáalakításának fő emelője — vezető helyet foglal el benne. A beszámolóban tárgyalt időszak adatai azt mutatják, hogy a gépgyártás már kivívta magának a vezetőszerepet az ipar egészén belül.

Íme az erre vonatkozó táblázat.

Az egyes iparágak százalékos részesedése az össztermelésben:

	Szovjetunió			
	1913	1929	1932	1933
Kőszénipar ...	2,9	2,1	1,7	2,0
Kokszipar ...	0,8	0,4	0,5	0,6
Kőolajipar ...	1,9	1,8	1,5	1,4
Kőolajfinomító ipar	2,3	2,5	2,9	2,6
Vaskohászat...	nincs adat	4,5	3,7	4,0
Színesfémkohászat	nincs adat	1,5	1,3	1,2
Gépipar	11,0	14,8	25,0	26,1
Vegyi alapipar	0,8	0,6	0,8	0,9
Pamutipar ...	18,3	15,2	7,6	7,3
Gyapjúipar ..	3,1	3,1	1,9	1,8

Ez azt jelenti, hogy iparunk egészséges alapon fejlődik, az újjáalakítás kulcsa pedig — a gépipar — teljesen a mi kezünkben van. Csak arra van szükség, hogy okosan, észszerűen használjuk ki.

Érdekes képet kapunk, ha iparunknak a be-

számolóban tárgyalt időszak alatt megtett fejlődését a társadalmi szektorok szerint csoportosítva vizsgáljuk.

Íme az erre vonatkozó táblázat.

A nagyipar össztermelése társadalmi szektorok szerint (az 1926—27-es árakban):

	Össztermelés (millió rubelben)				
	1929	1930	1931	1932	1933
Az egész termelés	21 025	27 477	33 903	38 464	41 968
Ebből:					
I. Társadalmasított ipar ..	20 891	27 402	nincs adat	38 436	41 940
Ebből:					
a) állami ipar	19 143	24 989	« «	35 587	38 932
b) szövetkezeti ipar..	1 748	2 413	« «	2 849	3 008
II. Magánipar ..	134	75	« «	28	28
	(százalékban)				
Az egész termelés	100	100	100	100	100
Ebből:					
I. Társadalmasított ipar	99,4	99,7	nincs adat	99,93	99,93
Ebből:					
a) állami ipar	91,1	90,9	« «	92,52	92,76
b) szövetkezeti ipar..	8,3	8,8	« «	7,41	7,17
II. Magánipar ..	0,6	0,3	« «	0,07	0,07

Ebből a táblázatból kitűnik, hogy az iparban a kapitalista elemekkel már végeztünk, a szocialista gazdasági rendszer pedig iparunk egyetlen és uralkodó rendszere. (T a p s.)

Mindazon eredmények között azonban, amelyeket iparunk a beszámolóban tárgyalt időszak alatt kivívott, legfontosabbnak azt a tényt kell tekintenünk, hogy ez alatt az idő alatt az ipar új embereinek

és új vezetőinek ezreit, az új mérnökök és technikusok egész rétegeit, a fiatal szakmunkások százezreit tudta felnevelni és kikovácsolni, akik elsajátították az új technikát és előrevitték szocialista iparunkat. Nem lehet kétséges, hogy nélkülük iparunk nem érhette volna el azokat a sikereket, amelyeket elért s amelyekre joggal büszke. Az adatok azt mutatják, hogy a beszámolóban tárgyalt időszak alatt az üzemi iparostanuló-iskolákból mintegy 800 000 többékevésbbé szakképzett munkás, a műszaki főiskolákból, egyéb főiskolákból és a középfokú szakiskolákból pedig több mint 180 000 mérnök és technikus került be az ipari termelésbe. Ha igaz az, hogy a káderek kérdése fejlődésünk egyik legkomolyabb kérdése, akkor el kell ismerni, hogy iparunk kezd komolyan megbirkózni ezzel a kérdéssel.

Ezek iparunk fő vívmányai.

Helytelen volna azonban azt hinni, hogy iparunknak kizárólag csak sikerei voltak. Nem, iparunknak megvannak a maga fogyatékosságai is. Ezek közül a legkomolyabbak:

a) A *vaskohászat* elmaradását még mindig nem küszöböltük ki;

b) A *színesfémkohászat* rendezetlen állapota;

c) Lebecsülték a *helyi széntartalékok* kitermelése fejlesztésének rendkívül nagy jelentőségét, az ország általános fűtőanyag-mérlegében (Moszkva-környéki szénmedence, Kaukázus, Urál, Karaganda, Közép-Ázsia, Szibéria, Távolkelet, Északi-határterület stb.);

d) Nem fordítottak kellő figyelmet az új *kőolajbázisok* megszervezésének kérdésére — az Urál, Baskíria, Emba vidékein;

e) Nem gondoskodtak elég komolyan a *közszükségleti cikkek* termelésének fejlesztéséről sem a könnyűiparban és az élelmiszeriparban, sem a faiparban;

f) Nem fordítottak kellő figyelmet a *helyi ipar* fejlesztésének kérdésére;

g) A *termékek minőségének* megjavításával kapcsolatos kérdések teljesen megengedhetetlen kezelése;

h) A még egyre tartó elmaradás a *munka termelékenységének* emelése, az *önköltség* csökkentése, az *önálló gazdaságos elszámolás* meghonosítása terén;

i) A munka és a munkabér rossz megszervezését, az egyéni felelősség hiányát a munkában, az egyenlősdit a bérrendszerben még mindig nem számoltuk fel;

j) A vezetésnek még korántsem kiküszöbölt *irodai, bürokratikus* módszere a gazdasági népbiztosságokban és szerveikben, a többi közt a könnyűipari és élelmiszeripari népbiztosságokban.

Aligha kell még magyaráznom, hogy miért oly feltétlenül szükséges e fogyatékosságok sürgős kiküszöbölése. A vas- és a színesfémkohászat, mint ismeretes, az első ötéves terv folyamán nem teljesítette tervét. Nem teljesítette még a második ötéves terv első évében sem. Ha továbbra is elmaradnak, akkor az egész ipar fékjévé és fennakadások okozójává válhatnak. Ami a szén- és a kőolajipar új bázisainak megteremtését illeti, nem nehéz megérteni, hogy ennek a halaszthatatlan feladatnak a teljesítése nélkül iparunkat is, közlekedésünket is zátonyra juttathatjuk. A közszükségleti cikkek kérdése, a helyi ipar fejlesztésének kérdése, valamint a minőség meg-

javításának, a termelékenység emelésének, az önköltség csökkentésének és az önálló gazdaságos elszámolás meghonosításának kérdése — szintén nem szorul külön magyarázatra. Ami a munka és a munkabér rossz megszervezését és a vezetés irodai, bürokratikus módszerét illeti, mint a Donyec-medence, valamint a könnyűipar és az élelmiszeripar üzemeinek példája megmutatta, ez a veszedelmes betegség ott fészkel az ipar minden ágában és akadálya fejlődésüknek. Ha nem számoljuk fel, iparunk mind a két lábára sántítani fog.

A soronlevő feladatok:

1. Továbbra is biztosítani kell az ipar rendszerén belül a gépgyártás mostani vezetőszerepét.

2. Fel kell számolni a vaskohászat elmaradását.

3. Rendet kell teremteni a színesfémkohászat terén.

4. Teljes erővel kell fejleszteni a helyi széntartalékok kitermelését valamennyi eddig ismert telepen, új szénbányavidékeket kell szervezni (például a távolkeleti Bureja-folyó mentén), a Kuznyeck-medencét második Donyec-medencévé kell változtatnunk. (Hosszantartó taps.)

5. Komolyan hozzá kell látni a kőolajbázis megszervezéséhez az Urál-hegylánc nyugati és déli lejtőinek telepein.

6. Fejleszteni kell a közszükségleti cikkek termelését valamennyi gazdasági népbiztosság vonalán.

7. Fejleszteni kell a helyi szovjet ipart, meg kell adni neki a kezdeményezés lehetőségét a közszükségleti cikkek termelése terén, és a lehetőséghez képest segíteni kell nyersanyaggal és pénzügyileg.

8. Meg kell javítani a forgalomba kerülő áruk minőségét, be kell szüntetni a nem komplett termékek kibocsátását és meg kell büntetni, személyre való tekintet nélkül, mindazokat az elvtársakat, akik a Szovjethatalomnak a termékek minőségére és a komplett termelésre vonatkozó törvényeit megszegik vagy megkerülik.

9. Rendszeresen emelni kell a munka termelékenységét, csökkenteni kell az önköltséget és meg kell honosítani az önálló gazdaságos elszámolást.

10. Teljesen fel kell számolni az egyéni felelősség hiányát a munkában, és az egyenlősdit a bérezésben.

11. Fel kell számolni a vezetés irodai, bürokratikus módszerét a gazdasági népbiztosságok valamennyi szervében, rendszeresen ellenőrizve, hogy az alárendelt szervek hogyan hajtják végre a vezető központok határozatait és utasításait.

2. A MEZŐGAZDASÁG FELLENDÜLÉSE

Kissé másképp haladt a fejlődés a mezőgazdaság terén. A beszámolómban tárgyalt időszak alatt a mezőgazdaság fő ágaiban egyre növekvő fellendülés ment végbe, sokkalta lassabban, mint az iparban, de mégis gyorsabban, mint abban az időben, amikor még az egyéni gazdaság volt a túlnyomó. Az állattenyésztésben pedig még az ellenkező folyamat — az állatállomány csökkenése — volt észlelhető, és csak 1933-ban, s akkor is csak a sertéstenyésztésben, kezdtek mutatkozni a fellendülés jelei.

Nyilvánvaló, hogy a szétszórt apró parasztgazdaságok kolhozokban való egyesítésének óriási nehéz-

ségei, az a nehéz feladat, hogy majdnem a semmiből nagyszámú nagy gabonatermelő és állattenyésztő gazdaságot létesítsünk, és általában az egyéni mezőgazdaság átépítésének, új kolhoz-vágányokra való átállításának időszaka, ez a sok időt követelő és nagy kiadásokkal járó *átszervezési* időszak — mindezek a tényezők elkerülhetetlenné tették a mezőgazdaság fellendülésének lassú ütemét és az állatállomány fejlődésében a visszaesésnek aránylag hosszú időszakát.

A mezőgazdaság számára a beszámolóban tárgyalt időszak lényegében nem annyira a gyors fellendülés és a rohamos előretörés időszaka volt, mint inkább azon előfeltételek megteremtésének időszaka, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ez a fellendülés és ez az előretörés a közeljövőben bekövetkezhessen.

Ha megnézzük valamennyi növény vetésterületének, aztán külön az ipari növények vetésterületének növekedéséről szóló adatokat, mezőgazdaságunk a beszámolóban tárgyalt időszak alatt a következőképpen fejlődött:

Valamennyi növény vetésterülete a Szovjetunióban:

	Millió hektárban					
	1913	1929	1930	1931	1932	1933
Az egész bevetett terület	105,0	118,0	127,2	136,3	134,4	129,7
Ebből:						
a) Gabonafélék .	94,4	96,0	101,8	104.4	99,7	101,5
b) Ipari növények	4,5	8,8	10,5	14,0	14,9	12,0
c) Konyhakertészet	3,8	7,6	8,0	9,1	9,2	8,6
d) Takarmány...	2,1	5,0	6,5	8,8	10,6	7,3

Az ipari növények vetésterülete a Szovjetunióban:

	Millió hektárban					
	1913	1929	1930	1931	1932	1933
Gyapot	0,69	1,06	1,58	2,14	2,17	2,05
Len (hosszúszálú)	1,02	1,63	1,75	2,39	2,51	2,40
Cukorrépa.....	0,65	0,77	1,04	1,39	1,54	1,21
Olajnövények....	2,00	5,20	5,22	7,55	7,98	5,79

Ezek a táblázatok visszatükrözik mezőgazdaságunk két fő irányvonalát:

1. Azt a vonalat, amely arra irányult, hogy a vetésterületeket minden módon növeljük a mezőgazdaság átszervezésének leglázasabb időszakában, amikor tízezrével alakították a kolhozokat, amikor a kolhozok elkergették a kulákokat a földről, elfoglalták és birtokba vették a felszabadult földeket.

2. Azt a vonalat, amely arra irányult, hogy lemondunk a vetésterületek minden áron való növeléséről, és a minden áron való növelésről áttérünk a talajművelés megjavítására, a helyes vetésforgó és ugarolás bevezetésére, a terméshozam emelésére és — ha a gyakorlat megköveteli — a már meglevő vetésterületek átmeneti csökkentésére.

Mint ismeretes, ezt a második irányvonalat — a mezőgazdaság egyetlen helyes vonalát — 1932-ben hirdettük ki, amikor a mezőgazdaság átszervezésének időszaka vége felé járt és a terméshozam emelésének kérdése a mezőgazdaság fellendítésének egyik legfontosabb kérdésévé vált.

A vetésterületek növekedéséről szóló adatokat azonban nem tekinthetjük a mezőgazdaság fejlődését teljesen kielégítően jellemző adatoknak. Előfordul, hogy a vetésterület nő, a termelés azonban nem nő, sőt esetleg csökken, mert rosszabbul művelik meg a földet és a bevetett terület egységéről betakarított termésmennyiség csökkent. Ezért a vetésterületekre vonatkozó adatokat ki kell egészíteni az összes termésre vonatkozó adatokkal.

Íme az erre vonatkozó táblázat.

A gabonafélék és ipari növények összes termése a Szovjetunióban:

	Millió métermázsában					
	1913	1929	1930	1931	1932	1933
Gabonaneműek ..	801,0	717,4	835,4	694,8	698,7	898,0
Gyapot (nyers) ..	7,4	8,6	11,1	12,9	12,7	13,2
Len (rost).....	3,3	3,6	4,4	5,5	5,0	5,6
Cukorrépa.....	109,0	62,5	140,2	120,5	65,6	90,0
Olajnövények....	21,5	35,8	36,2	51,0	45,5	46,0

Ebből a táblázatból kitűnik, hogy azokban az években, amelyekben a mezőgazdaság átszervezésének üteme a legrohamosabb volt — 1931-ben és 1932-ben — a gabonafélék terméshozama a legnagyobb mértékben csökkent.

Ebből a táblázatból, továbbá, az következik, hogy a len és a gyapot, melynek területein a mezőgazdaság átszervezése lassúbb ütemben folyt, úgyszólván egyáltalán nem szenvedett, hanem többé-kevésbbé egyen-

letesen és állandóan emelkedett és tartotta fejlődése magas színvonalát.

Ebből a táblázatból, harmadszor, az következik, hogy az olajnövények csak csekély ingadozást mutattak, megtartva fejlődésük magas színvonalát a háborúelőtti színvonalhoz képest, a cukorrépa ellenben, amelynek vidékein a mezőgazdaság átszervezése a leggyorsabb ütemű volt és amely utolsónak lépett az átszervezés időszakába — az átszervezés utolsó évében, 1932-ben érte el a mélypontot, termelése a háborúelőtti színvonal alá süllyedt.

Ebből a táblázatból, végül, az következik, hogy 1933 — az első év az átszervezési időszak befejezése után — a gabonafélék és az ipari növények termelésének fejlődésében a fordulat éve volt.

Ez azt jelenti, hogy mindenekelőtt a gabonafélék, s utánuk az ipari növények termelése ezentúl határozottan és biztonsággal gyorsan emelkedni fog.

Az átszervezési időszak a legnagyobb megrázkódtatást a mezőgazdaság állattenyésztési ágában idézte elő.

Íme az erre vonatkozó táblázat.

A Szovjetunió állatállománya:

	Millió darabban					
	1916	1929	1930	1931	1932	1933
a) Ló	35,1	34,0	30,2	26,2	19,6	16,6
b) Szarvasmarha	58,9	68,1	52,5	47,9	40,7	38,6
c) Juh és kecske	115,2	147,2	108,8	77,7	52,1	50,6
d) Sertés.....	20,3	20,9	13,6	14,4	11,6	12,2

Ebből a táblázatból kitűnik, hogy az állatállomány szempontjából a beszámolóban tárgyalt időszak nem emelkedést, hanem még mindig folytatódó esést mutat a háborúelőtti színvonalhoz képest. Nyilvánvaló, hogy ebben a táblázatban tükröződik egyrészt az, hogy a mezőgazdaság állattenyésztési ágaiban fészkel a legtöbb nagykulák elem, másrészt a kulákoknak az állatok vágásáért folytatott erős agitációja, mely az átszervezés éveiben kedvező talajra talált.

Ebből a táblázatból következik, továbbá, hogy az állatállomány csökkenése mindjárt az átszervezés első évében (1930-ban) megkezdődött és tart egészen 1933-ig, s hogy a csökkenés a legnagyobb méreteket az első három évben érte el, 1933-ban pedig, az átszervezés befejezése utáni első évben, mikor a gabonafélék termelése már emelkedni kezdett, az állatállomány csökkenésének mérete elérte a minimumot.

Végül, ebből a táblázatból az következik, hogy a sertéstenyésztés terén már megkezdődött az ellenkező folyamat s 1933-ban már egyenest az emelkedés jelei mutatkoztak.

Ez azt jelenti, hogy 1934-nek a fordulat évének kell lennie és az is lehet az egész állattenyésztés fellendülése irányában.

Hogyan fejlődött a beszámolóban tárgyalt időszak alatt a parasztgazdaságok kollektivizálása?

Íme az erre vonatkozó táblázat.

Kollektivizálás:

	1929	1930	1931	1932	1933
A kolhozok száma (ezrekben)	57,0	85,9	211,1	211,05	224,5
A kolhozokban egyesült gazdaságok száma (millióban)	1,0	6,0	13,0	14,9	15,2
A parasztgazdaságok kollektivizálásának százaléksáma	3,9	23,6	52,7	61,5	65,0

És hogyan alakult a gabonafélék vetésterületének nagysága az egyes szektorokban?

Íme az erre vonatkozó táblázat.

A gabonafélék vetésterületei szektorok szerint:

Szektorok	Vetésterület millió hektárban					Az 1933. évi egész vetésterülethez viszonyítva %-ban
	1929	1930	1931	1932	1933	
1. Szovhozok ..	1,5	2,9	8,1	9,3	10,8	10,6
2. Kolhozok ...	3,4	29,7	61,0	69,1	75,0	73,9
3. Egyénileg gazdálkodók	91,1	69,2	35,3	21,3	15,7	15,5
A Szovjetunió összes gabonavetésterülete	96,0	101,8	104,4	99,7	101,5	100,0

Miről tanuskodnak ezek a táblázatok?

Arról, hogy a mezőgazdaság átszervezésének időszaka, amikor a kolhozok és a kolhoztagok száma rohamosan nőtt, már befejeződött, — befejeződött már 1932-ben.

Következésképpen, a további kollektivizálás abban áll, hogy a kolhozok az egyéni parasztgazdaságok maradványait fokozatosan felszívják és átnevelik.

Ez azt jelenti, hogy a kolhozok véglegesen és visszavonhatatlanul győztek. (Viharos, hosszantartó taps.)

Ezek a táblázatok továbbá arról tanuskodnak, hogy a Szovjetunió összes gabona-vetésterületének 84,5%-a a szovhozok és a kolhozok birtokában van.

Ez azt jelenti, hogy a kolhozok és a szovhozok együtt olyan erővé lettek, amely eldönti az egész mezőgazdaságnak és a mezőgazdaság valamennyi ágának sorsát.

Továbbá arról tanuskodnak, hogy az összes gabonafélék vetésterületének 73,9%-a a parasztgazdaságok kolhozokban egyesült 65%-ának birtokában van, a megmaradt egyéni parasztgazdaságok pedig, amelyek az egész parasztlakosság 35%-át ölelik fel, az összes gabonafélék vetésterületének mindössze 15,5%-ával rendelkeznek.

Ha ehhez még hozzávesszük azt a tényt, hogy a kolhozok 1933-ban a különböző beadások vonalán több mint egymilliárd pud gabonát adtak az államnak, az egyénileg gazdálkodó parasztok pedig, bár a tervet teljes 100%-ra teljesítették, mindössze körülbelül 130 millió pudot adtak be, viszont 1929—30-ban az egyénileg gazdálkodó parasztok körülbelül 780 millió pudot adtak az államnak, a kolhozok pedig legfeljebb 120 millió pudot, — akkor a napnál is világosabbá válik, hogy a kolhozok és az egyénileg gazdálkodó parasztok a legutóbbi kongresszus óta eltelt idő alatt teljesen szerepet cseréltek, mégpedig úgy, hogy a kolhozok ez alatt az idő alatt a mezőgazdaság uralkodó erejévé lettek, az egyénileg

gazdálkodó parasztok pedig másodrendű erővé, amely kénytelen magát a kolhozrendszernek alávetni és ahhoz alkalmazkodni.

El kell ismerni, hogy a dolgozó parasztság, szovjetparasztságunk, végleg és visszavonhatatlanul a szocializmus vörös zászlaja alá állott. (Hosszantartó taps.)

Hadd fecsegjenek az eszer és mensevik meg a burzsoá és trockista vénasszonyok arról, hogy a parasztság természeténél fogva ellenforradalmi, hogy a parasztság hivatva van visszaállítani a Szovjetunióban a kapitalizmust, hogy nem lehet szövetségese a munkásosztálynak a szocializmus felépítésében, hogy a Szovjetunióban nem lehet felépíteni a szocializmust. A tények azt bizonyítják, hogy ezek az urak rágalmazzák a Szovjetuniót is, a szovjet parasztságot is. A tények azt bizonyítják, hogy szovjet parasztságunk végleg ellökte csónakját a kapitalizmus partjaitól és a munkásosztállyal szövetségben elindult előre, a szocializmus felé. A tények azt bizonyítják, hogy a szocialista társadalom alapját a Szovjetunióban már leraktuk és csak az marad hátra, hogy betetőzzük felépítményekkel — ami kétségkívül könnyebb feladat, mint a szocialista társadalom alapjának lerakása.

A kolhozok és szovhozok ereje azonban nemcsak vetésterületük és termelésük növekedésében mutatkozik meg. Tükröződik ez az erő traktorállományunk növekedésében, a gépesítés haladásában is. Kétségtelen, hogy e tekintetben kolhozaink és szovhozaink nagy lépést tettek előre.

Íme az erre vonatkozó táblázat.

Traktorállomány a Szovjetunió mezőgazdaságában (az amortizáció számbavételével):

	Darabszám (ezrekben)				
	1929	1930	1931	1932	1933
Traktorok összesen	34,9	72,1	125,3	148,5	204,1
Ebből:					
a) gép- és traktorállomások traktorai ...	2,4	31,1	63,3	74,8	122,3
b) A különböző rendszerű szovhozok traktorai	9,7	27,7	51,5	64,0	81,8
	Teljesítőképesség (ezer lóerőben)				
Traktorok összesen	391,4	1003,5	1850,0	2225,0	3100,0
Ebből:					
a) gép- és traktorállomások traktorai ...	23,9	372,5	848,0	1077,0	1782,0
b) A különböző rendszerű szovhozok traktorai	123,4	483,1	892,0	1043,0	1318,0

Tehát 204 000 traktor és 3 100 000 lóerő áll a kolhozok és szovhozok rendelkezésére. Mint látják, nem kis erő ez, olyan erő, amely a kapitalizmusnak mindenfajta gyökerét ki tudja irtani a falun. Olyan erő, amely kétszerese annak a traktormennyiségnek, amelyről Lenin annakidején mint távoli perspektíváról beszélt[77].

Ami a gép- és traktorállomásoknak, valamint a Szovhozügyi Népbiztosság szovhozainak mezőgazdasági gépállományát illeti, arról a következő táblázatok adatai beszélnek.

A gép- és traktorállomások gépállománya:

	1930	1931	1932	1933
Kombájn (1000 db) ...	7 db	0,1	2,2	11,5
Motor és lokomobil (1000 db)	0,1	4,9	6,2	17,6
Komplikált és egyszerűbb cséplőgép (1000 db) .	2,9	27,8	37,0	50,0
Villanyberendezés cséplési célokra	168	268	551	1283
Javítóműhelyek száma a gép- és traktorállomásokon	104	770	1220	1933
Teherautó (1000 db) ..	0,2	1,0	6,0	13,5
Személyautó (db)	17	191	245	2800

A Szovhozügyi Népbiztosság szovhozainak gépállománya:

	1930	1931	1932	1933
Kombájn (1000 db) ...	1,7	6,3	11,9	13,5
Motor és lokomobil (1000 db)	0,3	0,7	1,2	2,5
Komplikált és egyszerűbb cséplőgép (1000 db)..	1,4	4,2	7,1	8,0
Villanyberendezés	42	112	164	222
Javítóműhelyek				
a) generáljavításokra	72	133	208	302
b) részleges javításokra	75	160	215	476
c) futó javításokra ..	205	310	578	1166
Teherautó (1000 db) ...	2,1	3,7	6,2	10,9
Személyautó (db)	118	385	625	1890

Azt hiszem, ezek az adatok nem szorulnak magyarázatra.

Komoly jelentősége volt a mezőgazdaság fellendülésében annak is, hogy a gép- és traktorállomásokon és a szovhozokban politikai osztályokat szer-

veztünk s hogy a mezőgazdaságot elláttuk szakképzett munkaerőkkel. Ma már mindenki elismeri, hogy a politikai osztályok funkcionáriusainak roppant nagy szerepük volt a kolhozok és szovhozok munkájának megjavításában. Ismeretes, hogy a párt Központi Bizottsága a legutóbbi kongresszus óta több mint 23 000 kommunistát vezényelt a faluba a mezőgazdaság kádereinek megerősítésére; közülük több mint 3 000 a mezőgazdasági osztályokra, több mint 2 000 a szovhozok apparátusába, több mint 13 000 a gép- és traktorállomások politikai osztályaira, több mint 5 000 a szovhozok politikai osztályaira került.

Ugyanezt kell mondanunk a kolhozoknak és szovhozoknak új mérnöki, technikusi erőkkel és agronómusokkal való ellátásáról is. Ismeretes, hogy a beszámolóban tárgyalt időszak alatt a szakembereknek ebből a csoportjából több mint 111 000 főt irányítottunk a mezőgazdaságba.

Ami a traktoristákat, kombájnvezetőket és kezelőket, soffőröket illeti, a beszámolóban tárgyalt időszak alatt csak a Földművelésügyi Népbiztosság rendszerének keretében több mint 1 900 000 embert képeztünk ki és adtunk át a mezőgazdaságnak.

Ugyanez alatt az idő alatt kiképeztünk, illetve továbbképeztünk több mint 1 600 000 kolhozelnököt, kolhozvezetőségi tagot, földművelési, állattenyésztési brigádvezetőt, számvivőt.

Ez persze kevés a mi mezőgazdaságunk számára. De mégis valami.

Láthatják, az állam minden tőle telhetőt megtett, hogy megkönnyítse a Földművelésügyi Nép-

biztosság és a Szovhozügyi Népbiztosság szerveinek a kolhoz- és szovhozépítés vezetésével kapcsolatos munkáját.

Mondhatjuk-e, hogy ezeket a lehetőségeket kellőképpen használják ki?

Ezt, sajnos, nem mondhatjuk.

Kezdjük ott, hogy ezek a népbiztosságok a többi népbiztosságnál nagyobb mértékben vannak megfertőzve a bürokratikus, íróasztal mellőli ügyintézés betegségével. Határozatokat hoznak, de nem gondolnak arra, hogy ellenőrizzék a végrehajtást, hogy rendreutasítsák azokat, akik a vezetőszervek útmutatásait és rendelkezéseit megszegik, s hogy előléptessék azokat, akik a rendelkezéseket becsületesen és lelkiismeretesen végrehajtják.

Azt hinné az ember, hogy az óriási traktor- és gépállomány arra kötelezi a földművelésügyi szerveket, hogy ezeket az értékes gépeket jókarban tartsák, idejében javítsák és a munkában többé-kevésbbé jól kihasználják. Mit tesznek a földművelésügyi szervek ezen a téren? Sajnos, nagyon keveset. A traktorok és gépek karbantartása nem kielégítő. A javítómunka szintén nem kielégítő, mert mind a mai napig nem akarják megérteni azt, hogy a javítás alapja a futójavítás és a részleges javítás, nem pedig a generáljavítás. Ami a traktorok és a gépek kihasználását illeti, ezen a téren a meglevő állapot ki nem elégítő volta annyira világos és közismert, hogy nem szorul bizonyításra.

A mezőgazdaság egyik soronlevő feladata a helyes vetésforgó bevezetése, a fekete ugar kibővítése, a vetőmag-helyzet megjavítása a földművelés minden

ágában. Mi történik ezen a téren? Sajnos, egyelőre — igen kevés. A vetőmag-kérdés a gabonagazdaságban és a gyapottermelésben olyan zűrzavaros, hogy sok időbe fog kerülni, amig kibogozzuk.

Az ipari növények terméshozamának emelésére az egyik hathatós eszköz a műtrágyázás. Mi történik ezen a téren? Egyelőre nagyon kevés. Műtrágya van, de a Földművelésügyi Népbiztosság szervei nem tudják átvenni, ha pedig átvették, nem gondoskodnak arról, hogy idejében a helyszínre juttassák és észszerűen kihasználják.

Ami a szovhozokat illeti, meg kell mondanom, hogy még mindig nem állanak feladataik magaslatán. Távol áll tőlem, hogy lebecsüljem szovhozaink nagy forradalmasító jelentőségét. De ha összehasonlítjuk az államnak a szovhozok fejlesztésére fordított óriási beruházásait a szovhozok munkájának mostani tényleges eredményeivel, óriási aránytalanság mutatkozik a szovhozok rovására. Ennek az aránytalanságnak fő oka az a körülmény, hogy gabonatermesztő szovhozaink túlságosan nagyok és nehézkesek, az igazgatók nem tudnak megbirkózni az óriási szovhozok vezetésével, maguk a szovhozok túlságosan specializálódtak, nincs helyes vetésforgójuk, nem ugarolnak, nem foglalkoznak állattenyésztéssel. Nyilvánvalóan csökkentenünk kell a szovhozok méreteit és meg kell szüntetnünk túlságos specializálódásukat. Azt hihetnők, hogy a Szovhozügyi Népbiztosság idejében felvetette és dűlőre juttatta ezt a kérdést. De nem így van. A kérdést olyanok kezdeményezésére vetettük fel és intéztük el, akik egyáltalában nincsenek kapcsolatban a Szovhozügyi Népbiztossággal.

Végül az állattenyésztés kérdése. Az állattenyésztés súlyos helyzetéről már beszámoltam. Azt lehetne hinni, hogy földművelési szerveink lázas tevékenységet fejtenek ki az állattenyésztés válságának felszámolása érdekében, riadót fújnak, mozgósítják funkcionáriusaikat és rohamot indítanak az állattenyésztés problémájának megoldására. Sajnos, semmi ilyesféle nem történt és nem történik. Nemcsak hogy nem fújnak riadót az állattenyésztés súlyos helyzete miatt, hanem ellenkezőleg — igyekeznek elkenni ezt a kérdést, jelentéseikben néha éppenséggel eltitkolni igyekeznek az állattenyésztés valódi helyzetét az ország közvéleménye elől, ami bolsevikok részéről teljesen megengedhetetlen. Ezekután azt remélni, hogy a földművelési szervek képesek lesznek az állattenyésztést talpraállítani és a kellő színvonalra emelni — annyit jelentene, mint homokra építeni. Az állattenyésztés ügyét az egész pártnak, összes funkcionáriusainknak, párttagoknak és pártonkívülieknek egyaránt kell kézbe venniök, szem előtt tartva azt, hogy az állattenyésztés problémája ma ugyanolyan elsőrendű probléma, mint amilyen tegnap a már sikeresen megoldott gabonaprobléma volt. Fölösleges bizonyítanom, hogy a szovjet emberek, akik a cél felé vezető úton már nem egy komoly akadályt leküzdöttek, le tudják küzdeni ezt az akadályt is. (T a p s v i h a r.)

Ez a rövid és korántsem teljes felsorolása azoknak a hiányosságoknak, amelyeket fel kell számolnunk, ezek azok a feladatok, amelyeket a közeljövőben meg kell oldanunk.

De ez még nem minden. Vannak a mezőgaz-

daság területén még más feladatok is, amelyekről nem árt néhány szót szólni.

Mindenekelőtt figyelembe kell vennünk, hogy területeinknek ipari és agrárterületekre való régi felosztása már idejét múlta. Nincsenek többé kizárólagos agrárterületeink, amelyek kenyérrel, hússal, főzelékfélével látnák el az ipari területeket, amintahogy nincsenek többé kizárólagos ipari területeink sem, amelyek arra számíthatnának, hogy minden szükséges terméket kívülről, más területekről fognak megkapni. A fejlődés olyan irányban halad, hogy minden területünk többé-kevésbbé ipari területté válik és mennél tovább haladunk, annál inkább ipari területté fog válni. Ez azt jelenti, hogy Ukrajna, Észak-Kaukázus, a Központi Feketeföld Terület és más volt agrárvidékek nem tudnak többé annyi terméket átengedni másfelé, az ipari központoknak, mint azelőtt, mert kénytelenek a saját városaikat, a saját munkásaikat táplálni, akiknek száma nőni fog. Ebből azonban az következik, hogy minden területnek meg kell teremtenie saját mezőgazdasági bázisát, hogy meglegyen a saját zöldsége, saját burgonyája, saját vaja, saját teje és bizonyos mértékben a saját kenyere és saját húsa is, hacsak nem akar nehéz helyzetbe kerülni. Önök tudják, hogy ez a dolog teljes mértékben megvalósítható és megvalósítása már folyamatban is van.

A feladat az, hogy a megkezdett munkát végig is vigyük, ha törik, ha szakad.

Fel kell hívnom továbbá a figyelmet arra, hogy területeink fogyasztó és termelő területekre való ismert felosztása szintén kezdi már elveszíteni kizá-

rólagos jellegét. Olyan „fogyasztó" területek, mint Moszkva- és Gorkij-terület, az idén körülbelül 80 millió pud gabonát adtak az államnak. Ez persze nem csekélység. Az úgynevezett fogyasztó övezetben körülbelül 5 millió hektár bozóttal benőtt szűzföld van. Ismeretes, hogy ennek az övezetnek az éghajlata nem rossz, nem kevés a csapadék, és aszály nem szokott lenni. Ha ezeket a földeket megtisztítjuk a bozóttól és végrehajtunk néhány szervezeti jellegű rendszabályt, a gabonatermelés számára óriási területet nyerhetünk, amely e vidék szokásos magas terméshozama mellett legalább annyi árugabonát adhat, mint amennyit ma az Alsó- vagy a Közép-Volgavidék ad. Nagy segítség lenne ez az északi ipari központok számára.

A feladat nyilvánvalóan az, hogy a fogyasztó övezet kerületeiben nagy gabonatermő területeket létesítsünk.

Végül a volgántúli szárazság elleni harc kérdése. Óriási jelentősége van annak, hogy a Volgántúl keleti kerületeiben erdőket és védőerdő-sávokat telepítünk. Ez a munka, mint ismeretes, már folyamatban van, bár nem mondhatjuk, hogy eléggé intenzíven folyik. Ami a Volgántúl öntözését illeti — márpedig az aszály elleni harc szempontjából ez a legfőbb —, ezt az ügyet sokáig húzni-halasztani nem szabad. Igaz, bizonyos külső körülmények, amelyek nagyon sok erőt és anyagi eszközt vontak el, némileg akadályozták ezt a dolgot. Most azonban nincs már többé okunk arra, hogy tovább is halogassuk. Nem lehetünk meg a volgavidéki komoly, teljesen megbízható, az időjárás szeszé-

lyeitől független gabonatermő bázis nélkül, amely évente körülbelül 200 millió pud árugabonát ad. Ez feltétlenül szükséges, ha figyelembe vesszük egyrészt a volgamenti városok növekedését és másrészt a nemzetközi viszonyok terén lehetséges mindenféle bonyodalmat.

A feladat az, hogy komoly munkához lássunk a Volgántúl öntözésének megszervezésére. (T a p s.)

3. A DOLGOZÓK ANYAGI HELYZETÉNEK ÉS KULTÚRÁJÁNAK FELLENDÜLÉSE

Vázoltuk ilymódon iparunk és mezőgazdaságunk helyzetét, a beszámolóban tárgyalt időszak alatti fejlődésüket és jelenlegi állapotukat.

Az eredmény:

a) A termelés hatalmasan föllendült mind az ipar terén, mind a főbb mezőgazdasági ágak terén.

b) A szocialista gazdasági rendszer e föllendülés alapján végleg legyőzte a kapitalista rendszert mind az iparban, mind a mezőgazdaságban; a szocialista rendszer az egész népgazdaság egyetlen rendszerévé vált; a tőkés elemek ki vannak szorítva a népgazdaság minden területéről.

c) Az egyénileg gazdálkodó parasztok óriási többsége végleg szakított a kisárutermelő egyéni gazdasággal, kollektív gazdaságokban egyesült, a kollektív munka és a termelési eszközök kollektív tulajdona alapján; a kollektív gazdaság teljes győzelmet aratott a kisárutermelő egyéni gazdaságon.

d) A kolhozok további terjeszkedése fokozott mértékben folyik az egyéni parasztgazdaságok bevonása révén, amelyeknek száma ilymódon hónapról-

hónapra csökken és amelyek lényegében a kolhozok és szovhozok segéderejévé válnak.

Világos, hogy a kizsákmányolókon aratott e történelmi győzelem szükségképpen a dolgozók anyagi helyzetének és életkörülményeinek gyökeres javulására vezetett.

Az élősdi osztályok felszámolása következtében megszűnt az ember ember által való kizsákmányolása. A munkás és a paraszt munkája felszabadult a kizsákmányolás alól. A jövedelmek, melyeket azelőtt a kizsákmányolók sajtoltak ki a nép munkájából, most megmaradnak a dolgozók kezében és részben a termelés kibővítésére és a dolgozók újabb osztagainak a termelésbe való bevonására, részben pedig a munkások és parasztok jövedelmének közvetlen emelésére fordíttatnak.

Eltűnt a munkanélküliség — a munkásosztálynak ez az ostora. A burzsoá országokban a munkanélküliek milliói nyomorognak és szenvednek munka hiányában, nálunk viszont nincs többé munkás, akinek ne volna munkája és keresete.

A kulák járom eltűnésével eltűnt a nyomor a faluból. Minden parasztnak, akár kolhoztag, akár egyénileg gazdálkodó paraszt, most megvan a lehetősége arra, hogy emberi életet éljen, feltéve, hogy becsületesen dolgozni akar, nempedig henyélni, csavarogni és kolhozvagyont lopkodni.

A kizsákmányolás megszüntetése, a munkanélküliség megszüntetése a városban, a nyomor megszüntetése a falun — olyan történelmi vívmányok ezek a dolgozók anyagi helyzete szempontjából, amilyenekről nem is álmodhatnak még a legesleg-

„demokratikusabb" burzsoá országok munkásai és parasztjai sem.

Megváltozott nagyvárosaink és ipari központjaink képe. A burzsoá országokban a nagyvárosok elmaradhatatlan ismertetőjelei a nyomortanyák, az úgynevezett munkásnegyedek a város szélén, sötét, nedves, nagyrészt pincehelyiségekből álló rozoga lakások halmaza, ahol rendszerint a nincstelenek húzódnak meg, a piszokban henteregve és a sorsot átkozva. A Szovjetunióban ezek a nyomortanyák a forradalom eredményeképpen eltűntek. Helyüket újonnan épült szép és világos munkásnegyedek foglalták el, amelyek sok esetben szebbek, mint a város központi kerületei.

Még jobban megváltozott a falu képe. A régi falu, amelynek legelőkelőbb helyén a templom állt, előterét néhány jobb ház, a csendbiztos, a pap, a kulák házai foglalták el, hátterében pedig a parasztok félig bedőlt viskói voltak, kezd eltűnni. Helyébe lép az új falu, gazdasági és egyéb középületeivel, klubjaival, rádiójával, mozijával, iskoláival, könyvtáraival és bölcsődéivel, traktorjaival, kombájnjaival, cséplőgépeivel, autóival. Eltűntek a falu régi előkelőségei, a kizsákmányoló kulák, a vérszopó uzsorás, a spekuláns kereskedő, a csendbiztos „atyuska". A kolhozok és a szovhozok, az iskolák és a klubok aktivistái, a traktor- és kombájnvezetők, a földművelési és állattenyésztési brigádok vezetői, a kolhozföldek élenjáró dolgozói — ezek most a falu előkelőségei.

Eltűnőben van a város és a falu közötti ellentét. A parasztok már nem kizsákmányolásuk központját látják a városban. Egyre jobban erősödnek a város és a falu közötti gazdasági és kulturális

kapcsolat szálai. A falu ma segítséget kap a várostól és a városi ipartól — traktorokat, mezőgazdasági gépeket, autókat, szakembereket, anyagi eszközöket. De meg magának a falunak is megvan a maga ipara, a gép- és traktorállomások, a javítóműhelyek, a kolhozok különféle iparvállalatai, kis villanytelepek stb. formájában. A város és a falu közötti kulturális szakadék megszüntetése folyamatban van.

Ezek a dolgozók fő vívmányai anyagi helyzetük, mindennapi életük, kultúrájuk megjavítása terén.

E vívmányok alapján a beszámolóban tárgyalt időszak alatt a következő eredményeket értük el:

a) A nemzeti jövedelem, amely 1930-ban 35 milliárd rubel volt, 1933-ban 50 milliárdra nőtt és — minthogy a tőkés elemeknek a nemzeti jövedelemben való részesedése, a koncessziótulajdonosokat is beleszámítva, jelenleg fél százaléknál kevesebb — úgyszólván az egész nemzeti jövedelem a munkások és alkalmazottak, a dolgozó parasztok, a szövetkezetek és az állam között oszlik meg.

b) A Szovjetunió lakosságának száma, amely 1930 végén 160,5 millió volt, 1933 végére 168 millióra emelkedett.

c) A munkások és alkalmazottak száma, amely 1930-ban 14 530 000 volt, 1933-ra 21 883 000-re nőtt, mégpedig a fizikai munkások száma ez alatt az idő alatt 9 489 000-ről 13 797 000-re, a nagyipari munkások száma, a közlekedési munkásokat is beleszámítva, 5 079 000-ről 6 882 000-re, a mezőgazdasági munkások száma 1 426 000-ről 2 519 000-re, a kereskedelemben dolgozó munkások és alkalmazottak száma pedig 814 000-ről 1 497 000-re emelkedett.

d) A munkások és alkalmazottak munkabéralapja, amely 1930-ban 13 milliárd 597 millió rubel volt, 1933-ban 34 milliárd 280 millió rubelre nőtt.

e) Az ipari munkások átlagos évi munkabére az 1930. évi 991 rubelről 1933-ban 1 519 rubelre emelkedett.

f) A munkások és alkalmazottak társadalombiztosítási alapja, mely 1930-ban 1 milliárd 810 millió rubel volt, 1933-ban 4 milliárd 610 millió rubelre emelkedett.

g) Az egész földfeletti ipar áttért a hétórás munkanapra.

h) Az állam a parasztok megsegítésére 2 milliárd rubel beruházással 2 860 gép- és traktorállomást szervezett.

i) Az állam a parasztok megsegítésére a kolhozoknak 1 milliárd 600 millió rubel hitelt nyujtott.

j) Az állam a parasztok megsegítésére vetőmag- és élelmiszerkölcsön formájában a beszámolóban tárgyalt időszak alatt 262 millió pud gabonát adott.

k) Az állam a szegényebb parasztokat adózási és biztosítási kedvezmények formájában 370 millió rubellel segítette.

Ami az ország kulturális fejlődését illeti, a beszámolóban tárgyalt időszak alatt elért eredményeink a következők:

a) A Szovjetunió egész területén bevezettük az általános elemi tankötelezettséget, és az írni-olvasni tudók százalékát, amely 1930 végén 67 volt, 1933 végéig 90-re emeltük fel.

b) A különböző fokú iskolák tanulóinak száma,

mely 1929-ben 14 358 000 volt, 1933-ban 26 419 000-re növekedett, ezen belül: az *elemi* iskolák tanulóinak száma 11 697 000-ről 19 163 000-re, *a középfokú iskolák* tanulóinak száma 2 453 000-ről 6 674 000-re, *a főiskolák* tanulóinak száma 207 000-ről 491 000-re.

c) Az óvodai oktatásban résztvevő gyermekek száma, mely 1929-ben 838 000 volt, 1933-ban 5 917 000-re emelkedett.

d) Az általános és a szakfőiskolák száma 1914-ben 91 volt, 1933-ban 600-ra emelkedett.

e) A tudományos kutatóintézetek száma, mely 1929-ben 400 volt, 1933-ban 840-re emelkedett.

f) A klubjellegű intézmények száma, mely 1929-ben 32 000 volt, 1933-ban 54 000-re emelkedett.

g) A filmszínházak, vetítőberendezések (a klubokban) és vándormozik száma, mely 1929-ben 9 800 volt, 1933-ban 29 200-ra emelkedett.

h) Az ujságok naponkénti példányszáma, mely 1929-ben 12 500 000 volt, 1933-ban 36 500 000-re emelkedett.

Nem fölösleges talán megjegyezni, hogy a munkások arányszáma a főiskolai hallgatók között nálunk 51,4%, a dolgozó parasztoké pedig 16,5%, ugyanakkor, amikor például Németországban a munkások arányszáma a főiskolai hallgatók közt az 1932—33-as iskolaévben mindössze 3,2%, a kisparasztoké pedig mindössze 2,4% volt.

Mint örvendetes tényt és mint a falu kulturális fejlődésének jelét ki kell emelnünk a kolhozparasztnők aktivitásának növekedését a társadalmi szervező munka terén. Ismeretes például, hogy körülbelül 6 000 kolhozparasztnő tölt be jelenleg kolhozelnöki

tisztséget, több mint 60 000 a kolhozvezetőségek nőtagjainak száma, van közöttük 28 000 brigádvezető, 100 000 munkacsapatvezető, 9 000 kolhozfarmvezető, 7 000 traktorista.

Mondanom sem kell, hogy ezek az adatok nem teljesek. De az a kevés is, ami ezekben az adatokban rejlik, eléggé világosan tanuskodik a falu nagy kulturális fejlődéséről. Ennek a körülménynek, elvtársak, óriási jelentősége van. Óriási jelentősége van azért, mert a nők — országunk lakosságának a fele, a nők — óriási munkahadsereg, s a nők vannak hivatva gyermekeink, jövő nemzedékünk, vagyis jövendőnk nevelésére. Ezért nem tűrhetjük azt, hogy a dolgozóknak ez az óriási hadserege sötétségben és tudatlanságban tengődjék! Ezért kell üdvözölnünk a dolgozó nők fokozódó társadalmi aktivitását és vezető állásokba való előléptetését, mint műveltségünk növekedésének kétségtelen jelét. (Hosszantartó taps.)

Végül hangsúlyoznunk kell még egy tényt, amely azonban már negatív jellegű. Arra a megengedhetetlen jelenségre gondolok, hogy a pedagógiai és orvosi fakultásokat nálunk még mindig mostohán kezelik. Ez nagy fogyatékosság, amely már az államérdekek megsértésével határos. Ezt a fogyatékosságot okvetlenül ki kell küszöbölni. És mennél hamarább teszszük, annál jobb.

4. AZ ÁRUFORGALOM FELLENDÜLÉSE ÉS A KÖZLEKEDÉS

Eredményeink ilymódon a következők:

a) az ipari termelés, beleértve a közszükségleti cikkek termelését is, növekedett;

b) a mezőgazdasági termelés növekedett;

c) a városi és falusi dolgozó tömegek élelmi- és iparcikkszükséglete és kereslete megnövekedett.

Mi kell még ahhoz, hogy ezeket a feltételeket összefogjuk és a szükséges iparcikkek és élelmiszerek megszerzését a fogyasztók egész tömege számára biztosítsuk?

Egyes elvtársak azt gondolják, hogy a már meglevő előfeltételek elégségesek ahhoz, hogy országunk gazdasági élete felpezsdüljön. Ez nagy tévedés. Elképzelhető, hogy mindezek az előfeltételek megvannak, de ha az áru mégsem jut el a fogyasztóhoz, akkor a gazdasági élet nemcsak nem pezsdül fel, hanem ellenkezőleg — teljesen felbomlik és dezorganizálódik. Meg kell végre érteni, hogy az árukat végső soron nem a termelés, hanem a fogyasztás számára állítják elő. Voltak olyan esetek, hogy iparcikkekben és élelmiszerekben nem volt hiány, de ezek nemcsak nem jutottak el a fogyasztóhoz, hanem még évekig sétálgattak az úgynevezett áruelosztó hálózat bürokratikus sikátoraiban, messze a fogyasztótól. Érthető, hogy ilyen körülmények között nem volt semmi, ami az ipart és a mezőgazdaságot a termelés kibővítésére sarkalta volna, az áruk felhalmozódtak az áruelosztó hálózatban, a munkások és a parasztok pedig iparcikkek és élelmiszerek nélkül maradtak. Ennek következménye — zavar az ország gazdasági életében, noha az iparcikkek és élelmiszerek megvannak. Annak, hogy az ország gazdasági élete felpezsdüljön, az ipar és a mezőgazdaság pedig ösztönzést kapjon a termelés további növelésére, még egy előfeltétele van, mégpedig: az élénk *áruforgalom* a város és a falu között, az ország kerü-

letei és területei között, a népgazdaság különböző ágai között. Szükséges, hogy az egész országot az áruraktárak, üzletek, boltok gazdag hálózata fogja át. Szükséges, hogy ezeknek a raktáraknak, üzleteknek, boltoknak csatornáin keresztül az áruk állandóan keringjenek a termelési helyekről a fogyasztóhoz. Ebbe a munkába be kell vonni mind az állami kereskedelmi hálózatot, mind a szövetkezeti áruhálózatot, mind a helyi ipart, mind a kolhozokat, mind az egyénileg gazdálkodó parasztokat.

Ez az, amit mi fejlett *szovjet kereskedelemnek*, kapitalisták *nélküli*, spekulánsok *nélküli* kereskedelemnek nevezünk.

Mint látják, a szovjet kereskedelem kifejlesztése az a legnagyobb mértékben aktuális feladat, amelynek megoldása nélkül lehetetlen a további előrehaladás.

És mégis, ámbár ez az igazság teljesen nyilvánvaló, a pártnak a beszámolóban tárgyalt időszak alatt nagyon sok akadályt kellett elhárítania a szovjet kereskedelem fejlesztésének útjából. Ezekről az akadályokról rövidség kedvéért azt lehetne mondani, hogy annak az agyficamnak a következményei, amelyben a kommunisták egy része szenved a szovjet kereskedelem szükségességének és jelentőségének kérdéseit illetően.

Kezdjük azzal, hogy a kommunisták egy része még mindig felülről, félvállról kezeli a kereskedelmet általában, és a szovjet kereskedelmet különösen. Ezek a, tisztesség ne essék szólván, kommunisták valami másodrendű, értéktelen dolognak tekintik a szovjet kereskedelmet, a kereskedelem terén dolgozókat pedig lecsúszott embereknek. Ezek az emberek

nyilván nem értik, hogy a szovjet kereskedelem lebecsülésével nem bolsevik nézeteket fejeznek ki, hanem olyan bocskoros nemesek nézeteit, akiknek nagy az ambíciójuk, de nincsen semmi muníciójuk. (T a p s.) Ezek az emberek nem értik, hogy a szovjet kereskedelem a mi legsajátabb bolsevik ügyünk, a kereskedelemben dolgozók pedig — beleértve az üzleti elárusítókat is, feltéve, hogy becsületesen dolgoznak — a mi forradalmi, bolsevik ügyünk megvalósítói. (T a p s.) Érthető, hogy a pártnak kissé fejbe kellett kólintania ezeket a, tisztesség ne essék szólván, kommunistákat, nemesi előítéleteiket pedig szemétgödörbe kellett dobnia. (H o s s z a n t a r t ó t a p s.)

Le kellett küzdenünk továbbá egy másik fajta előítéletet. Funkcionáriusaink egy részének körében ugyanis divatba jött az a baloldaliaskodó fecsegés, hogy a szovjet kereskedelem már túlhaladott szakasz, hogy meg kell szerveznünk a közvetlen termékcserét, hogy a pénz nemsokára meg fog szűnni, mert nálunk a pénz, állítólag, már egyszerű elszámolási jeggyé változott, hogy nincs értelme a kereskedelem fejlesztésének, ha már a közvetlen termékcsere kopogtat az ajtónkon. Meg kell jegyeznem, hogy ez a szovjet kereskedelem fejlődését megakadályozni igyekvő, a kapitalista elemek kezére játszó baloldaliaskodó kispolgári fecsegés nemcsak a „vörös professzorok" egy részének körében terjedt el, hanem egyes kereskedelmi funkcionáriusok körében is. Persze nevetséges és mulatságos dolog, hogy ezek az emberek, akik az egyszerű szovjet kereskedelmet képtelenek megszervezni, arról fecsegnek, hogy készek megszervezni a bonyolultabb és nehezebb közvetlen termékcserét. De

hát a Don Quijote-okat éppen azért nevezik Don Quijote-oknak, mert a legelemibb valóságérzék sincs meg bennük. Ezek az emberek, akik olyan távol vannak a marxizmustól, mint az ég a földtől, nyilván nem értik, hogy a pénz nálunk még sokáig meg fog maradni, egészen a kommunizmus első szakaszának, a fejlődés szocialista szakaszának befejezéséig. Nem értik, hogy a pénz a polgári gazdaságnak az az eszköze, amelyet a Szovjethatalom a maga kezébe vett és a szocializmus érdekeihez alkalmazott azért, hogy a szovjet kereskedelmet teljes erővel kifejlessze és ezzel a közvetlen termékcsere előfeltételeit előkészítse. Nem értik, hogy a termékcsere csak az eszményien megszervezett szovjet kereskedelem nyomában és annak eredményeképpen jöhet el, ami pedig nálunk még korántsincs meg és nem is lesz meg egyhamar. Érthető, hogy a párt, amely a fejlett szovjet kereskedelmet igyekszik megszervezni, szükségesnek tartotta, hogy ezeket a „baloldali" korcsokat is fejbekólintsa, kispolgári fecsegésüket pedig — a szelek szárnyára engedje.

Le kellett küzdenünk továbbá kereskedelmi funkcionáriusainknak azt a rossz szokását, hogy gépiesen osztják szét az árukat, fel kellett számolnunk az áruválaszték követelményeinek és a fogyasztó követelményeinek elhanyagolását, meg kellett szüntetnünk az áruk gépies szétküldését, a személyes felelősség hiányát a kereskedelemben. E célból területi és kerületközi áruraktárakat létesítettünk s az új üzletek és boltok tízezreit nyitottuk meg.

Meg kellett szüntetnünk továbbá a szövetkezetek monopolhelyzetét a piacon, s ezzel kapcsolatban köteleztük az összes népbiztosságokat, hogy saját

áruikkal maguk folytassanak kereskedelmet, a Közellátási Népbiztosságot pedig, hogy szélesméretű kereskedelmet folytasson mezőgazdasági termékekkel, s ez egyrészt, a verseny következtében, a szövetkezeti kereskedelem megjavítására, másrészt a piaci árak esésére, a piac egészséges fejlődésére vezetett.

Megszerveztük az árukat mérsékelt árakon nyujtó étkezdék széles hálózatát („közétkeztetés"), megszerveztük a gyárakban a munkásellátó osztályokat, kikapcsolva a gyári ellátásból azokat az elemeket, akiknek a gyárhoz semmi közük sincs, minek folytán csak a Nehézipari Népbiztosság rendszerébe tartozó üzemekből legalább 500 000 ilyen oda nem tartozó elemet kapcsoltunk ki.

Megszerveztük a rövidlejáratú hitelnyujtást egy egységes központi bankban, az Állami Bankban, amelynek 2 200 kerületi fiókja van, melyek a kereskedelmi műveletek finanszírozására alkalmasak.

Ezeknek a rendszabályoknak eredményeképpen a beszámolóban tárgyalt időszak alatt:

a) az üzletek és elárusítóhelyek hálózata 1930-tól 1933-ig 184 662 egységről 277 974 egységre bővült;

b) megteremtettük a területi áruraktárak hálózatát 1 011 raktárral és a kerületközi áruraktárak hálózatát 864 raktárral;

c) megteremtettük a gyári munkásellátó osztályok hálózatát 1 600 egységgel;

d) a szabad kenyeret árusító üzletek hálózata kibővült és jelenleg 330 városra terjed ki;

e) a közétkeztetési hálózat kibővült és jelenleg 19 800 000 fogyasztóra terjed ki;

f) az állami és szövetkezeti áruforgalom bele-

érve a közétkeztetési hálózathoz tartozó étkezdéket is, 1930-tól 1933-ig 18 milliárd 900 millió rubelről 49 milliárd rubelre emelkedett.

Hiba volna azt hinni, hogy a szovjet kereskedelemnek ez a felvirágzása elég ahhoz, hogy gazdasági életünk szükségleteit kielégítse. Ellenkezőleg, most világosabb, mint valaha, hogy áruforgalmunk jelenlegi állapota nem képes szükségleteinket kielégíteni. Ezért feladatunk, hogy a szovjet kereskedelmet tovább fejlesszük, bevonjuk ebbe a helyi ipart, fokozzuk a kolhoz- és parasztkereskedelmet és új, döntő sikereket vívjunk ki a szovjet kereskedelem fellendítése terén.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy nem szorítkozhatunk csupán a szovjet kereskedelem fejlesztésére. Mint ahogy gazdasági életünk fejlődése az áruforgalom fejlődésétől, a szovjet kereskedelem fejlődésétől függ, ugyanúgy a szovjet kereskedelem fejlődése viszont vasúti, vízi- és gépkocsiközlekedésünk fejlődésétől függ. Megtörténhetik, hogy van áru, megvan minden lehetőség az áruforgalom kifejlesztésére, de a közlekedés nem tart lépést az áruforgalom fejlődésével és nem képes az árukat elszállítani. Mint ismeretes, nálunk ez lépten-nyomon előfordul. Ezért a közlekedés az a szűk keresztmetszet, amelyen megbotolhat, és csakugyan már kezd is botladozni egész gazdaságunk és elsősorban áruforgalmunk.

Igaz, vasúti közlekedésünk teherforgalma, amely 1930-ban 133,9 milliárd tonnakilométer volt, 1933-ban 172 milliárd tonnakilométerre emelkedett. Ez azonban a mi számunkra, a mi népgazdaságunk számára kevés, nagyon kevés.

A víziközlekedés teherforgalma az 1930-as 45,6 milliárd tonnakilométerről 1933-ban 59,9 milliárd tonnakilométerre emelkedett. Ez azonban a mi gazdaságunk számára kevés, nagyon kevés.

Már nem is beszélek a gépkocsiközlekedésről, melynek állománya az 1913. évi 8 800 autóval szemben (teher- és személyautók együttvéve) 1933 végéig 117 800 autóra emelkedett. A mi gazdaságunk számára ez oly kevés, hogy csak pirulva lehet róla beszélni.

Nem lehet kétséges, hogy a közlekedésnek mindezek az ágai sokkal jobban dolgozhatnának, ha a közlekedési szervek nem szenvednének egy bizonyos betegségben, amelyet a vezetés bürokratikus, íróasztali módszerének neveznek. Ezért — azon kívül, hogy segítenünk kell a közlekedést emberekkel és anyagi eszközökkel — a feladat az, hogy a közlekedési szervekből kiirtsuk a bürokratikus, íróasztali ügyintézést és operatívabbá tegyük őket.

Elvtársak! Elértük azt, hogy az ipar fő kérdéseit helyesen oldottuk meg és iparunk ma biztosan áll a lábán. Elértük azt, hogy a mezőgazdaság fő kérdéseit szintén helyesen oldottuk meg és a mezőgazdaság — ezt határozottan mondhatjuk — ma szintén biztosan áll a lábán. Ezeket a vívmányokat azonban elveszíthetjük, ha áruforgalmunk sántítani kezd, ha a közlekedés kölönc lesz, mely lábunkat lehúzza. Ezért az áruforgalom fejlesztésének és a közlekedés gyökeres megjavításának feladata az a soronlevő és igen aktuális feladat, amelynek megoldása nélkül nem haladhatunk előre.

III

A PÁRT

Áttérek a párt kérdésére.

Ez a kongresszus a leninizmus teljes győzelmének jegyében, az antileninista csoportok maradékainak felszámolása jegyében folyik le.

Szétvertük és szétszórtuk a trockisták antileninista csoportját. Szervezői most külföldön a burzsoá pártok előszobáiban ácsorognak.

Szétvertük és szétszórtuk a jobboldali elhajlók antileninista csoportját. Szervezői már régen megtagadták saját nézeteiket s most minden módon igyekeznek jóvátenni a párttal szemben elkövetett vétkeiket.

Szétvertük és szétszórtuk a nacionalista elhajló csoportokat. Szervezőik vagy végleg összeforrtak az intervencionista emigrációval, vagy beismerték bűnüket.

E forradalomellenes csoportok híveinek többsége kénytelen volt elismerni a párt vonalának helyességét és kapitulálni a párt előtt.

A XV. kongresszuson[78] még bizonyítanunk kellett a párt vonalának helyességét és harcolnunk kellett bizonyos antileninista csoportok ellen, a XVI. kongresszuson pedig meg kellett adnunk a kegyelemdöfést e csoportok utolsó hiveinek, — ezen a kongresszuson viszont már nincs is mit bizonyítanunk, sőt, azt mondhatnám: nincs is már, akit üssünk. Mindenki látja, hogy a párt vonala győzött. (Dörgő taps.)

Győzött az ország iparosításának politikája.

Eredményeit ma már mindenki láthatja. Mit lehet ezen a tényen kifogásolni?

Győzött a kulákság felszámolásának és a teljes kollektivizálásnak a politikája. Eredményeit szintén mindenki láthatja. Mit lehet ezen a tényen kifogásolni?

Országunk tapasztalatai bebizonyították, hogy a szocializmus győzelme *egy*, egymagában vett országban teljességgel lehetséges. Mit lehet ezen a tényen kifogásolni?

Szemmelláthatő, hogy mindezek a sikerek, és mindenekelőtt az ötéves terv győzelme, végleg demoralizáltak és porrá zúztak mindenféle és fajta antileninista csoportot.

Megállapíthatjuk, hogy a párt ma olyan tömör és egységes, mint még soha azelőtt. (Viharos, sokáig nem szűnő taps.)

1. AZ ESZMEI ÉS POLITIKAI VEZETÉS KÉRDÉSEI

De azt jelenti-e ez, hogy a harc végetért és a szocializmus további támadása megszűnik, mint fölösleges valami?

Szó sincs róla.

Azt jelenti-e, hogy pártunkban már minden rendben van, semmiféle elhajlás a pártban többé nem lesz, hogy tehát most már pihenhetünk a babérainkon?

Szó sincs róla.

A párt ellenségeit, a minden rendű és rangú opportunistákat, a mindenféle és fajta nacionalista elhajlókat szétzúztuk. Ideológiáik maradványai azonban ott élnek még pártunk egyes tagjainak fejében

és gyakran életjelt adnak magukról. A pártot nem szabad az őt környező emberektől elszakított valaminek tekinteni. A párt az őt körülvevő környezetben él és működik. Nem csoda, ha a pártba kívülről gyakran egészségtelen tendenciák hatolnak be. A talaj pedig az ilyen tendenciák számára országunkban kétségkívül megvan, már csak azért is, mert mind a városban, mind a faluban vannak még a lakosságnak bizonyos közbülső rétegei, amelyek táplálják az ilyen tendenciákat.

Pártunk XVII. konferenciája[79] kimondotta, hogy a második ötéves terv megvalósításával kapcsolatban egyik fő politikai feladatunk „a kapitalizmus csökevényeinek leküzdése a gazdasági életben és az emberek tudatában". Ez kétségtelenül helyes gondolat. De mondhatjuk-e azt, hogy a gazdasági életben már leküzdöttük a kapitalizmus minden csökevényét? Nem, ezt nem mondhatjuk. Még kevésbbé mondhatjuk, hogy leküzdöttük a kapitalizmus csökevényeit az emberek tudatában. Nemcsak azért nem lehet ezt mondani, mert az emberek tudata fejlődésében elmarad gazdasági helyzetük mögött, hanem azért sem, mert még mindig fennáll a kapitalista környezet, amely igyekszik feleleventeni és fenntartani a kapitalizmus csökevényeit a Szovjetunió gazdaságában és a szovjet emberek tudatában, s amely ellen nekünk, bolsevikoknak, a puskaport állandóan szárazon kell tartanunk.

Világos, hogy ezek a csökevények szükségképpen kedvező befolyással vannak arra, hogy egyes párttagjaink fejében a szétvert antileninista csoportok ideológiája feleleventedjék. Adják ehhez hozzá párttagjaink

többségének nem valami magas elméleti színvonalát, a pártszervek gyenge ideológiai munkáját, pártfunkcionáriusaink tisztán gyakorlati munkával való túlterheltségét, ami megfosztja őket annak lehetőségétől, hogy elméleti tudásukat kiegészítsék — s akkor megértik, honnan van egyes párttagok fejében a leninizmus számos kérdésében az a zűrzavar, amely gyakran sajtónkba is behatol és amely megkönnyíti azt, hogy a szétvert antileninista csoportok ideológiájának maradványai felelevenedjenek.

Ezért nem lehet azt mondani, hogy a harc végetért és már nincs szükség a szocializmus támadó politikájára.

Elő lehetne venni a leninizmus számos kérdését és azokon ki lehetne mutatni, hogy mennyire elevenen élnek még egyes párttagokban a szétvert antileninista csoportok ideológiájának maradványai.

Nézzük például az *osztálynélküli szocialista társadalom* felépítésének kérdését. A XVII. pártkonferencia leszögezte, hogy az osztálynélküli, szocialista társadalom megteremtése felé haladunk. Világos, hogy az osztálynélküli társadalom nem születhetik meg csak úgy önmagától. Az osztálynélküli társadalmat a dolgozók összességének közös erőfeszítésével kell kivívni és felépíteni, — a proletárdiktatúra szerveinek erősítése útján, az osztályharc fejlesztése útján, az osztályok megszüntetése útján, a kapitalista osztályok maradványainak felszámolása útján, harcban a belső és külső ellenség ellen.

Ez, azt hiszem, világos.

És mégis, köztudomású, hogy a leninizmus e világos és elemi tételének kihirdetése nem kis

zűrzavart keltett a fejekben és egészségtelen hangulatot szült a párttagok egy részének körében. Az osztálynélküli társadalom felé való haladásunkról szóló tételt, melyet a párt mint jelszót adott ki, ösztönös folyamatnak fogták fel. És így okoskodtak: ha már osztálynélküli társadalom, ez azt jelenti, hogy gyengíthetjük az osztályharcot, gyengíthetjük a proletárdiktatúrát és általában végezhetünk az állammal, amelynek a közeljövőben amúgyis el kell halnia. És azt se tudták, hova legyenek az elragadtatástól, várva, hogy hamarosan eltűnnek az osztályok, — tehát nem lesz osztályharc sem, — tehát nem lesznek gondok és izgalmak, — tehát szegre akaszthatjuk a fegyvert és leheveredhetünk — aludni és várni az osztálynélküli társadalom eljövetelét. (Általános derültség az egész teremben.)

Kétségtelen, hogy ez a zűrzavar a fejekben és ez a hangulat úgy hasonlítanak, mint egyik vízcsepp a másikra, a jobboldali elhajlók ismert nézeteire, amelyek szerint a réginek magától kell belenőnie az újba s egy szép napon a szocialista társadalomban kell felébrednünk.

Mint látják, a szétvert antileninista csoportok ideológiájának maradványai nagyon is képesek a felelevenedésre és korántsem vesztették még el szívósságukat.

Világos, hogy ha a nézeteknek ez a zűrzavara és ez a nem-bolsevik hangulat pártunk többségét hatalmába kerítené, ez pártunkat leszerelné és lefegyverezné.

Nézzük továbbá a mezőgazdasági *artel* és a mezőgazdasági *kommúna* kérdését. Most mindenki elismeri,

hogy a mai körülmények között a kolhozmozgalom egyetlen helyes formája az artel. S ez teljesen érthető: *a)* az artel helyesen egyezteti össze a kolhozparasztok egyéni, mindennapi érdekeit közös érdekeikkel; *b)* az artel sikeresen idomítja hozzá az egyéni, mindennapi érdekeket a közös érdekekhez, s ezzel megkönnyíti a tegnap még egyénileg gazdálkodó parasztoknak a kollektivizmus szellemében való nevelését.

Eltérően az arteltől, ahol csak a termelési eszközök vannak társadalmasítva, a kommúnákban a legutóbbi időkig nemcsak a termelési eszközök voltak társadalmasítva, hanem minden egyes kommúnatag mindennapi élete is, vagyis a kommúnatagoknak, eltérően az arteltagoktól, nem volt személyes birtokában sem szárnyasjószág, sem sertés, juh, kecske, sem tehén, sem gabona, sem háztáji föld. Ez azt jelenti, hogy a kommúnákban a tagok személyes, mindennapi érdekeit nem annyira figyelembe vették és nem annyira összeegyeztették a társadalmi érdekekkel, mint inkább az utóbbiak elnyomták az előbbieket a kispolgári egyenlősdi érdekében. Világos, hogy ez a körülmény a kommúnák leggyengébb oldala. Tulajdonképpen ez a magyarázata annak, hogy a kommúnák nem is igen terjedtek el, hanem csak egyesével meg tízesével fordulnak elő. Ugyanennél az oknál fogva a kommúnák, hogy létüket megmentsék és szét ne hulljanak, kénytelenek voltak lemondani a mindennapi élet társadalmasításáról, kezdenek munkaegységek alapján dolgozni, áttérnek arra, hogy kiadják a családnak a gabonát, megengedik tagjaiknak, hogy szárnyasjószágot, sertést, juhot, kecskét, tehenet stb. tartsanak személyes birtokukban. Ebből

azonban az következik, hogy a kommúnák valójában artelekké váltak. És ebben nincs is semmi rossz, mert ezt követelik a kolhoz-tömegmozgalom egészséges fejlődésének érdekei.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a kommúnára egyáltalában nincs szükség, hogy az többé már nem magasabbrendű formája a kolhozmozgalomnak. Nem, a kommúnára szükség van, és az, természetesen, magasabb formája a kolhozmozgalomnak, de nem a jelenlegi kommúnára van szükség, amely a fejletlen technika és a termékhiány alapján jött létre, s amely maga tér át az artelrendszerre, hanem a jövő kommúnájára, amely a fejlettebb technika és a termékbőség alapján fog létrejönni. A jelenlegi mezőgazdasági kommúna az alacsonyfejlettségű technika és a termékhiány alapján jött létre. Tulajdonképpen ez a magyarázata annak, hogy a gyakorlatban egyenlősítésre törekedett és nem nagyon törődött tagjainak egyéni, mindennapi érdekeivel, aminek következtében most kénytelen áttérni az artelrendszerre, ahol a kolhoztagok egyéni és közös érdekeit észszerűen összeegyeztetik. A jövő kommúnája a fejlett és jómódú artelből fog kifejlődni. A jövő mezőgazdasági kommúnája akkor fog létrejönni, amikor az artel mezőin és farmjain bőségben lesz a gabona, a jószág, a szárnyas, a zöldség és mindenféle más termék, amikor az artelekben gépesített mosodák, korszerű konyhák és étkezők, kenyérgyárak stb. létesülnek, amikor a kolhozparaszt látni fogja, hogy előnyösebb számára az, ha a farmról kapja a húst és a tejet, mint ha saját tehenet, sertést, juhot, kecskét tart, amikor a női kolhoztagok látni fogják, hogy

előnyösebb számukra az, ha az étkezőben ebédelnek, a kenyérgyárból kapják a kenyeret és a közös mosodából a kimosott fehérneműt, mint hogyha maguk foglalkoznak ezekkel a dolgokkal. A jövő kommúnája a fejlettebb technika és a fejlettebb artel alapján, a termékbőség alapján fog létrejönni. Mikor lesz ez? Természetesen nem egyhamar. De meglesz. Bűn volna mesterségesen gyorsítani azt a folyamatot, amelynek során az artel átnő a jövő kommúnájába. Ez összekeverné a kártyákat és megkönnyítené ellenségeink dolgát. Az artelnek a jövő kommúnájába való átnövése fokozatosan kell hogy végbemenjen, olyan mértékben, ahogy az *összes* kolhoztagok meggyőződnek ennek az átnövésnek a szükségességéről.

Ez a helyzet az artel és a kommúna kérdésével.

A dolog, azt hinné az ember, világos és csaknem magától értetődő.

És mégis — a párttagok egy részének körében ebben a kérdésben jókora zűrzavar uralkodik. Úgy vélik, hogy a párt, amikor az artelt a kolhozmozgalom fő formájának nyilvánította, eltávolodott a szocializmustól, visszafelé tett egy lépést — a kommúnától, azaz a kolhozmozgalom magasabb formájától, annak alacsonyabb formájához. Kérdezem — miért? Azt mondják, azért, mert az artelben nincs egyenlőség, minthogy ott megmarad a különbség az arteltagok szükségleteiben és személyes életmódjában, a kommúnában viszont egyenlőség van, minthogy ott egyenlősítették a tagok szükségleteit is, személyes életmódját is. De, először is, nekünk már nincsenek olyan kommúnáink, ahol a szükségletek és a mindennapi élet terén a kiegyenlítés, az egyenlősí-

tés érvényesülne. A gyakorlat megmutatta, hogy a kommúnák egész biztosan elpusztultak volna, ha nem mondtak volna le az egyenlősítésről és nem tértek volna át a gyakorlatban az artelrendszerre. Nem lehet tehát olyasmire hivatkozni, ami már nem létezik. Másodszor, minden leninista, ha igazán leninista, tudja, hogy a szükségletek és a személyes élet terén alkalmazott egyenlősdi — reakciós kispolgári ostobaság, amely méltó valamilyen kezdetleges aszkéta szektához, de nem méltó marxista módon szervezett szocialista társadalomhoz, mert nem lehet azt követelni, hogy minden embernek egyforma izlése és szükségletei legyenek, hogy minden ember személyes életében egy és ugyanazon minta szerint éljen. És végül: vajjon a munkások közt nem marad meg a különbség a szükségletek és a személyes élet terén? Azt jelenti-e ez, hogy a munkások távolabb vannak a szocializmustól, mint a mezőgazdasági kommúnák tagjai?

Ezek az emberek nyilván azt gondolják, hogy a szocializmus azt követeli, hogy a társadalom tagjainak szükségleteit és személyes életét egyenlősítsék, kiegyenlítsék, nivellálják. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen feltevésnek semmi köze a marxizmushoz, a leninizmushoz. A marxizmus egyenlőségen nem a szükségletek és a mindennapi élet terén való egyenlősdit érti, hanem az osztályok megszüntetését, vagyis: *a)* minden dolgozó egyenlő felszabadítását a kizsákmányolás alól, miután a kapitalistákat megdöntötték és kisajátították; *b)* a termelési eszközök magántulajdonának mindenki számára egyenlő megszüntetését, miután az egész társadalom tulajdonába adták

azokat; *c)* mindenki egyenlő kötelezettségét arra, hogy képességei szerint dolgozzék és minden dolgozó egyenlő jogát arra, hogy ennek fejében munkájának megfelelő díjazásban részesüljön *(szocialista* társadalom); *d)* mindenki egyenlő kötelezettségét arra, hogy képességei szerint dolgozzék és minden dolgozó egyenlő jogát arra, hogy ennek fejében szükségleteinek megfelelő ellátásban részesüljön *(kommunista* társadalom). Emellett a marxizmus abból indul ki, hogy az emberek ízlése és szükségletei nem egyformák és egyenlők és nem is lehetnek egyformák és egyenlők, sem minőségre, sem mennyiségre nézve, sem a szocializmus szakaszában, sem a kommunizmus szakaszában.

Ez az egyenlőség marxista értelmezése.

Semmiféle más egyenlőséget a marxizmus nem ismert és nem ismer el.

Ebből azt a következtetést levonni, hogy a szocializmus megköveteli, hogy a társadalom tagjainak szükségleteit egyenlősítsék, kiegyenlítsék, nivellálják, hogy megköveteli ízlésük és személyes életük nivellálását, hogy a marxisták terve szerint minden embernek egyforma ruhában kell majd járnia, ugyanazokat az ételeket és ugyanazon mennyiségben kell majd ennie — ez sekélyesség és a marxizmus megrágalmazása.

Meg kell már tanulnunk, hogy a marxizmus ellensége az egyenlősdinek. Marx és Engels már a „Kommunista Kiáltványban" ostorozták a kezdetleges utópikus szocializmust, reakciósnak nevezték azért, mert „általános aszkézist és durva egyenlősítést"[80] prédikált. Engels az „Anti-Dühringben"

egész fejezetet szentelt annak, hogy maró kritikáját adja a „radikális egyenlősítő szocializmusnak", amelyet Dühring a marxista szocializmus ellensúlyozása céljából hirdetett.

„A proletariátus egyenlőség-követelésének reális tartalma — mondta Engels — az *osztályok megszüntetésének* követelése. Minden olyan egyenlőségkövetelés, amely ennél továbbmegy, szükségszerűen badarságokra vezet"[81].

Ugyanezt mondja Lenin is:

„Engelsnek ezerszeresen igaza volt, amikor ezt írta: az egyenlőségnek az osztályok megszüntetésén *kívüleső* fogalma a legostobább és legbadarabb előítélet. Burzsoá professzorok az egyenlőség fogalmával kapcsolatban megpróbálták ránksütni azt, hogy mi egyenlővé akarunk tenni minden embert. Ezzel az általuk kitalált dőreséggel próbálták a szocialistákat megvádolni. De tudatlanságukban nem tudták, hogy a szocialisták — és éppen a modern tudományos szocializmus megalapítói, Marx és Engels — mondották azt, hogy az egyenlőség üres frázis, ha egyenlőségen nem az osztályok megszüntetését értjük. Az osztályokat meg akarjuk szüntetni, ebben az értelemben az egyenlőség mellett vagyunk. De azt állítani, hogy mi minden embert egymással egyenlővé teszünk, ez a legüresebb frázis, ez intellektuelek ostoba kitalálása"*(Lenin* „Népámítás a szabadság és egyenlőség jelszavaival" c. beszéde. Lásd *Lenin* Művei. XXIV. köt. 293—294. old.[82]).

Azt hiszem, világos.

Burzsoá írók szeretik úgy ábrázolni a marxista szocializmust, mint egy régi cári kaszárnyát, ahol minden az egyenlősítés „elvének" van alárendelve. A marxisták azonban nem vállalhatnak felelősséget a burzsoá írók tudatlanságáért és korlátoltságáért.

Kétségtelen, hogy ez a zűrzavar egyes párttagoknak a marxista szocializmusra vonatkozó nézeteiben és a mezőgazdasági kommúnák egyenlősítő tendenciáiért való lelkesedés úgy hasonlít, mint egyik vízcsepp a másikra, hebehurgya baloldaliaskodóink nézeteire, akik a mezőgazdasági kommúnákat egyidőben annyira idealizálták, hogy még a gyárakban is próbáltak kommúnákat meghonosítani, amelyekben a szakképzett és a nem-szakképzett munkások, bár kiki a saját szakmájában dolgozott, kötelesek voltak munkabérüket a közös kasszába beadni és aztán egyenlő arányban elosztani. Ismeretes, milyen kárt okoztak iparunknak a „baloldali" forrófejűeknek ezek a gyerekes egyenlősdi-gyakorlatai.

Mint látják, a szétvert pártellenes csoportok ideológiájának maradványai meglehetősen szívós életűek.

Világos, hogy ha ezek a baloldaliaskodó nézetek diadalmaskodnának a pártban, akkor a párt nem volna többé marxista párt, a kolhozmozgalom pedig teljesen szétzüllött volna.

Vagy nézzük meg például ezt a jelszót: *„legyünk minden kolhozparasztot jómódúvá"*. Ez a jelszó nemcsak a kolhozparasztokra vonatkozik. Méginkább vonatkozik a munkásokra, mert mi minden munkást jómódúvá akarunk tenni — olyan emberré, aki jómódú és teljesen kulturált életet él.

Azt hinné az ember, a dolog világos. Nem volt értelme megdöntenünk 1917 októberében a kapitalizmust és évek hosszú során építenünk a szocializmust, ha nem érjük el azt, hogy az emberek nálunk jómódban éljenek. A szocializmus nem nyomorúsá-

got és nélkülözést jelent, hanem a nyomorúság és a nélkülözés megszüntetését, a jómódú és kulturált élet megszervezését a társadalom minden tagja számára.

És mégis, ez a világos és lényegében elemi jelszó a párttagok egy részének körében sok félreértést, zűrzavart, megnemértést okozott. Nem visszatérést jelent-e ez a jelszó, mondják, a régi „gazdagodjatok" jelszóhoz, amelyet a párt elvetett? Ha mindenki jómódúvá válik, folytatják, s a szegényparasztság megszűnik, — akkor mi, bolsevikok, kire támaszkodjunk munkánkban, hogyan dolgozunk majd szegényparasztság nélkül?

Lehet, hogy ez nevetséges, de kétségtelen tény, hogy ezek a naív és antileninista nézetek a párttagok egy részében megvannak s ezzel számolnunk kell.

Ezek az emberek nyilván nem értik azt, hogy a „gazdagodjatok" jelszó és a „tegyünk minden kolhozparasztot jómódúvá" jelszó között egész szakadék tátong. Először, meggazdagodni csak *egyes* személyek vagy csoportok tudnak, ezzel szemben a jómódú élet jelszava nem egyes személyekre vagy csoportokra, hanem *valamennyi* kolhozparasztra vonatkozik. Másodszor, az *egyes* személyek vagy csoportok azért igyekeznek meggazdagodni, hogy a többi embert maguknak alárendeljék és *kizsákmányolják*, ezzel szemben *valamennyi* kolhozparaszt jómódú életének jelszava, minthogy a termelési eszközök a kolhozokban társadalmasítva vannak, *kizárja* minden lehetőségét annak, hogy egyes emberek másokat kizsákmányoljanak. Harmadszor, a „gazdagodjatok" jelszót a „nep" kezdeti szakaszában adtuk ki, amikor

a kapitalizmus részben visszaállítódott, amikor a kulákok erősek voltak, az országban túlsúlyban volt az egyéni parasztgazdaság, a kolhozgazdaság pedig csak csíraállapotban volt — ezzel szemben a „tegyünk minden kolhozparasztot jómódúvá" jelszót a „nep" utolsó szakaszában adtuk ki, miután a tőkés elemeket az iparban már felszámoltuk, a kulákokat a falun szétzúztuk, az egyéni parasztgazdaság háttérbe szorult, a kolhozok pedig a mezőgazdaság uralkodó formájává lettek. Arról már nem is beszélek, hogy a „tegyünk minden kolhozparasztot jómódúvá" jelszót nem elszigetelten adtuk ki, hanem a „tegyünk minden kolhozt bolsevikká" jelszóval elszakíthatatlan kapcsolatban.

Nem világos-e, hogy a „gazdagodjatok" jelszó lényegében felhívás volt a kapitalizmus *visszaállítására*, ezzel szemben a „tegyünk minden kolhozparasztot jómódúvá" jelszó felhívás arra, hogy a kapitalizmus utolsó maradványainak megadjuk a *kegyelemdöfést* a kolhozok gazdasági erejének növelésével, és azzal, hogy minden kolhozparasztot jómódú dolgozóvá teszünk? (Felkiáltások: „Úgy van!")

Nem világos-e, hogy ezeknek a jelszavaknak nincs és nem lehet semmi közük egymáshoz? (Felkiáltások: „Úgy van!")

Ami azt illeti, hogy szegények nélkül állítólag nem képzelhető el sem a bolsevik munka, sem a szocializmus — ez olyan ostobaság, hogy szinte beszélni is restellek róla. A leninisták a szegényekre támaszkodnak, amikor vannak tőkés elemek és vannak szegények, akiket a tőkések kizsákmányol-

nak. De amikor a tőkés elemek már szét vannak zúzva, a szegények pedig felszabadultak a kizsákmányolás alól, akkor a leninisták feladata nem az, hogy megrögzítsék és fenntartsák a szegénységet és a szegényeket, noha a szegénység előfeltételei már megszűntek, hanem az, hogy megszüntessék a szegénységet, s a szegényeket a jómódú élet színvonalára emeljék. Ostobaság volna azt hinni, hogy a szocializmust fel lehet építeni a nyomor és nélkülözések alapján, a személyes szükségletek csökkentése alapján, azon az alapon, hogy az emberek életszínvonalát lesüllyesztjük a szegények életszínvonalára, akik egyébként maguk sem akarnak tovább szegények maradni és felfelé, jómódú életre törekednek. Kinek kell az ilyen, tisztesség ne essék szólván, szocializmus? Nem szocializmus lenne ez, hanem a szocializmus karikatúrája. A szocializmust csak a társadalom termelőerőinek rohamos növekedése alapján, a termékek és áruk bősége alapján, a dolgozók jómódú élete alapján, a kultúra rohamos növekedése alapján lehet felépíteni. Mert a szocializmus, a marxista szocializmus nem a személyes szükségletek csökkentését, hanem minden módon való növelését és felvirágzását jelenti, nem e szükségletek korlátozását vagy kielégítésük megtagadását, hanem a kulturálisan fejlett dolgozó emberek minden szükségletének mindenre kiterjedő és teljes kielégítését.

Kétségtelen, hogy egyes párttagoknak a szegénységre és jómódra vonatkozó zavaros nézetei azoknak a kótyagos baloldaliaskodóknak a nézeteit tükrözik vissza, akik eszményítik a szegényparasztságot, mint

a bolsevizmus örökös támaszát minden körülmények között és a kolhozokat az elkeseredett osztályharc porondjának tekintik.

Mint látják, a szétvert pártellenes csoportok ideológiájának maradványai még itt, ebben a kérdésben is szívós életűek.

Világos, hogy ha ezek a zavaros nézetek győzelmet arattak volna pártunkban, a kolhozok nem mutathatnának fel olyan sikereket, amilyeneket az utóbbi két év alatt elértek, és a legrövidebb időn belül felbomlottak volna.

Vagy nézzük például a *nemzeti kérdést.* Itt is, a nemzeti kérdés terén, éppúgy, mint más kérdések terén, a párt egy részének nézeteiben olyan zűrzavar uralkodik, mely bizonyos veszélyt rejt magában. Beszéltem arról, hogy a kapitalizmus csökevényei szívós életűek. Tudnunk kell, hogy a kapitalizmusnak az emberek tudatában élő csökevényei jóval szívósabbak a nemzeti kérdés terén, mint bármely más téren. Szívósabbak, mert megvan a lehetőségük arra, hogy nemzeti viseletben jól álcázzák magukat. Sokan azt hiszik, hogy Szkripnyik bűnbeesése elszigetelt eset, kivétel a szabály alól. Ez nem így van. Szkripnyiknek és ukrajnai csoportjának bűnbeesése nem kivétel. Ugyanilyen kisiklásokat észlelünk egyes elvtársaknál más nemzeti köztársaságokban is.

Mit jelent a nacionalista elhajlás — akár a nagyorosz nacionalista, akár a helyi nacionalista elhajlásról van szó? A nacionalista elhajlás abban áll, hogy a munkásosztály internacionalista politikáját hozzáidomítják a burzsoázia nacionalista politikájához. A nacionalista elhajlás a „saját", a „nemzeti" bur-

zsoáziának arra irányuló kísérleteit tükrözi vissza, hogy a szovjetrendszert aláássa és a kapitalizmust visszaállítsa. A két elhajlás forrása, mint látják, közös. Ez a forrás — az *elfordulás* a lenini internacionalizmustól. Ha mind a két elhajlást tűz alatt akarják tartani, akkor mindenekelőtt ezt a forrást kell betömni, azokat kell ütni, akik elfordulnak az internacionalizmustól — akár a helyi nacionalista elhajlásról, akár a nagyorosz nacionalista elhajlásról van szó. (Viharos taps.)

Vitatkoznak arról, hogy melyik elhajlás a fő veszély: a nagyorosz nacionalista elhajlás, vagy a helyi nacionalista elhajlás? A mai viszonyok között ez formális és ezért meddő vita. Ostobaság volna minden időkre és viszonyokra szóló kész receptet adni a fő és nem fő veszélyről. Ilyen receptek egyáltalán nincsenek a világon. A fő veszély az az elhajlás, amely ellen beszüntették a harcot s amelyet ilymódon az államra veszélyessé hagytak válni. (Hosszantartó taps.)

Ukrajnában még nem is olyan régen az ukrán nacionalista elhajlás nem volt fő veszély, de amikor beszüntették ellene a harcot és hagyták annyira megnőni, hogy az intervenció híveihez csatlakozott, akkor ez az elhajlás lett a fő veszély. A nemzeti kérdés terén a fő veszély kérdését nem üres, formális szócsépléssel kell eldönteni, hanem úgy, hogy a mindenkori helyzetet marxista módon elemezzük és az e téren elkövetett hibákat tanulmányozzuk.

Ugyanezt kell mondani a *jobboldali és a „baloldali" elhajlásról* az általános politika terén. Itt is,

éppúgy, mint más téren, pártunk egyes tagjainak nézeteiben nem kis zűrzavar uralkodik. Néha, miközben a jobboldali elhajlás ellen harcolnak, leveszik a szemüket a „baloldali" elhajlásról és gyengítik az ellene folytatott harcot, feltételezve, hogy nem veszélyes vagy csak kicsit veszélyes. Ez komoly és veszedelmes tévedés. Ez a „baloldali" elhajlásnak tett engedmény, ami egy párttag részéről megengedhetetlen. Annál is inkább megengedhetetlen, mert az utóbbi időben a „baloldaliak" végkép lecsúsztak a jobboldaliak álláspontjára és lényegében már semmiben sem különböznek tőlük.

Mi mindig hangoztattuk, hogy a „baloldaliak" szintén jobboldaliak, akik jobboldaliságukat baloldali frázisokkal álcázzák. Most a „baloldaliak" maguk erősítik meg ezt a kijelentésünket. Nézzük meg a trockista „Bulletin" tavalyi számait. Mit követelnek, miről írnak ott a trockista urak, miben nyilvánul meg „baloldali" programjuk? Követelik: *oszlassuk fel a szovhozokat*, mert nem jövedelmeznek, *oszlassuk fel a kolhozok nagyobb részét*, mert felfújtak, *mondjunk le a kulákság felszámolásának politikájáról, térjünk vissza a koncessziós politikához* és *adjuk koncesszióba számos iparvállalatunkat*, mert nem jövedelmeznek.

Íme, a megvetésreméltó gyáva kapitulánsok programja, ez az ellenforradalmi program, amellyel a Szovjetunióban vissza akarják állítani a kapitalizmust!

Miben különbözik ez a program a szélsőjobboldaliak programjától? Világos, hogy semmiben sem. Kitűnik, hogy a „baloldaliak" nyiltan csatlakoztak

a jobboldaliak ellenforradalmi programjához azért, hogy velük blokkra lépjenek és együtt harcoljanak a párt ellen.

Hogy lehet ezek után azt mondani, hogy a „baloldaliak" nem eszélyesek vagy csak kicsit veszélyesek? Nem világos-e, hogy azok, akik ilyen badarságot beszélnek, a leninizmus esküdt ellenségeinek malmára hajtják a vizet?

Mint látják, itt is, a párt vonalától való elhajlások terén, akár általános politikai elhajlásokról, akár a nemzeti kérdésben való elhajlásokról van szó — a kapitalizmusnak az emberek tudatában, köztük egyes párttagok tudatában élő csökevényei eléggé szívós életűek.

Íme, eszmei és politikai munkánk néhány komoly és aktuális kérdése, amelyekre vonatkozólag pártunk egyes rétegeiben a nézetek homálya, zavarosság, sőt olykor a leninizmustól való egyenes elhajlás is észlelhető. Márpedig ezeken kívül is vannak kérdések, amelyeken ki lehetne mutatni az egyes párttagok körében uralkodó nézetek zavarosságát.

Lehet-e ezek után azt mondani, hogy pártunkban minden rendben van?

Világos, hogy nem lehet.

Feladataink az eszmei és politikai munka terén:

1. Fel kell emelnünk a párt elméleti színvonalát a kellő magaslatra;

2. Fokoznunk kell az ideológiai munkát a párt minden láncszemében;

3. A párt soraiban fáradhatatlanul propagálnunk kell a leninizmust;

4. A pártszervezeteket és az azokat körülvevő

pártonkívüli aktívát a lenini internacionalizmus szellemében kell nevelnünk;

5. Egyes elvtársaknak a marxizmus-leninizmustól való elhajlásait nem elkennünk, hanem bátran bírálnunk kell;

6. A leninizmussal szemben ellenséges irányzatok ideológiáját és ideológiai maradványait rendszeresen le kell lepleznünk.

2. A SZERVEZETI VEZETÉS KÉRDÉSEI

Beszéltem sikereinkről. Beszéltem a párt vonalának győzelméről a népgazdaság és a kultúra terén, valamint a párton belüli antileninista csoportok leküzdése terén. Beszéltem győzelmünk világtörténelmi jelentőségéről. Ez azonban nem jelenti azt, hogy mindenütt és mindenben győzelmet arattunk és már minden kérdést megoldottunk. Ilyen sikerek és ilyen győzelmek egyáltalán nincsenek a világon. Nálunk is marad még jócskán megoldatlan kérdés és mindenféle hiányosság. Egész halom feladat vár még ránk, amelyek megoldást követelnek. De kétségtelenül jelenti azt, hogy a halaszthatatlan aktuális feladatok nagyobbik részét már sikeresen megoldottuk, s ebben az értelemben pártunk óriási győzelmét nem vonhatja senki kétségbe.

Felmerül a kérdés: hogyan jött létre ez a győzelem, hogyan vívtuk ki azt a gyakorlatban, milyen harccal, milyen erőfeszítéssel?

Egyesek azt hiszik, hogy elég kidolgozni a párt helyes vonalát, kihirdetni ország-világ előtt, kifejteni általános tételek és határozatok formájában és egyhangúlag megszavazni s akkor a győzelem jön

majd magától, úgyszólván az ölünkbe hullik. Ez, természetesen, nem így van. Ez nagy tévedés. Így csak javíthatatlan bürokraták és irodalmolyok gondolkozhatnak. A valóságban ezek a sikerek és győzelmek nem csak úgy maguktól hulltak az ölünkbe, hanem a párt vonalának megvalósításáért folytatott kíméletlen harcban vívtuk ki őket. A győzelem sohasem jön el magától, rendszerint ki kell harcolni. Jó határozatok és nyilatkozatok a párt vezérvonala mellett — ez csak kezdete a dolognak, mert ezek csak a győzelem óhaját jelentik, de nem magát a győzelmet. Miután megadtuk a helyes vonalat, miután megadtuk a kérdés helyes megoldását, az ügy sikere a szervezeti munkától, a pártvonal megvalósításáért folytatott harc megszervezésétől, az emberek helyes kiválasztásától, a vezető szervek határozatai végrehajtásának ellenőrzésétől függ. Enélkül a párt helyes vonalán és a helyes határozatokon könnyen komoly csorba eshet. Sőt, miután meg van adva a helyes politikai vonal, minden a szervezeti munkától függ, egyebek közt magának a politikai vonalnak a sorsa, annak végrehajtása vagy kudarca is.

A valóságban a győzelmet azáltal értük el és vívtuk ki, hogy rendszeres és kíméletlen harcot folytattunk azok ellen a különféle nehézségek ellen, amelyek a pártvonal végrehajtásához vezető úton felmerültek, azáltal hogy legyőztük e nehézségeket, azáltal hogy mozgósítottuk a pártot és a munkásosztályt e nehézségek legyőzésére, azáltal hogy megszerveztük a harcot e nehézségek leküzdéséért, azáltal hogy az alkalmatlan funkcionáriusokat el-

mozdítottuk és helyükbe jobb, a nehézségek elleni harc vezetésére képes embereket állítottunk.

Miféle nehézségek ezek és hol fészkelnek?

Ezek a nehézségek szervezeti munkánk nehézségei, szervezeti vezetésünk nehézségei. Bennünk magunkban fészkelnek, vezető funkcionáriusainkban, szervezeteinkben, párt-, szovjet-, gazdasági, szakszervezeti, ifjúsági és mindenféle más szervezeteink apparátusában.

Meg kell érteni, hogy a párt-, szovjet-, gazdasági és minden másfajta szervezeteinknek és e szervezetek vezetőinek ereje és tekintélye soha nem látott mértékben megnőtt. És éppen azért, mert erejük és tekintélyük soha nem látott mértékben megnőtt — most az ő munkájuktól függ minden vagy majdnem minden. Az úgynevezett objektív körülményekre való hivatkozásnak nincs jogosultsága. Az után, hogy a párt politikai vonalának helyességét az évek egész sorának tapasztalata megerősítette és többé nem kétséges, hogy a munkások és a parasztok készek ezt a vonalat támogatni — az úgynevezett objektív körülmények szerepe a minimumra csökkent, szervezeteinknek és vezetőiknek szerepe pedig döntővé, kizárólagos jelentőségűvé vált. Ez pedig mit jelent? Ez azt jelenti, hogy a felelősség munkánk sikertelenségeiért és fogyatékosságaiért ezentúl kilenctizedrészben nem az „objektív" körülményekre, hanem reánk, magunkra, csakis magunkra hárul.

Pártunk tagjainak és tagjelöltjeinek száma több mint kétmillió: Kommunista Ifjúsági Szövetségünknek több mint négymillió tagja és tagjelöltje van. Több mint hárommillió munkás- és parasztlevelezőnk

van. Az Oszoaviahim tagjainak száma több mint 12 millió. A szakszervezetek több mint 17 millió tagot számlálnak. Ezeknek a szervezeteknek köszönhetjük sikereinket. És ha e szervezetek és a sikerek elérését megkönnyítő ilyen óriási lehetőségek ellenére munkánkban mégis sok fogyatékosság és hiba van, ebben csakis mi magunk vagyunk hibásak, ezt csakis a mi szervezeti munkánknak, a mi rossz szervezeti vezetésünknek tulajdoníthatjuk.

A vezető apparátusok bürokratizmusa és az íróasztal mellőli „vezetés"; eleven és konkrét vezetés helyett fecsegés a „vezetésről általában"; a szervezeteknek egymástól elszigetelt funkciók szerinti felépítése és a személyes felelősség hiánya; felelőtlenség a munkában, egyenlősdi a munkabérrendszerben; a végrehajtás rendszeres ellenőrzésének hiánya; a félelem az önbírálattól — ezek nehézségeink forrásai, ezekben gyökereznek most nehézségeink.

Naivitás volna azt hinni, hogy ezeket a nehézségeket le lehet győzni határozatok és rendeletek segítségével. A bürokraták és irodamolyok már régen kitanulták, hogyan lehet szavakban hűséget mutatni a párt és a kormány határozatai iránt, a valóságban pedig az íróasztalfiókba süllyeszteni őket. Ahhoz, hogy ezeket a nehézségeket legyőzzük, fel kellett számolnunk szervezeti munkánk elmaradását a párt politikai vonalának követelményeitől, a népgazdaság minden területén fel kellett emelni a szervezeti vezetés színvonalát a politikai vezetés színvonalára, el kellett érnünk azt, hogy szervezeti munkánk biztosítsa a párt politikai jelszavainak és határozatainak gyakorlati megvalósítását.

Ahhoz, hogy ezeket a nehézségeket legyőzzük és sikereket érjünk el, meg kellett *szerveznünk* a harcot ezeknek a nehézségeknek a leküzdéséért, be kellett vonnunk ebbe a harcba a munkások és parasztok tömegeit, mozgósítanunk kellett magát a pártot, meg kellett tisztítanunk a pártot és gazdasági szervezeteinket a megbízhatatlan, ingatag, elfajult elemektől.

Mire volt szükség, hogy ezt elérjük?

Meg kellett szerveznünk:

1. Az önkritika kifejlesztését és munkánk fogyatékosságainak feltárását;

2. A párt-, szovjet-, gazdasági, szakszervezeti és komszomol-szervezetek mozgósítását a nehézségek elleni harcra;

3. A munkás- és paraszttömegek mozgósítását a párt és a kormány jelszavainak és határozatainak megvalósításáért folytatott harcra;

4. A dolgozók között a verseny és az élmunkásmozgalom kifejlesztését;

5. A gép- és traktorállomások és a szovhozok politikai osztályainak széles hálózatát s a párt- és szovjet vezetőszerveknek a faluhoz való közelítését;

6. A népbiztosságok, főigazgatóságok és trösztök méreteinek csökkentését és a gazdasági vezetőszerveknek az üzemhez való közelítését;

7. A felelőtlenség felszámolását a munkában és az egyenlősdi felszámolását a munkabérrendszerben;

8. A „funkciósdi" megszüntetését, a személyi felelősség fokozását és a vezetés testületi rendszerének felszámolását;

9. A végrehajtás ellenőrzésének fokozását, a Központi Ellenőrző Bizottság és a Munkás-Paraszt Felügyelet átszervezését a végrehajtás ellenőrzésének további fokozása szellemében;

10. A szakképzett funkcionáriusok áthelyezését az irodákból úgy, hogy közelebb legyenek a termeléshez;

11. A javíthatatlan bürokraták és irodamolyok leleplezését és a vezető apparátusokból való kiűzését;

12. A párt- és kormányhatározatok megszegőinek, a szemfényvesztőknek és fecsegőknek elmozdítását és olyan új emberek előléptetését, akik a tett emberei és akik biztosítani tudják a rájuk bízott munka konkrét vezetését és a párt- és szovjetfegyelem megszilárdítását;

13. A szovjetszervezetek és gazdasági szervezetek megtisztítását és alkalmazottaik létszámának csökkentését;

14. Végül a párt megtisztítását a megbízhatatlan és elfajult emberektől.

Nagyjából ezek azok az eszközök, amelyekhez a pártnak nyulnia kellett, hogy a nehézségeket legyőzze, szervezeti munkánk színvonalát a politikai vezetés színvonalára emelje és így a párt vonalának megvalósítását biztosítsa.

Önök tudják, hogy pártunk Központi Bizottsága a maga szervezeti munkáját a beszámolóban tárgyalt időszak alatt valóban így is vezette.

A Központi Bizottságot e munkájában Leninnek az a zseniális gondolata vezette, hogy a szervezeti munkában a legfőbb dolog — *az emberek kiválasztása és a végrehajtás ellenőrzése.*

Néhány szót szeretnék szólni az emberek kiválasztásáról és azoknak elmozdításáról, akik nem váltak be.

A javíthatatlan bürokratákon és irodamolyokon kívül, akiknek eltávolítását illetőleg nincsenek köztünk nézeteltérések, még két olyan típusa van nálunk a funkcionáriusoknak, akik hátráltatják, zavarják munkánkat és akadályozzák előrehaladásunkat.

E funkcionáriusok egyik típusa olyan emberekből kerül ki, akiknek a multban voltak bizonyos érdemeik, akik most, vezető állásukban, kiskirályoknak képzelik magukat és úgy vélik, hogy a párt- és szovjettörvényeket nem az ő számukra, hanem az ostobák számára írták. Ezek azok az emberek, akik nem tartják kötelességüknek a párt és a kormány határozatainak végrehajtását, s akik ilymódon szétrombolják a pártfegyelem és az állami fegyelem alapjait. Mire számítanak ezek az emberek, amikor a párt- és szovjettörvényeket megszegik? Abban reménykednek, hogy a Szovjethatalom, régi érdemeikre való tekintettel, nem meri bántani őket. Ezek az elbizakodott kiskirályok azt hiszik, hogy ők nélkülözhetetlenek és büntetlenül megszeghetik a vezetőszervek határozatait. Mit kell tenni az ilyen funkcionáriusokkal? Habozás nélkül el kell őket távolítani a vezető állásokból, tekintet nélkül a multban szerzett érdemeikre. (Felkiáltások: „Helyes!") El kell őket mozdítani, alsóbb állásokba helyezve őket, s ezt közzé kell tenni a sajtóban. (Felkiáltások: „Helyes!") Erre okvetlenül szükség van azért, hogy ezeknek az elbizakodott bürokrata nagyuraknak letörjük a

szarvát és megleckéztessük őket. Erre okvetlen szükség van azért, hogy a párt- és szovjetfegyelmet egész munkánkban megszilárdítsuk. (Felkiáltások: „Úgy van!" Taps.)

Most pedig a funkcionáriusok másik típusáról. A fecsegők típusára, mondhatnám, a becsületes fecsegők típusára gondolok (derültség), azokra az emberekre, akik becsületes, odaadó hívei a Szovjethatalomnak, de nem képesek vezetni, nem képesek bármit is megszervezni. Tavaly beszélgettem egy ilyen elvtárssal, nagyon tiszteletreméltó elvtárs az illető, de javíthatatlan fecsegő, aki bármilyen eleven ügyet képes fecsegésbe fullasztani. A beszélgetés így folyt le:

Én: Hogy állnak a vetéssel?

Ő: A vetéssel, Sztálin elvtárs? Mobilizáltuk magunkat. (Derültség.)

Én: No és?

Ő: Élére állítottuk a kérdést. (Derültség.)

Én: No és azután?

Ő: Fordulat van nálunk, Sztálin elvtárs, hamarosan meglesz a fordulat. (Derültség.)

Én: De mégis?

Ő: Haladás jelei mutatkoznak. (Derültség.)

Én: De végül is, hogy állnak a vetéssel?

Ő: A vetéssel, Sztálin elvtárs, egyelőre még sehogysem állunk. (Általános kacagás.)

Íme, a fecsegő ember arcképe. Mobilizálódtak, élére állították a kérdést, fordulat is van náluk, javulás is, de a dolog egy tapodtat sem mozdul.

Pontosan úgy, ahogy nemrégiben egy ukrajnai munkás jellemezte az egyik szervezet állapotát,

amikor megkérdezték tőle, hogy van-e annak a szervezetnek vonala? „Háthogy vonala . . . vonala, az persze van, csak munkát nem látni sehol." (Nagy derültség.) Nyilvánvaló, hogy annak a szervezetnek is megvannak a maga becsületes fecsegői.

És amikor elmozdítjuk állásaikból az ilyen fecsegőket, minél messzebb küldve őket az önálló gyakorlati munkától, akkor nagyot néznek és nem értik a dolgot. „Miért mozdítanak el bennünket? Hát nem tettünk meg mindent, ami az ügy érdekében szükséges, hát nem hívtunk egybe élmunkás-értekezletet, hát nem hirdettük ki az élmunkások értekezletén a párt és a kormány jelszavait, hát nem választottuk be a Központi Bizottság egész Politikai Irodáját a díszelnökségbe (nagy derültség), hát nem küldtünk üdvözlő táviratot Sztálin elvtársnak — mit akartok még tőlünk?" (Általános kacagás.)

Mit csináljunk az ilyen javíthatatlan fecsegőkkel? Hiszen, ha meghagyjuk őket az önálló intézkedést követelő operatív munkakörben, bármilyen eleven ügyet képesek belefullasztani a végnélküli és híg szónoklatok árjába. Nyilvánvaló, hogy el kell mozdítani őket a vezető állásokból és más, nem operatív munkára kell őket áthelyezni. Az önálló és gyors intézkedést követelő munkán fecsegőknek nincs helyük. (Felkiáltások: „Úgy van!" Taps.)

Azt, hogy a Központi Bizottság hogyan irányította az emberek kiválogatását a szovjetszervezetekben és a gazdasági szervezetekben és hogyan irányította a végrehajtás ellenőrzésének megszilárdítását

— röviden már elmondottam. Részletesebben majd Kaganovics elvtárs fog beszámolni róla a kongresszus napirendjének harmadik pontjával kapcsolatban.

Ami a végrehajtás ellenőrzésének erősítésével kapcsolatos további munkánkat illeti, erről szeretnék néhány szót szólni.

A végrehajtás ellenőrzésének helyes megszervezése döntő jelentőségű a bürokratizmus és az íróasztal mellől való vezetés elleni harcban. Végrehajtják-e a vezető szervezetek határozatait, vagypedig a bürokraták és irodamolyok az íróasztalfiókba rakják őket? Helyesen valósítják-e meg vagy meghamisítják őket? Becsületesen és bolsevik módra dolgozik-e az apparátus, vagy üresen jár — minderről csak a végrehajtás jól megszervezett ellenőrzésének eredményeképpen szerezhetünk idejében tudomást. A végrehajtás jól megszervezett ellenőrzése — ez az a fényszóró, amelynek segítségével az apparátus munkájának állapotát bármikor megvilágíthatjuk és a bürokratákat és irodamolyokat leleplezhetjük. Meggyőződéssel mondhatjuk, hogy hibáink és fogyatékosságaink kilenctizedrészének az a magyarázata, hogy nem szerveztük meg helyesen a végrehajtás ellenőrzését. Kétségtelen, hogy a végrehajtás helyesen megszervezett ellenőrzése a hibáknak és fogyatékosságoknak biztosan elejét vette volna.

Annak azonban, hogy a végrehajtás ellenőrzése elérje a célját, legalább két elengedhetetlen feltétele van: először, hogy a végrehajtás ellenőrzése rendszeres legyen, ne pedig alkalomszerű; másodszor

— hogy a végrehajtás ellenőrzésének élén a párt-, szovjet- és gazdasági szervezetek minden láncszemében ne másodrendű személyek álljanak, hanem kellő tekintélyű emberek — maguk a szervezetek vezetői.

A végrehajtás ellenőrzésének helyes megszervezése a legnagyobb jelentőségű a központi vezető intézmények szempontjából. A Munkás-Paraszt Felügyelet szervezeténél fogva nem tudja kielégíteni a végrehajtás jól megszervezett ellenőrzésének követelményeit. Néhány évvel ezelőtt, amikor gazdasági munkánk egyszerűbb és kevésbbé kielégítő volt és amikor még számíthattunk arra, hogy lehetséges *felügyeletet gyakorolni* valamennyi népbiztosság és gazdasági szervezet munkáján, a Munkás-Paraszt Felügyelet helyénvaló volt. Most azonban, amikor gazdasági munkánk kiterebélyesedett és bonyolultabb lett, s amikor nincs meg már sem a szüksége, sem a lehetősége annak, hogy erre a munkára egy központi intézmény *felügyeljen*, a Munkás-Paraszt Felügyeletet át kell szerveznünk. Nekünk ma nem felügyeletre, hanem a központban hozott határozatok végrehajtásának kontroljára, *ellenőrzésére* van szükségünk. Ma olyan szervezetre van szükségünk, amely nem tűz maga elé olyan általános célt, hogy mindenkire és mindenre felügyeljen, ellenben minden figyelmét az ellenőrző munkára, a Szovjethatalom központi intézményei által hozott határozatok végrehajtásának ellenőrzésére tudja összpontosítani. Ilyen szervezet csak a Szovjetunió Népbiztosainak Tanácsa mellett működő Szovjet Ellenőrző Bizottság lehet, amely a Népbiztosok Tanácsától kapott megbizatások alap-

ján működik, és melynek az egyes helyeken a helyi szervektől független képviselői vannak. Ahhoz pedig, hogy ennek a bizottságnak megfelelő tekintélye legyen, és hogy szükség esetén bármelyik felelős funkcionáriust felelősségre vonhassa — az szükséges, hogy a Szovjet Ellenőrző Bizottság tagjait a pártkongresszus jelölje ki és azokat a Népbiztosok Tanácsa és a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága erősítse meg. Azt hiszem, hogy csakis ilyen szervezet szilárdíthatja meg a szovjet ellenőrzést és a szovjet fegyelmet.

Ami a Központi Ellenőrző Bizottságot illeti, azt, mint ismeretes, elsősorban és főleg a pártszakadás megelőzése céljából létesítettük. Önök tudják, hogy a szakadás veszélye egyidőben valóban fennállt. Tudják, hogy a Központi Ellenőrző Bizottságnak és e bizottság szervezeteinek sikerült a szakadás veszélyét elhárítaniok. Ma azonban már nem áll fenn a szakadás veszélye. Ellenben égető szükségünk van egy olyan szervezetre, amely fő figyelmét a párt és a Központi Bizottság által hozott határozatok végrehajtásának ellenőrzésére tudja összpontosítani. Ilyen szervezet csak a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Központi Bizottsága mellett működő Pártellenőrző Bizottság lehet, amely a párttól és a párt Központi Bizottságától kapott megbízatások alapján működik s melynek az egyes helyeken a helyi szervezetektől független képviselői vannak. Világos, hogy egy ilyen felelős szervezetnek nagy tekintéllyel kell bírnia. Ahhoz pedig, hogy megfelelő tekintélye legyen s bármelyik felelős funkcionáriust, aki valami hibát követett el — a Központi

Bizottság tagjait is beleértve —, felelősségre vonhassa, az szükséges, hogy ennek a Bizottságnak a tagjait csak a legfelsőbb pártszerv, a pártkongresszus választhassa meg és válthassa le. Kétségtelen, hogy ilyen szervezet tökéletesen biztosítani tudja majd a központi pártszervek által hozott határozatok végrehajtásának ellenőrzését és meg tudja szilárdítani a pártfegyelmet.

Ez a helyzet a szervezeti vezetés kérdéseivel.

Feladataink a szervezeti munka terén:

1. A jövőben is összhangba kell hoznunk szervező munkánkat a párt politikai vonalának követelményeivel;

2. A szervezeti vezetést fel kell emelnünk a politikai vezetés színvonalára;

3. El kell érnünk azt, hogy a szervezeti vezetés teljes mértékben biztosítsa a párt politikai jelszavainak és határozatainak megvalósítását.

* * *

Befejezem, elvtársak, beszámolómat.

Mi következik a mondottakból?

Ma már mindenki elismeri, hogy sikereink nagyok és rendkívüliek. Országunkat aránylag rövid idő alatt átállítottuk az iparosítás és a kollektivizálás vágányaira. Az első ötéves tervet sikeresen megvalósítottuk. Ez büszkeséggel tölti el funkcionáriusainkat és megszilárdítja saját erejükbe vetett hitüket.

Ez persze jó és szép. A sikereknek azonban néha megvan a maguk árnyoldala is. Néha bizonyos

veszedelmeket is szülnek, amelyek, ha engedik kifejlődni őket, mindent halomra dönthetnek. Fennáll például az a veszély, hogy egyes elvtársaink megszédülhetnek ezektől a sikerektől. Ilyen esetek, mint ismeretes, előfordultak már nálunk. Fennáll az a veszély, hogy egyik vagy másik elvtársunk, a sikerektől megrészegülve, végkép elbizakodik és kezdi elringatni magát kérkedő nótákkal, például, hogy „mi már az ördögtől se félünk", hogy „akit csak akarunk, früstökre eszünk meg" és más effélékkel. Ilyesmi, elvtársak, egyáltalán nincs kizárva. Nincs veszedelmesebb, mint az ilyesféle hangulat, mert ez lefegyverzi a pártot és demobilizálja sorait. Ha pártunkban ilyen hangulat kerekedik fölül, azzal a veszedelemmel találhatjuk szemben magunkat, hogy minden sikerünk veszendőbe megy.

Az első ötéves tervet persze sikerrel teljesítettük. Ez igaz. A dolognak azonban ezzel még nincs vége, elvtársak, és nem lehet vége. Előttünk a második ötéves terv, amelyet szintén teljesítenünk kell és szintén sikerrel kell teljesítenünk. Tudják, hogy terveket csak a nehézségek elleni harcban, a nehézségeket leküzdve lehet megvalósítani. Tehát: lesznek nehézségek és lesz harc is ellenük. Molotov és Kujbisev elvtársak be fognak számolni a második ötéves tervről. Beszámolóikból meglátják majd, milyen nagy nehézségeket kell leküzdenünk, hogy ezt a nagyszabású tervet megvalósítsuk. Tehát: a pártot nem elringatni kell, — hanem fejleszteni benne az éberséget, nem elaltatni, — hanem harci készenlét állapotában tartani, nem lefegyverezni, — hanem felfegyverezni, nem demobilizálni, — hanem állandóan mozgósított

állapotban tartani a második ötéves terv megvalósítása érdekében.

Ebből folyik az első következtetés: *ne kapassuk el magunkat az elért sikerektől és ne bizakodjunk el.*

Sikereinket azért értük el, mert pártunk vezérlő vonala helyes volt és mert meg tudtuk szervezni a tömegeket ennek a vonalnak gyakorlati megvalósítására. Mondanom sem kell, hogy e feltételek nélkül nem értük volna el azokat a sikereket, amelyeket ma fel tudunk mutatni és amelyekre joggal büszkék vagyunk. De helyes irányvonallal bírni s azt a gyakorlatban helyesen meg is valósítani — ez nagy ritkaság a kormányzó pártok életében.

Nézzék meg a bennünket környező országokat: sok olyan kormányzó pártot találnak-e, amelynek helyes irányvonala van s azt a gyakorlatban meg is valósítja? Ilyen párt most tulajdonképpen nincs is a világon, mert mindahányan perspektíva nélkül élnek, a válság zűrzavarában tévelygenek és nem látnak utat, amelyen az ingoványból kivergődhetnének. Csak a mi pártunk tudja, merre kell haladnia és halad is előre sikeresen. Minek köszönheti pártunk ezt az előnyét? Annak, hogy marxista párt, lenini párt. Annak köszönheti, hogy munkájában Marx, Engels, Lenin tanítása vezérli. Nem kétséges, hogy amíg ehhez a tanításhoz hívek maradunk, amíg ezzel az iránytűvel bánni tudunk, munkánk sikeres lesz.

Azt mondják, hogy Nyugaton egyes államokban a marxizmust már megsemmisítették. Azt mondják, hogy az a burzsoá nacionalista irányzat semmisítette

meg, amelyet fasizmusnak neveznek. Ez persze badarság. Így csak olyan emberek beszélhetnek, akik nem ismerik a történelmet. A marxizmus a munkásosztály életbevágó érdekeinek tudományos kifejezése. Aki a marxizmust meg akarja semmisíteni, annak a munkásosztályt kell megsemmisítenie. A munkásosztályt pedig megsemmisíteni nem lehet. Több mint 80 esztendő telt el azóta, hogy a marxizmus a porondra lépett. Ez alatt az idő alatt a burzsoá kormányok tucatjai és százai próbálták megsemmisíteni a marxizmust. És mi történt? A burzsoá kormányok jöttek és mentek, a marxizmus pedig maradt. (Viharos taps.) Sőt, a marxizmus elérte azt, hogy teljes győzelmet aratott a világ egyhatod részén, mégpedig éppen abban az országban, ahol a marxizmust végleg megsemmisítettnek tekintették. (Viharos taps.) Nem véletlen, hogy az az ország, amelyben a marxizmus teljes győzelmet aratott, ma az egyetlen ország a világon, amely nem ismer válságokat és munkanélküliséget, ugyanakkor, amikor valamennyi többi országban, köztük a fasizmus országaiban is, immár négy éve dúl a válság és a munkanélküliség. Nem, elvtársak, ez nem véletlen. (Hosszantartó taps.)

Igen, elvtársak, sikereinket annak köszönhetjük, hogy Marx, Engels, Lenin zászlaja alatt dolgoztunk és harcoltunk.

Ebből folyik a második következtetés: *maradjunk mindvégig hívek Marx, Engels, Lenin dicső zászlajához.* (Taps.)

A Szovjetunió munkásosztálya nemcsak azért erős, mert harcokban kipróbált lenini pártja van.

Továbbá nemcsak azért erős, mert a dolgozó parasztok milliós tömegei támogatják. Erős még azért is, mert az egész világ proletariátusa támogatja és segíti. A Szovjetunió munkásosztálya a világproletariátus része, élcsapata, — köztársaságunk pedig a világproletariátus édesgyermeke. Nem kétséges, hogy ha a tőkés országok munkásosztálya nem támogatta volna, akkor nem tudta volna megtartani a hatalmat, nem biztosíthatta volna a szocialista építés feltételeit, következésképpen nem érhette volna el azokat a sikereket, amelyeket elért. A Szovjetunió munkásosztályának a tőkés országok munkásosztályához fűződő internacionális kapcsolatai, a Szovjetunió munkásainak a világ munkásaival való testvéri szövetsége a Szovjetköztársaság erejének és hatalmának egyik sarkköve. A nyugati munkások azt mondják, hogy a Szovjetunió munkásosztálya a világproletariátus rohamcsapata. Ez nagyon helyes. Ez azt jelenti, hogy a világproletariátus továbbra is kész erejéhez és lehetőségeihez mérten támogatni a Szovjetunió munkásosztályát. Ez azonban komoly kötelezettségeket ró ránk. Ez azt jelenti, hogy a világproletariátus rohambrigádjának megtisztelő címét munkánkkal ki kell érdemelnünk. Ez arra kötelez bennünket, hogy jobban dolgozzunk és jobban harcoljunk a szocializmus végső győzelméért országunkban, a szocializmus győzelméért az egész világon.

Ebből folyik a harmadik következtetés: *maradjunk mindvégig hívek a proletár internacionalizmus ügyéhez, az egész világproletariátus testvéri szövetségének ügyéhez.* (Taps.)

Ezek a következtetések.

Éljen Marx, Engels, Lenin nagy és legyőzhetetlen zászlaja! (Viharos, hosszantartó taps az egész teremben. A kongresszus ünnepli Sztálin elvtársat. Az „Internacionálét" éneklik. Az „Internacionále" eléneklése után újult erővel tör ki az ünneplés. Felkiáltások: „Hurrá Sztálinnak!" „Éljen Sztálin!" „Éljen a párt Központi Bizottsága!")

„Pravda" 27. sz.
1934 január 28.

SAPOSNYIKOV ELVTÁRSNAK, A MUNKÁS-PARASZT VÖRÖS HADSEREG „FRUNZE" KATONAI AKADÉMIÁJA PARANCSNOKÁNAK ÉS BIZTOSÁNAK. SCSAGYENKO ELVTÁRSNAK, A POLITIKAI HELYETTESNEK

Üdvözlöm a Vörösszászlós Katonai Akadémia hallgatóit, tanárait és vezetőit az Akadémia fennállásának 15. évfordulója és *Lenin*-renddel való kitüntetése alkalmából.

Kívánok az Akadémiának sok sikert a képzett bolsevik parancsnokoknak, a hadművészet mestereinek a Haza védelme szempontjából szükséges kiképzésében.

I. Sztálin

„Pravda" 18. sz.
1934 január 18.

ZÁRSZÓ HELYETT

1934 január 31

Elvtársak! A kongresszus tárgyalásai megmutatták, hogy pártunk vezetőinek nézetei, mondhatjuk, a pártpolitika valamennyi kérdésében, teljesen megegyeznek. Az előadói beszéd ellen, mint ismeretes, kifogás nem merült fel. Megnyilvánult tehát pártunk sorainak rendkívüli eszmei, politikai és szervezeti egybeforrottsága. (Taps.) Kérdezem: van-e ezek után szükség zárszóra? Azt hiszem, erre nincs szükség. Engedjék meg tehát, hogy lemondjak a zárszó jogáról. (Viharos ünneplés, az egész kongresszus feláll, dörgő hurrázás; ütemes éljenzés: „Éljen Sztálin!" Az egész kongresszus állva elénekli az „Internacionálét". Az „Internacionále" eléneklése után az ünneplés megújul. Felkiáltások: „Hurrá!" „Éljen Sztálin!" „Éljen a Központi Bizottság!")

„Pravda" 31. sz.
1934 február 1.

JEGYZETEK

[1] A SzK(b)P XVI. kongresszusát Moszkvában tartották 1930 június 26-tól július 13-ig. A kongresszus megvitatta a párt Központi Bizottságának politikai és szervezeti beszámolóját; a Központi Felülvizsgáló Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság, valamint a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságában működő SzK(b)P-képviselet beszámolóját; az előadói beszédeket az ipar ötéves tervének teljesítéséről, a kolhozmozgalomról és a mezőgazdaság fellendítéséről, a szakszervezetek feladatairól az újjáalakítási időszakban. A kongresszus egyhangúlag jóváhagyta a párt Központi Bizottságának politikai vonalát és munkáját, utasította a Központi Bizottságot, hogy a jövőben is biztosítsa a szocialista építés bolsevik ütemét, érje el az ötéves terv négy év alatti teljesítését, tántoríthatatlanul hajtsa végre a nagyarányú szocialista támadást az egész fronton és a kulákság mint osztály felszámolását a teljes kollektivizálás alapján. A kongresszus leszögezte, hogy a mezőgazdaság fejlődésében világtörténelmi jelentőségű fordulat következett be, amelynek eredményeképpen a kolhozparasztság a Szovjethatalom igazi és szilárd támaszává vált. A kongresszus megbízta a párt Központi Bizottságát, hogy a jövőben is határozott békepolitikát folytasson és erősítse a Szovjetunió védelmi képességét. A kongresszus utasítást adott arra, hogy minden módon fejleszteni kell a nehézipart és új, hatalmas szénbányászati-vaskohászati bázist kell teremteni az ország keleti részén; utasítást adott a tömegszervezetek munkájának átszervezésére és a szakszervezetek szerepének növelésére a szocialista építésben, valamint a munkásoknak és a dol-

gozó tömegeknek a szocialista versenybe való bevonására. A kongresszus teljesen leleplezte a jobboldali opportunizmust, mint a kulákság ügynökségét a párton belül, és kimondotta, hogy a jobboldali ellenzék nézetei összeegyeztethetetlenek a SzK(b)P-hoz való tartozással. A kongresszus utasította a pártszervezeteket, hogy fokozzák a harcot a nemzeti kérdésben mutatkozó elhajlások ellen — a nagyhatalmi sovinizmus és a helyi nacionalizmus, valamint az irányukban tanusított békülékenység ellen —, és hajthatatlanul valósítsák meg a lenini nemzeti politikát, amely biztosítja a Szovjetunióban élő népek formájában nemzeti, tartalmában szocialista kultúrájának nagyarányú fejlődését. A XVI. kongresszus úgy vonult be a párt történetébe, mint a szocializmus egész fronton kifejlesztett támadásának, a kulákság mint osztály felszámolásának és a teljes kollektivizálás megvalósításának kongresszusa. Sztálin elvtárs a kongresszuson június 27-én tartotta a SzK(b)P Központi Bizottságának politikai beszámolóját (lásd *Sztálin* Művei. 12. köt. 254—398. old.) és július 2-án zárszót mondott. (A SzK(b)P XVI. kongresszusáról lásd „A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam". 11. fej. 3. pont. A kongresszus határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 394—436. old., oroszul.) — *1*

[2] Sztálin. A Keleti Népek Egyetemének politikai feladatairól. Lásd *Sztálin* Művei. 7. köt. 141—161. old. — *4*

[3] *Lenin* Művei. 4. kiad. 27. köt. 291—319. old. (oroszul). — *6*

[4] A SzK(b)P Központi Bizottságának plénuma, amely 1929 november 10-től 17-ig tartott, megvitatta a népgazdaság 1929/30. évi keretszámainak, a kolhozépítés eredményeinek és további feladatainak stb. kérdését. A plénum megvizsgálta a jobboldali elhajlók csoportjának kérdését, és kimondotta, hogy a jobboldali opportunizmus nézeteinek propagálása és az e nézetek irányában tanusított békülékenység összeegyeztethetetlen a SzK(b)P-hoz való tartozással, kizárta a SzK(b)P Központi Bizottságának Politikai Irodájából Buharint, mint a jobboldali kapitulánsok elő-

csahosát és vezetőjét s figyelmeztette Rikovot, Tomszkijt és a jobboldali ellenzék más tagjait. (A SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 359—388. old., oroszul.) — *9*

[5] A X. Urál-területi pártkonferenciát Szverdlovszkban tartották 1930 június 3-tól 13-ig. A konferencia teljes egészében jóváhagyta a párt Központi Bizottságának politikai és szervezeti vonalát. A konferencia leleplezte Rikov jobboldali opportunista mesterkedéseit és hangsúlyozta a jobboldali elhajlás ellenforradalmi áruló szerepét a kommunista mozgalomban; a konferencia felhívta az urali pártszervezetet, hogy kíméletlen harcossággal verje vissza a jobboldali kapitulánsoknak a párt vonala és lenini Központi Bizottsága ellen irányuló minden próbálkozását. — *10*

[6] A kaukázusontúli (azerbajdzsáni, örményországi és grúziai) kommunista szervezetek VI. kongresszusáról van szó, amely Tifliszben folyt le 1930 június 5-től 12-ig. A kongresszus teljes egészében jóváhagyta a SzK(b)P Központi Bizottságának politikai és szervezeti vonalát, valamint gyakorlati tevékenységét. — *12*

[7] Sztálin. A Szovjetunió agrárpolitikájának kérdéseihez. Beszéd a marxista agrár-szakemberek 1929 december 27-i konferenciáján. Lásd *Sztálin* Művei. 12. köt. 153—185. old. — *18*

[8] Sztálin. A Központi Bizottság politikai beszámolója a SzK(b)P XVI. kongresszusának. Lásd *Sztálin* Művei. 12. köt. 261. old. — *19*

[9] Lenin. Az imperializmus mint a kapitalizmus legfelsőbb foka. Lásd *Lenin* Művei. 22. köt. 191—316. old. — *19*

[10] Sztálin. A Központi Bizottság politikai beszámolója a SzK(b)P XVI. kongresszusának. Lásd *Sztálin* Művei. 12. köt. 323. old. — *19*

[11] *Sztálin* Művei. 8. köt. 287. old. (oroszul). — *21*

[12] *Lenin* Művei. 21. köt. 94—95. old. — *28*

[13] *Lenin* Művei. 21. köt. 97. old. — *28*

[14] A szocialista ipar dolgozóinak első összszövetségi konferenciáját Moszkvában tartották 1931 január 30-tól február 4 ig. A konferencián 728 küldött vett részt. A konferencia küldöttei között voltak ipari központok képviselői, gyárigazgatók, építkezésvezetők, mérnökök, mesterek, élmunkások, pártszervezeti és szakszervezeti vezetők. A konferencia meghallgatta G. K. Ordzsonikidzének, a Legfőbb Népgazdasági Tanács elnökének előadói beszédét — „Az 1931-es keretszámok, és a gazdasági szervezetek feladatai". Február 3-án V. M. Molotov, a Népbiztosok Tanácsának elnöke mondott beszédet „A gazdasági terv fő előfeltételei és teljesítése" címmel. Sztálin február 4-én, a konferencia záróülésén mondott beszédet „A gazdasági vezetők feladatairól". A konferencia Sztálin útmutatásai alapján kijelölte az első ötéves terv harmadik, döntő éve népgazdasági tervének teljesítése érdekében foganatosítandó gyakorlati rendszabályokat. A konferencia hangsúlyozta, hogy a gazdasági vezetők fő feladatai a következők: a technika elsajátítása, a termelés vezetésének minőségi megjavítása, az egyszemélyi felelős vezetés következetes megvalósítása, az önálló gazdaságos elszámolás bevezetése és harc a munka termelékenységének emeléséért, az önköltség csökkentéséért és a termékek minőségének megjavításáért. A konferencia üdvözlő táviratot küldött a SzK(b)P Központi Bizottságának. — *31*

[15] Burzsoá szakemberek ellenforradalmi szervezetének a Sahti kerületben és a Donyec-medence más kerületeiben

folytatott kártevő tevékenységéről van szó. Ezt a szervezetet 1928 elején leplezték le. A Sahti-ügyet a Szovjetunió Legfelsőbb Bíróságának különtanácsa tárgyalta Moszkvában 1928 május 18-tól július 5-ig. (A Sahti-ügyről lásd *Sztálin* Művei. 11. köt. 38—39. és 58—69. old. Lásd még „A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam". X. fej. 3. pont.) — *39*

[16] Az „Iparpárt" nevű ellenforradalmi kártevő kémszervezet pöre Moszkvában folyt le 1930 november 25-től december 7-ig. Az ügyet a Szovjetunió Legfelsőbb Bíróságának különtanácsa tárgyalta. A pör folyamán megállapították, hogy az „Iparpárt", amely a régi polgári műszaki értelmiség felső rétegének ellenforradalmi elemeit foglalta magában, a nemzetközi tőke katonai kémügynöksége volt a Szovjetunióban. Kapcsolatban volt a fehér-emigránsokkal — a cári Oroszország volt nagytőkéseivel — és a francia vezérkar közvetlen utasításai alapján működött, előkészíteni igyekezett az imperialisták katonai intervencióját és a Szovjethatalom fegyveres megdöntését. A kártevők a külföldi imperialistáktól kaptak utasításokat és pénzt arra, hogy a Szovjetunió népgazdaságának különböző ágaiban kémtevékenységet és diverziós tevékenységet folytassanak. — *39*

[17] N. A. Nyekraszov „Ki boldog Oroszországban" c. költői elbeszéléséből (lásd *Nyekraszov* Válogatott Költeményei. Franklin kiadás 1950. 157. old.). — *41*

[18] 1931 május 14-én a Magnyitogorszki Vasmű építői táviratban jelentették Sztálin elvtársnak, hogy üzembe helyezték a Magnyitnaja (Mágnes) hegy ércbányáját. — *50*

[19] A gazdasági vezetők tanácskozását a SzK(b)P Központi Bizottságában tartották 1931 június 22—23-án. A tanácskozáson résztvettek a Szovjetunió Legfőbb Népgazdasági Tanácsa, valamint a Szovjetunió Közellátásügyi Népbiztossága rendszeréhez tartozó gazdasági szervezetek képviselői. Sztálin mindkét napon jelen volt a tanácskozáson

és az 1931 június 23-i ülésen beszédet mondott „Új helyzet — új feladatok a gazdasági építőmunkában" címmel. A tanácskozás munkájában résztvett még: V. M. Molotov, K. J. Vorosilov, A. A. Andrejev, L. M. Kaganovics, A. I. Mikojan, N. M. Svernyik, M. I. Kalinin, G. K. Ordzsonikidze és V. V. Kujbisev. — *54*

[20] Sztálin az üdvözletet azzal kapcsolatban írta, hogy 1931 október 1-én üzembe helyezték az új iparóriást — az „AMO" moszkvai autógyárat. A gyár üzembehelyezésének napján, a munkások kérésére, a munkások, a mérnöki és technikusi személyzet és az alkalmazottak konferenciáján a gyárat Sztálinról nevezték el. — *85*

[21] *„Tyehnyika"* („Technika") — ujság; háromnaponként jelent meg 1931 októberétől 1937-ig. 1932 januárjáig a Szovjetunió Legfőbb Népgazdasági Tanácsának lapja, majd később a Szovjetunió Nehézipari Népbiztosságának lapja volt. Sztálin üdvözlete a „Tyehnyika" 1931 október 10-i, 1. számában jelent meg. — *87*

[22] *„Proletarszkaja Revoljucija"* („Proletárforradalom") — történelemtudományi folyóirat. 1921-től 1928-ig a Párttörténeti Bizottság (az Októberi Forradalom és az OK(b)P történetét tanulmányozó bizottság, később a SzK(b)P Központi Bizottságának az Októberi Forradalom és a SzK(b)P történetét tanulmányozó osztálya), majd 1928 októberétől 1931-ig a SzK(b)P Központi Bizottsága mellett működő Lenin Intézet adta ki. Egyéves megszakítás után 1933-tól 1941-ig a SzK(b)P Központi Bizottsága mellett működő Marx—Engels—Lenin Intézet adta ki a folyóiratot. — *88*

[23] *Lenin* Művei. 22. köt. 333. és 331—332. old. — *92*

[24] *Lenin.* Válogatott művek. 1. köt. 198. old. — *99*

[25] Lenin. A szociáldemokrácia viszonya a parasztmozgalom-

hoz. Lásd *Lenin.* Válogatott művek. 1. köt. 686—687. old. — *106*

[26] Marx „A filozófia nyomora. Válasz Proudhon úr «A nyomor filozófiájá»-ra" c. műve először 1844-ben francia nyelven jelent meg. — *111*

[27] Versailles-i rendszer — a kapitalista országok közötti politikai és gazdasági viszonyoknak az a rendszere, amelyet Anglia, az Egyesült Államok és Franciaország teremtett meg Németországnak és szövetségeseinek az 1914—1918-as imperialista világháborúban elszenvedett veresége után. E rendszer alapja a versailles-i békeszerződés és néhány más, vele kapcsolatos szerződés volt, amelyek egyebek között megállapították az európai államok új határait. — *123*

[28] Utalás Marx és Engels „A német ideológia. A legújabb német filozófia bírálata képviselőinek, Feuerbachnak, B. Bauernek és Stirnernek személyében, valamint a német szocializmus bírálata különböző prófétáinak személyében" c. 1845—1846-ban írott művére. (Első teljes kiadása: *Marx—Engels* Gesamtausgabe. Első rész. 5. köt. Berlin 1932.) — *124*

[29] *Marx—Engels.* Válogatott művek. 2. köt. 7—42. old. — *124*

[30] Sztálin és Lenin következő találkozásairól van szó: 1906-ban Stockholmban az OSzDMP IV. kongresszusán, 1907-ben Londonban az OSzDMP V. kongresszusán, valamint Sztálin külföldi — krakkói és bécsi — utazása alatt (1912-ben és 1913-ban). — *127*

[31] *Sztálin* Művei. 6. köt. 395—442. old. — *138*

[32] Richardson, az „Associated Press" távirati ügynökség

képviselője 1932 március 25-én levelet írt Sztálinnak, melyben felvilágosítást kért, igazak-e azok a külföldi sajtóban elterjedt hírek, hogy Sondeck berlini orvost Moszkvába hívták Sztálin gyógykezelése végett. — *142*

[33] A Panaszirodát 1919 áprilisában alakították az Állami Ellenőrzés Népbiztossága mellett, melyet 1920-ban a Munkás-Paraszt Felügyelet Népbiztosságává alakítottak át. A Központi Panasz- és Beadványiroda munkájának feladatait és tartalmát az 1919 május 4-i rendelet, a Központi Panaszirodák helyi osztályainak feladatait pedig az 1919 május 24-i rendelet határozta meg; e rendeleteket I. V. Sztálinnak, az állami ellenőrzés népbiztosának, aláírásával adták ki. A Központi Panaszirodák és a helyi panaszirodák megszervezésük napjától nagy munkát végeznek a dolgozók panaszainak és beadványainak ellenőrzése és kivizsgálása terén, nagy munkás és paraszt aktívát vonva be ebbe a munkába. 1934 februárjában a Panasz- és Beadványiroda bekapcsolódott a Szovjetunió Népbiztosainak Tanácsa mellett működő Szovjet Ellenőrző Bizottság rendszerébe, 1940 szeptembere óta pedig egyik osztálya a Szovjetunió Állami Ellenőrzési Népbiztosságának (később minisztériumának).

Sztálin „A Panaszirodák jelentőségéről és feladatairól" c. cikket azzal kapcsolatban írta, hogy a SzK(b)P Központi Ellenőrző Bizottsága és a Szovjetunió Munkás-Paraszt Felügyelet Népbiztossága kollégiumának határozata alapján öt napon át, 1932 április 9-től április 13-ig az egész Szovjetunióban megvizsgálták a Panaszirodák munkáját. — *143*

[34] A Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetségének VII. országos konferenciáját Moszkvában tartották 1932 július 1-től 8-ig. A konferencia a következő kérdéseket vitatta meg: az ötéves terv negyedik, befejező éve és a komszomol feladatai (szocialista verseny, élmunkásmozgalom stb.); a komszomol és az úttörő szervezet növekedése, valamint a komszomolban és az úttörők között végzett politikai nevelőmunka színvonala. Sztálin üdvözlő táviratát július 8-án olvasták fel a konferencia záróülésén. — *149*

[35] 1932 szeptember 25-én ünnepelték Alekszej Makszimovics Gorkij, a nagy proletár író irodalmi és forradalmi tevékenységének negyvenedik évfordulóját. — *150*

[36] Az amerikai déli és északi államok közötti polgárháborúról (1861—1865) van szó. — *158*

[37] A SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának együttes plénuma, amelyet 1933 január 7-től 12-ig tartottak, a következő kérdéseket tárgyalta: a első ötéves terv eredményei és 1933-nak, a második ötéves terv első évének, népgazdasági terve (Sztálin, Molotov és Kujbisev elvtársak előadói beszédei); a gép- és traktorállomások, valamint a szovhozok politikai osztályainak céljai és feladatai; a párt belső életének kérdései. Sztálin a plénum január 7-i ülésén mondta el „Az első ötéves terv eredményei" c. előadói beszédet, majd a január 11-i ülésen beszédet mondott „A falusi munkáról". A plénum határozataiban hangsúlyozta, hogy az ötéves terv négy év alatti teljesítése a kortörténet legkimagaslóbb eseménye. A plénum rámutatott arra, hogy a második ötéves tervben az új építkezés jelszavát ki kell egészíteni az új ipari üzemek elsajátításának, az új mezőgazdasági nagyüzemek szervezeti megszilárdításának jelszavával. A plénum utasította a gazdasági, párt- és szakszervezeti szervezeteket, hogy figyelmüket elsősorban a termelékenység emelésével és az önköltség csökkentésével kapcsolatos feladatok maradéktalan teljesítésére összpontosítsák. A gép- és traktorállomások és a szovhozok politikai megszilárdítása, falusi politikai szerepük és befolyásuk fokozása, a kolhozokban és a szovhozokban működő pártszervezetek munkájának megjavítása céljából a plénum határozatot hozott arról, hogy a gép- és traktorállomásokon meg a szovhozokban politikai osztályokat kell szervezni. A plénum jóváhagyta a Központi Bizottság Politikai Irodájának arra vonatkozó határozatát, hogy 1933 folyamán párttisztítást kell végrehajtani és hogy a párttisztítás befejezéséig tagfelvételi zárlatot kell elrendelni. (A SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciái-

nak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 507—524. old., oroszul.) — *167*

[38] Lenin. Zárszó az OK(b)P X. összoroszországi konferenciáján. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 32. köt. 413. old. (oroszul). — *170*

[39] „*The New York Times*" — burzsoá napilap az Egyesült Államokban, az amerikai tőkés monopóliumok befolyásos szócsöve, amely kapcsolatban van az úgynevezett demokrata párttal; New Yorkban adják ki 1851 óta. — *172*

[40] „*The Daily Telegraph*" — reakciós angol napilap, közel áll a konzervatív párt vezetőségéhez; Londonban adják ki 1855 óta. 1937 óta, amikor egyesült a „Morning Post" c. lappal, Londonban és Manchesterben jelenik meg „Daily Telegraph and Morning Post" címmel. — *172*

[41] „*Gazeta Polska*" — lengyel burzsoá lap, Pilsudski fasiszta klikkjének szócsöve volt; Varsóban jelent meg 1929-től 1939-ig. — *172*

[42] „*The Financial Times*" — burzsoá napilap Angliában, a londoni City ipari és pénzügyi köreinek lapja; Londonban jelenik meg 1888 óta. — *172*

[43] „*Politica*" — olasz társadalmi és politikai folyóirat, az olasz nagyburzsoázia nézeteit tükrözte; Rómában adták ki 1918-tól. — *172*

[44] „*Current History*" — folyóirat; az amerikai burzsoá történészeknek — az amerikai külügyminisztérium agresszív külpolitikai iránya ideológusainak — nézeteit propagálja. New Yorkban jelenik meg 1914 óta. — *173*

[45] „*Le Temps*" — francia burzsoá napilap, 1931-től a nehéz-

ipari egyesülés („Comité des Forges") tulajdonában volt; Párizsban jelent meg 1861-től 1942-ig. — *173*

[46] *„The Round Table"* — angol burzsoá folyóirat, a Brit Birodalom gyarmati politikájának és a nemzetközi viszonyoknak a kérdéseivel foglalkozott. A folyóirat az angol burzsoázia legkonzervatívabb köreinek nézeteit tükrözte; Londonban jelent meg 1910-től. — *174*

[47] *„Neue Freie Presse"* — osztrák burzsoá ujság, amely az ipari és kereskedelmi burzsoázia és a bankkörök nézeteit tükrözte; Bécsben jelent meg 1864-től 1939-ig. — *175*

[48] *„The Nation"* — amerikai liberális irányzatú társadalmi, politikai és irodalmi folyóirat; kispolgári körök nézeteit tükrözi. New Yorkban jelenik meg 1865 óta. — *176*

[49] *„Forward"* — „baloldali"-reformista trade-unionista hetilap; Glasgowban (Skóciában) adták ki 1906-tól. — *177*

[50] Lenin. A fenyegető katasztrófa és hogyan kell ellene harcolni. Lásd *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 127—128. old. — *182*

[51] Lenin. Beszámoló a Népbiztosok Tanácsának tevékenységéről a VIII. Összoroszországi Szovjetkongresszuson. Lásd *Lenin* Művei: 31. köt. 533. old. — *183*

[52] Lenin. Az oroszországi forradalom öt éve és a világforradalom kilátásai. Lásd *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 982. old. — *184*

[53] Lenin. Inkább kevesebbet, de jobban. Lásd *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 1028—1029. old. — *186*

[54] 1931 végén az imperialista Japán, arra törekedve, hogy

Kínára és a Távol-Keletre kiterjessze uralmát, csapataival hadüzenet nélkül benyomult Mandzsúria területére. Mandzsúria megszállásával párhuzamosan japán csapatokat vontak össze a Szovjetunió határán és fehérgárdista kémeket és banditákat mozgósítottak a Szovjetunió elleni háborúra. A japán imperialisták alkalmas állásokat készítettek elő a Szovjetunió megtámadására abból a célból, hogy elfoglalják a szovjet Távolkeletet és Szibériát. — *189*

[55] Lenin. A falusi munka tárgyában tartott I. összoroszországi értekezleten mondott beszéd. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 30. köt. 127. old. (oroszul). — *199*

[56] Lenin. Az agrárkérdésről mondott beszéd a parasztküldöttek I. összoroszországi kongresszusán. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 24. köt. 465. old. (oroszul). — *199*

[57] Lenin. A falusi munka tárgyában tartott I. összoroszországi értekezleten mondott beszéd. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 30. köt. 123. old. (oroszul). — *199*

[58] Lenin. Az agrárkérdésről mondott beszéd a parasztküldöttek I. összoroszországi kongresszusán. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 24. köt. 466. old. (oroszul). — *199*

[59] Lenin. Beszéd a mezőgazdasági kommúnák és artelek I. kongresszusán. Lásd *Lenin*. Válogatott művek. 2. köt. 637. old. — *199*

[60] A Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottságának és a Népbiztosok Tanácsának 1932 augusztus 22-én „A spekuláció elleni harcról" kiadott rendeletéről van szó. A rendelet a „Pravda" 1932 augusztus 23-i, 233. számában jelent meg. — *215*

[61] A Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottságának és a

Népbiztosok Tanácsának „Az állami vállalatok, a kolhozok és a szövetkezetek vagyonának védelméről és a társadalmi (szocialista) tulajdon megszilárdításáról" 1932 augusztus 7-én hozott rendeletéről van szó. Ez a rendelet, amelyet Sztálin írt, kimondja: „A Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága és a Népbiztosok Tanácsa azt tartja, hogy a társadalmi (állami, kolhoz-, szövetkezeti) tulajdon a Szovjetrend alapja, szent és sérthetetlen, és azokat, akik kezet emelnek a társadalmi tulajdonra, a nép ellenségének kell tekinteni, s ennélfogva a Szovjethatalom szerveinek elsőrendű kötelessége az erélyes harc a társadalmi vagyon fosztogatói ellen." A rendelet a „Pravda" 1932 augusztus 8-i, 218. számában jelent meg. — *220*

[63] A Népbiztosok Tanácsának és a SzK(b)P Központi Bizottságának 1932 május 6-i határozata „Az 1932. évi gabonabegyüjtési tervről és a kolhoz-gabonakereskedelem fejlesztéséről" a „Pravda" 1932 május 7-i, 125. számában jelent meg. — *230*

[64] Az 1921 márciusi kronstadti ellenforradalmi lázadásról van szó. A lázadás élén fehérgárdisták álltak, akik kapcsolatban voltak az eszerekkel, a mensevikekkel és külföldi államok képviselőivel. — *239*

[65] *„Rabotnyica"* („A Munkásnő") — folyóirat, a „Pravda" kiadó adja ki 1923 januárja óta. — *248*

[66] A Szovjetunió élenjáró kolhozparasztjainak első országos kongresszusát Moszkvában tartották 1933 február 15-től 19-ig. A kongresszuson 1513 küldött volt jelen. A kongresszus munkájában Sztálin elvtárs is résztvett. A kongresszus Sztálint megválasztotta a díszelnökségbe és üdvözölte a kolhozparasztság milliói nevében. A kongresszus megvitatta a kolhozok megszilárdításának és a tavaszi vetés feladatainak kérdését. Sztálin a kongresszus záróülésén, február 19-én mondott beszédet. A kongresszuson V. M. Molotov, L. M. Kaganovics, M. I. Kalinin, K. J. Vorosilov, Sz. M. Bugyonnij is felszólalt. A kongresszus felhívást

bocsátott ki, amelyben felszólította a Szovjetunió kolhozparasztjait, hogy tegyék a kolhozokat bolsevik kolhozokká, indítsák meg a szovhozok és a kolhozok országos szocialista versenyét a magas terméshozamért, a tavaszi vetés mintaszerű előkészítéséért és végrehajtásáért. — *251*

[66] A bezencsuki gép- és traktorállomás működési körzetébe (Középvolgai határterület, ma Kujbisev-terület) tartozó kolhozparasztoknak Sztálinhoz intézett levele a „Pravda" 1933 január 29-i, 28. számában jelent meg. — *271*

[67] A „Metro-Vickers" angol elektrotechnikai cég szerződésileg köteles volt technikai segítséget nyujtani a Szovjetunió villamossági ipari üzemeinek. 1933 márciusában 6 angolt — a „Metro-Vickers" moszkvai irodájának alkalmazottait — büntetőjogi felelősségre vonták nagy szovjet villamoserőműveken elkövetett kártevés miatt. A nyomozás, valamint a tárgyalás, amely 1933 április 12-től 19-ig tartott, megállapította, hogy a „Metro-Vickers" letartóztatott alkalmazottai kémtevékenységet folytattak a Szovjetunióban, bűnös elemek segítségével megszervezték a berendezés rongálását, üzemzavarokat idéztek elő és diverziós cselekményeket követtek el a Szovjetunió nagy villamoserőművein a szovjet ipar és a Szovjetállam gyengítése céljából. — *275*

[68] M. I. Kalinin 1933 november 20-án rádiószózatot intézett az amerikai néphez abból az alkalomból, hogy 1933 november 16-án a Szovjetunió és az Egyesült Államok között létrejött a diplomáciai kapcsolat. — *293*

[69] A londoni világgazdasági konferenciát 1933 június 12-től július 27-ig tartották. Kezdeményezői — Anglia és más kapitalista országok — a gazdasági válság felszámolásának és a kapitalizmus „kigyógyításának" kiváló eszközeként próbálták feltüntetni. A konferenciának meg kellett volna vitatnia a valuták stabilizálásának, a termelés és a kereskedelem megszervezésének, a vámsorompók felszámolásának, az összes tőkés országok közötti gazdasági

béke megteremtésének kérdéseit. A szovjet küldöttség a konferencián kifejezte a Szovjetuniónak azt a változatlan törekvését, hogy előmozdítsa a béke ügyét és az üzleti kapcsolatok megszilárdítását, javaslatot nyujtott be gazdasági megnemtámadási szerződés megkötésére, azonkívül bejelentette, hogy a Szovjetunió kész 1 milliárd dollár összegű megrendelést elhelyezni külföldön abban az esetben, ha hosszúlejáratú hitelt kap és megteremtik a normális feltételeket a szovjet kivitel számára. A konferencia nem támogatta a szovjet küldöttség javaslatait. A konferencia megmutatta, hogy a tőkés világ teljesen képtelen megtalálni a gazdasági válságból kivezető utat, hogy a tőkés országok között, elsősorban Anglia és Amerika között, illetve Németország és hitelezői között fennálló ellentétek tovább élesednek. Terméketlen viták után a konferencia kudarcba fulladt, egyetlen felvetett kérdést sem oldott meg. — *293*

[70] A SzK(b)P XVII. kongresszusát Moszkvában tartották 1934 január 26-tól február 10-ig. A kongresszus megvitatta a SzK(b)P Központi Bizottságának beszámolóját, a Központi Felülvizsgáló Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság és a Munkás-Paraszt Felügyelet jelentéseit, a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságában működő SzK(b)P képviselet beszámolóját, a második ötéves tervről és a szervezeti kérdésekről (párt- és szovjet építés) szóló előadói beszédeket. Sztálinnak a SzK(b)P Központi Bizottsága munkájáról szóló beszámolója alapján a kongresszus határozatot hozott, amelyben teljes egészében jóváhagyta a SzK(b)P Központi Bizottságának politikai vonalát és gyakorlati munkáját és utasította a pártszervezeteket, hogy a Sztálin elvtárs előadói beszédében kifejtett tételeket és feladatokat munkájuk vezérfonalának tekintsék. A kongresszus megállapította a Szovjetunióban folyó szocialista építés döntő sikereit és leszögezte, hogy a párt vezérvonala győzött. A SzK(b)P XVII. kongresszusa mint a győzők kongresszusa vonult be a párt történelmébe. V. M. Molotov és V. V. Kujbisev előadói beszéde alapján a kongresszus határozatot hozott „A Szovjetunió népgazdasága fejlesztésének második ötéves tervéről (1933—1937)" — a szocialista társadalom felépítésének tervéről —, jóváhagyva az egész népgazda-

ság technikai újjáalakítása befejezésének, a munkások és a parasztok anyagi és kulturális színvonala még gyorsabb fellendítésének nagyszabású programját. A kongresszus hangsúlyozta, hogy a második ötéves terv fő politikai feladata a tőkés elemek teljes felszámolása, a kapitalizmus csökevényeinek leküzdése a gazdaságban és az emberek tudatában. L. M. Kaganovics előadói beszéde alapján a kongresszus határozatot hozott a szervezeti kérdésekről (párt és szovjet építés). A kongresszus rámutatott arra, hogy a második ötéves terv fő feladatai minden téren igen élesen felvetik a minőség megjavításának kérdését és elsősorban a gyakorlati szervezeti vezetés minőségének kérdését. A kongresszuson elfogadták a párt új szervezeti szabályzatát. A kongresszus a Központi Ellenőrző Bizottság és a Munkás-Paraszt Felügyelet helyébe megalakította a Párt Ellenőrző Bizottságot a SzK(b)P Központi Bizottsága mellett és a Szovjet Ellenőrző Bizottságot a Szovjetunió Népbiztosai Tanácsa mellett. (A SzK(b)P XVII. kongresszusáról lásd „A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam". XI. fej. 3. pont. A kongresszus határozatait és döntéseit lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 567—596. old., oroszul.) — *299*

[71] 1931-ben Spanyolország proletariátusa és parasztsága megdöntötte Primo de Rivera 1923-ban megteremtett fasiszta katonai diktatúráját, valamint a monarchiát. 1931 április 14-én Spanyolországban kikiáltották a köztársaságot. A proletariátus politikai gyengesége és szervezeti szétforgácsoltsága, valamint a szocialista párt és az anarchisták vezetőségének árulása következtében a hatalmat a burzsoázia és a földbirtokosok ragadták kezükbe; koalíciós kormányt alakítottak a burzsoá pártok és a szocialisták képviselőiből. Bár a koalíciós kormány mindent elkövetett, hogy megakadályozza a forradalom további fejlődését, a munkások és a parasztok tömegharcai a földbirtokosok és a burzsoázia ellen folytatódtak. Ebben az időszakban a forradalmi mozgalom tetőpontja az asturiai bányászok 1934 októberi általános sztrájkja és fegyveres harca volt. — *300*

[72] „Akcióbizottságok" — Anglia, Franciaország és más, a Szovjetköztársaság elleni katonai intervencióban (1918—1920) résztvett tőkés országok munkásainak forradalmi szervezetei. Az „Akcióbizottságok" jelszava ez volt: „El a kezekkel Szovjet-Oroszországtól!" A munkások az intervenció meghiúsítása céljából az „Akcióbizottságok" vezetésével sztrájkokat, tüntetéseket szerveztek, megtagadták a hadianyagok berakását. Az „Akcióbizottságok" a legjobban Angliában, 1920-ban terjedtek el. — *315*

[73] A Kommunista Internacionále második kongresszusát 1920 július 19-től augusztus 7-ig tartották. A kongresszust Petrográdon nyitották meg; a további üléseket Moszkvában tartották. A kongresszuson több mint 200 küldött vett részt, akik 37 ország munkásszervezeteit képviselték. A kongresszus összehívásával kapcsolatos előkészítő munkát Lenin vezette. A kongresszuson Lenin előadói beszédet mondott a nemzetközi helyzetről és a Kommunista Internacionále alapvető feladatairól, azonkívül több más előadói beszédet és beszédet mondott. Lenint és Sztálint az OK(b)P küldöttsége megválasztotta a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságába. A második kongresszus megvetette a Kommunista Internacionále programjának, szervezeti elveinek, stratégiájának és taktikájának alapjait. — *317*

[74] Lenin. Előadói beszéd a nemzetközi helyzetről és a Kommunista Internacionále alapvető feladatairól a Kommunista Internacionále II. kongresszusán. Lásd *Lenin* Művei. 31. köt. 225—226. old. — *317.*

[75] Kis-Antant — Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia politikai szövetsége; 1920-tól 1938-ig állt fenn. A Franciaország befolyása alatt álló Kis-Antant fennállásának majdnem egész tartama alatt szovjetellenes blokk jellegű volt. A Kis-Antant tagországainak uralkodó burzsoá-földesúri körei a Kis-Antantot eszköznek tekintették a versailles-i békeszerződés alapján szerzett területek megszilárdítására és a középeurópai forradalom elleni harcra. A német fasizmus támadásának veszélye és a Szovjetunió nemzetközi

tekintélyének növekedése változást idézett elő a Kis-Antant országainak a Szovjetunió irányában elfoglalt álláspontjában. 1933-ban a Kis-Antant országai más országokkal együtt megállapodást kötöttek a Szovjetunióval az agresszió meghatározásáról, alapul véve a Szovjetunió által javasolt tervezetet. — *319*

[76] Lenin. A terményadóról. Lásd *Lenin*. Válogatott művek. 2. köt. 838. old. — *328*

[77] Lenin. Előadói beszéd az OK(b)P VIII. kongresszusán a falusi munkáról, 1919 március 23-án. Lásd *Lenin* Művei. 29. köt. 190. old. (oroszul). — *345*

[78] A SzK(b)P XV. kongresszusát Moszkvában tartották 1927 december 2-től 19-ig. Sztálin december 3-án mondotta el a SzK(b)P Központi Bizottságának politikai beszámolóját, majd december 7-én zárszót mondott. A kongresszus jóváhagyta a párt Központi Bizottságának politikai és szervezeti vonalát, és megbízta a Központi Bizottságot, hogy a jövőben is folytassa a békére és a Szovjetunió védelmi képességének fokozására irányuló politikáját, lankadatlan ütemben folytassa az ország szocialista iparosítását és minden módon fejlessze a mezőgazdaság kollektivizálását, továbbfolytassa a tőkés elemek felszámolását a népgazdaságban. A kongresszus az ellenzékről hozott határozataiban megállapította, hogy a párt és az ellenzék közötti nézeteltérések programbavágó nézeteltérésekbe nőttek át, hogy a trockista ellenzék a szovjetellenes harc útjára lépett; a kongresszus kimondotta, hogy annak, aki a trockista ellenzékhez tartozik és nézeteit propagálja, nincs helye a bolsevik párt soraiban. A kongresszus jóváhagyta a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság 1927 november 14-i határozatát Trockijnak és Zinovjevnek a pártból való kizárásáról és kizárta a pártból a trockista-zinovjevista blokk valamennyi tevékeny vezetőjét, valamint a „demokratikus centralizmus" egész csoportját. (A XV. kongresszusról lásd „A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam". X. fej. 2. pont. A kongresszus határozatait és

döntéseit lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 222—262. old., oroszul.) — *367*

[79] A SzK(b)P XVII. konferenciáját 1932 január 30-tól február 4-ig tartották Moszkvában. A konferenciát Sztálin vezette. A konferencia megvitatta G. K. Ordzsonikidzének az iparfejlesztés 1931-ben elért eredményeiről és az 1932. évi feladatokról szóló előadói beszédét, valamint V. M. Molotov és V. V. Kujbisev előadói beszédét a Szovjetunió második ötéves népgazdaság-fejlesztési terve (1933—1937) összeállításának irányelveiről. A konferencia megállapította, hogy a szocialista gazdasági rend alapjának megépítéséről, valamint a Szovjetunió gazdasági önállóságának biztosításáról szóló pártkongresszusi határozatokat óriási sikerrel teljesítették. A konferencia jóváhagyta a szocialista ipar fejlesztésének 1932-re szóló és az első ötéves terv négy év alatti teljesítését biztosító tervét. A második ötéves terv összeállításának irányelveiben a konferencia meghatározta a második ötéves terv fő politikai és gazdasági feladatait; rámutatott arra, hogy a második ötéves terv fő és döntő gazdasági feladata az egész népgazdaság korszerű technikai alapon való újjáalakításának befejezése. (A SzK(b)P XVII. konferenciájának határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 479—493. old., oroszul.) — *369*

[80] *Marx—Engels.* Válogatott művek. 1. köt. 38. old. — *376*

[81] *Engels.* Hogyan „forradalmasítja" Eugen Dühring úr a tudományt („Anti-Dühring"). Első rész. X. fej. 1950. 110. old. — *377*

[82] *Lenin* Művei. 4. kiad. 29. köt. 329. old. (oroszul). — *377*

ÉLETRAJZI ADATOK

(1930 július—1934 január)

1930

Július 2. Sztálin a SzK(b)P XVI. kongresszusán zárszót mond a párt Központi Bizottságának politikai beszámolójához.

Július 6. Sztálin jelen van a „Dinamo" stadionban a SzK(b)P XVI. kongresszusa tiszteletére rendezett sportünnepélyen.

Július 10. A SzK(b)P XVI. kongresszusa megválasztja Sztálint a kolhozmozgalomról és a mezőgazdaság fellendítéséről mondott előadói beszéddel kapcsolatos határozat végleges megszerkesztésére alakított bizottságba.

Július 12. A SzK(b)P XVI. kongresszusa megválasztja Sztálint a párt Központi Bizottságának tagjává.

Július 13. A SzK(b)P Központi Bizottságának plénuma megválasztja Sztálint a Politikai Iroda, a Szervező Iroda, a Központi Bizottság Titkársága tagjává és

megerősíti a SzK(b)P Központi Bizottsága főtitkárának tisztjében.

Augusztus 14. Sztálin javaslatára a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága és a Népbiztosok Tanácsa határozatot hoz „Az általános és kötelező elemi iskolai oktatásról".

Augusztus. Sztálin válaszol Satunovszkij elvtárs levelére.

November 6. Sztálin jelen van a Moszkvai Szovjet ünnepi ülésén, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizenharmadik évfordulója alkalmából rendeztek.

November 7. Sztálin jelen van a moszkvai helyőrség csapatainak díszszemléjén és a fővárosi dolgozók felvonulásán a Vörös-téren, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizenharmadik évfordulója alkalmából rendeztek.

November, december 7. Sztálin válaszol Cs—e elvtárs leveleire.

December 9. Sztálin beszélget a Filozófiai és Természettudományi Vörös Tanárképző Intézet pártsejtje irodájának tagjaival a filozófiai front helyzetéről, a két fronton folytatott harc feladatairól a filozófia terén, a lenini elméleti hagyaték feldolgozásának szükségességéről.

December 12. Sztálin levélben válaszol Gyemjan Bednij levelére.

December 17—21. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának munkáját.

December 24. A Szovjetunió Népbiztosai Tanácsa határozatilag megerősíti Sztálin tagságát a Munka és Honvédelem Tanácsában.

1931

Január 4. Sztálin jelen van az V. Szovjetkongresszus által választott Összszövetségi Központi Végrehajtó Bizottság harmadik ülésszakának megnyitásán.

Január 5—6. Sztálin résztvesz a SzK(b)P Központi Bizottságában a vasúti közlekedés dolgozóival folytatott tanácskozás munkájában.

Január 8. Sztálint a leningrádi nagyüzemek munkásai megválasztják a Leningrádi Szovjet dísztagjának.

Január 12. Sztálin levélben válaszol az Amerikai Zsidó Távirati Ügynökség arra vonatkozó kérdésére, hogy mi a Szovjetunió álláspontja az antiszemitizmussal kapcsolatban.

Január 16. Sztálin jelen van a Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetsége IX.

kongresszusának megnyitóján. Sztálint a kongresszus megválasztja a díszelnökségbe.

Január 21. Sztálin jelen van a Nagy Színházban Lenin halálának hetedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi gyászülésen.

Január 23. Sztálint a fővárosi nagyüzemek munkásainak gyűlésein a Moszkvai Szovjet dísztagjává választják.

Február 4. Sztálin a szocialista ipar vezetőinek első összszövetségi konferenciáján beszédet mond „A gazdasági vezetők feladatairól".

Február 24. Sztálint a II. Moszkva-területi szovjetkongresszuson megválasztják küldöttnek a XV. Összoroszországi és a VI. Összszövetségi Szovjetkongresszusra.

Február 26—március 5. Sztálin résztvesz a XV. Összoroszországi Szovjetkongresszus munkájában.

Február 27. Sztálin válaszol Atcheen elvtárs levelére.

Március 5. Sztálint a XV. Összoroszországi Szovjetkongresszus ülésén az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság tagjává választják.

Március 8—17. Sztálin résztvesz a VI. Összszövetségi Szovjetkongresszus munkájában.

Március 17. Sztálint a VI. Összszövetségi Szovjetkongresszus ülésén a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága Szövetségi Tanácsának tagjává választják.

Március 31. Sztálin üdvözli az Aznyefty és Groznyefty munkásait, valamint adminisztratív és műszaki személyzetét abból az alkalomból, hogy két és fél év alatt teljesítették olajkitermelési ötéves tervüket. Az üdvözlet a „Pravda" 1931 április 1-i, 90. számában jelent meg.

Április 3. A „Pravda" 92. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, melyet a moszkvai Villamossági Gyár munkásainak, valamint adminisztratív és műszaki személyzetének küldött abból az alkalomból, hogy a gyár két és fél év alatt teljesítette ötéves tervét.

Május 1. Sztálin jelen van a Vörös-téren a moszkvai helyőrség csapatainak díszszemléjén és a fővárosi dolgozók felvonulásán.

Május 7, 14, 23, 29. és június 4. Sztálin résztvesz a SzK(b)P Központi Bizottsága Politikai Irodájának a moszkvai városgazdaság megjavításáról és fejlesztéséről szóló határozattervezete kidolgozására alakított bizottság munkájában.

Május 11. és 13. Sztálin résztvesz a SzK(b)P Központi Bizottságában a szénipar vezetőivel rendezett tanácskozáson.

Május 19. A „Pravda" 136. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a Magnyitosztroj munkásainak és vezetőinek küldött abból az alkalomból, hogy befejezték a hatalmas magnyitogorszki ércbánya építkezését és megkezdték a bánya kiaknázását.

Május 28. A „Pravda" 145. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a gép- és traktorállomások munkásainak, szakembereinek és vezetőinek küldött abból az alkalomból, hogy határidő előtt teljesítették a vetési tervet.

Május 30. A „Pravda" 147. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a gabonatermelő szovhozok munkásainak, szakembereinek és vezetőinek küldött abból az alkalomból, hogy teljesítették a vetési tervet.

Június 11—15. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának munkáját.

Június 22—23. Sztálin résztvesz a gazdasági vezetőknek a SzK(b)P Központi Bizottsága mellett rendezett tanácskozása munkájában.

Június 23. Sztálin a gazdasági vezetőknek a SzK(b)P Központi Bizottsága mellett rendezett tanácskozásán beszédet mond „Új helyzet — új feladatok a gazdasági építőmunkában" címmel.

Július 23. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottságának a szövetkezeti vezetők részvételével tartott ülésén beszédet mond a fogyasztási szövetkezetek munkájának megjavításával és a nagy ipari központok munkásainak ellátásával kapcsolatos kérdésekről.

Október 1. A „Pravda" 271. számában megjelenik Sztálin két üdvözlete: a moszkvai „AMO" gyár együttesének abból az alkalomból, hogy befejezték a Szovjetunió első autógyár-óriásának építését, és a harkovi traktorgyár együttesének az építkezés határidő előtti befejezése alkalmából.

Október 10. A „Pravda" 280. számában és a „Tyehnyika" 1. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a „Tyehnyika" c. ujságnak küldött első száma megjelenése alkalmából.

Október 11. Sztálin, Molotov és Vorosilov meglátogatja Gorkijt. Gorkij felolvassa művét — „A leány és a halál" c. mesét.

Október 25. Sztálin, Vorosilov, Ordzsonikidze és Kaganovics fogadják a Kremlben a Sztálin Autógyár (volt „AMO") élmunkásait, akik a gyár által gyártott első teherautókon és autóbuszokon érkeztek.

Október 28—31. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának munkáját.

Október vége. A „Bolsevik" 19—20. számában és a „Proletarszkaja Revoljucija" 6. (113.) számában megjelenik Sztálin levele, amelyet a „Proletarszkaja Revoljucija" c. folyóirat szerkesztőségének küldött „A bolsevizmus történetének néhány kérdéséről".

November 3. Sztálin és Molotov üdvözlik a nyizsnyijnovgorodi autógyár építőit az építkezési munkálatok sikeres befejezése alkalmából. Az üdvözlet a „Pravda" 1931 november 4-i, 305. számában jelent meg.

November 6. Sztálin jelen van a Nagy Színházban a Moszkvai Szovjet ünnepi ülésén, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizennegyedik évfordulója alkalmából rendeztek.

November 7. Sztálin jelen van a Vörös-téren a moszkvai helyőrség csapatainak díszszemléjén és a fővárosi dolgozók felvonulásán, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizennegyedik évfordulója alkalmából rendeztek.

November 25. A SzK(b)P Központi Bizottságának Politikai Irodája határozatilag megerősíti Sztálin tagságát abban a bizottságban, amelyet a SzK(b)P XVII. konferenciájának „A Szovjetunió második ötéves népgazdasági tervének (1933—1937) összeállítására vonatkozó irányelvek" c. határozat-tervezet kidolgozásával bíztak meg.

December 6. Sztálin fogadja a moszkvai írók egy csoportját és beszélget velük az irodalom kérdéseiről.

December 13. Sztálin beszélget Emil Ludwig német íróval.

December 22. Sztálin jelen van a VI. Szovjetkongresszus által választott Összszövetségi Központi Végrehajtó Bizottság második ülésszakának megnyitásán.

1932

Január 2. A „Pravda" 2. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a nyizsnyijnovgorodi Molotov Autógyár együttesének küldött a gyár üzembehelyezése alkalmából.

Január 4. Sztálin üdvözli a szarátovi kombájn gyár munkásait és vezetőségét az építkezés befejezése és a gyár üzembehelyezése alkalmából. Az üdvözlet a „Pravda" 1932 január 5-i, 5. számában jelent meg.

Január 15. Sztálin választ ír Olehnovicsnak „A bolsevizmus történetének néhány kérdéséről" a „Proletarszkaja Revoljucija" szerkesztőségéhez intézett levéllel kapcsolatban. A válasz a „Bolsevik" 1932 augusztus 30-i, 16. számában jelent meg.

Január 21-ig. Sztálin résztvesz a SzK(b)P Központi Bizottságának „A Szovjetunió második ötéves népgazdasági tervének

(1933—1937) összeállítására vonatkozó irányelvek" c. határozat-tervezet kidolgozására kiküldött bizottsága munkájában. A határozatot a SzK(b)P XVII. konferenciája elfogadta, a SzK(b)P Központi Bizottságának plénuma 1932 február 4-én jóváhagyta.

Január 21. Sztálin jelen van a Nagy Színházban a Lenin halálának nyolcadik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi gyászülésen.

Január 25. Sztálin választ ír Arisztovnak „A bolsevizmus történetének néhány kérdéséről" a „Proletarszkaja Revoljucija" szerkesztőségéhez intézett levéllel kapcsolatban. A válasz a „Bolsevik" 1932 augusztus 30-i, 16. számában jelent meg.

Január 29. Sztálint a SzK(b)P Leningrád-területi és városi bizottságának együttes ülésén megválasztják küldöttnek a XVII. összszövetségi pártkonferenciára.

Január 30. Sztálint a SzK(b)P Moszkva-területi és városi bizottságának együttes ülésén megválasztják küldöttnek a XVII. összszövetségi pártkonferenciára.

Január 30—február 4. Sztálin vezeti a SzK(b)P XVII. konferenciájának munkáját.

Február 4. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának munkáját.

Február 10—április 1. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága által a közszükségleti cikkek gyártásával kapcsolatos kérdések tanulmányozására kiküldött bizottság munkáját.

Március 29. Sztálin üdvözli a Magnyitosztroj munkásait, valamint adminisztratív és műszaki személyzetét abból az alkalomból, hogy üzembehelyezték a Szovjetunió és Európa legnagyobb kohóját és elsajátították annak technikáját. Az üdvözlet a „Pravda" 1932 március 30-i, 89. számában jelent meg.

Április 7. Sztálin „A Panaszirodák jelentőségéről és feladatairól" c. cikke megjelenik a „Pravda" 97. számában.

Április 20. Sztálin jelen van a Nagy Színházban a szakszervezetek IX. összszövetségi kongresszusának megnyitásán. A kongresszus Sztálint beválasztja a díszelnökségbe.

Április 23. Sztálint beválasztják a SzK(b)P Központi Bizottságának a Volgántúl öntözésével foglalkozó bizottságába.

Április 24. A „Pravda" 114. számában megjelenik a SzK(b)P Központi Bizottságának Sztálin kezdeményezésére hozott határozata az irodalmi és művészeti szervezetek újjászervezéséről és az egységes Szovjet Írószövetség megalakításáról.

Május 1. Sztálin jelen van a Vörös-téren a

moszkvai helyőrség csapatainak díszszemléjén és a fővárosi dolgozók felvonulásán.

Május 2. Sztálin a párt és a kormány vezetőivel a Kremlben fogadja a májuselsejei díszszemle résztvevőit.

Május 3. Sztálin válaszol Ralph W. Barnes kérdéseire.

Május 8. Sztálint a SzK(b)P Központi Bizottságának Politikai Irodája határozatilag kiküldi abba a bizottságba, amelyet azzal bíztak meg, hogy ellenőrizze a központi szerveknek a közszükségleti cikkek termelésére vonatkozó határozatai végrehajtását.

Május 23. A „Pravda" 141. számában Sztálin és Molotov aláírásával megjelenik a Népbiztosok Tanácsának és a SzK(b)P Központi Bizottságának 1932 május 22-i határozata „Az aszály elleni harcról és a Volgántúl öntözéséről".

Május 24. A „Pravda" 142. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a Kuznyecki Vasmű élmunkásainak, élmunkásnőinek, műszaki személyzetének és vezetőségének küldött abból az alkalomból, hogy magas csapolási eredményt értek el és bolsevik ütemben elsajátították a korszerű technikát.

Sztálin jelen van a moszkvai Vörös-téren a sportolók díszszemléjén.

Július 8. Sztálin üdvözli a Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetsége VII. országos konferenciáját. Az üdvözlet a „Pravda" 1932 július 9-i, 188. számában jelent meg.

Augusztus 8. A „Pravda" 218. számában megjelenik „Az állami vállalatok, a kolhozok és szövetkezetek vagyonának védelméről és a társadalmi (szocialista) tulajdon megszilárdításáról" szóló törvény, amelyet Sztálin írt és a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága és a Népbiztosok Tanácsa augusztus 7-én fogadott el.

Szeptember 4. Sztálin jelen van a dolgozó ifjúságnak a XVIII. Nemzetközi Ifjúsági Nap tiszteletére a moszkvai Vörös-téren rendezett felvonulásán.

Szeptember 25. A „Pravda" 266. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet Gorkijnak küldött irodalmi és forradalmi tevékenységének negyvenedik évfordulója alkalmából.

Sztálin jelen van a Nagy Színházban a Gorkij irodalmi és forradalmi tevékenységének negyvenedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésen.

Szeptember 28—október 2. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának munkáját.

Október 7. Sztálin, Molotov és Vorosilov Gorkij lakásán a tudósok egy csoportjával

országos kísérleti orvostudományi intézet létesítéséről beszélget.

Október 10. A „Pravda" 281. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a Dnyeprosztroj munkásainak és vezetőinek abból az alkalomból küldött, hogy sikeresen befejezték az építkezést és határidő előtt üzembehelyezték a Dnyeprogeszt.

Október 14. A „Pravda" 285. számában megjelenik Sztálin, Molotov és Vorosilov üdvözlete, amelyet a „Szibirjakov" jégtörő hajón útnak indult sarki expedíció résztvevőinek abból az alkalomból küldtek, hogy egy navigációs időszak alatt keresztülhajózták a Jeges-tengert.

Október 25. Sztálin Gorkij lakásán beszélget az írók egy csoportjával. Sztálin ekkor nevezte az írókat „az emberi lelkek mérnökeinek".

November 6. Sztálin jelen van a Nagy Színházban a Moszkvai Szovjet ünnepi ülésén, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizenötödik évfordulója alkalmából rendeztek.

November 7. Sztálin jelen van a Vörös-téren a moszkvai helyőrség csapatainak díszszemléjén és a fővárosi dolgozók felvonulásán, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizenötödik évfordulója alkalmából rendeztek.

A „Pravda" 309. számában meg-

jelenik Sztálin üdvözlete, amelyet Leningrádnak küldött a Szovjethatalom megteremtésének tizenötödik évfordulója alkalmából.

November 9-re virradó éjjel. Meghalt N. Sz. Allilujeva-Sztálina, Sztálin felesége és barátja.

November 11. Sztálin utolsó útjára kíséri N. Sz. Allilujeva-Sztálinát a Novogyevicsi-temetőbe.

November 18. Sztálin a „Pravda" 318. számában megjelent levelében megköszöni az N. Sz. Allilujeva-Sztálina halála alkalmából a szervezetektől, intézményektől, elvtársaktól és egyes személyektől érkezett részvéttáviratokat.

November 23. Sztálin megírja a „Campbell úr lódít" c. cikket. A cikk a „Bolsevik" 1932 november 30-i, 22. számában jelent meg.

December 20. A „Pravda" 350. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet az Egyesített Állami Politikai Hatóság vezetőinek és harcosainak küldött a Hatóság fennállásának tizenötödik évfordulója alkalmából.

1933

Január 7—12. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának munkáját.

Január 7. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumán előadói beszédet mond „Az első ötéves terv eredményei" címmel.

Január 11. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumán beszédet mond „A falusi munkáról".

A SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának együttes plénumán Sztálin javaslatára határozatot hoztak a gép- és traktorállomások és a szovhozok politikai osztályainak megszervezéséről és arról, hogy falura vezényelnek 17 000 pártmunkást.

Január 21. Sztálin jelen van a Nagy Színházban a Lenin halálának kilencedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi gyászülésen.

Január 23. Sztálin jelen van a VI. Szovjetkongresszus által választott Összszövetségi Központi Végrehajtó Bizottság harmadik ülésszakának megnyitásán.

Január 26. A „Pravda" 25. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a „Rabotnyica" c. folyóiratnak küldött a folyóirat fennállásának tizedik évfordulója alkalmából.

Február 2. Sztálin a komszomol országos össz-

szövetségi tanácskozásán beszédet mond a komszomolnak a tavaszi vetéssel kapcsolatos gyakorlati munkafeladatairól.

Február 15—19. Sztálin résztvesz az élenjáró kolhozparasztok első országos kongresszusának munkájában.

Február 16. Sztálin levelet ír I. N. Bazsanovnak.

Február 19. Sztálin beszédet mond az élenjáró kolhozparasztok első országos kongresszusán.

Február 23. A „Pravda" 53. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a Vörös Hadseregnek küldött fennállásának tizenötödik évfordulója alkalmából.

Sztálin jelen van a Nagy Színházban a Vörös Hadsereg fennállásának tizenötödik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésen.

Március 14. Sztálin jelen van a Nagy Színházban a SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának, az Összszövetségi Központi Végrehajtó Bizottságnak és a Népbiztosok Tanácsának, a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának és a SzK(b)P Moszkvai Bizottságának Marx Károly halála ötvenedik évfordulója alkalmából rendezett gyűlésén.

Március 20. Sztálin válaszol Barnes úr levelére.

Március 30. A „Pravda" 88. számában megjelenik Sztálin, Molotov és Vorosilov üdvözlete, amelyet a „Maligin" jégtörőhajó megmentésére kiküldött expedíció tagjainak küldtek.

Április 17. Sztálin, Molotov, Vorosilov és Mikojan üdvözlő táviratot küldenek a „Kraszin" jégtörőhajó expedíciója tagjainak abból az alkalomból, hogy sikeresen befejezték a hajózást és határidő előtt teljesítették a kormány utasításait, melyek arra vonatkoztak, hogy nyujtsanak segítséget a Novaja Zemljaszigeten telelőknek és a sziget lakosságának. A táviratot a „Pravda" 106. számában jelent meg.

Április 26. A „Pravda" 115. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet Sz. M. Bugyonnijnak küldött ötvenedik születésnapja alkalmából.

Május 1. Sztálin jelen van a Vörös-téren a moszkvai helyőrség csapatainak díszszemléjén és a fővárosi dolgozók felvonulásán.

Május 2. Sztálin a párt és a kormány vezetőivel együtt a Kremlben fogadja a májuselsejei díszszemle résztvevőit.

Május 13. Sztálin beszélget Robins ezredessel.

Május 25. Sztálin jelen van a Moszkvai Konzervatórium Nagytermében a zeneművészek I. összszövetségi versenyének záróhangversenyén.

Május 26. Sztálin a párt és a kormány vezetőivel fogadja a Kremlben a zeneművészek I. összszövetségi versenyének ifjú kitüntetettjeit.

Június 12. Sztálin jelen van a moszkvai Vörös-téren a sportolók díszszemléjén.

Június 22. Sztálin résztvesz Klara Zetkin temetésén a moszkvai Vörös-téren.

Június 29. Sztálin ,Molotovval, Vorosilovval és Ordzsonikidzével együtt meglátogatja „A Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg 15 éve" kiállítást.

Július 14. Sztálin résztvesz a SzK(b)P Központi Bizottságának a nehézipar szervezeti kérdéseivel foglalkozó bizottsága ülésén.

Július 18. Sztálin és Vorosilov Leningrádba érkezik és Kirovval együtt még aznap az „Anohin" gőzösön a Fehér-tenger—Balti-tenger csatornára hajóznak.

Július 18—25. Sztálin, Vorosilov és Kirov végigutaznak a Fehér-tenger—Balti-tenger csatornán, megismerkednek a hidrotechnikai létesítményekkel, meglátogatják Szoroka kikötőt, a murmanszki kikötőt és a Poljarnaja-öblöt.

Július 21. Sztálin, Vorosilov és Kirov Szoroka kikötő körzetében fogadja az Északi Flotta hadihajóinak egy rajá, amely a csatornán a Balti-tengerből a Fehér-tengerbe vonult.

Sztálin a Vörös Hajóhad tagjainak gyűlésén beszédet mond az Északi Flotta feladatairól. A gyűlés után Sztálin, Vorosilov és Kirov meglátogatta az „Urickij" torpedónaszádot és az N-1 tengeralattjárót.

Július 22. Sztálin, Vorosilov és Kirov Murmanszkba érkezik, ahol megtekintik a murmanszki kikötőt és a Poljarnaja-öblöt.

Július 25. Sztálin, Vorosilov és Kirov Leningrádba visszatérve megtekintik a leningrádi kikötőt. Sztálin és Vorosilov még aznap Moszkvába utazik.

Augusztus 5. Sztálin a repülőgéptervezőkkel az új vízirepülőgépekről beszélget.

Augusztus 8. Sztálin a Sztálin Autógyár vezetőinek egy csoportjával beszélget és útmutatásokat ad nekik a személygépkocsigyártás elsajátítására vonatkozólag.

Augusztus 10. Sztálin a Kremlben fogadja a Moszkvai Szovjet munkatársainak egy csoportját és beszélget velük a moszkvai útépítés megjavításáról, a moszkvai rakpartokról és az építkezéseken folyó munka megszervezéséről.

Augusztus 20—23. Sztálin és Vorosilov a „Klara Zetkin" gőzösön Gorkijból Sztálingrádba utazik.

Augusztus 23—24. Sztálin, Vorosilov és Bugyonnij meg-

látogatják a „Bugyonnij" méntelepet a Szalszki sztyeppén (Rosztov terület).

Október 3. Sztálin, Molotov, Vorosilov és Kaganovics üdvözlik a „SzSzKSz" sztratoszféra-léggömb személyzetét abból az alkalomból, hogy sikeresen teljesítették a kormány utasítását a sztratoszféra meghódítása és tanulmányozása terén. Az üdvözlet a „Pravda" 273. számában jelent meg.

Sztálin, Molotov, Vorosilov és Kaganovics üdvözlik a Moszkva—Kara-Kum—Moszkva autóverseny résztvevőit. Az üdvözlet a „Pravda" 273. számában jelent meg.

Október 17. Sztálin, Molotov, Vorosilov és Kaganovics üdvözlik a szovjet búvártechnika dolgozóit, a Különleges Rendeltetésű Vízalatti Munkák elvégzésére alakított Expedíció tagjait abból az alkalomból, hogy az Arktiszon sikeresen kiemelték a tengerfenékről a „Szadko" jégtörőhajót. Az üdvözlet a „Pravda" 287. számában jelent meg.

Október 29. A „Pravda" 299. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetségének küldött a komszomol fennállásának tizenötödik évfordulója alkalmából.

November 6. Sztálin jelen van a Nagy Színházban a Moszkvai Szovjet ünnepi ülésén, amelyet a Nagy Októberi Szocialista

Forradalom tizenhatodik évfordulója alkalmából rendeztek.

November 7. Sztálin jelen van a Vörös-téren a moszkvai helyőrség csapatainak díszszemléjén és a fővárosi dolgozók felvonulásán, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizenhatodik évfordulója alkalmából rendeztek.

November 9. Sztálin résztvesz Sen-Katajamának, a japán kommunista párt vezetőjének temetésén a moszkvai Vörös-téren.

November 20. Sztálin, Molotov, Kalinin és Kaganovics fogadják Odessza terület élenjáró kolhozparasztjainak küldöttségét és beszélgetnek velük a kolhozok munkájának kérdéseiről.

November 29. Sztálin beszélget a Szovjetek Palotáját tervező építészek csoportjával.

December 23. Sztálin és Kaganovics fogadják Dnyepropetrovszk terület élenjáró kolhozparasztjainak küldöttségét és beszélgetnek velük a kolhozépítésnek és a falu iparcikkekkel való ellátásának kérdéseiről.

Sztálin jelen van a Nagy Színházban a Központi Aero- és Hidrodinamikai Intézet fennállásának tizenötödik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésen.

December 25. Sztálin beszélget Duranty úrral, a

„New York Times" c. amerikai ujság tudósítójával.

December 28. Sztálin jelen van a VI. Szovjetkongresszus által választott Összszövetségi Központi Végrehajtó Bizottság negyedik ülésszakának megnyitásán.

December 29-ig. Sztálin tanulmányozza és szerkeszti Molotov és Kujbisev „A Szovjetunió népgazdasága fejlesztésének második ötéves tervéről (1933—1937)" szóló előadói beszédének téziseit. A beszédek a SzK(b)P XVII. kongresszusa számára készültek. A tézisek a „Pravda" 1933 december 30-i, 359. számában jelentek meg.

1934

Január 18. A „Pravda" 18. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a „Frunze" Vöröszászlós Katonai Akadémia hallgatóinak, tanárainak és vezetőinek küldött az Akadémia fennállásának tizenötödik évfordulója és Lenin-renddel való kitüntetése alkalmából.

Január 21. Sztálin jelen van a Nagy Színházban, a Lenin halálának tizedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi gyászülésen.

Január 23. A leningrádi V. területi és II. városi egyesített pártkonferencia Sztálint megválasztja küldöttnek a SzK(b)P XVII. kongresszusára.

Január 24. A moszkvai IV. területi és III. városi egyesített pártkonferencia Sztálint megválasztja küldöttnek a SzK(b)P XVII. kongresszusára.

Január 26—február 10. Sztálin vezeti a SzK(b)P XVII. kongresszusának munkáját.

Január 26. Sztálin a XVII. pártkongresszuson beszámolót tart a SzK(b)P Központi Bizottságának munkájáról.

Január 31. Sztálin a SzK(b)P XVII. kongresszusán beszédet mond „Zárszó helyett" címmel.

Sztálin jelen van a Vörös-téren a fővárosi dolgozóknak a SzK(b)P XVII. kongresszusa tiszteletére rendezett felvonulásán.

TARTALOM

A Marx—Engels—Lenin Intézet előszava V

ZÁRSZÓ A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI BESZÁMOLÓJÁHOZ A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁNAK XVI. KONGRESSZUSÁN. *1930 július 2* 1

LEVÉL SATUNOVSZKIJ ELVTÁRSHOZ 18

LEVELEK CS—E ELVTÁRSHOZ 21

GYEMJAN BEDNIJ ELVTÁRSNAK *(Részletek egy levélből)* 24

AZ ANTISZEMITIZMUSRÓL. *Válasz a Zsidó Távirati Ügynökség Amerikából érkezett kérdésére* 30

A GAZDASÁGI VEZETŐK FELADATAIRÓL. *Beszéd a szocialista ipar funkcionáriusainak első összszövetségi konferenciáján. 1931 február 4* 31

LEVÉL ATCHEEN ELVTÁRSHOZ 46

ÜDVÖZLET AZ AZERBAJDZSÁNI ÉS A GROZNIJI ÁLLAMI KŐOLAJTRÖSZT DOLGOZÓINAK 48

A VILLAMOSSÁGI GYÁRNAK 49

MAGNYITOGORSZK. A MAGNYITOSZTROJNAK 50

A TRAKTORKÖZPONT VEZETŐSÉGE ELNÖKÉNEK. VALAMENNYI GÉP- ÉS TRAKTORÁLLOMÁSNAK 51

A GABONATRÖSZT VEZETŐSÉGE ELNÖKÉNEK. A GABONASZOVHOZOKNAK 53

ÚJ HELYZET — ÚJ FELADATOK A GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKÁBAN. *Beszéd a gazdasági vezetők tanácskozásán. 1931 június 23* ..... 54—84

I. A munkaerő 55
II. A munkások munkabére 58
III. A munka megszervezése 63
IV. A munkásosztály üzemi műszaki értelmiségének kérdése 69
V. Fordulat jelei a régi üzemi műszaki értelmiség soraiban 73
VI. Az önálló gazdaságos elszámolásról 77
VII. Új módon dolgozni, új módon vezetni ... 80

AZ „AMO"-GYÁR MUNKÁSAINAK, ADMINISZTRATÍV ÉS MŰSZAKI SZEMÉLYZETÉNEK 85

A HARKOVI TRAKTORGYÁR-ÉPÍTKEZÉS MUNKÁSAINAK, ADMINISZTRATÍV ÉS MŰSZAKI SZEMÉLYZETÉNEK 86

A „TYEHNYIKA" CÍMŰ UJSÁGNAK 87

A BOLSEVIZMUS TÖRTÉNETÉNEK NÉHÁNY KÉRDÉSÉRŐL. *Levél a „Proletarszkaja Revoljucija" c. folyóirat szerkesztőségéhez* 88

NYIZSNYIJ-NOVGOROD. AUTÓGYÁR 108

BESZÉLGETÉS EMIL LUDWIG NÉMET ÍRÓVAL. *1931 december 13* 109

NYIZSNYIJ-NOVGOROD. AZ AUTÓGYÁRI ÉPÍTKEZÉS VEZETŐJÉNEK ÉS A MOLOTOV AUTÓGYÁR IGAZGATÓJÁNAK 131

SZARÁTOV. A KOMBÁJNGYÁRI ÉPÍTKEZÉS VEZETŐJÉNEK ÉS A KOMBÁJNGYÁR IGAZGATÓJÁNAK 132

VÁLASZ OLEHNOVICSNAK ÉS ARISZTOVNAK. *„A bolsevizmus történetének néhány kérdéséről" a „Proletarszkaja Revoljucija" c. folyóirat szerkesztőségéhez intézett levéllel kapcsolatban* 133

MAGNYITOGORSZK. A MAGNYITOSZTROJNAK 141

VÁLASZ AZ „ASSOCIATED PRESS" TÁVIRATI ÜGYNÖKSÉG KÉPVISELŐJÉNEK, RICHARDSON ÚRNAK A LEVELÉRE 142

A PANASZIRODÁK JELENTŐSÉGÉRŐL ÉS FELADATAIRÓL 143

VÁLASZOK RALPH W. BARNES KÉRDÉSEIRE. *1932 május 3* 145

KUZNYECK. A KUZNYECKSZTROJNAK 148

ÜDVÖZLET A SZOVJETUNIÓ LENINI KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉGE VII. ORSZÁGOS KONFERENCIÁJÁNAK 149

ÜDVÖZLET MAKSZIM GORKIJNAK 150

A DNYEPROSZTROJ ÉPÍTŐINEK 151

ÜDVÖZLET LENINGRÁDNAK 152

LEVÉL A „PRAVDA" SZERKESZTŐSÉGÉHEZ 153

CAMPBELL ÚR LÓDÍT .....154—165

Feljegyzés a Campbell úrral folytatott beszélgetésről. *1929 január 28* 156

AZ EGYESÍTETT ÁLLAMI POLITIKAI HATÓSÁG FENNÁLLÁSÁNAK TIZENÖTÖDIK ÉVFORDULÓJÁRA 166

A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÉS KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGÁNAK EGYÜTTES PLÉNUMA. *1933 január 7—12* ....167—247

Az első ötéves terv eredményei. *Előadói beszéd 1933 január 7-én* .....169—226

I. Az ötéves terv nemzetközi jelentősége ... 169

II. Az ötéves terv fő feladata és e feladat megvalósításának útja 180
III. A négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei az ipar terén 187
IV. A négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei a mezőgazdaság terén 198
V. A négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei a munkások és a parasztok anyagi helyzetének javítása terén 206
VI. A négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei a város és a falu közötti áruforgalom terén 212
VII. A négy év alatt teljesített ötéves terv eredményei az ellenséges osztályok maradványai elleni harc terén 217
VIII. Általános következtetések 224

A falusi munkáról. *Beszéd 1933 január 11-én* 227

A „RABOTNYICÁ"-NAK 248

LEVÉL I. N. BAZSANOV ELVTÁRSHOZ 249

BESZÉD A SZOVJETUNIÓ ÉLENJÁRÓ KOLHOZPARASZTJAINAK ELSŐ ORSZÁGOS KONGRESSZUSÁN. *1933 február 19* .....251—273

I. A kolhozok útja — az egyetlen helyes út . 251
II. Legközelebbi feladatunk — jómódúvá tenni minden kolhozparasztot 261
III. Egyes megjegyzések 266

A VÖRÖS HADSEREG ÜDVÖZLÉSE FENNÁLLÁSÁNAK TIZENÖTÖDIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL. *A Szovjetunió Forradalmi Katonai Tanácsának* 274

VÁLASZ BARNES ÚR LEVELÉRE. *1933 március 20* 275

SZ. M. BUGYONNIJ ELVTÁRSNAK 276

BESZÉLGETÉS ROBINS EZREDESSEL. *1933 május 13 (Rövid feljegyzés)* 277

ÜDVÖZLET A SZOVJETUNIÓ LENINI KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉGÉNEK FENNÁLLÁSA TIZENÖTÖDIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL 291

BESZÉLGETÉS DURANTY ŰRRAL, A „NEW YORK TIMES" C. UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁVAL. *1933 december 25* 293

BESZÁMOLÓ A XVII. PÁRTKONGRESSZUSNAK A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK MUNKÁJÁRÓL. *1934 január 26* ..... 299—403

I. A világkapitalizmus egyre tartó válsága és a Szovjetunió külpolitikai helyzete .....299—325

1. A gazdasagi válság menete a tőkés országokban 301
2 A politikai helyzet kiéleződése a tőkés országokban 308
3. A Szovjetunió és a tőkés államok közti viszony 318

II. A népgazdaság további fellendülése és a Szovjetunió belső helyzete ....325—366

1. Az ipar fellendülése 329
2. A mezőgazdaság fellendülése 336
3. A dolgozók anyagi helyzetének és kultúrájának fellendülése 353
4. Az áruforgalom fellendülése és a közlekedés 359

III. A párt ..... .367—403

1. Az eszmei és politikai vezetés kérdései 368
2. A szervezeti vezetés kérdései 386

SAPOSNYIKOV ELVTÁRSNAK, A MUNKÁS-PARASZT VÖRÖS HADSEREG „FRUNZE" KATONAI AKADÉMIÁJA PARANCSNOKÁNAK ÉS BIZTOSÁNAK. SCSAGYENKO ELVTÁRSNAK, A POLITIKAI HELYETTESNEK 404

ZÁRSZÓ HELYETT. *1934 január 31* 405

Jegyzetek 406

Életrajzi adatok (1930 július—1934 január) 426

4190. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Janka Gyula.